

**G M I N N Y   P R O G R A M
R E W I T A L I Z A C J I
G M I N Y   Ż Y C H L I N**

Spis treści

1. Wprowadzenie	3
2. Obszar rewitalizacji Gminy Żychlin	5
3. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji	15
3.1. Sfera społeczna	15
3.2. Pogłębiona diagnoza sfery społecznej dla obszaru, na którym zidentyfikowano występowanie zjawisk negatywnych.....	45
3.3. Sfera gospodarcza	56
3.4. Sfera środowiskowa	67
3.5. Sfera przestrzenno-funkcjonalna.....	80
3.6. Sfera techniczna	92
3.7. Podsumowanie negatywnych zjawisk/ problemów, analiza potrzeb i potencjałów obszaru rewitalizacji	113
4. Powiązanie gminnego programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi i planistycznymi województwa i gminy	116
5. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji	121
6. Cele rewitalizacji i kierunki działań	122
7. Opis przedsięwzięć.....	126
7.1. Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne	126
7.2. Dopuszczalne przedsięwzięcia rewitalizacyjne.....	147
8. Szacunkowe ramy finansowe oraz ramowy harmonogram realizacji programu	149
9. Mechanizmy integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	151
10. Opis struktury zarządzania realizacją gminnego programu rewitalizacji.....	156
11. System monitoringu i oceny programu rewitalizacji	158
12. Zakres zmian w innych uchwałach	160
13. Specjalna strefa rewitalizacji	160
14. Sposób realizacji programu w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego	160
14.1. Zakres niezbędnych zmian w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego gminy	160
14.2. Zmiany w Miejscowych Planach Zagospodarowania Przestrzennego gminy	161
15. Partycypacja społeczna	161
16. Ocena oddziaływania na środowisko	167
Załączniki do Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żychlin	167
Spis fotografii	167
Spis map.....	168
Spis rysunków.....	168
Spis tabel	169
Spis wykresów	170

1. Wprowadzenie

W zrównoważonym rozwoju krajów europejskich rewitalizacja traktowana jest jako metoda rozwiązywania problemów społecznych, gospodarczych i przestrzennych. W krajach Unii Europejskiej główne cele gospodarki przestrzennej określone są w Europejskiej Karcie Zagospodarowania Przestrzennego, wyznaczając standardy przestrzenne odnośnie zapewnienia zrównoważonego rozwoju społeczno- gospodarczego we wszystkich regionach, poprawy jakości życia, odpowiedzialnego gospodarowania zasobami oraz racjonalnego wykorzystania terenów.

Tadeusz Kaczmarek w pracy „Rewitalizacja miast w Polsce na tle doświadczeń europejskich” terminem „rewitalizacja” określa *planowe działania w celu zmiany struktury funkcjonalno- przestrzennej zdegradowanych obszarów miasta i w konsekwencji ich ożywienia gospodarczego i społecznego.*

Profesor Krzysztof Skalski tłumaczy pojęcie „rewitalizacja” jako *całość działań obejmujących program remontów, modernizacji i zabudowy przestrzeni publicznej, rewaloryzacji zabytków na wybranym obszarze w powiązaniu z rozwojem gospodarczym i społecznym. Rewitalizacja jest połączeniem działań technicznych z programami ożywienia gospodarczego i działaniem na rzecz rozwiązania problemów społecznych.*

Jeszcze trafniejsza definicja rewitalizacji została sformułowana przez dr Andreasa Billerta: *Rewitalizacja odnosi się do kompleksowego procesu odnowy obszaru zurbanizowanego, którego przestrzeń, funkcje i substancja uległy procesowi strukturalnej degradacji, wywołującej stan kryzysowy, uniemożliwiający lub znacznie utrudniający prawidłowy rozwój ekonomiczny i społeczny tego obszaru jak i zrównoważony rozwój całego miasta.¹*

Kluczowe w tej definicji jest stwierdzenie, że rewitalizacja to reakcja na stan kryzysowy, który przejawia się nie tylko w degradacji substancji, ale także – a nawet przede wszystkim – w degradacji funkcji i przestrzeni. A więc rewitalizacja to działania o charakterze naprawczym w sferze architektoniczno-urbanistycznej (substancja), społecznej i gospodarczej (funkcja) oraz ekologiczno-przestrzennej. A. Billert stwierdza wręcz:

Rewitalizacja jest, więc odpowiedzią na stan kryzysowy obszaru miejskiego i obejmuje zespół kompleksowych działań, koordynowanych i zarządzanych przez sektor publiczny (gminę), opartych na aktywnej współpracy organów i instytucji polityczno- administracyjnych oraz podmiotów społecznych.²

Wreszcie warto porównać przytoczone definicje z kolejną, sformułowaną przez Wojciecha Kłosowskiego: *Rewitalizacja oznacza ponowne ożywienie procesów społeczno- gospodarczych na obszarze, w którym procesy te zamarły. Obszary wymagające rewitalizacji to nie obszary wybrane pod kątem wartości zabytkowej, ale obszary o szczególnej kumulacji problemów społeczno- gospodarczych (w tym także najczęściej – remontowo- architektonicznych).*

---

¹ Andreas Billert, Centrum staromiejskie w Żarach; problemy, metody i strategie rewitalizacji; Słubice 2004, s. 6

² Ibidem, s. 6

W historycznych miastach europejskich bardzo często obszarami takimi są najstarsze dzielnice miast, stanowiące zespoły zabytkowe. Jednak to nie zabytkowy charakter predystynuje je do rewitalizacji, ale właśnie szczególnie kumulacja wielu problemów społecznych i gospodarczych w jednym miejscu³.

I dalej:

Rewitalizacja musi angażować zawsze wszystkich aktorów lokalnej sceny: władzę samorządową i różne służby publiczne, a z drugiej strony – biznes i organizacje obywatelskie, a wreszcie – samych mieszkańców⁴.

W cytowanych definicjach podkreśla się to, co pozwala odróżnić rewitalizację od innych form kompleksowej interwencji w przestrzeń miejską.

Widzimy więc, że cele rewitalizacji są usytuowane w sferze społeczno-gospodarczej i ekologiczno-przestrzennej, a działania infrastrukturalne i architektoniczno-urbanistyczne są tym celom podporządkowane (mają charakter narzędziowy); nie jest więc rewitalizacją działanie wyłącznie remontowo- budowlane, które nie ma wskazanego celu społecznego, gospodarczego lub ekologiczno-przestrzennego;

Tadeusz Kaczmarek zwraca uwagę, że działania rewitalizacyjne mają wymiar:

- przestrzenny – nowy wizerunek obszarów rewitalizowanych;
- funkcjonalny – nowe przeznaczenie terenu – nowe funkcje lub odrodzenie dawnych, ale często w nowym wymiarze jakościowym;
- gospodarczy – powstanie nowych impulsów rozwoju gospodarczego, rozwój istniejącej lub implantacja nowych działalności, rozbudzenie mechanizmów rynkowych (np. korzyści dla aglomeracji);
- społeczny – podniesienie poziomu życia, stworzenie lepszych warunków zamieszkania, pracy, komunikacji, korzystania z usług, wypoczynku;
- kulturowy – zharmonizowanie przestrzeni miejskiej, nadanie nowych wartości miejscom (obszaram), rozbudzenie tożsamości terytorialnej, poprawa wizerunku miasta.

Rewitalizacja to reakcja na kryzys, który obejmuje dany obszar i przejawia się w wielu dziedzinach na raz; nie jest więc rewitalizacją działanie podejmowane poza obszarem kryzysowym (stąd kluczowe znaczenie trafnego wyznaczenia obszaru do rewitalizacji).

Rewitalizacja musi być realizowana w formie współpracy zróżnicowanych partnerów lokalnych: zarówno sektora publicznego (z reguły – gminy), jak i lokalnych przedsiębiorców oraz sektora pozarządowego, a często także innych partnerów (miejskowych uczelni, policji itp.); nie jest więc rewitalizacją program nieuwzględniający zaangażowania partnerów prywatnych: zarówno komercyjnych jak i niekomercyjnych.

---

³ Wojciech Kłosowski, Metodologiczne problemy rewitalizacji obszarów miejskich w kontekście poddziałania 3.3.1. ZPORR, Bielsko-Biała 2004, s. 2

⁴ Ibidem, s. 3

Obszar rewitalizacji w Gminie Żychlin został wytyczony zgodnie z ustawą z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji.

2. Obszar rewitalizacji Gminy Żychlin

Obszar rewitalizacji Gminy Żychlin to obszar strategiczny, który został wyznaczony w celu poprawy jakości życia mieszkańców, przywrócenia wartości historycznych i kulturowych, jak również zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej gminy.

Zgodnie z ustawą z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji, przed przystąpieniem do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji, gmina musiała wyznaczyć obszar zdegradowany oraz obszar podlegający rewitalizacji (Art. 8). Zgodnie z zapisami Art. 9 ustawy o rewitalizacji obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2020 r. poz. 1062), niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- 1) gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub
- 2) środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
- 3) przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowania infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub
- 4) technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

W rozdziale 3.1 *Sfera społeczna* przeprowadzono analizę, która wykazała, iż obszarem koncentracji występowania zjawisk negatywnych w sferze społecznej jest miasto Żychlin (7 zjawisk negatywnych) oraz miejscowość Dobrzelin (3 zjawiska negatywne).

Miasto Żychlin jest obszarem, na którym:

- odnotowuje się niski ujemny przyrost naturalny na 1000 ludności;
- występuje wysoki udział osób w wieku poprodukcyjnym [%];
- występuje wysoki udział osób objętych pomocą społeczną [%];
- występuje przemoc w rodzinie, czyli aktywne są procedury Niebieska Karta;
- odnotowano wysoki udział osób bezrobotnych w ogóle mieszkańców w wieku produkcyjnym [%];
- odnotowano czyny karalne;
- występuje niski wskaźnik wypożyczeń księgozbioru na 1 czytelnika w 2021 roku.

W miejscowości Dobrzelin odnotowano zaś następujące zjawiska negatywne:

- przemoc w rodzinie, czyli aktywne procedury Niebieska Karta;
- wysoki udział osób bezrobotnych w ogóle mieszkańców w wieku produkcyjnym [%];
- czyny karalne.

Opis ww. zidentyfikowanych zjawisk negatywnych przedstawiono w rozdziale 3.1.

Dla obszaru, na którym zidentyfikowano występowanie zjawisk negatywnych w sferze społecznej, czyli dla miasta Żychlina oraz miejscowości Dobrzelin, przeprowadzono pogłębioną diagnozę sfery społecznej (rozdział 3.2).

Problemem jest z pewnością niski udział ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym w stosunku do liczby ludności ogółem na danym obszarze. Obydwa wskaźniki poniżej średniej odnotowano:

- w Żychlinie w przy ulicach: Dąbrowskiego, Dobrzelińskiej, inż. Z. Okoniewskiego, Kwiatowej, Łąkowej, Małej, Nowej, Osiedlu Traugutta oraz Złotej;
- w Dobrzelinie przy ulicach Dobrzelińskiej i Kasztanowej.

Koncentracja negatywnych zjawisk społecznych, takich jak:

- wysoki odsetek osób korzystających ze wsparcia pomocy społecznej, w tym w szczególności z powodu ubóstwa, niepełnosprawności i bezrobocia oraz
- znaczna liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych (ogółem, długotrwale, po 50 roku życia oraz do 25 roku życia)

występuje na obszarze obejmującym:

- w mieście Żychlin ulice: 1 Maja, 3 Maja, Barlickiego, Plac Jana Pawła II, Kilińskiego, Kościuszki, Łukasieńskiego, Młyńską, Narutowicza, Plac 29 Listopada, Plac Wolności, Pomorską, Ściegiennego oraz Zdrojową;
- w Dobrzelinie ulice: Wł. Jagiełły, Janowską oraz Kasztanową.

Analiza zwraca również uwagę na problem ubóstwa, którego konsekwencją jest m.in. konieczność szukania wsparcia w zakresie pomocy żywnościowej. Uzyskane dane wskazały, iż problem dotyczy aż 510 osób z obszaru Żychlina i Dobrzelina, czyli odpowiednio 6,1% oraz 4,4% mieszkańców tych obszarów. Osoby korzystający z tego rodzaju pomocy zamieszkują:

- w Żychlinie przy ulicach: 1 Maja, 3 Maja, Barlickiego, Blizińskiego, Dąbrowskiego, Dolnej, Głowackiego, Okoniewskiego, Jana Pawła II, Kilińskiego, Kościuszki, Krasickiego, Łąkowej, Łukasińskiego, Marii Konopnickiej, Mickiewicza, Młyńskiej, Narutowicza, Pl. 29 Listopada, Pl. Wolności, Polowej, Pomorskiej, Sannickiej, Ściegiennego, Os. i ul. Traugutta, Waryńskiego, Zdrojowej i Żeromskiego;
- w Dobrzelinie przy ulicach: Słowackiego, Wł. Jagiełły, Dobrzelińskiej, Działkowej, Dworcowej, Jabłonkowej oraz Kasztanowej.

Wskazano również na problem dzieci, pochodzących z rodzin, w których sytuacja jest wyjątkowo trudna, a najmłodszy potrzebują wsparcia i opieki z zewnątrz. Nieodzowna jest tutaj pomoc świetlicy socjoterapeutycznej, z której korzystają dzieci zamieszkałe w Żychlinie przy ulicach: Pomorskiej, Pl. 29-Listopada, Traugutta, Pl. Wolności, 1-go Maja, Łukasińskiego, Narutowicza, Okoniewskiego, Łąkowej, Al. Raclawickie oraz Kilińskiego.

W tabeli poniżej przedstawiono podsumowanie pogłębionej diagnozy sfery społecznej, oznaczając ulice, przy których odnotowano występowanie zjawisk negatywnych. W ostatniej kolumnie przedstawiono sumę zdiagnozowanych zjawisk negatywnych dla danej ulicy, obliczono średnią dla obszaru ogółem, a następnie kolorem oznaczono wartości wyższe od niej, wskazując obszar koncentracji zjawisk negatywnych w sferze społecznej. Kolorem oznaczono również ulice odpowiadające tym wartościom.

Tabela 1 Podsumowanie pogłębionej diagnozy społecznej – koncentracja negatywnych zjawisk

	niski udział ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym	pomoc społeczna; bezrobocie	pomoc żywnościowa	dzieci objęte wsparciem świetlicy socjoterapeutycznej	suma = 75; średnia = 1,74
Żychlin					
Dąbrowskiego					2
Dobrzelińska					1
inż. Z. Okoniewskiego					3
Kwiatowa					1
Łąkowa					3
Mała					1
Nowa					1
Osiedle Traugutta					2
Złota					1
1 Maja					3
3 Maja					2
Barlickiego					2
Plac Jana Pawła II					2
Kilińskiego					3
Kościuszki					2
Łukasińskiego					3
Młyńska					2

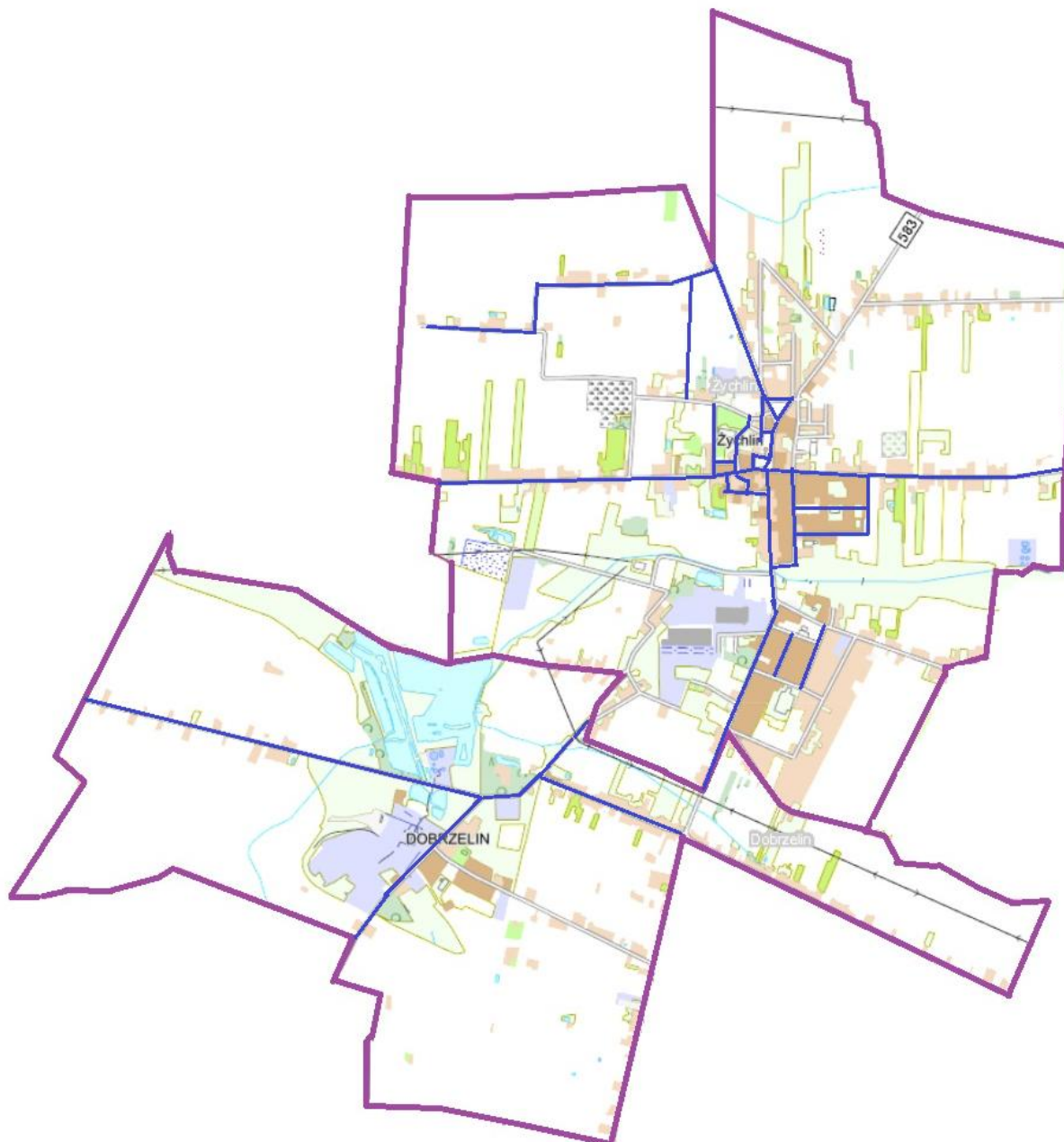
	niski udział ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym	pomoc społeczna; bezrobocie	pomoc żywnościowa	dzieci objęte wsparciem świetlicy socjoterapeutycznej	suma = 75; średnia = 1,74
Narutowicza					3
Plac 29 Listopada					3
Plac Wolności					3
Pomorska					3
Ściegiennego					2
Zdrojowa					2
Blizińskiego					1
Dolna					1
Głowackiego					1
Krasickiego					1
Konopnickiej					1
Mickiewicza					1
Polowa					1
Sannicka					1
Traugutta					2
Waryńskiego					1
Żeromskiego					1
Al. Racławickie					1
Dobrzelin					
Dobrzelińska					2
Kasztanowa					3
Wł. Jagiełły					2
Janowska					1
Słowackiego					1
Działkowa					1
Dworcowa					1
Jabłonkowa					1

Źródło: Opracowanie własne

Na rysunku poniżej zaznaczono ulice (niebieskie linie), przy których odnotowano występowanie koncentracji negatywnych zjawisk w sferze społecznej.

Rysunek 1 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze społecznej – oznaczenie ulic (niebieskie linie)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie geoportal.lodzkie.pl

Zgodnie z zapisami Art. 9 ustawy o rewitalizacji obszar zdegradowany to obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z negatywnych zjawisk: gospodarczych lub środowiskowych lub przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych.

Z tego powodu w poniższej tabeli przedstawiono także pozostałe negatywne zjawiska, opisane w kolejnych rozdziałach, oznaczając je tylko dla tych obszarów, dla których odnotowano koncentrację występowania negatywnych zjawisk społecznych.

W ostatniej kolumnie podsumowano liczbę zjawisk negatywnych poza sferą społeczną, obliczono średnią, a kolorem oznaczono wartości powyżej jej wartości, wskazując ulice należące do obszaru zdegradowanego.

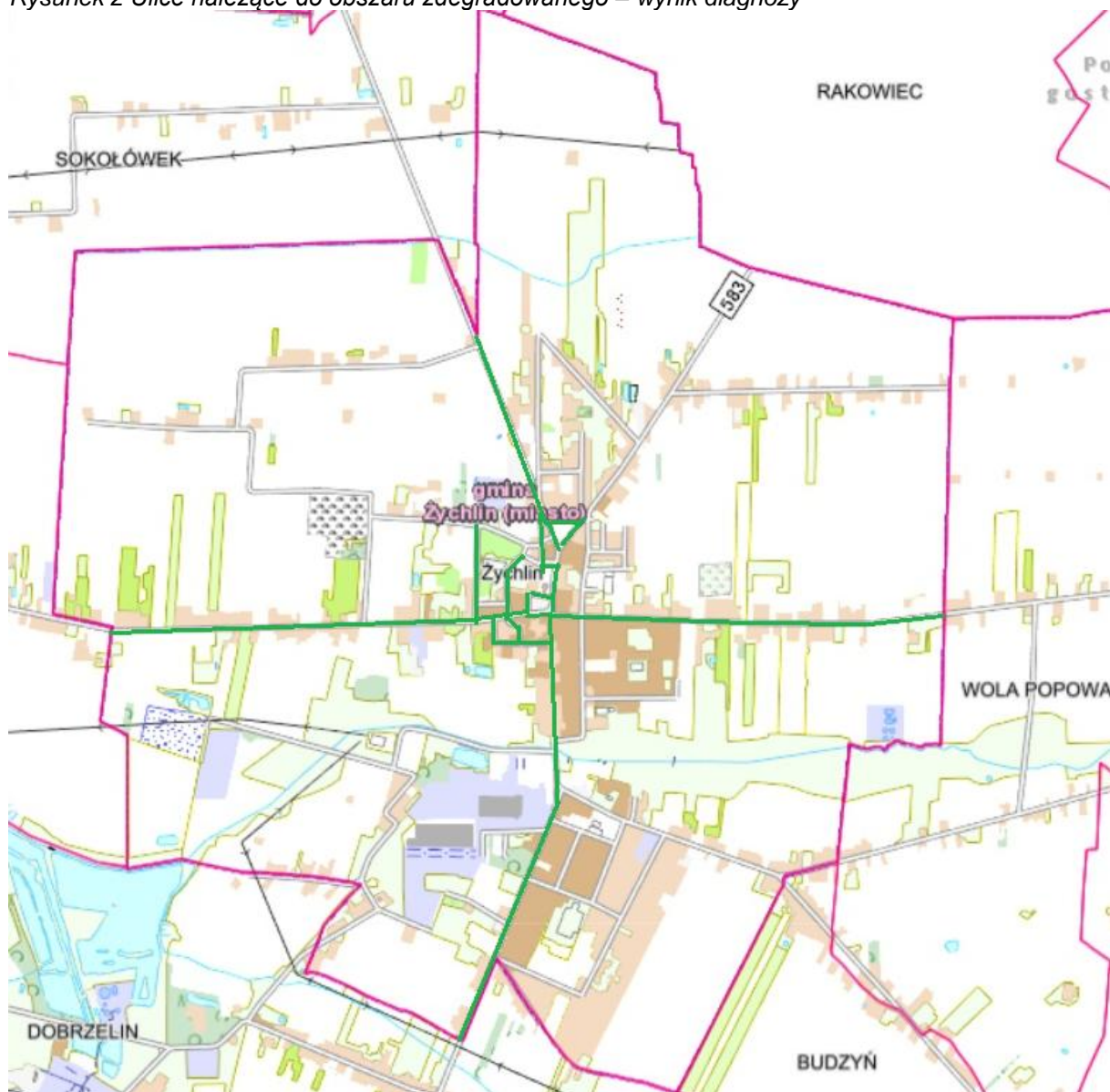
Tabela 2 Wytyczenie obszaru zdegradowanego w oparciu o występowanie negatywnych zjawisk – podsumowanie diagnozy

	sfera społeczna	niski wskaźnik zarejestrowanych podmiotów gospodarczych [%]	wysoki wskaźnik wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych [%]	kumulacja negatywnych zjawisk gospodarczych – wizja lokalna	zły stan Parku Miejskiego	zaniedbane podwórza w centrum Żychlina – nieuporządkowana roślinność lub jej brak	problemy związane z transportem i wynikającym z tego hałasem	zanieczyszczenie powietrza	problemy przestrzenno-funkcjonalne (utrudnienia dla osób z niepełnosprawnościami, drogi publiczne w złym stanie wraz z infrastrukturą im towarzyszącą)	konieczność utrzymania obiektów zabytkowych	zaniedbana tkanka mieszkaniowa w centrum Żychlina	liczba pozostałych zjawisk negatywnych w sferach innych niż społeczna = 74; średnia 3,36
ogółem	1,74	8,26	7,78									3,36
Żychlin												
Dąbrowskiego	2	6,58	3,29									1
inż. Z. Okoniewskiego	3	5,59	1,18									1
Łakowa	3	5,46	5,19									1
Osiedle Traugutta	2	5,77	9,19									2
1 Maja	3	13,79	7,33									4
3 Maja	2	75,76	39,39									4
Barlickiego	2	0	12									4
Plac Jana Pawła II	2	12,5	21,43									4
Kilińskiego	3	10,2	10,2									4
Kościuszki	2	5,56	5,56									6
Łukasińskiego	3	13,07	11,76									6
Młyńska	2	0	0									3
Narutowicza	3	9,5	17,27									7
Plac 29 Listopada	3	10,99	13,19									5
Plac Wolności	3	7,59	8,86									6
Pomorska	3	4,65	9,3									2
Ściegiennego	2	8,33	0									4
Zdrojowa	2	0	0									5
Traugutta	2	9,22	9,9									1
Dobrzelin												
Dobrzelińska	2	0	0									1
Kasztanowa	3	0	4,88									1
Wł. Jagiełły	2	4,17	5,21									2

Źródło: Opracowanie własne

Obszar zdegradowany zgodnie z analizą obejmuje zatem następujące ulice w Mieście Żychlin: 1 Maja, 3 Maja, Barlickiego, Plac Jana Pawła II, Kilińskiego, Kościuszki, Łukasińskiego, Narutowicza, Plac 29 Listopada, Plac Wolności, Ściegiennego oraz Zdrojową. Ulice te oznaczono na rysunku poniżej linią zieloną

Rysunek 2 Ulice należące do obszaru zdegradowanego – wynik diagnozy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie geoportal.lodzkie.pl

Za **obszar zdegradowany** w Gminie Żychlin można zatem uznać obszar, do którego należą tereny położone w Mieście Żychlin, obejmujące wyżej wymienione ulice. Są to obszary, dla których odnotowano najwięcej pozostałych zjawisk negatywnych w sferach innych niż społeczna (więcej niż średnio dla analizowanego obszaru). Zgodnie z analizą tutaj kumulują się problemy: społeczne, gospodarcze, techniczne, środowiskowe oraz funkcjonalno-przestrzenne. Wytyczając obszar zdegradowany zdecydowano się na włączenie części ulicy Łukasińskiego, uwzględniając jej najbardziej zaludnioną część.

Poniżej zaprezentowano ulice wytypowane w diagnozie jako tereny zdegradowane, wskazując liczbę ludności, jaka je zamieszkuje.

Tabela 3 Wytyczenie obszaru zdegradowanego w oparciu o występowanie negatywnych zjawisk – podsumowanie diagnozy – ciąg dalszy

Obszar: MIASTO ŻYCHLIN	sfera społeczna	liczba pozostałych zjawisk negatywnych w sferach innych niż społeczna = 74; średnia 3,36	liczba ludności na obszarze
1 Maja		4	351
3 Maja		4	64
Barlickiego		4	33
Pl. Jana Pawła II		4	89
Kilińskiego		4	85
Kościuszki		6	24
Łukasińskiego		6	244
Narutowicza		7	961
Pl. 29 Listopada		5	171
Pl. Wolności		6	117
Ściegiennego		4	18
Zdrojowa		5	23
liczba ludności			2180
udział liczby ludności zamieszkującej obszar zdegradowany w całkowitej liczbie ludności gminy (11 196 osób)			19,47%

Źródło: Opracowanie własne

Obszar obejmujący ww. ulice obejmuje tylko około 19,47% mieszkańców gminy i jest mniejszy niż 20% powierzchni gminy, natomiast zgodnie z ustawą o rewitalizacji obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Dlatego zdecydowano się na powiększenie obszaru zdegradowanego, tak aby działaniami rewitalizacyjnymi objąć większą część miasta i jego mieszkańców. Analizy potwierdzone wizją lokalną wykazały, że **miasto Żychlin jako jedyna jednostka osadnicza w gminie spełnia wszystkie przesłanki ustawowe, aby uznać je za teren zdegradowany**. Infrastruktura jest zdegradowana lub jej degradacja bezpośrednio wpływa na życie społeczne.

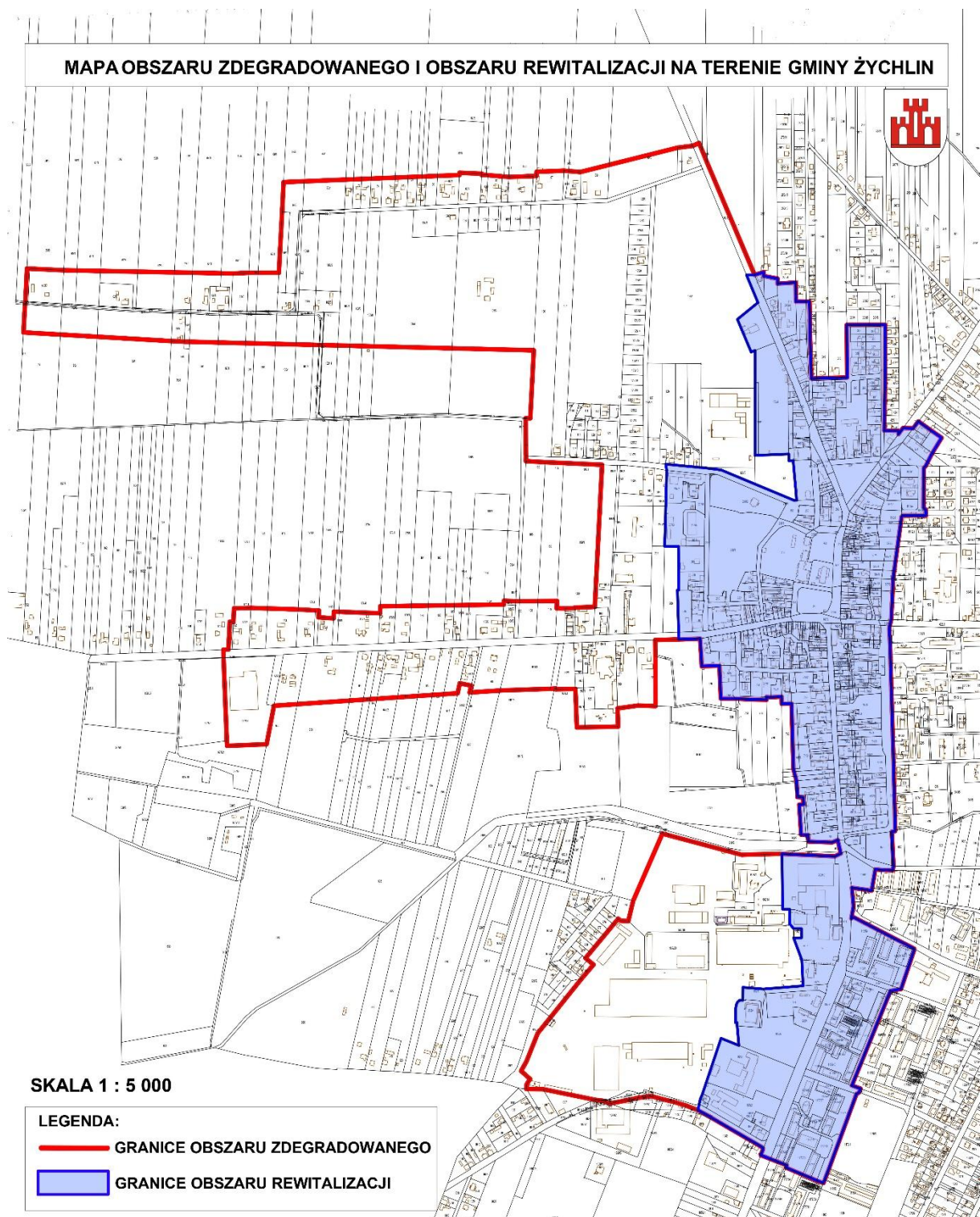
Wytyczono obszar rewitalizacji, obejmuje on część obszaru zdegradowanego, **cehuje się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk**. Teren ten jest istotny dla rozwoju lokalnego całej gminy. To na tym obszarze koncentrować się będą działania projektowe zmierzające do zmiany istniejącego stanu. Obszar rewitalizowany ma 0,514 km²⁵ (tj. 0,67% powierzchni gminy) oraz jest zamieszkały przez około 2460 osób tj. 21,45% ludności gminy⁶.

Na mapie poniżej oznaczono obszar zdegradowany (kolorem czerwonym) i obszar podlegający rewitalizacji (kolorem niebieskim) zgodnie z przesłankami ustawowymi. Mapa cyfrowa obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, stanowi załącznik w formacie DXF do Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żychlin.

⁵ Pomiar może posiadać odchylenie +/- 2%. Odchylenie nie wpływa na zgodność z ustawą.

⁶ Liczba osób jest przybliżona. Odchylenie może wynosić +/-5%. Odchylenie nie wpływa na zgodność z ustawą.

Mapa 1. Obszar zdegradowany oraz obszar rewitalizowany w mieście Żychlin

3. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji

3.1. Sfera społeczna

Diagnoza obszaru rewitalizacji została poszerzona o dane statystyczne odnoszące się do całego obszaru gminy. Jest to niezwykle ważne, ponieważ pokazuje zmiany w środowisku gminy, które bezpośrednio wpływają na strefę (np. starzenie się społeczeństwa, niski przyrost naturalny).

LICZBA LUDNOŚCI

Gmina Żychlin należy do województwa łódzkiego, powiatu kutnowskiego, zamieszkuje ją 12,14% ludności powiatu. Jest jedną z mniejszych obszarowo gmin w Polsce. Według stanu na dzień 31 grudnia 2021 roku gmina liczyła 11 464 mieszkańców, w tym miasto Żychlin liczyło 7 866, a obszar wiejski 3 598 mieszkańców.

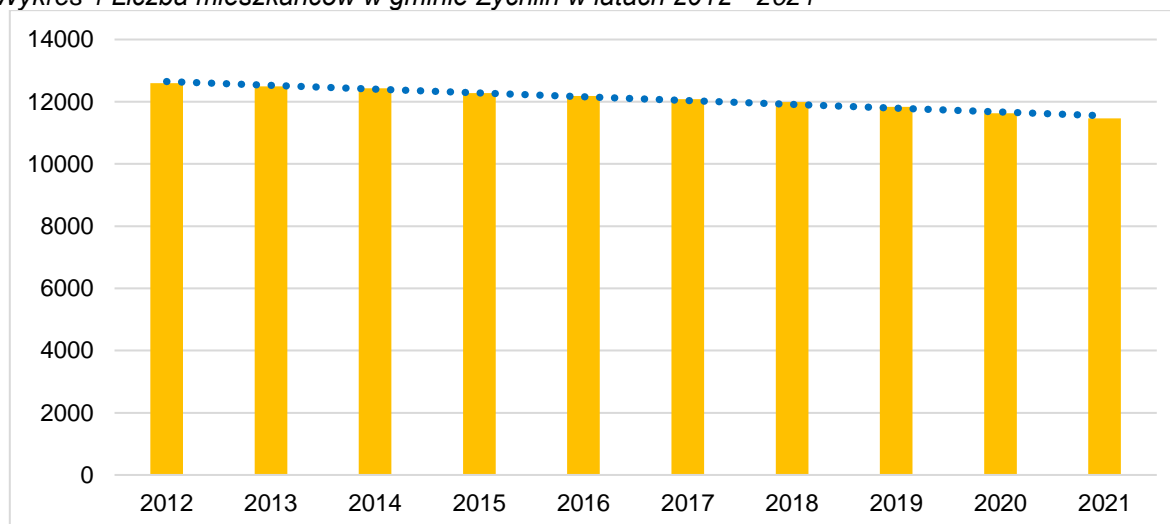
Tabela 4 Ludność faktycznie zamieszkała na obszarze gminy Żychlin w latach 2012 – 2021

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
gmina ogółem	12596	12489	12433	12283	12190	12084	11986	11836	11628	11 464
kobiety	6523	6468	6440	6355	6319	6251	6192	6106	6010	5 941
mężczyźni	6073	6021	5993	5928	5871	5833	5794	5730	5618	5 523
miasto Żychlin	8688	8576	8537	8453	8376	8288	8220	8109	7964	7 866
obszar wiejski	3908	3913	3896	3830	3814	3796	3766	3727	3664	3 598

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

W badanym okresie, w odniesieniu do roku bazowego, sumaryczna liczba ludności zmniejszyła się o 1 132 osoby (8,98%).

Wykres 1 Liczba mieszkańców w gminie Żychlin w latach 2012 - 2021

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Obserwowane zjawisko depopulacji jest odzwierciedleniem ogólnokrajowej tendencji zmniejszania się liczby ludności. Postępująca depopulacja będzie z pewnością miała swoje negatywne konsekwencje rozwojowe w każdym wymiarze funkcjonowania społeczeństwa.

Dokładniejsze dane dotyczące liczby mieszkańców udostępnił Urząd Gminy w Żychlinie. Do najliczniejszych pod względem liczby mieszkańców miejscowości należy Żychlin (miasto) oraz wieś Dobrzelin. 200 i więcej mieszkańców liczą wsie: Grabów, Śleszyn oraz Wola Popowa. W pozostałych miejscowościach poziom zróżnicowania jest znaczny i kształtuje się od 4 mieszkańców w Aleksandrowie do 132 w Budzynie. Miejscowości Jadwigów oraz Szczytów nie są zamieszkane. Według tych danych, liczba mieszkańców gminy ogółem wynosi 11 196 osób, przy czym 7 568 zamieszkuje miasto Żychlin, zaś 3 628 obszar wiejski gminy. Mieszkańcy miasta stanowią zatem 67,59% ogółu mieszkańców gminy Żychlin.

Tabela 5 Liczba mieszkańców w poszczególnych miejscowościach w gminie Żychlin – stan na 31.12.2021 r.

Nazwa miejscowości / ulica	Liczba mieszkańców ogółem
Ogółem	11 196
Żychlin	7 568
1 Maja	351
3 Maja	64
al. Raclawickie	47
Barlickiego	33
Blizińskiego	64
Chabrowa	17
Cicha	29
Cmentarna	4
Dąbrowskiego	271
Dobra	16
Dobrzelińska	28
Dolna	21
Fabryczna	0
Głowackiego	99
Graniczna	3
inż. Z. Okoniewskiego	632
Pl. Jana Pawła II	89
Jaśminowa	19
Kilińskiego	85
Konwaliowa	11
Krótką	0
Kolejowa	0
Kościuszki	24
Krasickiego	250
Kwiatowa	2
Łąkowa	767
Łukasińskiego	244
Mała	4
M. Konopnickiej	192
Mickiewicza	48
Młyńska	37
Narutowicza	961
Nowa	2
Orłowskiego	6
Pl. 29 Listopada	171
Pl. Wolności	117
Polowa	55
Pomorska	66
Prusa	19
Przeskok	0
Reja	5
Różana	9

Nazwa miejscowości / ulica	Liczba mieszkańców ogółem
Sannicka	106
Spacerowa	0
Sienkiewicza	215
Słowackiego	41
Ściegiennego	18
Śląska	10
Ul. Traugutta	496
Oś. Traugutta	1069
Waryńskiego	250
Tuwima	3
Wiejska	101
Wrzosowa	0
Wspólna	27
Zdrojowa	23
Złota	1
Żeromskiego	346
MIEJSCOWOŚCI	3 628
Biała	54
Grzybów Hornowski	61
Buszków Dolny	56
Buszkówek	46
Orątki Górne	27
Budzyń	132
Brzeziny	54
Śleszyn Mały	8
Marianka	17
Chochotów	77
Orątki Dolne	16
Strzelce	21
Czesławów	85
Drzewoszki Małe	17
Dobrzelin z podziałem na ul.	1 087
Słowackiego	40
Wł. Jagiełły	430
Dolna	10
Dobrzelińska	3
Działkowa	35
Dworcowa	60
Jabłonkowa	261
Janowska	7
Kasztanowa	70
Kolejkowa	17
Narutowicza	0
Polna	2
Przytorze	0
Słoneczna	19
Stawowa	5
Szkolna	120
Wagowa	8
Wiśniowa	0
Drzewoszki Wielkie	55
Aleksandrów	4
Grabie	84
Grabów z podziałem na ulice:	331
Budzyńska	6
Dworcowa	159
Górska	47
Grabówek	29
Szkolna	90

Nazwa miejscowości / ulica	Liczba mieszkańców ogółem
Grzybów Dolny	28
Gajew Grzybowski	33
Janów Grzybowski	17
Jadwigów	0
Klemensów Grzybowski	28
Kaczkowizna	89
Sędki	35
Szczytów	0
Kruki	15
Balików	61
Zarębów	85
Pasieka	103
Sokolówek	93
Śleszyn z podziałem na ulice:	229
Biała	12
Cmentarna	12
Górna	42
Kamilewska	10
Kasztanowa	143
Parkowa	3
Piaskowa	7
Tretki	5
Dzwonków	15
Gajew	9
Stanisławów	20
Wola Popowa z podziałem na ulice:	200
Budzyńska	37
Górna	10
Lipowa	7
Łukasińskiego	56
Polna	4
Wiejska	21
Żeromskiego	65
Zagroby	10
Kędziory	6
Kozanki	24
Leśne	9
Zgoda	31
Oleszcze	35
Śleszynek	78
Żabików	74
Aleksandrówka	64

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Żychlinie

Na dzień 31 grudnia 2021 roku (wg danych statystycznych GUS) gęstość zaludnienia wynosiła:

- gmina Żychlin - 150 os./km²,
- powiat kutnowski - 106 os./km²,
- województwo łódzkie - 133 os./km².

W porównaniu z danymi wojewódzkimi i powiatowymi skupianie się ludzi w gminie na wyznaczonej powierzchni jest znacznie większe. Wpływ na to ma miejsko-wiejski charakter gminy, w szczególności osiedla z zabudową wielorodzinną.

Na zmianę liczby mieszkańców wpływ mają wysokość przyrostu naturalnego (różnica między liczbą urodzeń i zgonów) oraz saldo migracji (różnica między napływem ludności na dany teren i odpływem z niego).

RUCH NATURALNY LUDNOŚCI

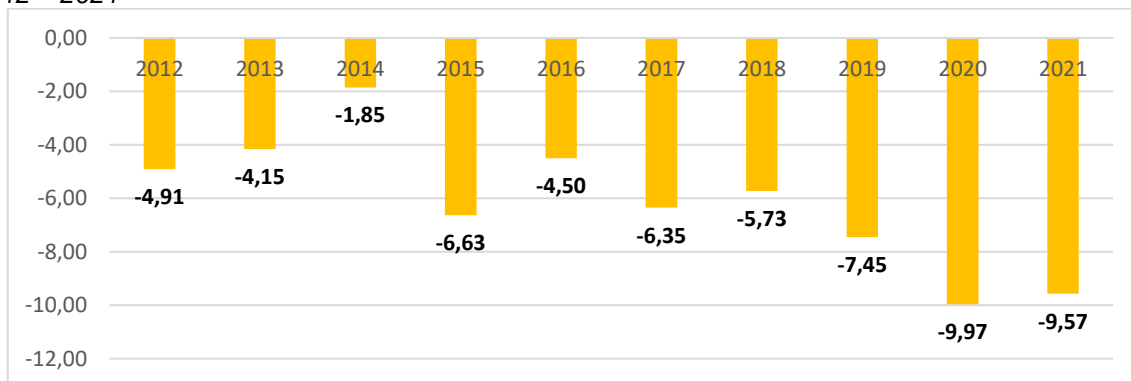
W latach poddanych analizie, przyrost naturalny w gminie Żychlin był co roku ujemny. Najniższa wartość wskaźnika na 1000 ludności została odnotowana dla roku 2020 (-9,97) oraz dla roku 2021 (-9,57). Niski wynik przyrostu naturalnego w latach 2020-2021, może być już efektem trwającej wówczas pandemii.⁷ Pandemia bardzo uderzyła w decyzję Polaków o posiadaniu dziecka, powodując brak poczucia bezpieczeństwa, stabilizacji życiowej. Problem rosnącego ujemnego przyrostu naturalnego dotyczy całego kraju.

Tabela 6 Przyrost naturalny, urodzenia, zgony na 1000 ludności na terenie gminy Żychlin (stan w dniu 31.XII) w latach 2012-2021

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
urodzenia żywe	8,55	8,93	9,48	7,28	9,00	7,34	8,73	6,11	7,46	7,18
zgony	13,46	13,08	11,32	13,91	13,50	13,69	14,46	13,56	17,43	16,75
przyrost naturalny	-4,91	-4,15	-1,85	-6,63	-4,50	-6,35	-5,73	-7,45	-9,97	-9,57

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Wykres 2 Przyrost naturalny na 1000 ludności na terenie gminy Żychlin (stan w dniu 31 XII) w latach 2012 – 2021

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

STRUKTURA WIEKU LUDNOŚCI

W strukturze wieku ludności można wyróżnić trzy podstawowe kategorie, które są istotne z punktu widzenia rynku pracy i zasobów siły roboczej:

- ludność w wieku przedprodukcyjnym, tj. w wieku od 0 do 17 lat,
- ludność w wieku produkcyjnym, w tym: kobiety od 18 do 59 lat, a mężczyźni od 18 do 64 lat,
- ludność w wieku poprodukcyjnym, w tym: kobiety od 60 lat i więcej, a mężczyźni od 65 lat i więcej.

Osoby w wieku produkcyjnym dzielimy na dwie kategorie: osoby mobilne oraz osoby niemobilne. Osoby mobilne charakteryzują się gotowością do podjęcia zmian w swoim życiu zawodowym, zmianą pracy, stanowiska pracy, chęcią przekwalifikowania się, nabycia nowych umiejętności. Osoby znajdujące się w przedziale wiekowym produkcyjnym niemobilnym to osoby, które nie wykazują chęci do zmiany pracy, stanowiska pracy, nie są zainteresowane zdobyciem nowych kwalifikacji zawodowych.

⁷ Z dniem 1 lipca 2023 r. przestał obowiązywać stan zagrożenia epidemicznego.

W gminie Żychlin osoby w wieku produkcyjnym mobilnym w 2021 roku stanowiły 58,61% ogółu osób w wieku produkcyjnym.

Tabela 7 Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w gminie Żychlin w latach 2012 – 2021

Struktura ludności wg ekonomicznych grup wieku (stan w dniu 31XII)										
Ludność w wieku:	Lata									
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Przedprodukcyjnym ogółem (17 lat i mniej)	1940	1898	1872	1848	1844	1823	1826	1787	1748	1 733
Produkcyjnym ogółem	8034	7919	7809	7632	7480	7307	7128	6972	6753	6 594
Produkcyjnym mobilnym	4628	4574	4536	4450	4362	4270	4199	4088	4004	3 865
Produkcyjnym niemobilnym	3406	3345	3273	3182	3118	3037	2929	2884	2749	2 729
Poprodukcyjnym ogółem	2622	2672	2752	2803	2866	2954	3032	3077	3127	3 137
W % ogółem ludność w wieku:										
przedprodukcyjnym	15,4	15,2	15,1	15,0	15,1	15,1	15,2	15,1	15,0	15,1
produkcyjnym	63,8	63,4	62,8	62,1	61,4	60,5	59,5	58,9	58,1	57,5
poprodukcyjnym	20,8	21,4	22,1	22,8	23,5	24,4	25,3	26,0	26,9	27,4

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Z powyższych danych wynika, że w latach 2012- 2021 w gminie Żychlin obserwujemy:

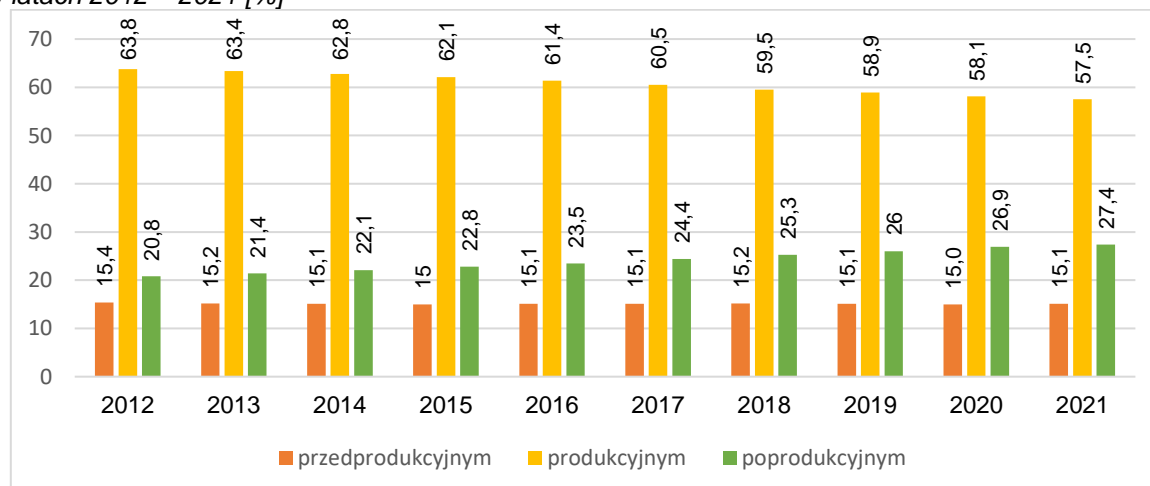
- spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym o 207 osób;
- spadek liczby ludności w wieku produkcyjnym o 1 440 osób,
- wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym o 515 osób.

W gminie dominuje ludność w wieku produkcyjnym, obejmując 57,5% społeczeństwa, niekorzystnym zjawiskiem jest zauważalny na przestrzeni badanych lat ciągły wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym osiągając 27,4% społeczeństwa oraz stopniowy spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym. Zmiany w strukturze wieku ludności (tendencja do zmniejszania się liczby dzieci i młodzieży) dają podstawy do twierdzenia, że proces ten będzie postępował. Problem dotyczy większości gmin województwa łódzkiego.

Z powyższych danych wynika, że w latach 2012 - 2021 w gminie Żychlin:

- zmniejszył się udział liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym o 10,67 punktu procentowego,
- zmniejszył się udział liczby ludności w wieku produkcyjnym o 17,92 punktu procentowego,
- zwiększył się udział liczby ludności w wieku poprodukcyjnym o 19,64 punktu procentowego.

Wykres 3 Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w Gminie Żychlin w latach 2012 – 2021 [%]

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

MIGRACJE

Migracje ludności są bardzo istotnym czynnikiem wpływającym na liczbę i strukturę ludności danego regionu. „Migracjami (lub wędrówkami) ludności nazywamy całokształt przemieszczeń prowadzących do stałej lub okresowej zmiany miejsca zamieszkania osób. Migracje uważa się za najważniejszy przejaw przestrzennej mobilności ludności”.⁸

Tabela 8 Migracje wewnętrzne i zagraniczne w gminie Żychlin w latach 2012 -2021

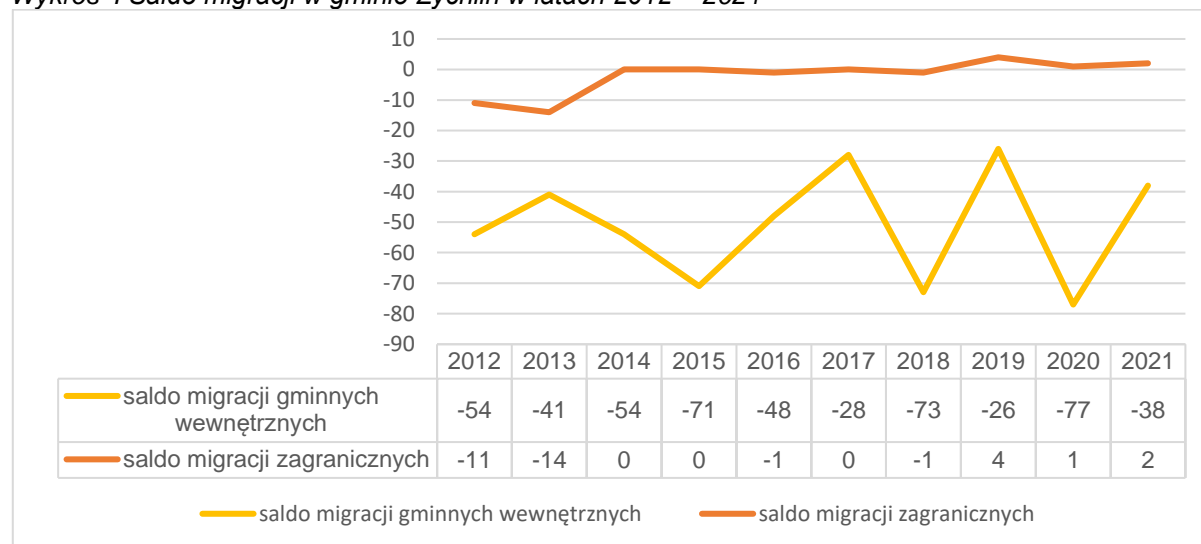
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
migracje wewnętrzne										
zameldowania	130	103	112	107	113	119	115	145	81	137
wymeldowania	184	144	166	178	161	147	188	171	158	175
saldo	-54	-41	-54	-71	-48	-28	-73	-26	-77	-38
migracje zagraniczne										
zameldowania	5	1	7	x	0	2	0	5	1	3
wymeldowania	16	15	7	x	1	2	1	1	0	1
saldo	-11	-14	0	x	-1	0	-1	4	1	2
saldo migracji ogółem	-65	-55	-54	x	-49	-28	-74	-22	-76	-36

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne), x- brak informacji wiarygodnych lub porównywalnych

W gminie Żychlin w całym analizowanym okresie odnotowano ujemne saldo migracji ogółem oraz saldo migracji wewnętrznych. W 2021 roku ujemna wartość salda migracji ogółem osiągnęła -36 osób. Dane dla roku 2015 dla migracji zagranicznych (GUS) są niedostępne.

Większość migracji następuje w ruchu wewnętrznym, w ruchu zagranicznym w ostatnich latach ruch ludności jest nieznaczny.

Wykres 4 Saldo migracji w gminie Żychlin w latach 2012 – 2021

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Bilans salda migracji wewnętrznych na przestrzeni analizowanych lat jest ujemny i wynosi (-510) mieszkańców. Wartość salda migracji zagranicznych w analizowanym okresie również jest ujemna i wynosi (-34). Wskazane powyżej wartości opisujące ruch migracyjny pokazują, że w ciągu

⁸ Definicja zaczerpnięta z „Materiałów dydaktycznych Zakładu Demografii i Gerontologii Społecznej UŁ” www.demografia.uni.lodz.pl

ostatnich lat więcej ludzi zdecydowało się na opuszczenie gminy Żychlin i zamieszkanie w innym miejscu. Gminę w ciągu badanych lat łącznie opuściły 544 osoby.

POMOC SPOŁECZNA

Efektywna realizacja usług społecznych i ich sprawne funkcjonowanie wymagają dopasowania oraz dostosowania działań z wielu obszarów do rzeczywistych potrzeb mieszkańców gminy. Usługi społeczne w gminie Żychlin przyczyniają się do zwalczania dyskryminacji, zapewnienia równości płci, poprawy warunków życia, tworzenia równych szans dla wszystkich i uczestnictwa w życiu społecznym.

Na terenie gminy Żychlin istnieje szereg instytucji działających na rzecz wspierania dzieci, młodzieży i rodzin. Wśród nich należy wymienić: szkoły, przedszkola, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Posterunek Policji, Żychliński Dom Kultury (Zedek), kluby sportowe, placówki służby zdrowia, świetlice, organizacje pozarządowe statutowo zajmujące się pomocą dziecku i rodzinie.

Kluczową instytucją przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu na terenie gminy Żychlin jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Celem działalności jest organizowanie i wykonywanie zadań z zakresu pomocy społecznej, w szczególności poprzez doprowadzenie do życiowego usamodzielnienia potrzebujących osób i rodzin i zintegrowanie ich w środowiskach. Do zadań pomocy społecznej należy przyznawanie i wypłacanie świadczeń, prowadzenie pracy socjalnej, rozwój i prowadzenie niezbędnej infrastruktury socjalnej czy rozwijanie nowych form pomocy.

W 2021 roku najwięcej rodzin korzystało z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa, następnie: bezrobocia, niepełnosprawności oraz długotrwałej lub ciężkiej choroby. Dane przedstawia tabela poniżej.

Tabela 9 Powody trudnej sytuacji życiowej w 2021 roku

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin
	2021
Ubóstwo	350
Bezdomność	5
Potrzeba ochrony macierzyństwa	35
Bezrobocie	210
Niepełnosprawność	118
Długotrwała lub ciężka choroba	105
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	17
Przemoc w rodzinie	37
Alkoholizm	17
Narkomania	2
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	4
Zdarzenie losowe	1
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	24

Źródło: Raport o stanie Gminy Żychlin za 2021 rok

W 2021 roku w gminie Żychlin 459 gospodarstw domowych korzystało ze środowiskowej pomocy społecznej. Liczba osób korzystających z tego rodzaju wsparcia wyniosła 807.

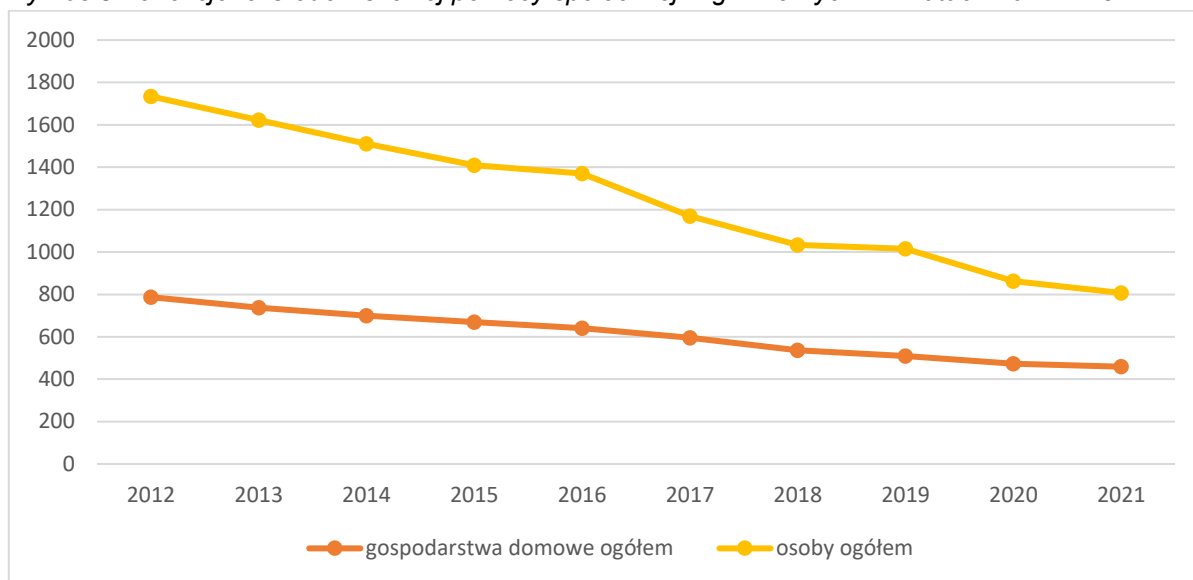
Tabela 10 Gospodarstwa domowe oraz liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie Żychlin w latach 2012 – 2021

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
gospodarstwa domowe ogółem	787	737	699	669	640	595	537	510	473	459
osoby ogółem	1734	1622	1511	1410	1370	1170	1033	1015	862	807

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Na przestrzeni badanych lat w Gminie Żychlin zauważalny jest stały spadek liczby gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej. W 2021 roku wskaźnik ten był niższy w stosunku do roku 2011 o 328 gospodarstw. Maleje również liczba osób korzystających ze wsparcia, w stosunku do roku 2011, wskaźnik ten zmniejszył się o 927 osób.

Wykres 5 Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w gminie Żychlin w latach 2012 – 2021

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Analizy Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żychlinie wykazują, że ubóstwo jest problemem szczególnie niebezpiecznym ze względu na swoje skutki, w tym m.in. zmniejszenie popytu na towary, utrudnienie lub wręcz uniemożliwienie korzystania z różnych opcji zdobywania wykształcenia czy poprawy stanu zdrowia, wzrost przestępczości i zjawiska patologii społecznych. Co jednak najistotniejsze w analizie tego problemu, to fakt powielania tego zjawiska – dzieci z rodzin żyjących w ubóstwie bardzo często również żyją na niskim poziomie i korzystają ze wsparcia pomocy społecznej. W większości przypadków stwierdzono, że główną przyczyną ubóstwa jest problem bezrobocia oraz niskich dochodów uzyskiwanych z funkcjonujących gospodarstw rolnych. Ponadto z pomocy społecznej z powodu ubóstwa korzystają w dużej mierze osoby samotne lub starsze. Opracowując *Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Żychlin na lata 2021-2026*, w środowisku lokalnym przeprowadzono badanie ankietowe.

Odpowiadając na pytanie, jakie problemy najczęściej dotyczą osób starszych w gminie, respondenci wskazywali głównie na samotność, niewystarczający dostęp do specjalistycznych usług i opieki medycznej, niskie dochody przyczyniające się do ubóstwa oraz problemy komunikacyjne, a także brak zainteresowania i pomocy ze strony rodziny oraz bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Zwrócono także uwagę na brak oferty spędzania czasu wolnego oraz marginalizację i wykluczenie społeczne.

W ankiecie zapytano mieszkańców o problemy, jakie najczęściej dotyczą osób niepełnosprawnych w gminie. W odpowiedzi wymieniano najczęściej bariery architektoniczne, niedostosowanie infrastruktury gminnej i budynków użyteczności publicznej, utrudniony dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej i usług rehabilitacyjnych, brak ofert pracy oraz placówek wsparcia dziennego. Wskazywano

także na izolację i wykluczenie społeczne oraz brak odpowiedniej oferty spędzania czasu wolnego oraz zajęć dla dorosłych osób niepełnosprawnych. Większość respondentów biorących udział w badaniu ankietowym zauważa obecność osób niepełnosprawnych w środowisku. Mieszkańcy dostrzegają też niedostatki w specjalistycznej opiece oraz braki w infrastrukturze, upatrując w tych sferach źródła problemów, z którymi borykają się osoby dotknięte niepełnosprawnością.

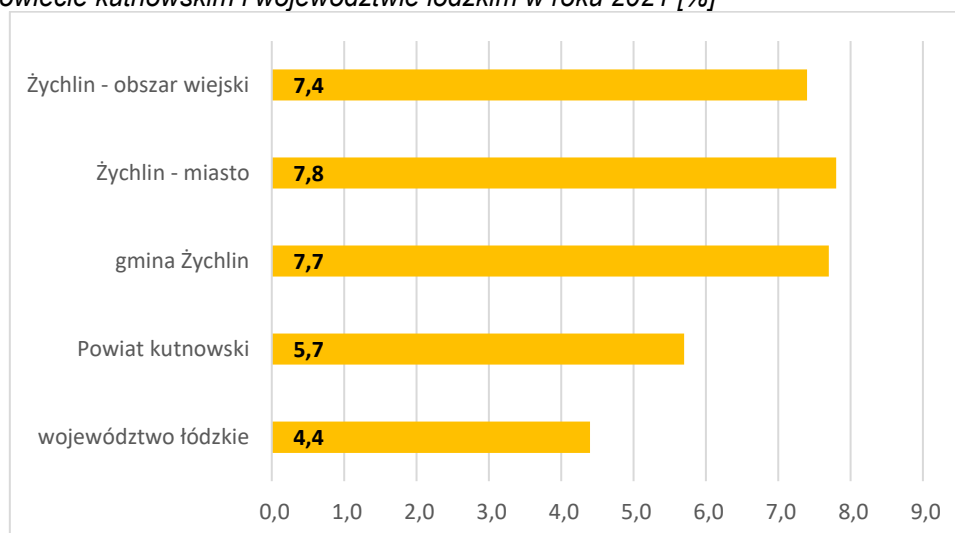
W ujawnionych przypadkach stosowania przemocy w rodzinie lub uzasadnionego podejrzenia, że w danej rodzinie dochodzi do przemocy, wdrażana i prowadzona jest procedura „Niebieskiej Karty”. Obejmuje ona ogół czynności podejmowanych przez przedstawicieli Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i organizacji pozarządowych, a wszystkie te działania koordynuje Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie.

BEZROBOCIE

Bezrobocie stanowi jeden z najtrudniejszych problemów społeczno-gospodarczych. Rozmiar bezrobocia zależy od systemu gospodarczego i aktualnie prowadzonej polityki krajowego rynku pracy. Związane jest zwykle z poziomem nowych inwestycji i trwałym zatrudnianiem pracowników w nowopowstałych i nowoczesnych zakładach pracy sektora publicznego lub prywatnego.

Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie Żychlin (7,7%) jest wyższy niż średnia dla powiatu kutnowskiego (5,7%) oraz województwa łódzkiego (4,4%). W samej gminie Żychlin odnotowuje się zaś niewiele wyższą wartość wskaźnika dla miasta niż dla obszaru wiejskiego, różnica wynosi 0,4 pkt procentowego.

Wykres 6 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie Żychlin, powiecie kutnowskim i województwie łódzkim w roku 2021 [%]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

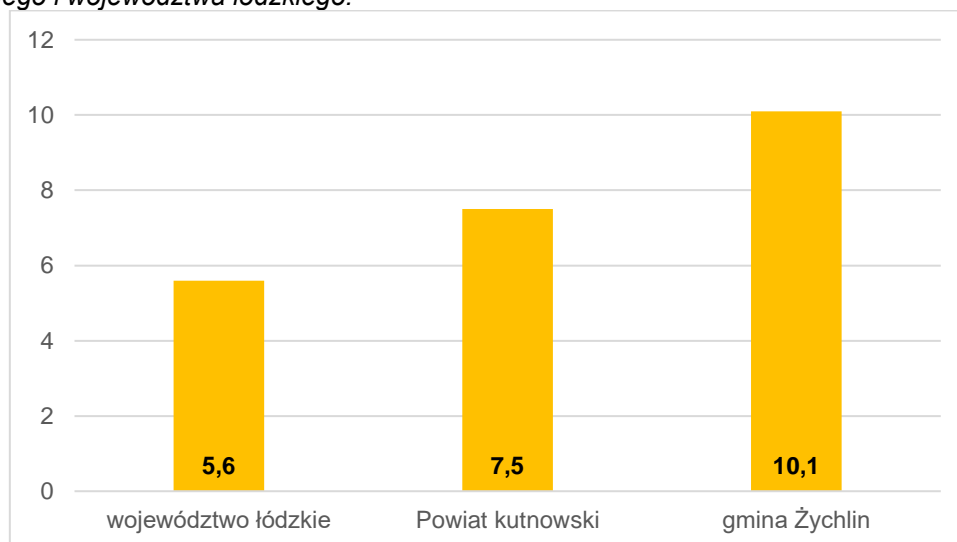
Poziom bezrobocia w powiatach województwa łódzkiego wskazuje na znaczne zróżnicowanie regionalne tego zjawiska na całym obszarze województwa. Różnica między najwyższą i najniższą stopą bezrobocia za 2021 rok wyniosła 4,5 punktu procentowego. Powiatem o najwyższej stopie bezrobocia jest kutnowski (7,5%), wskaźnik ten wysoki jest również w powiatach pajęczańskim (7,2%) oraz

tomaszowskim (7%). Najlepsza sytuacja pod tym względem występuje w powiecie rawskim (3%) oraz skierniewickim (3,5%). Kolejne wartości wskaźnika przekraczają już 4%.

W 2021 roku w gminie Żychlin odnotowano wyższą szacunkową stopę bezrobocia rejestrowanego (10,1%) niż w powiecie kutnowskim (7,5%), a także województwie łódzkim (5,6%), co wskazuje na mniej korzystną sytuację na rynku pracy w gminie, niż w średnio w regionie.

Wykres 7 Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego [%] w 2021 r. w gminie Żychlin na tle powiatu kutnowskiego i województwa łódzkiego.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych www.polskawliczbach.pl

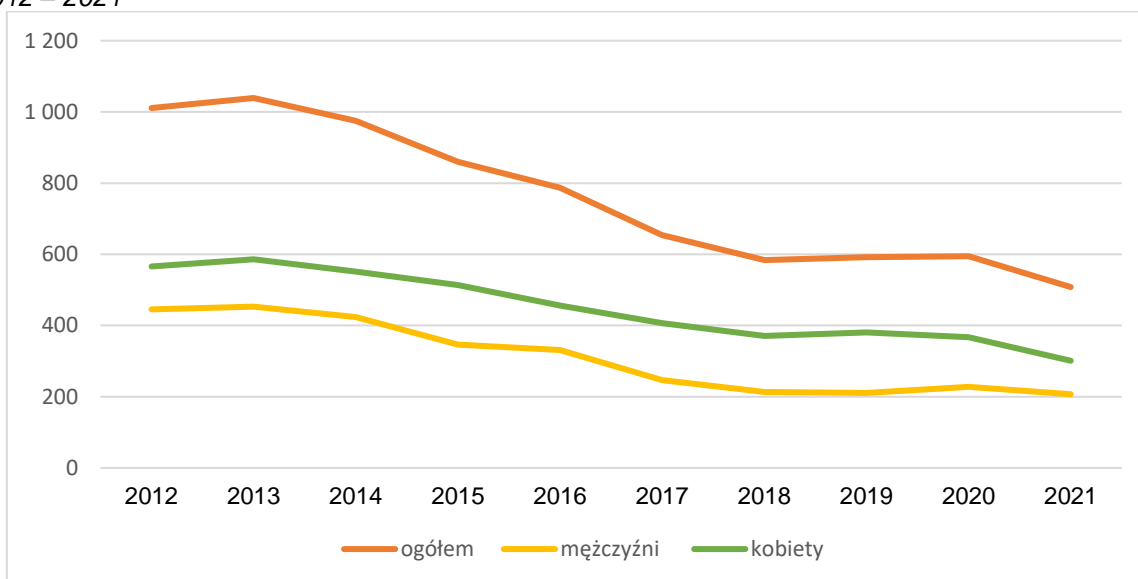
Poniżej przedstawiono dane obrazujące sytuację na rynku pracy w gminie Żychlin. Analizę rozpoczęto od przedstawienia danych statystycznych dotyczących liczby zarejestrowanych osób bezrobotnych z podziałem na płeć. Lata 2013 - 2018 to systematyczny spadek poziomu bezrobocia w gminie Żychlin. Kolejne lata (2019 – 2020) pokazują niewielki wzrost liczby bezrobotnych. Rok 2021 to ponownie spadek liczby bezrobotnych do poziomu 508 osób, w stosunku do roku poprzedniego to o 87 osób mniej. W roku 2021 kobiety stanowiły 59,25% bezrobotnych ogółem. Wśród bezrobotnych w całym badanym okresie dominują kobiety. Na przestrzeni 10 lat liczba bezrobotnych w gminie spadła o 503 osoby, spadek o 49,75%. Obserwujemy również spadek % w udziale bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na przestrzeni badanych lat. W 2011 roku bezrobotni stanowili 12,6% osób w wieku produkcyjnym, a w 2021 roku już 7,7%.

Tabela 11 Bezrobotni zarejestrowani z obszaru gminy Żychlin w latach 2012 – 2021

bezrobotni zarejestrowani z podziałem na płeć										
lata	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
ogółem	1 011	1 039	975	860	787	654	584	592	595	508
mężczyźni	445	453	424	346	331	247	213	211	228	207
kobiety	566	586	551	514	456	407	371	381	367	301
udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (w %)										
lata	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
ogółem	12,6	13,1	12,5	11,3	10,5	9,0	8,2	8,5	8,8	7,7
mężczyźni	10,4	10,7	10,1	8,4	8,2	6,2	5,5	5,5	6,2	5,8
kobiety	15,1	15,9	15,2	14,6	13,3	12,2	11,4	12,0	12,0	10,0

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych

Wykres 8 Bezrobotni zarejestrowani z obszaru gminy Żychlin z podziałem na płeć w latach 2012 – 2021

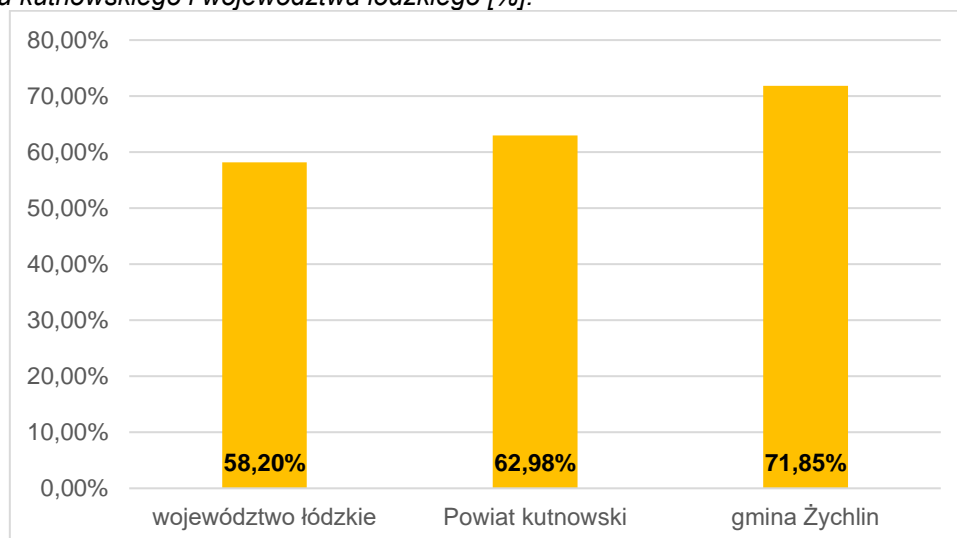

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

W 2021 roku udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie Żychlin wyniósł 7,7% (wskaźnik dla powiatu kutnowskiego wyniósł 5,7%, zaś dla województwa łódzkiego 4,4%).

Znaczącym problemem rynku pracy w powiecie kutnowskim, również w gminie Żychlin jest bezrobocie długotrwałe. W województwie łódzkim udział osób długotrwałe bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych w 2021 roku osiągnął poziom 58,2%, w powiecie 62,98%, natomiast w gminie wynosi średnio 71,85%.

Wykres 9 Udział osób długotrwałe bezrobotnych w ogóle bezrobotnych w gminie Żychlin w 2021 r. na tle powiatu kutnowskiego i województwa łódzkiego [%].

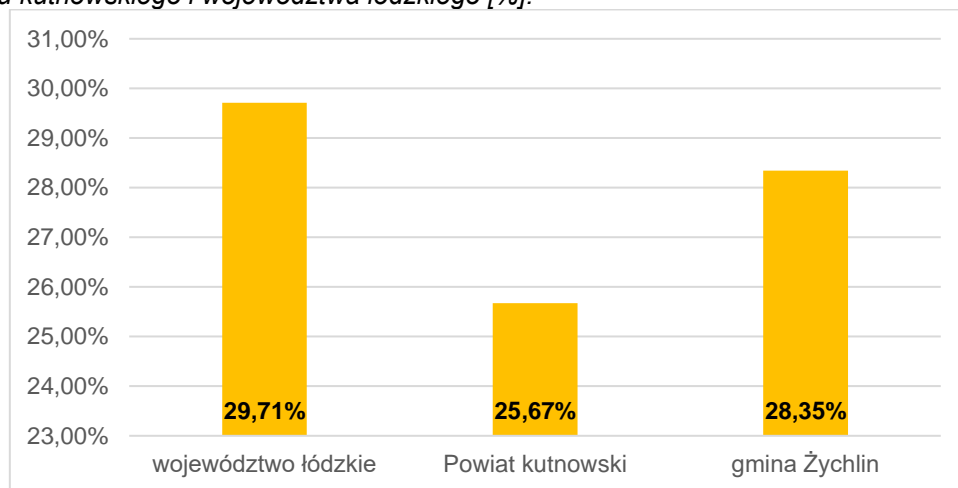

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS oraz Powiatowego Urzędu Pracy w Kutnie.

Dość dużym problemem w skali zarówno gminy, powiatu jak i województwa, jest bezrobocie wśród osób, które ukończyły 50 lat, a więc - podobnie jak długotrwałe bezrobotni – znajdują się

w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Wskaźnik dla województwa łódzkiego kształtuje się na poziomie 29,71%, w powiecie kutnowskim osiąga mniej, bo 25,67%, zaś w gminie Żychlin osiąga wartość niższą od wojewódzkiej, jednak wyższą o 2,68 pkt procentowego od powiatu kutnowskiego. Sytuacja osób bezrobotnych po 50 roku życia jest trudniejsza, ponieważ często osoby te mają niższe kwalifikacje zawodowe, nieaktualną wiedzę i mniejsze umiejętności niż osoby młodsze, dodatkowo często również mniejsza jest ich mobilność.

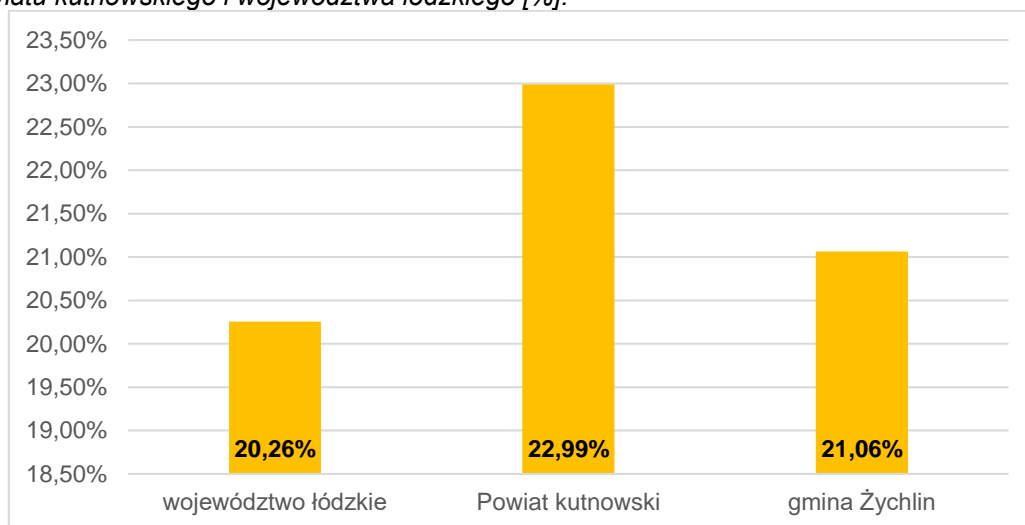
Wykres 10 Udział osób bezrobotnych po 50 r.ż. w ogóle bezrobotnych w gminie Żychlin w 2021 r. na tle powiatu kutnowskiego i województwa łódzkiego [%].

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS oraz Powiatowego Urzędu Pracy w Kutnie.

W kontekście wieku, w nieco lepszej sytuacji na rynku pracy wydają się być osoby do 30 roku życia. W gminie ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych w 2021 roku jest niższy niż w powiecie oraz wyższy niż w województwie. W tej kategorii na obszarze gminy Żychlin zarejestrowano 21,06% osób bezrobotnych.

Wykres 11 Udział osób bezrobotnych do 30 r.ż. w ogóle bezrobotnych w gminie Żychlin w 2021 r. na tle powiatu kutnowskiego i województwa łódzkiego [%].

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS oraz Powiatowego Urzędu Pracy w Kutnie.

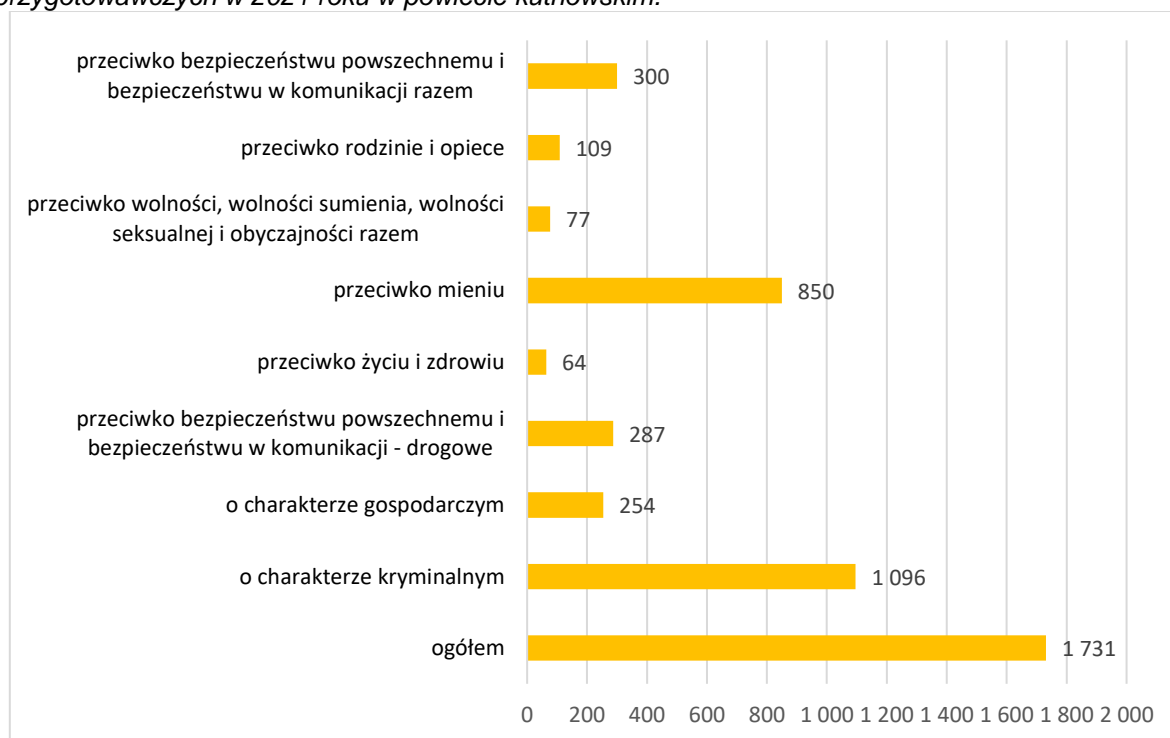
Warto nadmienić, iż bezrobocie w dużej mierze przyczynia się do wycofania wielu grup mieszkańców gminy z życia społecznego oraz do pogłębiania się wśród tych osób i rodzin braku

umiejętności radzenia sobie z problemami. Skutki bezrobocia odczuwane są w rodzinach również po znalezieniu zatrudnienia. Szczególnie jest to widoczne wśród najuboższych, gdzie pojawiły się uzależnienia, konflikty, problemy wychowawcze. Zjawiska te, występujące długotrwale, prowadzą do rozpadu rodzin, a niektórzy członkowie takich rodzin zmuszeni są szukać pomocy w wyspecjalizowanych instytucjach.

BEZPIECZEŃSTWO

W 2021 roku w strukturze popełnianych na terenie powiatu kutnowskiego przestępstw dominują te o charakterze kryminalnym (63,32% popełnionych przestępstw), przeciwko mieniu (49,1%), przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji razem (17,33%), przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji - drogowe (16,58%) oraz o charakterze gospodarczym (14,67%). Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych wyniósł w powiecie 66,9%, a tym samym był niższy w odniesieniu do wskaźnika wykrywalności dla województwa łódzkiego (70,1%).

Wykres 12 *Przestępstwa stwierdzone przez policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych w 2021 roku w powiecie kutnowskim.*

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

DZIEDZICTWO KULTUROWE

Do najważniejszych elementów dziedzictwa kulturowego, które stanowią o tożsamości mieszkańców są:

- 1) układ urbanistyczny miasta – posiadający niespotykaną kompozycję przestrzenną, zachowany w historycznych liniach regulacyjnych i liniach zabudowy, z zachowanym fragmentem XIX-wiecznej pierzei;

- 2) dzielnica żydowska w Żychlinie;
- 3) zespoły przemysłowe w Żychlinie i Dobrzelinie;
- 4) zespoły dworsko – parkowe w Dobrzelinie, Śleszynie, Śleszynku, Zarębowie;
- 5) zabytkowe cmentarze.

MIASTO ŻYCHLIN:

Najcenniejszym elementem chronionym w Żychlinie jest zachowany układ urbanistyczny. Proces rewaloryzacji tego zespołu powinien charakteryzować się zastosowaniem zgodnych z wytycznymi konserwatorskimi rozwiązań architektonicznych, podporządkowanych zachowanemu układowi urbanistycznemu. Najcenniejszym zabytkiem miasta Żychlina jest jego układ urbanistyczny, zachowany w historycznych liniach regulacyjnych i liniach zabudowy oraz zespół XIX - wiecznej zabudowy mieszkalnej. Układ ten wyróżnia ciekawa, niepowtarzalna kompozycja przestrzenna na osi północ - południe, powstała ze starożytnego traktu handlowego Toruń - Lwów. Na układ ten składają się trzy place - 29 Listopada, Jana Pawła II - rozdzielone zespołem kościoła parafialnego oraz najmłodszy, trójkątny Plac Wolności - rozmieszczone jeden nad drugim oraz ulice z nich wychodzące. Najważniejszym zabytkiem architektonicznym jest kościół parafialny z końca XVIII wieku, wykazujący cechy stylowe baroku. Równie cenna jest stara dzielnica żydowska - powstała w części południowo - zachodniej zespołu, ciekawa i malownicza, z bożnicą i małymi, krętymi uliczkami: Żółtą, Zdrojową i Kilińskiego. W mieście spotyka się dużo małych wnętrz urbanistycznych - podwórek brukowanych kocimi łbami (Plac Wolności 6/7, Żółta 5), podkreślających indywidualny charakter miasta. Zieleń miejska - park i ogrody kościelne, pozostały w centrum miasta w niezmiennych granicach od wieków, a zieleń uliczna podkreśla oryginalność układu. Zabudowa zespołu staromiejskiego, najciekawsza w rejonie Placu 29 Listopada, z interesującym detalem architektonicznym i oryginalnymi okiennicami oraz drzwiami, składa się z obiektów zabytkowych o średnich wartościach oraz obiektów o wartościach kulturowych. Wyodrębnić można dwie grupy zabudowy:

1. przy Starym Rynku (Plac 29 Listopada) - obiekty dwukondygnacyjne, z wysokimi kalenicowymi dachami, z parterami usługowymi, skromnym detalem architektonicznym jak: gzymsy kordonowe i podokienniki. Budynki cechują dobre proporcje, dostosowane do skali miasteczka,
2. pozostałe ulice i place zabudowane są obiektami z reguły parterowymi, z poddaszami mieszkalnymi, ze skromnym detalem architektonicznym, jak w grupie poprzedniej.

Istotną częścią układu miejskiego jest zabytkowy zespół przemysłowy przy ulicy Narutowicza, zlokalizowany na południe od miasta, za rzeką Słudwią, świadczący o kondycji miejscowości od drugiej połowy XIX wieku po czasy nam współczesne. Na terenie zespołu współistnieją ze sobą XIX – wieczne hale przemysłowe i budynki towarzyszące - XX - wieczne, reprezentujące różne fazy rozwoju myśli architektonicznej. Oprócz obiektów przemysłowych w skład zespołu wchodzi budynki mieszkalne - reprezentacyjna siedziba dawnych właścicieli zakładów oraz kompleks domów pracowniczych.

Układ urbanistyczny Żychlina, za wyjątkiem części położonej na wschód od ulicy Narutowicza (osiedle "Traugutta - Zachód") zachowany jest bardzo dobrze. Obiekty kubaturowe, wyłączając zespół kościelny i obiekty użyteczności publicznej, w różnym zakresie wymagają prac remontowych. Rozwój przestrzenny miasta następował w sposób prawidłowy - nowe osiedla mieszkaniowe sytuowano na

wschód i południe od zespołu staromiejskiego, nie naruszając jego struktury, zachowując odpowiednią odległość dla jego ekspozycji w krajobrazie miejskim. Wyjątkiem od tej reguły jest osiedle zabudowy wielorodzinnej, wielopłytowej "Traugutta - Zachód", ulokowane zbyt blisko ulicy Narutowicza - wzdłuż jej wschodniej granicy, widoczne w lukach (na posesjach 9, 31, 45) stworzonych w miejscach ubytków architektury historycznej. Elementem świadczącym o historii miejscowości są jej cmentarze, zwłaszcza parafialny, z interesującą kaplicą grobową Orsettich.

GMINA ŻYCHLIN:

Wśród zasobów dóbr kultury na terenie gminy Żychlin wyróżnić należy zespół kościelny w Śleszynie, zlokalizowany w centrum wsi, który kształtuje wraz z zespołem pałacowo – folwarcznym krajobraz kulturowy tej miejscowości. Kościół, o architekturze klasycystycznej i formach stylistycznych, pozwalających wiązać obiekt z osobą architekta Hilarego Szpilowskiego (bardzo popularnego w I-szej połowie XIX wieku w tej części Mazowsza budowniczego kościołów oraz pałaców i dworów), zachowany jest w dobrym stanie technicznym. Dokonano remontu jego elewacji. Budynekowi towarzyszy interesująca architektonicznie dzwonnica kościelna. Ze starych zabudowań plebani zlokalizowanych w pobliżu wydzielonego ogrodzeniem i bramą zespołu kościoła, zachował się jedynie budynek gospodarczy. Wszystkie te obiekty stanowią całość architektoniczno – urbanistyczną o niewątpliwych wartościach historycznych i artystycznych.

W tej samej miejscowości zlokalizowany jest najciekawszy na terenie gminy zespół pałacowy. Jego elementami są: pałac, wybudowany przez architekta pochodzącego z "kręgu działalności Adama Ildzikowskiego", o pięknej, rozłożystej fasadzie zaakcentowanej w partii centralnej piętrowym ryzalitem z kolumnowym portykiem i bogatej dekoracji detalem architektonicznym, a także park o charakterze kwaterowo - krajobrazowym i dawny folwark, składający się z pięciu obiektów. Zespół, dobrze zachowany jako całość, w poszczególnych elementach wymaga pilnych interwencji konserwatorskich. Dekoracja architektoniczna fasady pałacu zachowania jest w niektórych elementach w stanie szątkowym i zachodzi obawa, że bez podjęcia prac konserwatorskich już niedługo nie będzie możliwa jej rekonstrukcja.

W Śleszynie znajduje się kolejny zespół dworsko - folwarczny, zachowany jako całość w średnim stopniu. Najcenniejsze jego elementy - neobarokowy dwór oraz park przetrwały w dobrym stanie. Należy odtworzyć układ komunikacyjny parku i poddać pielęgnacji jego drzewostan. Część folwarczna zachowana jest w stanie szątkowym, choć czytelny jest jej układ.

Zespół dworski w Zarębowie poddany został kompleksowym pracom rewitalizacyjnym. Obiekty kubaturowe zostały wyremontowane, udało się zachować ich charakter i historyczną wartość. Obecnie w dworze mieści się wysokiej klasy ośrodek wypoczynkowy. Otaczający go park również został objęty opieką. Pomimo braku fachowej pielęgnacji przez dziesięciolecia, zainteresowanie obecnych właścicieli zespołu w dobrym utrzymaniu obiektów kubaturowych stwarza nadzieję na przywrócenie pełnych walorów kompleksu zielonego.

Bardzo dobrze zachowany i utrzymany jest dwór w Żabikowie - niewielki, typowy dla rozwiązań z początku XX wieku.

Dwa pozostałe zespoły dworskie: w Drzewoszkach oraz Sędkach Kaczkowiznie zachowane w stanie szątkowym, pozbawione zostały obiektów mieszkalnych. Stan ich starodrzewów jest zły - parki

wymagają odtworzenia i pielęgnacji. Szansą dla drugiego z założeń zieleni jest odtworzenie dworu - poprzez jego rekonstrukcję lub wybudowanie nowego obiektu, nawiązującego do tradycji architektury dworskiej. Na miejscu dworu w Drzewoszkach wybudowany został bowiem inny obiekt.

Wśród zabytków techniki na szczególną uwagę zasługuje Dobrzelin - zespół cukrowni, składający się z fabryki cukru, dwóch zespołów rezydencjonalnych oraz osiedla przyfabrycznego. Wszystkie te obiekty, z dominantą komina fabrycznego, o bardzo dużych wartościach historycznych i artystycznych, stanowią zespół o wartościach ponadlokalnych, bardzo dobrze zachowany i utrzymany, tworzący niepowtarzalny krajobraz kulturowy.

Zagroda młynarska w Grabowie składa się z dobrze utrzymanego dawnego młyna parowego, obecnie magazynu oraz domu, poddanego w ostatnim okresie remontowi, niszczącemu jego wartości zabytkowe (nowe ahistoryczne otwory okienne - plastikowe, lukarna w połaci dachowej przykryta sidingiem).

Krajobraz kulturowy gminy dopełniają zabytkowe cmentarze, z zachowanymi w dość dobrym stanie nagrobkami i starodrzewem. Wszystkie zabytkowe założenia zieleni: parki i cmentarze, mają szczególną wartość dla lokalnej społeczności - teren gminy jest bowiem prawie całkowicie pozbawiony drzew. Z tym większym pietyzmem winny być więc pielęgnowane.

Zgodnie ze *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy i Miasta Żychlin* na terenie gminy wyróżniono następujące obszary, strefy ochrony konserwatorskiej:

miasto Żychlin:

a) Strefa A: pełnej ochrony konserwatorskiej: najstarsza, szczególnie wartościowa część miasta, z bardzo dobrze zachowaną strukturą przestrzenną i licznymi obiektami zabytkowymi i o wartościach kulturowych. W strefie obowiązuje bezwzględny priorytet wymagań konserwatorskich, dotyczących ochrony obiektów zabytkowych i kulturowych oraz rygorów w zakresie kształtowania nowej zabudowy.

b) Strefa B: zachodnia strona ulicy Traugutta - rygorzy dotyczące utrzymania zasadniczych elementów rozplanowania terenu, jego podziałów, skali charakteru nowej zabudowy.

c) Strefa E: tereny stanowiące zabezpieczenie właściwego wyeksponowania zespołu staromiejskiego,

d) Strefa W: pokrywająca się ze strefą A, strefa ochrony warstw kulturowych - strefa badań archeologicznych. Na obszarze tym wszelka działalność inwestycyjna winna być poprzedzona badaniami w indywidualnie określonych zakresach (nadzór archeologiczny, sondaż, szerokoprzestrzenne badania stacjonarne).

wieś Dobrzelin:

zespół urbanistyczny cukrowni, składający się z zespołu fabrycznego, osiedla przyfabrycznego oraz zespołu pałacowo - parkowego.

Na obszarze gminy funkcjonują następujące placówki kultury:

Lp.	nazwa placówki	adres placówki
1.	Żychliński Dom Kultury	ul. Fabryczna 3, 99-320 Żychlin
2.	Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna im. Marii Kownackiej w Żychlinie	ul. Aleje Raclawickie 5, 99-320 Żychlin
3.	Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna im. Marii Kownackiej - Filia Nr 1 w Żychlinie	ul. Fabryczna 3, 99-320 Żychlin
4.	Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna im. Marii Kownackiej - Filia Nr 2 w Grzybowie	Grzybów Dolny 58, 99-321 Śleszyn

Lp.	nazwa placówki	adres placówki
5.	Świetlica socjoterapeutyczna prowadzona przez Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Gminy Żychlin „Sówka”	ul. 1 Maja 23/25, 99-320 Żychlin
6.	Świetlice wiejskie - zajęcia animowane są przez referat UM - Gminne Centrum Promocji i Informacji oraz Koła Gospodyń Wiejskich z terenu gminy Żychlin, według zgłaszanych potrzeb i inicjatyw oddolnych: <ul style="list-style-type: none"> - świetlica wiejska w Śleszynie – Koło Gospodyń Wiejskich w Śleszynie, - świetlica wiejska w Czesławowie – Koło Gospodyń Wiejskich w Czesławowie, - świetlica wiejska w Grzybowie – Koło Gospodyń Wiejskich w Grzybowie, - świetlica wiejska w Chochołowie – Koło Gospodyń Wiejskich w Chochołowie 	Śleszyn, Czesławów, Grzybów Dolny, Chochołów

W gminie prowadzi działalność Żychliński Dom Kultury (Zedek). Realizuje zadania w dziedzinie wychowania, edukacji kulturalnej i oświatowej oraz upowszechniania kultury. Zedek jest miejscem kulturalno-społecznym wielostronnej edukacji kulturalnej, zaangażowany jest w życie społeczne mieszkańców. Współpracuje z różnymi partnerami ze środowiska lokalnego i nie tylko. Otwarty jest na wszystkie grupy społeczne, wspiera inicjatywy oddolne. Jest miejscem, które kształtuje społeczeństwo lokalne, wzmacniając w ten sposób potencjał kulturalny i społeczny mieszkańców. Realizowane zadania mają na celu stworzenie jak najlepszych warunków do harmonijnego i wszechstronnego rozwoju mieszkańców przez edukację kulturalną, kształtującą podstawowe nawyki odbiorcy wartości kulturalnych.

W swojej ofercie Zedek posiada ponad 27 rodzajów zajęć dla maluchów, dzieci i młodzieży, dorosłych oraz seniorów, które prowadzone są przez fachową i wszechstronnie przygotowaną kadrę instruktorów. Są to zajęcia o charakterze: muzycznym, tanecznym, plastycznym, teatralnym, edukacyjnym i rekreacyjnym.

W Zedeku istnieją sekcje: taneczne, plastyczne, językowe, muzyczne, teatralne, Klub Krasnala, Klub Seniora Radość z zespołem Melodia, Kapela Ludowa Dobrzeliniacy, Uniwersytet Trzeciego Wieku, współpracuje z zespołem wokalnoinstrumentalnym Śleszynianki.

Kapela Ludowa Dobrzeliniacy to znana i lubiana w regionie kapela ludowa, prezentująca folklor i muzykę tradycyjną. Od wielu już lat reprezentuje Gminę Żychlin oraz Zedek na przeglądach i festiwalach dotyczących muzyki ludowej. We wrześniu 2021 roku „Dobrzeliniacy” wzięli udział w XX Spotkaniach Folklorystycznych Polski Centralnej – Od kujawiaka do oberka. Autentyzm i inspiracje, organizowanym przez Muzeum Okręgowe w Sieradzu. Kapela „Dobrzeliniacy” zdobyła I nagrodę w kategorii: kapela autentyczna. Był to jeden w wielu laurów kapeli na ogólnopolskiej arenie. Zedek każdego roku jest organizatorem około 100 imprez kulturalnych. Bogata oferta wydarzeń obejmuje: koncerty, przeglądy, konkursy, spektakle, pokazy artystyczne, Święto Żychlina, pikniki, bale dla dzieci i dorosłych. Główne przedsięwzięcia kulturalne organizowane przez Żychliński Dom Kultury to:

- Sylwester z kulturą;
- Imprezy towarzyszące WOŚP;
- Kinderbal;
- Dzień Kobiet;

- Żychliński Festiwal Piosenki Dziecięcej „Czerwone Jabłuszko”;
- Żychliński Przegląd Artystycznego Ruchu Seniora;
- Biesiada z Kulturą;
- Święto Żychlina;
- Dzień Dziecka;
- Spotkanie z...;
- Kabaret/ Koncert;
- 3 maja;
- 11 – listopada;
- Przegląd Małej Formy Teatralnej;
- Przeplatanki artystyczne.

Rangę realizowanych przedsięwzięć kulturalnych Zedeku podnosi obecność znanych i cenionych artystów z całej Polski.

Działalność w gminie prowadzi również Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna, która została utworzona w 1929 roku, jest ona najstarszą ksiąźnicą w powiecie kutnowskim. Biblioteka to miejsce spotkań lokalnej społeczności, centrum edukacyjne wspierające rozwój społeczeństwa informacyjnego. Biblioteka jest przyjazną i pulsującą życiem instytucją kultury, tworzącą przestrzeń dla czytelnictwa, edukacji, pielęgnująca przeszłość i kreująca przyszłość.

Organizacje społeczne działające na terenie Gminy Żychlin w obszarze historia, kultura i tradycja to:

- Towarzystwo Miłośników Historii Żychlina,
- Stowarzyszenie Grupa Operacyjna Bzura 39,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Czesławowie,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Grzybowie,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Śleszynie,
- Stowarzyszenie Gospodyń w Chochołowie.

UCZESTNICTWO W ŻYCIU KULTURALNYM

Jednym z elementów życia kulturalnego jest czytelnictwo, którego poziom można zmierzyć danymi dotyczącymi korzystania przez mieszkańców z oferty bibliotek publicznych. W gminie funkcjonuje Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna im. Marii Kownackiej w Żychlinie. Biblioteka utworzona została w 1929 roku, jest najstarszą ksiąźnicą w powiecie kutnowskim. Obecna siedziba biblioteki znajduje się w budynku wybudowanym w okresie II wojny światowej, budynek znajduje się w Parku Miejskim przy zbiegu ulicy Kościuszki i Al. Raclawickie. Żychlińska ksiąźnica posiada 2 filie: w Żychlińskim Domu Kultury i w świetlicy wiejskiej w Grzybowie Dolnym oraz punkt biblioteczny przy Szkole Podstawowej im. Marii Kownackiej w Grabowie.

ZJAWISKA NEGATYWNE W SFERZE SPOŁECZNEJ

Ujemny przyrost naturalny na 1000 ludności

Na wykresie poniżej przedstawiono kształtowanie się przyrostu naturalnego w latach 2012-2021 w podziale na miasto Żychlin oraz obszar wiejski gminy. Widoczne jest szybsze tempo zmniejszania się wartości wskaźnika na obszarze miasta.

Wykres 13 Przyrost naturalny na 1000 ludności w podziale na miasto Żychlin i obszar wiejski gminy w latach 2012 - 2021

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Dane wskazują iż pomiędzy rokiem 2012 a 2021 przyrost naturalny na 1000 ludności zmniejszył się:

- na obszarze Miasta Żychlina o (-5,8) jednostek,
- na obszarze wiejskim gminy o (-2,16) jednostek,

podczas gdy wskaźnik gminy ogółem wyniósł (-4,66) jednostki. Potwierdza to fakt, iż sytuacja na obszarze miasta w długim okresie czasu jest zdecydowanie trudniejsza.

Wysoki udział osób w wieku poprodukcyjnym

Bazując na danych udostępnionych przez Urząd Gminy w Żychlinie wskazuje się, iż w gminie Żychlin udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców gminy (11 196) wynosi 2 716 osób, co stanowi 24,26% ogółu. Kolorem wyróżniono wartości wskaźników wyższe od średniej dla gminy ogółem.

Tabela 12 Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności na danym obszarze w gminie Żychlin [%] – stan na 31.12.2021 r. – z uwzględnieniem wartości wskaźnika wyższych niż średnia gminy

	udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności [%]
Ogółem	24,26
Żychlin	26,22
Biała	18,52
Grzybów Hornowski	14,75
Buszków Dolny	32,14
Buszkówek	30,43
Orątki Górne	14,81
Budzyń	12,88
Brzeziny	11,11
Śleszyn Mały	0,00
Marianka	23,53
Chochotów	14,29
Orątki Dolne	56,25
Strzelce	14,29
Cześławów	18,82
Drzewoszek Mały	5,88
Dobrzeliń	18,12
Drzewoszek Wielki	16,36
Aleksandrów	25,00
Grabie	20,24
Grabów	19,64
Grzybów Dolny	32,14
Gajew Grzybowski	24,24
Janów Grzybowski	23,53
Jadwigów	0,00
Klemensów Grzybowski	28,57
Kączkowizna	25,84
Sędki	28,57
Szczytów	0,00
Kruki	40,00
Balików	27,87
Zarębów	22,35
Pasieka	22,33
Sokołówek	23,66
Śleszyn	17,90
Tretki	20,00
Dzwonków	26,67
Gajew	22,22
Stanisławów	5,00
Wola Popowa	23,00
Zagroby	40,00
Kędziory	33,33
Kozanki	8,33
Leśne	33,33
Zgoda	16,13
Oleszcze	5,71
Śleszynek	25,64
Żabików	29,73
Aleksandrówka	26,56

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Żychlinie

Wysoki udział osób objętych pomocą społeczną

Z danych statystycznych przedstawionych przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żychlinie wynika, iż na dzień 31.12.2021 roku 3,33% mieszkańców gminy Żychlin korzystało ze wsparcia instytucji pomocy społecznej (373 osoby).

Powody korzystania ze świadczeń są różnorodne i w wielu przypadkach nie są wskazywane pojedynczo, lecz występują łącznie. Poniżej przedstawiono wskaźnik: udział liczby osób objętych pomocą społeczną w liczbie mieszkańców ogółem na danym obszarze. Kolorem wyróżniono wartości wskaźników wyższe od średniej dla gminy ogółem.

Tabela 13 Udział osób objętych pomocą społeczną w gminie Żychlin w obrębie danej miejscowości w liczbie mieszkańców ogółem danej jednostki [%] – stan na 31.12.2021 r. – z uwzględnieniem wartości wskaźnika wyższych niż średnia gminy

	udział liczby osób objętych pomocą społeczną [%]
Ogółem	3,33
Żychlin	4,15
Biała	1,85
Grzybów Hornowski	0,00
Buszków Dolny	0,00
Buszkówek	0,00
Orątki Górne	7,41
Budzyń	3,03
Brzeziny	1,85
Śleszyn Mały	62,50
Marianka	0,00
Chochółów	2,60
Orątki Dolne	0,00
Strzelce	0,00
Czesławów	1,18
Drzewoszek Mały	5,88
Dobrzelin	2,30
Drzewoszek Wielki	0,00
Aleksandrów	0,00
Grabie	0,00
Grabów	1,51
Grzybów Dolny	0,00
Gajew Grzybowski	0,00
Janów Grzybowski	0,00
Jadwigów	0,00
Klemensów Grzybowski	0,00
Kaczkowizna	0,00
Sędki	0,00
Szczytów	0,00
Kruki	0,00
Balików	0,00
Zarębów	0,00
Pasieka	1,94
Sokołów	0,00
Śleszyn	1,75
Tretki	0,00
Dzwonków	0,00
Gajew	0,00
Stanisławów	0,00
Wola Popowa	1,50
Zagroby	0,00
Kędziory	0,00
Kozanki	0,00
Leśne	0,00
Zgoda	3,23
Oleszcze	0,00

	udział liczby osób objętych pomocą społeczną [%]
Śleszynek	0,00
Żabików	0,00
Aleksandrówka	3,13

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Żychlinie oraz Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żychlinie

Przemoc w rodzinie (aktywna procedura Niebieska Karta)

Jak zapisano w Uchwale nr 248 Rady Ministrów z dnia 9 grudnia 2022 r. w sprawie ustanowienia Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2023, „Przemoc w rodzinie jest w Polsce, podobnie jak w innych krajach, jednym z problemów społecznych, który wymaga podejmowania szeroko zakrojonych działań przeciwdziałających temu zjawisku. Niebagatelny wpływ na stosowanie przemocy w rodzinie ma dziedziczenie wzorca przemocy ze środowiska pochodzenia. Dzieci wychowujące się w rodzinach z problemem przemocy przyswajają sobie zachowania dorosłych, których są świadkami lub ofiarami. Uczą się, że sposobem rozwiązywania konfliktów jest przemoc. (...) procedura „Niebieskie Karty” jest zdecydowanie podstawowym narzędziem wykorzystywanym w procesie obejmowania wsparciem osób dotkniętych różnego rodzaju przemocą w rodzinie. Świadczą o tym nie tylko opinie wyrażane na jej temat przez pracowników instytucji pomocowych, ale także to, że aż 90% badanych osób dotkniętych przemocą w rodzinie, które były objęte pomocą jakichkolwiek służb, instytucji lub organizacji, była bądź jest objęta działaniem tej procedury.”

Wg stanu na dzień 31.12.2021 r. w gminie Żychlin aktywnych było 20 procedur Niebieska Karta (NK), w tym 13 funkcjonowało na obszarze miasta Żychlina (dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żychlinie). Ze względu na wrażliwość danych oraz fakt, że Niebieskie Karty są aktywne tylko na 4 obszarach, a więc za względu na dużą koncentrację zjawiska, wszystkie miejscowości, w których procedura funkcjonuje zostały potraktowane jako obszar, na którym zdiagnozowano występowanie zjawiska negatywnego. Są to miasto Żychlin (13 NK) oraz miejscowości: Dobrzelin (4 NK), Grabie (1 NK) oraz Grabów (3 NK).

Wysoki udział osób bezrobotnych w ogóle mieszkańców w wieku produkcyjnym

Według danych udostępnionych przez Powiatowy Urząd Pracy w Kutnie, na dzień 31.12.2021 r. w gminie Żychlin bez pracy pozostawało 508 osób, przy czym 348 osób pochodziło z terenu miasta, co stanowiło 68,5% ogółu. Średnio w gminie bez pracy pozostaje 7,59% osób w wieku produkcyjnym. Poniżej przedstawiono wskaźnik: udział zarejestrowanych osób bezrobotnych w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze. Kolorem wyróżniono wartości wskaźników wyższe od średniej dla gminy ogółem.

Tabela 14 Udział bezrobotnych w ogóle mieszkańców w wieku produkcyjnym w obrębie danej miejscowości w gminie Żychlin [%] – stan na 31.12.2021 r. – z uwzględnieniem wartości wskaźnika wyższych niż średnia gminy

	udział osób bezrobotnych w ogóle mieszkańców w wieku produkcyjnym [%]
Ogółem	7,59
Żychlin	7,91
Biała	25,81
Grzybów Hornowski	2,27
Buszków Dolny	5,88

	udział osób bezrobotnych w ogóle mieszkańców w wieku produkcyjnym [%]
Buszkówek	3,57
Orątki Górne	20,00
Budzyń	8,51
Brzeziny	6,98
Śleszyn Mały	0,00
Marianka	0,00
Chochółów	7,55
Orątki Dolne	0,00
Strzelce	0,00
Czesławów	7,84
Drzewoszki Małe	16,67
Dobrzelin	9,19
Drzewoszki Wielkie	2,50
Aleksandrów	0,00
Grabie	13,21
Grabów	6,80
Grzybów Dolny	12,50
Gajew Grzybowski	0,00
Janów Grzybowski	11,11
Jadwigów	0,00
Klemensów Grzybowski	0,00
Kaczkowizna	7,69
Sędki	4,76
Szczytów	0,00
Kruki	0,00
Balików	0,00
Zarębów	6,52
Pasieka	6,67
Sokołówek	1,82
Śleszyn	3,97
Tretki	0,00
Dzwonków	11,11
Gajew	0,00
Stanisławów	7,69
Wola Popowa	1,75
Zagroby	0,00
Kędziory	0,00
Kozanki	7,69
Leśne	0,00
Zgoda	4,55
Oleszcze	12,50
Śleszynek	4,35
Żabików	2,38
Aleksandrówka	5,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Żychlinie oraz Powiatowego Urzędu Pracy w Kutnie

Czyny karalne

W 2021 roku wg stanu na dzień 31.12.2021 r. w gminie Żychlin zarejestrowano ogółem 90 czynów karalnych, z czego 74, czyli 84,09% popełniono na obszarze Miasta Żychlina. Ze względu na fakt, że czyny karalne zarejestrowano na 9 obszarach (na 48 możliwych), a więc za względu na dużą koncentrację zjawiska oraz fakt, że ich większość odnotowano na obszarze miasta, wszystkie miejscowości, w których czyny te zarejestrowano potraktowano jako obszar, na którym zdiagnozowano występowanie zjawiska negatywnego. Są to miasto Żychlin oraz miejscowości: Buszkówek, Chochółów, Dobrzelin, Grabów, Janów Grzybowski, Śleszyn, Zgoda oraz Śleszynek. Dane przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 15 Liczba zarejestrowanych czynów karalnych na obszarze gminy Żychlin – stan na 31.12.2021r.

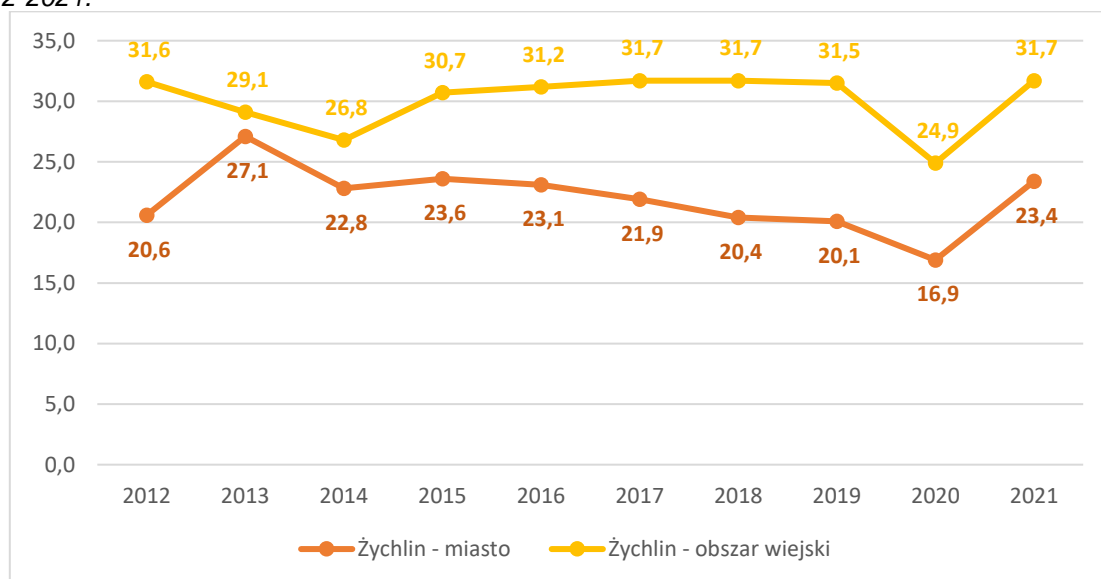
	czyny karalne
Ogółem	90
Żychlin	74
Biała	0
Grzybów Hornowski	0
Buszków Dolny	0
Buszkówek	1
Orątki Górne	0
Budzyń	0
Brzeziny	0
Śleszyn Mały	0
Marianka	0
Chochotów	1
Orątki Dolne	0
Strzelce	0
Czesławów	0
Drzewoszki Małe	0
Dobrzeliń	8
Drzewoszki Wielkie	0
Aleksandrów	0
Grabie	0
Grabów	1
Grzybów Dolny	0
Gajew Grzybowski	0
Janów Grzybowski	1
Jadwigów	0
Klemensów Grzybowski	0
Kaczkowizna	0
Sędki	0
Szczytów	0
Kruki	0
Balików	0
Zarębów	0
Pasieka	0
Sokołówek	0
Śleszyn	1
Tretki	0
Dzwonków	0
Gajew	0
Stanisławów	0
Wola Popowa	0
Zagroby	0
Kędziory	0
Kozanki	0
Leśne	0
Zgoda	1
Oleszcze	0
Śleszynek	2
Żabików	0
Aleksandrówka	0

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Kutnie

Niski wskaźnik wypożyczeń księgozbioru na 1 czytelnika

Liczba wypożyczeń księgozbioru przypadająca na jednego czytelnika co roku była wyższa na obszarze wiejskim gminy Żychlin. W analizowanych latach 2012 – 2021 liczba ta wzrosła tam o 0,1 woluminu, zaś na obszarze miasta o 2,8 woluminu.

Wykres 14 Wypożyczenia księgozbioru na jednego czytelnika w woluminach w gminie Żychlin w latach 2012-2021.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

PODSUMOWANIE WYSTĘPOWANIA ZJAWISK NEGATYWNYCH W SFERZE SPOŁECZNEJ

W tabeli poniżej przedstawiono podsumowanie dotychczasowej analizy, zestawiając zjawiska negatywne występujące w sferze społecznej w gminie Żychlin. Dla każdej miejscowości na obszarze wiejskim gminy oraz miasta Żychlin podsumowano liczbę występujących negatywnych zjawisk społecznych (kolumna „ogółem”), następnie kolorem oznaczono wartości wyższe od średniej (2) dla Gminy Żychlin ogółem. W przypadku obszarów, gdzie nie odnotowano negatywnych zjawisk wstawiono znak „-”. W ten sposób wyłoniono obszar koncentracji występowania zjawisk negatywnych w sferze społecznej – jest to miasto Żychlin (7 zjawisk negatywnych) oraz miejscowość Dobrzelin (3 zjawiska negatywne).

Tabela 16 Podsumowanie analizy zjawisk negatywnych dla sfery społecznej (w kolumnie „OGÓŁEM” znak „-”, oznacza brak negatywnych zjawisk, czyli zakreślonych na zielono komórek na danym obszarze; w pozostałych komórkach w tabeli znak „-”, oznacza brak występowania danego zjawiska na danym obszarze)

	ujemny przyrost naturalny na 1000 ludności	wysoki udział osób w wieku poprodukcyjnym [%]	wysoki udział osób objętych pomocą społeczną [%]	przemoc w rodzinie	wysoki udział osób bezrobotnych w ogóle mieszkańców w wieku produkcyjnym [%]	czyny karalne	niski wskaźnik wypożyczeń księgozbioru na 1 czytelnika w 2021 roku	OGÓŁEM
Ogółem	-4,66	24,26	3,33		7,59		24,3	ogółem = 52; średnia = 1,52 ≈ 2
Żychlin	-5,8	26,22	4,15		7,91		23,4	7
obszar wiejski ogółem	-2,16					-	31,7	-
Biała	-	18,52	1,85	-	25,81	-	-	1
Grzybów Hornowski	-	14,75	0	-	2,27	-	-	-
Buszków Dolny	-	32,14	0	-	5,88	-	-	1
Buszkówek	-	30,43	0	-	3,57		-	2
Orątki Górne	-	14,81	7,41	-	20	-	-	2
Budzyń	-	12,88	3,03	-	8,51	-	-	1
Brzeziny	-	11,11	1,85	-	6,98	-	-	-
Śleszyn Mały	-	0	62,5	-	0	-	-	1
Marianka	-	23,53	0	-	0	-	-	-
Chochółów	-	14,29	2,6	-	7,55		-	1
Orątki Dolne	-	56,25	0	-	0	-	-	1
Strzelce	-	14,29	0	-	0	-	-	-
Czesławów	-	18,82	1,18	-	7,84	-	-	1
Drzewoszek Mały	-	5,88	5,88	-	16,67	-	-	2
Dobrzelin	-	18,12	2,3		9,19		-	3
Drzewoszek Wielki	-	16,36	0	-	2,5	-	-	-
Aleksandrów	-	25	0	-	0	-	-	1
Grabie	-	20,24	0		13,21		-	2
Grabów	-	19,64	1,51		6,8		-	2
Grzybów Dolny	-	32,14	0	-	12,5	-	-	2
Gajew Grzybowski	-	24,24	0	-	0	-	-	-
Janów Grzybowski	-	23,53	0	-	11,11		-	2
Jadwigów	-	0	0	-	0	-	-	-
Klemensów Grzybowski	-	28,57	0	-	0	-	-	1
Kaczkowizna	-	25,84	0	-	7,69	-	-	2
Sędki	-	28,57	0	-	4,76	-	-	1
Szczytów	-	0	0	-	0	-	-	-
Kruki	-	40	0	-	0	-	-	1
Balików	-	27,87	0	-	0	-	-	1
Zarębów	-	22,35	0	-	6,52	-	-	-
Pasieka	-	22,33	1,94	-	6,67	-	-	-

	ujemny przyrost naturalny na 1000 ludności	wysoki udział osób w wieku poprodukcyjnym [%]	wysoki udział osób objętych pomocą społeczną [%]	przemoc w rodzinie	wysoki udział osób bezrobotnych w ogóle mieszkańców w wieku produkcyjnym [%]	czyny karalne	niski wskaźnik wypożyczeń księgozbioru na 1 czytelnika w 2021 roku	OGÓŁEM
Sokołówek	-	23,66	0	-	1,82	-	-	-
Śleszyn	-	17,9	1,75	-	3,97	-	-	1
Tretki	-	20	0	-	0	-	-	-
Dzwonków	-	26,67	0	-	11,11	-	-	2
Gajew	-	22,22	0	-	0	-	-	-
Stanisławów	-	5	0	-	7,69	-	-	1
Wola Popowa	-	23	1,5	-	1,75	-	-	-
Zagroby	-	40	0	-	0	-	-	1
Kędziory	-	33,33	0	-	0	-	-	1
Kozanki	-	8,33	0	-	7,69	-	-	1
Leśne	-	33,33	0	-	0	-	-	1
Zgoda	-	16,13	3,23	-	4,55	-	-	1
Oleszcze	-	5,71	0	-	12,5	-	-	1
Śleszynek	-	25,64	0	-	4,35	-	-	2
Żabików	-	29,73	0	-	2,38	-	-	1
Aleksandrówka	-	26,56	3,13	-	5	-	-	1

Źródło: Opracowanie własne

Zgodnie z przeprowadzoną analizą wyłoniono obszar koncentracji występowania zjawisk negatywnych w sferze społecznej – jest to miasto Żychlin, na którym odnotowano występowanie 7 zjawisk negatywnych oraz miejscowość Dobrzelin, dla której odnotowano występowanie 3 zjawisk negatywnych. Miasto Żychlin jest zatem obszarem, na którym:

- odnotowuje się niski ujemny przyrost naturalny na 1000 ludności;
- występuje wysoki udział osób w wieku poprodukcyjnym [%];
- występuje wysoki udział osób objętych pomocą społeczną [%];
- występuje przemoc w rodzinie, czyli aktywne są procedury Niebieska Karta;
- odnotowano wysoki udział osób bezrobotnych w ogóle mieszkańców w wieku produkcyjnym [%];
- odnotowano czyny karalne;
- występuje niski wskaźnik wypożyczeń księgozbioru na 1 czytelnika w 2021 roku.

W miejscowości Dobrzelin odnotowano zaś następujące zjawiska negatywne:

- przemoc w rodzinie, czyli aktywne procedury Niebieska Karta;
- wysoki udział osób bezrobotnych w ogóle mieszkańców w wieku produkcyjnym [%];
- czyny karalne.

Spadek liczby urodzeń na analizowanym obszarze może być spowodowany zmianami społecznymi, takimi jak zmiana stylu życia, wyższy poziom edukacji, rosnące koszty wychowania dzieci czy zmiany ról płciowych. Ujemny przyrost naturalny, czyli mniejsza liczba urodzeń od liczby zarejestrowanych zgonów jest nierozzerwalnie związany ze strukturą wieku ludności. Na obszarze Miasta mamy do czynienia z wysokim odsetkiem osób w wieku poprodukcyjnym. Starzenie się lokalnej społeczności jest postrzegane przez mieszkańców, jako czynnik ograniczający rozwój obszaru. Obecne trendy wskazują, iż częściej w miastach pozostają osoby starsze, osoby młode często migrują, najpierw w celach edukacyjnych, a następnie, jeżeli nie znajdą satysfakcjonującej pracy w rodzinnej miejscowości, również w celach zarobkowych. Bardzo często zdarza się, że młodzi ludzie zamieszkują na stałe w miastach, w których studiowali. Pracę rozpoczęli już na etapie studiów, a po ich zakończeniu kontynuują ją. Lata studiów to czas, w którym młodzi ludzie nawiązują bardzo trwałe relacje, które często są przyczyną pozostania w mieście, w którym się kształcili. W ten sposób mniejsze miasta i miejscowości tracą mieszkańców w wieku produkcyjnym, co skutkuje zmniejszeniem liczby urodzeń i spadkiem przyrostu naturalnego. Z drugiej strony czynniki takie jak: wysokie bezrobocie, brak odpowiedniej opieki zdrowotnej, niski poziom życia, niewystarczające wsparcie społeczne dla rodzin czy brak stabilności ekonomicznej mogą wpływać na decyzje ludzi dotyczące posiadania dzieci. Mieszkańcy nie chcą mieszkać na terenach zaniedbanych. Te czynniki mogą działać niezależnie lub wzajemnie na siebie wpływać.

Na obszarze Miasta Żychlina odnotowano również wysoki udział osób objętych pomocą społeczną. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żychlinie jest główną instytucją udzielającą wsparcia w gminie. Istnieje wiele przyczyn, dla których ludzie korzystają z pomocy społecznej, a te przyczyny mogą być złożone i różnić się w zależności od kontekstu społecznego, ekonomicznego i indywidualnych potrzeb. Ekonomiczne wyzwania często skłaniają ludzi do szukania pomocy

społecznej. Bezrobocie, niskie zarobki, wysokie koszty życia i brak stabilności ekonomicznej sprawiają, że ludzie znajdują się w sytuacji, w której nie są w stanie zaspokoić podstawowych potrzeb materialnych dla siebie i swoich rodzin. W takich sytuacjach pomoc społeczna okazuje się niezbędną do zapewnienia żywności, mieszkania, opieki zdrowotnej i innych podstawowych potrzeb. Także różnego rodzaju kryzysy życiowe, takie jak choroby, utrata bliskiej osoby, rozwód, przemoc domowa czy kłopoty z uzależnieniami, mogą skłaniać ludzi do szukania wsparcia społecznego. W takich trudnych sytuacjach emocjonalne i psychologiczne wsparcie ze strony specjalistów lub grup wsparcia może być nieocenione dla osób potrzebujących pomocy. Niektórzy ludzie korzystają z pomocy społecznej ze względu na czynniki, które są całkowicie od nich niezależne: niepełnosprawność, starzenie się czy opieka nad osobami niepełnosprawnymi lub starszymi. Mieszkańcy korzystają z pomocy społecznej, ponieważ wierzą w istotę wspólnoty i wzajemnej pomocy, to dla nich naturalna forma wsparcia, która czasami bywa jednak nadużywana przez jednostki niechętne do podjęcia pracy. Mieszkańcy korzystają zatem z pomocy społecznej z różnych powodów, które wynikają z ich indywidualnych potrzeb, wyzwań życiowych i wartości społecznych.

Zarówno na obszarze Żychlina jak i Dobrzelina odnotowano aktywne procedury Niebieska Karta. Przemoc w rodzinie jest złożonym i wielowymiarowym problemem, który może mieć różne przyczyny i przejawiać się na różne sposoby. Osoby, które dorastały w rodzinach charakteryzujących się przemocą, uczą się takich zachowań i mogą przenosić je na swoje własne relacje rodzinne w przyszłości. Także spożywanie alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych może zwiększać agresywne zachowania i zmniejszać kontrolę nad własnymi emocjami. Trudności finansowe mogą prowadzić do wzrostu napięć w rodzinie, co z kolei może skłaniać niektóre osoby do stosowania przemocy jako sposobu rozładowania frustracji lub uzyskania kontroli nad sytuacją. W niektórych społecznościach przemoc w rodzinie może być tolerowana lub akceptowana jako sposób rozwiązywania konfliktów lub utrzymania władzy w rodzinie, co utrwała ten problem. Przemoc w rodzinie może być wynikiem kombinacji tych i innych czynników, które wzajemnie na siebie oddziałują. Jest to złożony problem, który wymaga kompleksowego podejścia, obejmującego zarówno interwencje indywidualne, jak i działania na poziomie społecznym, mające na celu zmianę norm i wartości oraz zapewnienie wsparcia dla ofiar i sprawców przemocy.

Na wskazanym obszarze miasta oraz Dobrzelina odnotowano także wysoki udział osób bezrobotnych w ogóle mieszkańców w wieku produkcyjnym. Bezrobocie jest jednym z podstawowych powodów przyznawania pomocy społecznej w gminie. Skutki wyższego poziomu tego zjawiska są odczuwane w rodzinach, szczególnie tych najuboższych, gdzie pojawiły się uzależnienia, konflikty, problemy wychowawcze. Zjawiska te, występujące długotrwale, prowadzą do rozpadu rodzin, utraty funkcji jakie pełni rodzina, czyli wsparcia emocjonalnego i psychologicznego, rozwoju, edukacji, poczucia bezpieczeństwa i stabilizacji społecznej. Niektórzy członkowie takich rodzin zmuszeni są szukać pomocy w wyspecjalizowanych instytucjach.

Na obszarze Żychlina i Dobrzelina odnotowano także występowanie czynów karalnych. Osoby popełniające przestępstwa, takie jak np. kradzieże, pobicia, włamania, często pochodzą z rodzin, dysfunkcyjnych. Rodzina dysfunkcyjna to rodzina, w której występują poważne problemy związane z relacjami między jej członkami oraz z funkcjonowaniem rodziny jako całości. Takie problemy mogą

mieć różnorodne przyczyny i objawy, ale zazwyczaj prowadzą do zaburzeń emocjonalnych, psychologicznych i społecznych u jej członków. Rodziny dysfunkcyjne mogą być dotknięte różnymi formami przemocy, co może prowadzić do traumy psychicznej i fizycznej u jej członków. Używanie alkoholu lub narkotyków prowadzi do wzrostu napięć, agresji i konfliktów. Członkowie rodzin dysfunkcyjnych często odczuwają brak wsparcia emocjonalnego ze strony innych członków rodziny, co może prowadzić do uczucia izolacji i osamotnienia. Rodziny dysfunkcyjne mogą mieć szkodliwy wpływ na zdrowie psychiczne i fizyczne swoich członków, prowadząc do problemów takich jak depresja, lęki, zaburzenia osobowości, uzależnienia czy przemoc domowa.

Na obszarze Żychlina występuje niski wskaźnik wypożyczeń księgozbioru na 1 czytelnika. W niektórych społecznościach czytanie nie jest traktowane jako priorytetowa aktywność lub nie jest uważane za ważną część codziennego życia. Brak zachęty do czytania może prowadzić do niskiego poziomu czytelnictwa. Dodatkowo w epoce mediów cyfrowych i Internetu wiele osób preferuje inne formy rozrywki, takie jak: oglądanie filmów, słuchanie muzyki czy przeglądanie Internetu, kosztem czytania książek lub artykułów. Szybkie tempo życia, zwiększona liczba obowiązków i rozproszenie uwagi mogą sprawić, że ludzie mają mniej czasu na czytanie. Długie godziny pracy, życie w stresie i brak równowagi między życiem zawodowym a prywatnym ograniczają czas na czytanie. Niski poziom czytelnictwa może mieć negatywne konsekwencje dla rozwoju osobistego, edukacyjnego i społecznego jednostek oraz dla rozwoju społeczeństwa jako całości.

3.2. Pogłębiona diagnoza sfery społecznej dla obszaru, na którym zidentyfikowano występowanie zjawisk negatywnych

POGŁĘBIONA DIAGNOZA SFERY SPOŁECZNEJ

Dla obszaru, na którym zidentyfikowano występowanie zjawisk negatywnych w sferze społecznej, czyli dla miasta Żychlina oraz miejscowości Dobrzelin, przeprowadzono pogłębioną diagnozę sfery społecznej.

Analizie poddano strukturę wieku ludności, w szczególności udział ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym w stosunku do liczby ludności ogółem na danym obszarze. Wskaźniki porównano do średniej dla obszaru ogółem, kolorem oznaczono wartości poniżej średniej, wskazując obszar koncentracji zjawisk negatywnych.

Dla Miasta Żychlina odnotowano niższe wartości wskaźników ogółem w porównaniu do średniej dla analizowanego obszaru, dla Dobrzelina są one wyższe, szczególnie w przypadku liczby ludności w wieku produkcyjnym – jest to różnica 6,02 punktu procentowego.

Obydwa wskaźniki poniżej średniej odnotowano:

- w Żychlinie w przy ulicach: Dąbrowskiego, Dobrzelińskiej, inż. Z. Okoniewskiego, Kwiatowej, Łąkowej, Małej, Nowej, Osiedlu Traugutta oraz Złotej;
- w Dobrzelinie przy ulicach Dobrzelińskiej i Kasztanowej.

Tabela 17 Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym w stosunku do liczby ludności ogółem na danym obszarze [%] z uwzględnieniem średniej dla obszaru ogółem („-„ oznacza brak mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym lub produkcyjnym)

obszar	Wskaźnik – wiek przedprodukcyjny [%]	Wskaźnik – wiek produkcyjny [%]
Ogółem	15,78	59,02
ZYCHLIN	15,63	58,15
1 Maja	17,38	66,10
3 Maja	29,69	51,56
Al. Racławickie	25,53	63,83
Barlickiego	12,12	75,76
Blizińskiego	18,75	53,13
Chabrowa	17,65	82,35
Cicha	27,59	65,52
Cmentarna	25,00	50,00
Dąbrowskiego	13,65	56,09
Dobra	6,25	87,50
Dobrzelińska	14,29	57,14
Dolna	14,29	66,67
Fabryczna	-	-
Głowackiego	28,28	58,59
Graniczna	0,00	66,67
inż. Z. Okoniewskiego	15,19	53,80
Pl. Jana Pawła II	16,85	62,92
Jaśminowa	10,53	73,68
Kilińskiego	25,88	57,65
Konwaliowa	45,45	54,55
Krótką	-	-
Kolejowa	-	-
Kościuszki	4,17	75,00
Krasickiego	10,80	72,40
Kwiatowa	0,00	50,00
Łąkowa	15,65	47,72
Łukasińskiego	16,80	62,70
Mała	0,00	50,00
M. Konopnickiej	7,81	59,90
Mickiewicza	16,67	50,00
Młyńska	29,73	43,24
Narutowicza	17,79	60,25
Nowa	0,00	50,00
Orłowskiego	16,67	50,00
Pl. 29 Listopada	22,81	53,22
Pl. Wolności	19,66	67,52
Polowa	9,09	61,82
Pomorska	25,76	65,15
Prusa	26,32	47,37
Przeskok	-	-
Reja	20,00	40,00
Różana	0,00	100,00
Sannicka	20,75	59,43
Spacerowa	-	-
Sienkiewicza	17,67	65,12
Słowackiego	9,76	63,41
Ściegiennego	16,67	66,67
Śląska	0,00	100,00
Traugutta	13,31	59,07
Oś. Traugutta	9,73	51,92
Waryńskiego	16,00	58,80
Tuwima	33,33	66,67
Wiejska	23,76	55,45
Wrzosowa	-	-
Wspólna	22,22	51,85
Zdziejowa	56,52	43,48
Złota	0,00	0,00
Żeromskiego	12,72	68,50

obszar	Wskaźnik – wiek przedprodukcyjny [%]	Wskaźnik – wiek produkcyjny [%]
Ogółem	15,78	59,02
DOBRZELIN	16,84	65,04
Słowackiego	10,00	72,50
Wł. Jagiełły	20,70	66,98
Dolna	20,00	50,00
Dobrzelińska	0,00	33,33
Działkowa	22,86	68,57
Dworcowa	21,67	58,33
Jabłonkowa	14,94	63,98
Janowska	0,00	85,71
Kasztanowa	14,29	58,57
Kolejkowa	17,65	64,71
Narutowicza	-	-
Polna	0,00	100,00
Przytorze	-	-
Słoneczna	10,53	68,42
Stawowa	40,00	20,00
Szkolna	9,17	65,00
Wagowa	0,00	75,00
Wiśniowa	-	-

Źródło: Opracowanie własne

Na obszarze obserwuje się niższe wskaźniki urodzeń, co może prowadzić do mniejszej liczby dzieci i młodzieży w stosunku do populacji ogółem. Ponadto, zmiany w stylu życia, takie jak wyższe koszty życia i praca na pełny etat, mogą opóźniać decyzje o posiadaniu dzieci. Zmniejszająca się liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym prowadzi z kolei do zmniejszającej się liczby osób w wieku produkcyjnym. Zmniejszona liczba osób w wieku produkcyjnym oznacza, że będą musiały one utrzymywać większą liczbę osób starszych i niepracujących, co może prowadzić do większego obciążenia systemów opieki społecznej, takich jak system emerytalny i opieka zdrowotna. Gospodarka gminy może doświadczać spadku potencjalnego wzrostu gospodarczego ze względu na zmniejszenie się siły roboczej. Mniej osób pracujących oznacza mniejszą zdolność do generowania dochodu i produktywności, co może ograniczyć możliwości rozwoju gospodarczego.

Istotnymi czynnikami dla obszaru są zatem starzenie się społeczności oraz migracja młodych mieszkańców, która również przyczynia się do zmniejszenia ludności w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym, bowiem potencjalni rodzice, opuszczają teren gminy. Jak wspomniano wcześniej, przyczynami mogą być chęci zarobkowe, potrzeba edukacji na wyższym szczeblu. W Żychlinie zwraca uwagę brak miejsc pracy oraz niskie wynagrodzenia pracowników, w szczególności brak jest ofert pracy na wyższych stanowiskach. W tym kontekście niewystarczająca liczba lokalnych zakładów pracy mogących dać zatrudnienie przyczynia się do emigracji mieszkańców i znacznie zmniejsza szanse na pozostanie w mieście osób młodych.

Przeanalizowano także wskaźniki z zakresu bezrobocia oraz pomocy społecznej. W obszarze bezrobocia wzięto pod uwagę osoby długotrwale bezrobotne, osoby bezrobotne do 25 roku życia oraz osoby bezrobotne powyżej 50 roku życia. W obszarze pomocy społecznej przedstawiono statystyki z podziałem na korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa, niepełnosprawności oraz bezrobocia.

W celu ukazania przestrzennego zróżnicowania zjawiska, wskaźniki przygotowano dla obydwu jednostek w podziale na ulice. Dla każdej ulicy podsumowano liczbę występujących negatywnych zjawisk społecznych (kolumna „ogółem”), kolorem oznaczono wartości wyższe od średniej dla analizowanego obszaru⁹. Wyłoniono obszar koncentracji negatywnych zjawisk społecznych – bezrobocia oraz potrzebujących wsparcia pomocy społecznej. Są to ulice:

- w Żychlinie: 1 Maja, 3 Maja, Barlickiego, Plac Jana Pawła II, Kilińskiego, Kościuszki, Łukasińskiego, Młyńska, Narutowicza, Plac 29 Listopada, Plac Wolności, Pomorska, Ściegiennego oraz Zdrojowa;
- w Dobrzelinie: Wł. Jagiełły, Janowska oraz Kasztanowa.

---

⁹ Przy obliczaniu średniej w kolumnie ogółem nie uwzględniono wartości dla Miasta Żychlina oraz Dobrzelina ogółem. Zaprezentowano je tylko dla wskazania skali zjawiska – pogrubiona czcionka.

Tabela 18 Pogłębiona diagnoza sfery społecznej – bezrobocie oraz pomoc społeczna („-” oznacza brak zarejestrowanych osób bezrobotnych lub osób korzystających z pomocy społecznej; w kolumnie „ogółem” oznacza również brak wartości powyżej średniej dla obszarów ogółem)

obszar	Udział zarejestrowanych osób bezrobotnych wg grup w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze [%]; bezrobotni			Udział liczby osób korzystających z pomocy społecznej wg powodów w liczbie mieszkańców ogółem na danym obszarze [%]; powody			Ogółem; średnia = 2,86
	długotrwale	do 25 roku życia	pow. 50 roku życia	ubóstwo	niepełnosprawność	bezrobocie	
Ogółem	4,48	0,40	1,84	1,85	1,12	1,56	103
ŻYCHLIN	5,75	0,59	2,23	1,96	1,18	1,70	6
1 Maja	8,19	1,72	5,17	0,85	3,99	7,69	5
3 Maja	18,18	-	6,06	-	6,25	6,25	4
Al. Racławickie	6,67	-	3,33	-	-	-	2
Barlickiego	24,00	4,00	12,00	30,30	3,03	24,24	6
Blizińskiego	-	-	-	-	-	-	-
Chabrowa	-	-	-	-	-	-	-
Cicha	10,53	-	-	-	-	-	1
Cmentarna	-	-	-	-	-	-	-
Dąbrowskiego	2,63	-	-	0,74	1,48	0,74	1
Dobra	-	-	-	-	-	-	-
Dobrzelińska	-	-	-	-	-	-	-
Dolna	7,14	-	-	-	4,76	-	2
Fabryczna	-	-	-	-	-	-	-
Głowackiego	3,45	-	-	-	1,01	-	-
Graniczna	-	-	-	-	-	-	-
inż. Zygmunta Okoniewskiego	5,59	0,29	1,76	2,22	0,95	1,27	2
Plac Jana Pawła II	12,50	-	7,14	2,25	2,25	6,74	5
Jaśminowa	-	-	-	-	-	-	-
Kilińskiego	14,29	-	4,08	7,06	2,35	7,06	5
Konwaliowa	-	-	-	-	-	-	-
Krótką	-	-	-	-	-	-	-
Kolejowa	-	-	-	-	-	-	-
Kościuszki	5,56	-	5,56	4,17	4,17	-	4
Ignacego Krasickiego	2,21	-	1,66	1,20	0,40	0,40	-
Kwiatowa	-	-	-	-	-	-	-
Łąkowa	3,83	0,55	0,82	0,39	0,26	0,13	1
Łukasińskiego	3,92	-	2,61	3,28	0,82	1,64	3
Mała	-	-	-	-	-	-	-
Marii Konopnickiej	5,22	-	0,87	3,13	0,52	0,52	2
Mickiewicza	4,17	-	-	4,17	-	-	1
Młyńska	18,75	-	6,25	5,41	2,70	-	4
Narutowicza	11,05	1,73	5,18	4,37	2,29	2,71	6
Nowa	-	-	-	-	-	-	-
Ogrodowa	-	-	-	-	-	-	-

obszar	Udział zarejestrowanych osób bezrobotnych wg grup w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze [%]; bezrobotni			Udział liczby osób korzystających z pomocy społecznej wg powodów w liczbie mieszkańców ogółem na danym obszarze [%]; powody			Ogółem; średnia = 2,86
	długotrwale	do 25 roku życia	pow. 50 roku życia	ubóstwo	niepełnosprawność	bezrobocie	
Pl. 29 Listopada	6,59	-	1,10	9,36	4,68	8,19	4
Pl. Wolności	11,39	5,06	2,53	6,84	1,71	3,42	6
Polowa	-	-	-	-	1,82	-	1
Pomorska	11,63	-	4,65	3,03	1,52	3,03	5
Prusa	-	-	-	-	-	-	-
Przeskok	-	-	-	-	-	-	-
Reja	-	-	-	-	-	-	-
Różana	-	-	-	-	-	-	-
Sannicka	1,59	1,59	-	1,89	0,94	0,94	2
Spacerowa	-	-	-	-	-	-	-
Sienkiewicza	4,29	-	1,43	0,47	-	-	-
Słowackiego	-	-	-	-	-	-	-
Ściegiennego	8,33	-	8,33	22,22	5,56	11,11	5
Śląska	-	-	-	-	-	-	-
Ul. Traugutta	2,39	0,34	1,37	-	0,20	-	-
Osiedle Traugutta	4,32	0,18	1,08	0,56	0,75	0,94	-
Waryńskiego	3,40	0,68	2,04	0,40	0,40	-	2
Tuwima	-	-	-	-	-	-	-
Wiejska	5,36	-	1,79	0,99	-	-	1
Wrzosowa	-	-	-	-	-	-	-
Wspólna	-	-	-	3,70	-	-	1
Zdrojowa	20,00	-	-	4,35	-	4,35	3
Złota	-	-	-	-	-	-	-
Żeromskiego	4,22	-	1,27	0,29	-	0,29	-
DOBRZELIN	6,65	0,14	3,54	1,10	0,74	0,55	2
Słowackiego	-	-	3,45	-	-	-	1
Wł. Jagiełły	9,03	-	5,21	2,79	0,70	0,93	3
Dolna	-	-	-	-	-	-	-
Dobrzeleńska	-	-	-	-	-	-	-
Działkowa	8,33	-	4,17	-	-	-	2
Dworcowa	-	-	-	-	1,67	1,67	2
Jabłonkowa	5,39	0,60	1,80	-	0,77	0,38	2
Janowska	16,67	-	16,67	-	14,29	-	3
Kasztanowa	4,88	-	2,44	-	1,43	-	3
Kolejkowa	-	-	-	-	-	-	-
Narutowicza	-	-	-	-	-	-	-
Polna	-	-	-	-	-	-	-
Przytorze	-	-	-	-	-	-	-

obszar	Udział zarejestrowanych osób bezrobotnych wg grup w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze [%]; bezrobotni			Udział liczby osób korzystających z pomocy społecznej wg powodów w liczbie mieszkańców ogółem na danym obszarze [%]; powody			Ogółem; średnia = 2,86
	długotrwale	do 25 roku życia	pow. 50 roku życia	ubóstwo	niepełnosprawność	bezrobocie	
Słoneczna	-	-	-	-	-	-	-
Stawowa	-	-	-	-	-	-	-
Szkolna	7,69	-	3,85	-	-	-	2
Wagowa	16,67	-	-	-	-	-	1
Wiśniowa	-	-	-	-	-	-	-

Źródło: Opracowanie własne

Najliczniejszy odsetek osób bezrobotnych to grupa bezrobotnych długotrwale. W Żychlinie wskaźniki ogółem dla każdej z badanych grup bezrobotnych przewyższały średnią dla obszaru, w przypadku Dobrzelina były to grupa osób bezrobotnych długotrwale oraz po 50 roku życia.

W przypadku pomocy społecznej największy odsetek beneficjentów odnotowano w przypadku ubóstwa. Ponownie to w Żychlinie wskaźniki dla każdego z powodów, dla których udzielano pomocy były wyższe niż średnia dla obszaru. W Dobrzelinie z pomocy społecznej korzystał mniejszy odsetek osób.

Sami mieszkańcy dostrzegają niedostatki w specjalistycznej opiece oraz braki w infrastrukturze, upatrując w tych sferach źródła problemów, z którymi borykają się osoby dotknięte niepełnosprawnością. Niepokoi wzrastająca liczba rodzin wymagających specjalistycznego wsparcia, zwiększająca się liczba osób starszych wymagających wsparcia w formie usług opiekuńczych, jak również występowanie przypadków pozostawiania osób starszych bez należytej opieki przez najbliższych członków rodzin.

Patrząc na zielone pola w powyższej tabeli, szczególnie w Żychlinie można zauważyć obszary, na których pola z obszaru bezrobocia pokrywają się z tymi z obszaru pomoc społeczna. W szczególności można wymienić ulice: 1 Maja, 3 Maja, Barlickiego, Plac Jana Pawła II, Kilińskiego, Kościuszki, Łukasińskiego, Młyńska, Narutowicza, Plac 29 Listopada, Plac Wolności, Pomorska, Ściegiennego oraz Zdrojowa. Są to zatem obszary oznaczone w kolumnie ogółem jako obszary koncentracji występowania zjawisk negatywnych.

Występuje bardzo silna korelacja pomiędzy ubóstwem a niepełnosprawnością i bezrobociem. W zasadzie w każdym z przypadków, gdzie w tabeli odnotowano wskaźnik w zakresie ubóstwa, odnotowano także wskaźnik w zakresie bezrobocia.

Poniżej przedstawiono zestawienie danych statystycznych, dotyczących otrzymania przez mieszkańców pomocy żywnościowej w ramach Programu Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową. Program opiera się na zapewnieniu osobom najbardziej potrzebującym podstawowej pomocy żywnościowej w formie paczek lub posiłków oraz umożliwieniu im udziału w bezpłatnych warsztatach na rzecz włączenia społecznego – tzw. działaniach towarzyszących. Uprawnieni do korzystania z Pomocy Żywnościowej są wyznaczeni na podstawie kryterium dochodowego. Ponownie uwidacznia się silna korelacja z problemem bezrobocia i ubóstwa. W tabeli zaprezentowane tylko te ulice z obszaru Żychlina i Dobrzelina, przy których zamieszkują osoby korzystające ze wsparcia. Na obszarze Żychlina odnotowano aż 462 osoby korzystające ze wsparcia, czyli około 6,1% ogółu mieszkańców miasta. Na obszarze Dobrzelina było to 48 osób, czyli około 4,4% jego mieszkańców.

Tabela 19 Liczba beneficjentów Pomocy żywnościowej w ramach Programu Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową w Mieście Żychlinie oraz w Dobrzelinie

Obszar	liczba beneficjentów wsparcia
Ogółem	510
Żychlin	462
1 Maja	75
3 Maja	19
Barlickiego	16
Blizińskiego	2
Dąbrowskiego	15
Dolna	5
Głowackiego	8

Obszar	liczba beneficjentów wsparcia
Inż. Z. Okoniewskiego	18
Jana Pawła II	12
Kilińskiego	30
Kościuszki	3
Krasickiego	7
Łąkowa	7
Łukasińskiego	13
Marii Konopnickiej	5
Mickiewicza	1
Młyńska	8
Narutowicza	128
Pl. 29 Listopada	30
Pl. Wolności	2
Polowa	1
Pomorska	16
Sannicka	1
Ściegiennego	5
Os. i ul. Traugutta	19
Waryńskiego	4
Zdrojowa	11
Żeromskiego	1
Dobrzelin	48
Słowackiego	2
Wł. Jagiełły	15
Dobrzelińska	2
Działkowa	5
Dworcowa	12
Jabłonkowa	5
Kasztanowa	7

Źródło: Dane statystyczne Urzędu Gminy w Żychlinie – ewidencja ludności, opracowanie własne

W Żychlinie przy ulicy 1-go Maja funkcjonuje świetlica socjoterapeutyczna. Świetlica co roku realizuje zadania publiczne i udostępnia na ten moment 24 miejsca dla swoich podopiecznych. Liczba miejsc jest ograniczona z uwagi na mały lokal, jakim dysponuje stowarzyszenie. Świetlica funkcjonuje trzy razy w tygodniu w: poniedziałek, środę i piątek w godz.: 14:30 - 18:30. Prowadzone są tam zajęcia socjoterapeutyczne, dzieci uczą się, jak przygotować sobie prosty podwieczorek, odrabiają lekcje, integrują się z grupą itp. Dzieci rekrutowane są przez pedagogów szkolnych ze szkół podstawowych. Ze względu na ograniczoną liczbę dzieci, jakie można objąć opieką, wybierane są dzieci z rodzin znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji. Potrzeby są jednak zdecydowanie większe. Poniżej przedstawiono liczbę dzieci uczęszczających na świetlicę, wg. podziału na ulice, pod adresem których zamieszkują:

- ul. Pomorska - 1 osoba,
- Pl. 29-Listopada - 3 osoby,
- ul. Traugutta - 1 osoba,
- Pl. Wolności - 5 osób,
- ul. 1-go Maja - 4 osoby,
- ul. Łukasińskiego - 1 osoba,
- ul. Narutowicza - 1 osoba,
- ul. Z. Okoniewskiego - 1 osoba,
- ul. Łąkowa - 1 osoba,
- Al. Raclawickie - 1 osoba,
- ul. Kilińskiego - 5 osób.

W tabeli poniżej przedstawiono podsumowanie pogłębionej diagnozy sfery społecznej, oznaczając ulice, przy których odnotowano występowanie zjawiska negatywnego. W ostatniej kolumnie

przedstawiono sumę zdiagnozowanych zjawisk negatywnych, obliczono średnią dla obszaru, a następnie kolorem oznaczono wartości wyższe od niej, wskazując obszar koncentracji zjawisk negatywnych w sferze społecznej. Kolorem oznaczono również ulice odpowiadające tym wartościom.

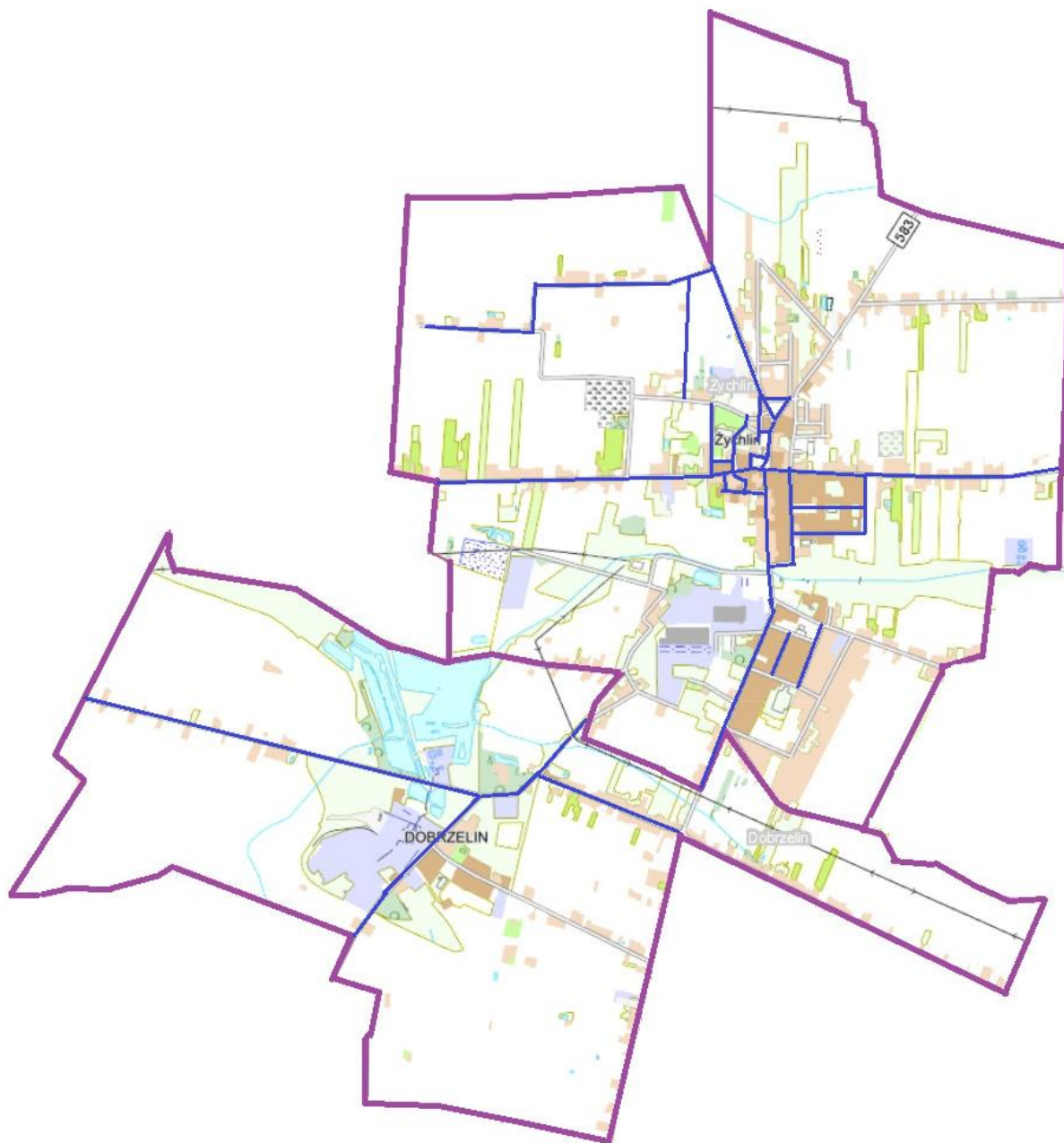
Tabela 20 Podsumowanie pogłębionej diagnozy społecznej – koncentracja zjawisk negatywnych

	niski udział ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym	pomoc społeczna; bezrobocie	pomoc żywnościowa	dzieci objęte wsparciem świetlicy socjoterapeutycznej	suma = 75; średnia = 1,74
Żychlin					
Dąbrowskiego					2
Dobrzelińska					1
inż. Z. Okoniewskiego					3
Kwiatowa					1
Łąkowa					3
Mała					1
Nowa					1
Osiedle Traugutta					2
Złota					1
1 Maja					3
3 Maja					2
Barlickiego					2
Plac Jana Pawła II					2
Kilińskiego					3
Kościuszki					2
Łukasińskiego					3
Młyńska					2
Narutowicza					3
Plac 29 Listopada					3
Plac Wolności					3
Pomorska					3
Ściegiennego					2
Zdrowia					2
Blizińskiego					1
Dolna					1
Głowackiego					1
Krasickiego					1
Konopnickiej					1
Mickiewicza					1
Polowa					1
Sannicka					1
Traugutta					2
Waryńskiego					1
Żeromskiego					1
Al. Raclawickie					1
Dobrzelin					
Dobrzelińska					2
Kasztanowa					3
Wł. Jagiełły					2
Janowska					1
Słowackiego					1
Działkowa					1
Dworcowa					1
Jabłonkowa					1

Źródło: Opracowanie własne

Na rysunku poniżej zaznaczono ulice, przy których odnotowano występowanie koncentracji negatywnych zjawisk w sferze społecznej.

Rysunek 3 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze społecznej – oznaczenie ulic (niebieskie linie)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie geoportal.lodzkie.pl

3.3. Sfera gospodarcza

Analiza gospodarcza ma określić obszary gminy o niskim stopniu przedsiębiorczości oraz słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw.

Choć w gminie Żychlin dominuje rolnictwo, nie brak jest również podmiotów prowadzących działalność w sektorze usług, produkcji czy przetwórstwa rolno-spożywczego. Gmina może pochwalić się stosunkowo dużą liczbą lokalnych przedsiębiorstw. Zapewne ma to istotny wpływ przy dobrej koniunkturze gospodarczej, na spadek liczby osób bezrobotnych. Można niestety oczekiwać negatywnych zmian w tym zakresie z uwagi na wojnę w Ukrainie, wprowadzane ograniczenia w funkcjonowaniu podmiotów gospodarczych oraz efekty pandemii.

Produkcja przemysłowa występuje na terenie miasta Żychlina oraz w Dobrzelinie. Opiera się na bazie firm o profilu elektromaszynowym i spożywczym. Na przestrzeni lat 2015-2020 istniejące zakłady produkcyjne inwestowały w swój rozwój. W 2019 roku ukończono budowę nowego zakładu produkcyjnego firmy Union Chocolate Sp. z o.o. W 2021 roku wybudowano nowy zakład pracy firmy Addev Materials Sp. z o.o. w strefie w Żychlinie. W tych latach lokalne firmy wielokrotnie występowały o wydanie decyzji o warunkach zabudowy w zakresie modernizacji istniejących i budowy nowych obiektów przemysłowych na swoim terenie. Decyzje wydawane były na rzecz: KGS S.A. Oddział „Cukrownia Dobrzelin” – 6 decyzji, Cargill Poland Sp. z o.o. Oddział w Dobrzelinie – 4 decyzje, Fabryka Transformatorów w Żychlinie – 2 decyzje, Union Chocolate Sp. z o.o. – 1 decyzja.

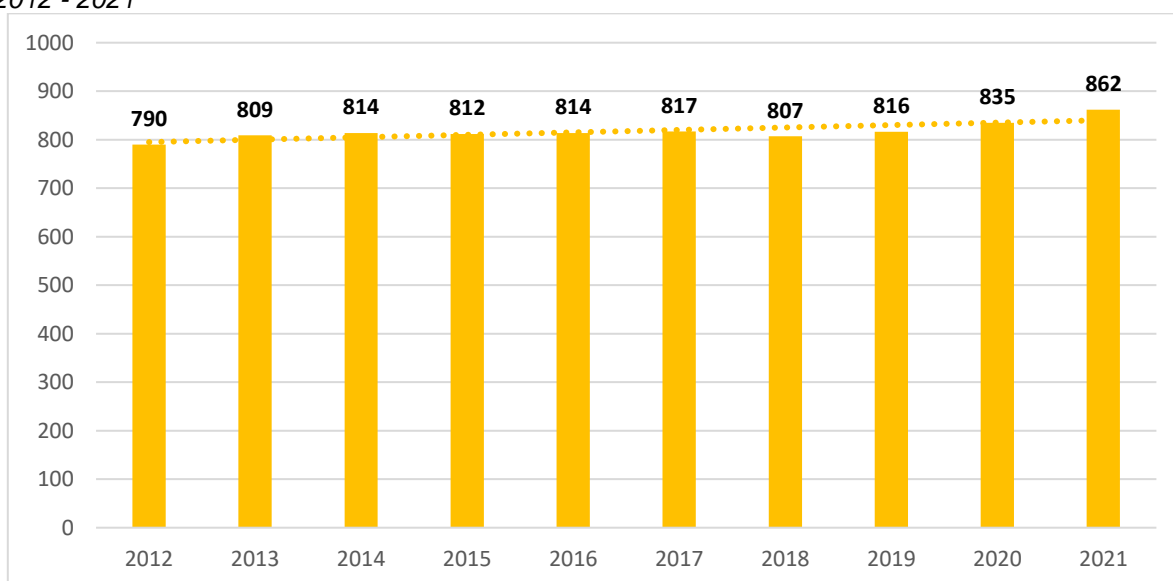
W gminie wyznaczone są tereny przemysłowo-usługowe, położone w Podstrefie Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, usytuowane w mieście Żychlin oraz w Dobrzelinie. Są to tereny uzbrojone w najważniejsze media (brak sieci gazowej oraz w jednym przypadku kanalizacji sanitarnej), z zapewnionym dojazdem od dróg (ulic) publicznych. Posiadają głównie komercyjne atrybuty nieruchomości przeznaczonych w obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego miasta na cele produkcyjne lub usługowe. Można te zasoby gruntów komunalnych uznać za strategiczne dla rozwoju miasta ze względu na ich położenie w pobliżu centrum, przeznaczenie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego oraz warunki zaopatrzenia w media. Wymagają one dalszej promocji i szerszego oraz systemowego eksponowania na ponad lokalnym rynku nieruchomości.

LICZBA I STRUKTURA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH

Liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na obszarze gminy Żychlin w latach 2012 - 2021 kształtowała się w sposób zróżnicowany z tendencją wzrostową. W porównaniu z 2012 rokiem, w 2021 roku na terenie gminy przybyły 72 podmioty gospodarcze ogółem.

Wykres 15 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru Regon w gminie Żychlin w latach 2012 - 2021

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Najliczniejszy udział w całkowitym zestawieniu podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w 2021 roku mają podmioty zaklasyfikowane do Sekcji:

- G: Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych – 230 podmiotów (26,68% ogółu);
- F: Budownictwo – 120 podmiotów (13,92% ogółu);
- S,T Pozostała działalność usługowa – 88 podmioty (10,20%);
- C: Przetwórstwo przemysłowe – 69 podmiotów (8% ogółu).

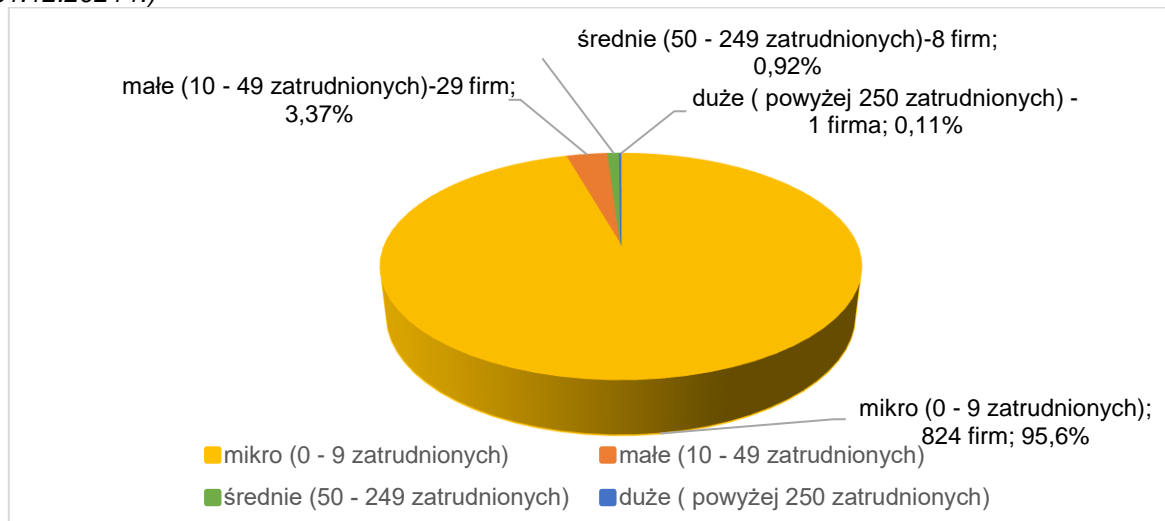
Tabela 21 Podmioty gospodarki narodowej w Gminie Żychlin wpisane do rejestru Regon wg sekcji PKD 2007 (stan w dniu 31.12.2021 r.)

Sekcje		2021
Sekcja A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo	35
Sekcja C	Przetwórstwo przemysłowe	69
Sekcja D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną	1
Sekcja E	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	2
Sekcja F	Budownictwo	120
Sekcja G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych	230
Sekcja H	Transport i gospodarka magazynowa	51
Sekcja I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	9
Sekcja J	Informacja i komunikacja	18
Sekcja K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	27
Sekcja L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	20
Sekcja M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	57
Sekcja N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	27
Sekcja O	Administracja publiczna i obrona narodowa	8
Sekcja P	Edukacja	38
Sekcja Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	44
Sekcja R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	18
Sekcje S, T	Pozostała działalność usługowa	88
Ogółem		862

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych

Według klasy wielkości dominują mikroprzedsiębiorstwa, niewielki jest w tym udział małych firm. Wg. stanu na dzień 31.12.2021 r. w gminie funkcjonowało dziewięć średnich przedsiębiorstw i jedno duże.

Wykres 16 Rozkład podmiotów gospodarki narodowej według klasy wielkości (stan na dzień 31.12.2021 r.)

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Spośród wszystkich podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na terenie gminy, najwięcej podmiotów zatrudniało od 1 do 9 osób. Na koniec 2021 roku było 824 takich jednostek. Drugą pod względem liczebności grupę stanowiły podmioty zatrudniające od 10 do 49 osób. Na koniec 2021 roku było 29 takich podmiotów. Na koniec 2021 roku na terenie gminy funkcjonowało 8 średnich przedsiębiorstw i jedna duża firma.

Tak jak w całym kraju, w strukturze podmiotów dominuje sektor prywatny - w 2021 roku odnotowano 830 podmiotów gospodarczych, w tym 661 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. Na terenie gminy działają również spółki handlowe (47 podmiotów) oraz spółki z udziałem kapitału zagranicznego (6 podmiotów). Liczny udział wśród podmiotów mają także działające stowarzyszenia i organizacje społeczne (44 podmioty). Udział sektora prywatnego ogółem wynosi 96,28%.

Sektor publiczny stanowi 3,36% ogółu podmiotów gospodarki narodowej i jest reprezentowany przez Urząd Gminy w Żychlinie, jednostki oświatowe oraz instytucje kultury.

Tabela 22 Podmioty gospodarki narodowej w gminie Żychlin w 2021 roku

Podmioty wg sektorów własnościowych		2021
1.	podmioty gospodarki narodowej ogółem	862
2.	sektor publiczny – jednostki ogółem	29
3.	państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	23
	Spółki handlowe	2
4.	sektor prywatny - ogółem	830
5.	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	661
6.	spółki handlowe	47
7.	spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	6
8.	spółdzielnie	8
9.	fundacje	2
10.	stowarzyszenia i organizacje społeczne	44

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych

ROLNICTWO

Na terenie gminy występują gleby o zróżnicowanej przydatności rolniczej, przy czym dominują gleby dobre i bardzo dobre o wysokim wskaźniku bonitacji (III i IV klasa bonitacyjna). Słabe gleby zajmują tylko niewielkie powierzchnie w północno-wschodniej części gminy. Najlepsze użytki rolne to piaszczyste gleby o składzie mechanicznym piasków luźnych lub piasków słabo gliniastych. Obszar gleb średnich i słabych jest niewielki. Stwarza to duże możliwości do intensyfikacji upraw polowych, a także rozwoju warzywnictwa i sadownictwa.

ZJAWISKA NEGATYWNE W SFERZE GOSPODARCZEJ

Podczas spaceru studyjnego przeprowadzonego w miesiącach sierpień – październik 2022 roku przeprowadzono szereg rozmów z lokalnymi przedsiębiorcami. Wyznaczono tereny o szczególnych problemach gospodarczych, które pogłębiać się mogą w związku ze spowolnieniem gospodarczym, które nastąpiło na jesieni 2022 i trwać może do końca 2024 roku. Problemy wiążą się również będą ze wzrostem cen energii i ubożeniem społeczeństwa.

Obszarem o kumulacji negatywnych zjawisk gospodarczych jest zabytkowe centrum miasta¹⁰, m.in. Plac 29 Listopada, ulice: Narutowicza, Łukasińskiego, Kościuszki i Kilińskiego. Występuje tu stopniowy zanik firm wszelkiego typu.

Handel artykułami spożywczymi przeniósł się z centrum do nowo wybudowanych dyskontów spożywczych usytuowanych na osiedlach, głównie w dużych skupiskach mieszkaniowych. Drobnny handel umiera w całym mieście, brakuje małych, rodzinnych sklepów spożywczo-przemysłowych, które kiedyś zlokalizowane były właśnie w ww. obszarze - historycznym centrum Żychlina. Zniknęły również drobne punkty usługowe, które koncentrują się jedynie na ulicy Narutowicza.

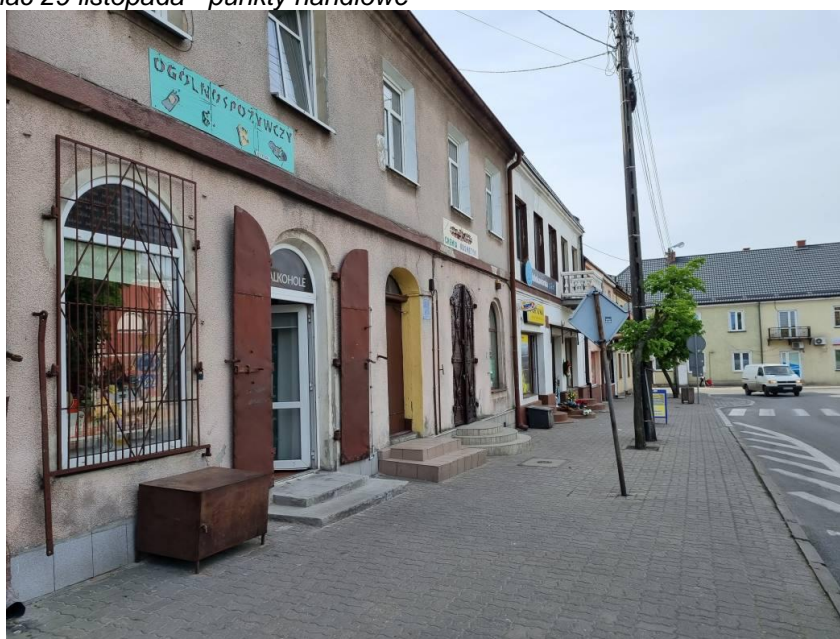
¹⁰ Na użytek dokumentu posłużono się zapisem „centrum Żychlina”. Stanowi je historycznie ukształtowany w XV - XIX wieku układ urbanistyczny podlegający ochronie konserwatorskiej. Jest on wpisany w system ulic i rynku z zachowaną zabudową pierzejową i zespołem kościoła parafialnego. Jego lokalizacja to obszary położone przy ulicach: 1 Maja, Pl. Jana Pawła II, Kościuszki, Łukasińskiego, Narutowicza, Pl. 29 Listopada, Pl. Wolności, Ściegiennego oraz Zdrojowa.

Fotografia 1. Strefa dyskontów w Żychlinie

Źródło: Fotografia własna

Fotografia 2. Plac 29 listopada - punkty handlowe

Źródło: Fotografia własna

Na terenie centrum miasta pozostały małe sklepy. Największym powodzeniem cieszą się w nich niestety artykuły alkoholowe. Zazwyczaj inne zakupy dokonywane są w dyskontach spożywczych, ze względu na niższą cenę. Widoczny jest całkowity odpływ przedsiębiorców z centrum miasta. Kamienice w centrum są zaniedbane, co bezpośrednio wpływa na postrzeganie miejsca. Klientami lokalnych punktów handlowych czy usługowych są zatem jedynie mieszkańcy centrum. Brakuje tu punktów gastronomicznych, dlatego miejsce omijają również turyści.

Fotografia 3. Zamknięty lokal w centrum miasta

Źródło: Fotografia własna

Fotografia 4. Zamknięty lokal w centrum miasta - dawniej chemia, kosmetyki

Źródło: Fotografia własna

Fotografia 5. Kwaciarnia w centrum Żychlina

Źródło: Fotografia własna

Fotografia 6. Ulica Traugutta w Żychlinie

Źródło: Fotografia własna

W porównaniu z województwem łódzkim w gminie Żychlin można dostrzec mniejszą aktywność w rejestrowaniu nowych podmiotów gospodarczych. Podczas gdy na obszarze łódzkiego zarejestrowano 83 jednostki na 10 tys. ludności, w gminie Żychlin, ale także w powiecie kutnowskim ogółem zarejestrowano ich po 53. W przypadku wyrejestrowywania podmiotów obserwujemy podobne

zależności. W 2021 roku w województwie ogółem wykreślono 47 jednostek na 10 tys. ludności, zaś na obszarze gminy 38 jednostek, a w przypadku powiatu kutnowskiego 37. Jednocześnie widoczne jest zróżnicowanie wewnątrz gminy – wskaźniki dla miasta są wyższe od tych odnotowanych dla obszaru wiejskiego.

Tabela 23 Nowo zarejestrowane i wykreślone z rejestru REGON podmioty na 10 tys. ludności w 2021 r. w gminie Żychlin, powiecie kutnowskim i województwie łódzkim.

	jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności
Województwo łódzkie	83	47
Powiat kutnowski	53	37
Gmina Żychlin	53	38
Żychlin – miasto	56	39
Żychlin - obszar wiejski	47	36

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Wyrejestrowanie działalności gospodarczej

Niska liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych

Według stanu na dzień 31.12.2021 r. na obszarze gminy w 2021 r. zarejestrowano 553 oraz wyrejestrowano 521 podmiotów gospodarczych. Według podziału na miasto oraz obszar wiejski, w obydwu przypadkach większa liczba podmiotów została odnotowana na obszarze miasta Żychlina. Poniżej przedstawiono wskaźnik: stosunek liczby zarejestrowanych i wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych do liczby ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze. Kolorem oznaczono wartości niższe w przypadku podmiotów zarejestrowanych oraz wyższe w przypadku podmiotów wyrejestrowanych niż średnia dla gminy Żychlin.

Tabela 24 Stosunek liczby zarejestrowanych i wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych do liczby ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze – stan na dzień 31.12.2021 r.

Nazwa miejscowości / ulica	Podmioty zarejestrowane [%]	Podmioty wyrejestrowane [%]
Ogółem	8,26	7,78
Żychlin	9,38	8,93
1 Maja	13,79	7,33
3 Maja	75,76	39,39
al. Raclawickie	10,00	13,33
Barlickiego	0	12,00
Blizińskiego	8,82	2,94
Chabrowa	21,43	7,14
Cicha	10,53	5,26
Cmentarna	0	0
Dąbrowskiego	6,58	3,29
Dobra	14,29	7,14
Dobrzelińska	50,00	12,50
Dolna	0	0
Fabryczna	0	0
Głowackiego	8,62	8,62
Graniczna	0	0
inż. Z. Okoniewskiego	5,59	1,18
Pl. Jana Pawła II	12,50	21,43
Jaśminowa	28,57	0
Kilińskiego	10,20	10,20
Konwaliowa	16,67	16,67
Krótką	0	0
Kolejowa	0	0

Nazwa miejscowości / ulica	Podmioty zarejestrowane [%]	Podmioty wyrejestrowane [%]
Kościuszki	5,56	5,56
Krasickiego	13,26	11,05
Kwiatowa	0	0
Łąkowa	5,46	5,19
Łukasiewskiego	13,07	11,76
Mała	0	0
M. Konopnickiej	8,70	2,61
Mickiewicza	12,50	8,33
Młyńska	0	0
Narutowicza	9,50	17,27
Nowa	0	100,00
Ogrodowa	0	0
Pl. 29 Listopada	10,99	13,19
Pl. Wolności	7,59	8,86
Polowa	17,65	14,71
Pomorska	4,65	9,30
Prusa	33,33	22,22
Przeskok	0	0
Reja	0	0
Różana	22,22	0
Sannicka	9,52	3,17
Spacerowa	0	0
Sienkiewicza	10,00	5,71
Słowackiego	11,54	7,69
Ściegiennego	8,33	0
Śląska	30,00	10,00
Ul. Traugutta	9,22	9,90
Oś. Traugutta	5,77	9,19
Waryńskiego	4,76	7,48
Tuwima	0	0
Wiejska	8,93	5,36
Wrzosowa	0	0
Wspólna	7,14	7,14
Zdrojowa	0	0
Złota	0	0
Żeromskiego	9,28	6,33
MIEJSCOWOŚCI		
Biała	0	0
Grzybów Hornowski	9,09	0
Buszków Dolny	2,94	17,65
Buszkówek	3,57	0
Orątki Górne	5,00	5,00
Budzyń	7,45	8,51
Brzeziny	2,33	6,98
Śleszyn Mały	0	0
Marianka	0	0
Chochołów	1,89	3,77
Orątki Dolne	0	14,29
Strzelce	18,75	6,25
Czesławów	3,92	3,92
Drzewoszek Mały	0	0
Dobrzelin z podziałem na ul.	5,23	4,53
Słowackiego	10,34	10,34
Wł. Jagiełły	4,17	5,21
Dolna	0	0
Dobrzelińska	0	0
Działkowa	0	0
Dworcowa	17,14	8,57
Jabłonkowa	4,79	2,40
Janowska	0	0
Kasztanowa	0	4,88
Kolejkowa	0	0
Narutowicza	0	0
Polna	0	0

Nazwa miejscowości / ulica	Podmioty zarejestrowane [%]	Podmioty wyrejestrowane [%]
Przytorze	0	0
Słoneczna	15,38	15,38
Stawowa	0	0
Szkolna	7,69	3,85
Wagowa	0	0
Wiśniowa	0	0
Drzewoszeki Wielkie	17,50	2,50
Aleksandrów	0	0
Grabie	13,21	0
Grabów z podziałem na ul.	4,37	7,77
Budzyńska	0	0
Dworcowa	6,86	9,80
Górska	3,70	3,70
Grabówek	0	5,88
Szkolna	1,79	7,14
Grzybów Dolny	0	6,25
Gajew Grzybowski	0	0
Janów Grzybowski	0	0
Jadwigów	0	0
Klemensów Grzybowski	7,14	0
Kaczkowizna	5,77	7,69
Sędki	9,52	0
Szczytów	0	0
Kruki	0	14,29
Balików	11,43	2,86
Zarębów	4,35	0
Pasieka	5,00	6,67
Sokołówek	12,73	14,55
Śleszyn z podziałem na ul.	9,27	5,30
Biała	40,00	0
Cmentarna	0	0
Górna	16,67	12,50
Kamilewska	14,29	
Kasztanowa	6,93	2,97
Parkowa	0	33,33
Piaskowa	0	33,33
Tretki	0	0
Dzwonków	11,11	0
Gajew	0	0
Stanisławów	7,69	0
Wola Popowa z podziałem na ul.	8,77	13,16
Budzyńska	11,76	5,88
Górna	0	0
Lipowa	0	20,00
Łukasińskiego	9,09	24,24
Polna	0	0
Wiejska	0	0
Żeromskiego	13,51	13,51
Zagroby	0	0
Kędziory	0	0
Kozanki	0	0
Leśne	20,00	0
Zgoda	4,55	4,55
Oleszcze	16,67	12,50
Śleszynek	4,35	6,52
Żabików	4,76	9,52
Aleksandrówka	0	5,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Żychlinie

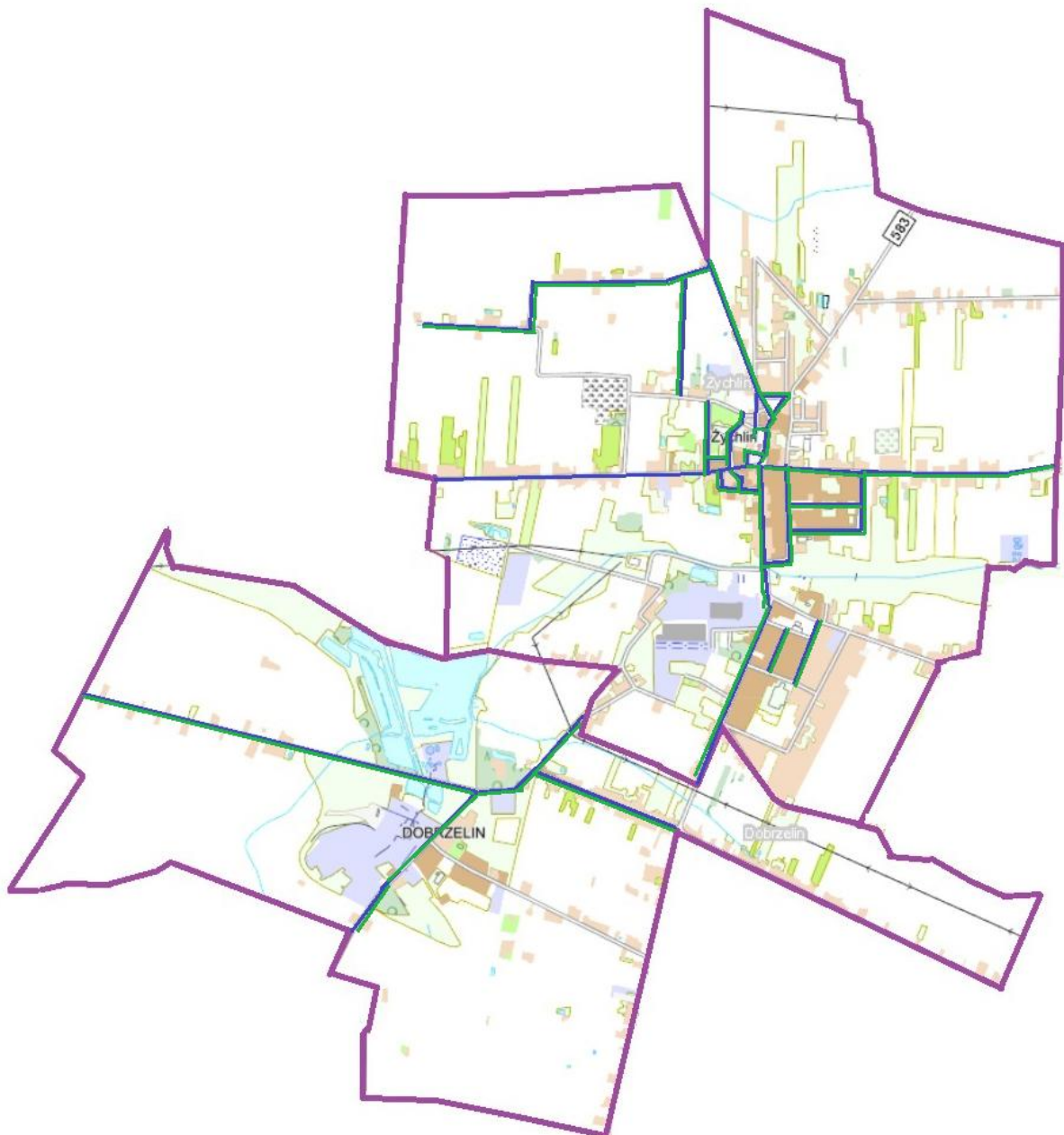
Do negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej zaliczono zatem:

- niski wskaźnik zarejestrowanych podmiotów gospodarczych [%],
- wysoki wskaźnik wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych [%],

- kumulacja negatywnych zjawisk gospodarczych – wizja lokalna (ulice: Kilińskiego, Kościuszki, Łukasińskiego, Narutowicza, Plac 29 Listopada).

Na rysunku poniżej, obrazującym koncentrację negatywnych zjawisk społecznych (niebieskie linie), oznaczono ulice, przy których odnotowano zjawiska negatywne w sferze gospodarczej (zielone linie). Linie poprowadzono obok siebie. Art. 9 ustawy o rewitalizacji, mówi o tym, że obszar zdegradowany to obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, dlatego na rysunku poniżej zaznaczono tylko te ulice, dla których zjawiska negatywne ze sfery gospodarczej pokrywają się z obszarami koncentracji negatywnych zjawisk społecznych.

Rysunek 4 Negatywne zjawiska w sferze gospodarczej – linia zielona

Źródło: Opracowanie własne na podstawie geoportal.lodzkie.pl

3.4. Sfera środowiskowa

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji, kolejnym kryterium oceny jest stan środowiska naturalnego.

GLEBY¹¹

Na terenie gminy występują gleby o zróżnicowanej przydatności rolniczej, przy czym dominują gleby dobre i bardzo dobre o wysokim wskaźniku bonitacji 1,17 - 1,10. Ilość gleb średnich i słabych jest niewielka. Stwarza to duże możliwości do intensyfikacji upraw polowych, a także rozwoju warzywnictwa i sadownictwa.

WODY PODZIEMNE I POWIERZCHNIOWE¹²

Obszar miasta i gminy należy do zlewni rzeki Słudwi, lewego dopływu Bzury. Przeważająca część gminy odwadniana jest przez Słudwię przepływającą przez środek gminy z zachodu na wschód i jej dopływy, a tylko wschodnia część gminy odwadniana jest przez rzekę Przysowę - lewy dopływ Słudwi. Przysowa przepływa z północy na południe, przy czym wzdłuż północno - wschodniej granicy na długości 4 km. Niewielka południowa część gminy Żychlin należy do zlewni Bzura od Moszczenicy do Słudwi.

Oprócz rzek i rowów na terenie gminy występują zbiorniki wód powierzchniowych. Są to sztuczne stawy, które głównie zlokalizowane są na terenie cukrowni w Dobrzelinie.

Fotografia 7 Stawy przemysłowe KGS o/Cukrownia w Dobrzelinie

Źródło: Fotografia własna

¹¹ *Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy i Miasta Żychlin, część I uwarunkowania rozwoju*

¹² *Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy i Miasta Żychlin, część I uwarunkowania rozwoju*

Ponadto niewielkie stawy występują również w zagłębieniach poeksploatacyjnych. Są to stawy o niewielkiej powierzchni dość płytkie i przeważnie zarastające. *Raport o stanie środowiska w województwie łódzkim*, który powstał na podstawie badań przeprowadzonych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska w 2017 r. (ostatni dostępny Raport) wskazuje, iż rzeka Słudwia pozostaje w umiarkowanym stanie ekologicznym, jej stan chemiczny określono jako poniżej dobrego, zaś stan jcw (jednolitych części wód powierzchniowych) określono jako zły.

Podobnie jak gmina, tak i znaczna część miasta odwadniana jest przez rzekę Słudwię. Północna część miasta jest odwadniana do Przysowy, stanowiącej dopływ Słudwi - za pośrednictwem niewielkich strumieni. Głównym ciekim wodnym przebiegającym przez miasto równoleżnikowo jest rzeka Słudwia, której koryto na terenie miasta jest uregulowane, jego głębokość wynosi około 1,0 m (w rejonie mostu około 3 - 4 m). Poziom wody w rzece ulega wahaniom i jest uzależniony od ulewnych deszczy i wiosennych roztopów.

Oprócz rzeki na terenie miasta występują również:

- bezimienne strumienie, odwadniające północną i częściowo południową jego część, prowadzą one niewielkie ilości wód, okresowo zanikają,
- zamknięte zbiorniki, są to głównie sztuczne stawy,
- zagłębienia poeksploatacyjne.

Zgodnie z *Aktualizacją Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły na lata 2016-2021* (aPGW), którego obowiązywanie zostało wydłużone, zgodnie z art. 3 pkt 3 ustawy z dnia 17 listopada 2021 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2368), gmina Żychlin, położona na obszarze Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie, znajduje się w zasięgu zlewni następujących jednolitych części wód:

1. Jednolite Części Wód Powierzchniowych (JCWP):
  - PLRW200017272369 (Igła),
  - PLRW200017272439 (Słudwia od źródeł do Przysowej bez Przysowej),
  - PLRW200017272449 (Przysowa),
  - PLRW200017272452 (Dopływ spod Śleszyna Dolnego),
  - PLRW20002427249 (Słudwia od Przysowej do ujścia).
2. Jednolite Części Wód Podziemnych (JCWPd):
  - PLGW200063.

Działania wg aPGW przypisane do kompetencji poszczególnych podmiotów, to:

- a) Działania do realizowania przez gminę:
  - Kontrola postępowania w zakresie gromadzenia ścieków przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorców oraz oczyszczania ścieków przez użytkowników prywatnych z częstotliwością co najmniej raz na 3 lata;
  - Budowa sieci kanalizacyjnej w aglomeracji Żychlin;
- b) Działania do realizowania przez właścicieli nieruchomości:

- Budowa nowych zbiorników bezodpływowych oraz remont istniejących;
- Regularny wywóz nieczystości płynnych;
- Budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków;
- c) Działania do realizowania przez właścicieli / użytkowników obiektów:
  - Coroczne raportowanie pomiarów ilości eksploatowanych wód podziemnych przez właściciela/ użytkownika ujęcia.

OBSZARY PRAWNIE CHRONIONE NA TERENIE GMINY

Na terenie gminy Żychlin występują ograniczone formy ochrony przyrody do których zaliczamy¹³:

• Obszar Chronionego Krajobrazu

Na terenie gminy w jego północno - wschodniej części występuje Obszar Chronionego Krajobrazu **Dolina Przysowy** ustanowiony na podstawie Uchwały Nr 163/XXVI/88 byłej Wojewódzkiej Rady Narodowej w Płocku z dnia 9 czerwca 1988 r. Podstawa prawna została w późniejszych latach dostosowana do obowiązujących ówczesnie przepisów ustawy o ochronie przyrody za sprawą Rozporządzenia Nr 16/98 Wojewody Płockiego z dnia 27 kwietnia 1998 r. Obszar ten położony jest w granicach gmin: Pacyna, Sanniki, Żychlin i Szczawin Kościelny, ma powierzchnię 5554 ha.

• Obszar Natura 2000

W 2012 roku ustanowiona została kolejna forma ochrony przyrody jaką jest, rozciągający się przy północno – wschodniej i wschodniej granicy Gminy Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 **Doliny Przysowy i Słudwi (PLB100003)**. Ma on powierzchnię 3980,66 ha i obejmuje części gmin Pacyna, Zduny, Żychlin, Szczawin Kościelny i Kiernozia. Obszar został ustanowiony Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 29.03.2012 r., które zostało zmienione Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 22 czerwca 2017 r

• Pomniki przyrody

Pomniki przyrody występują jako forma ochrony indywidualnej i stanowią pojedyncze twory przyrody żywej lub ich skupiska o szczególnej wartości naukowej. Na terenie gminy występują 3 pomniki przyrody: 2 w mieście i 1 na terenie wsi Dobrzelin. Są to: lipa drobnolistna, topola biała, dąb szypułkowy.

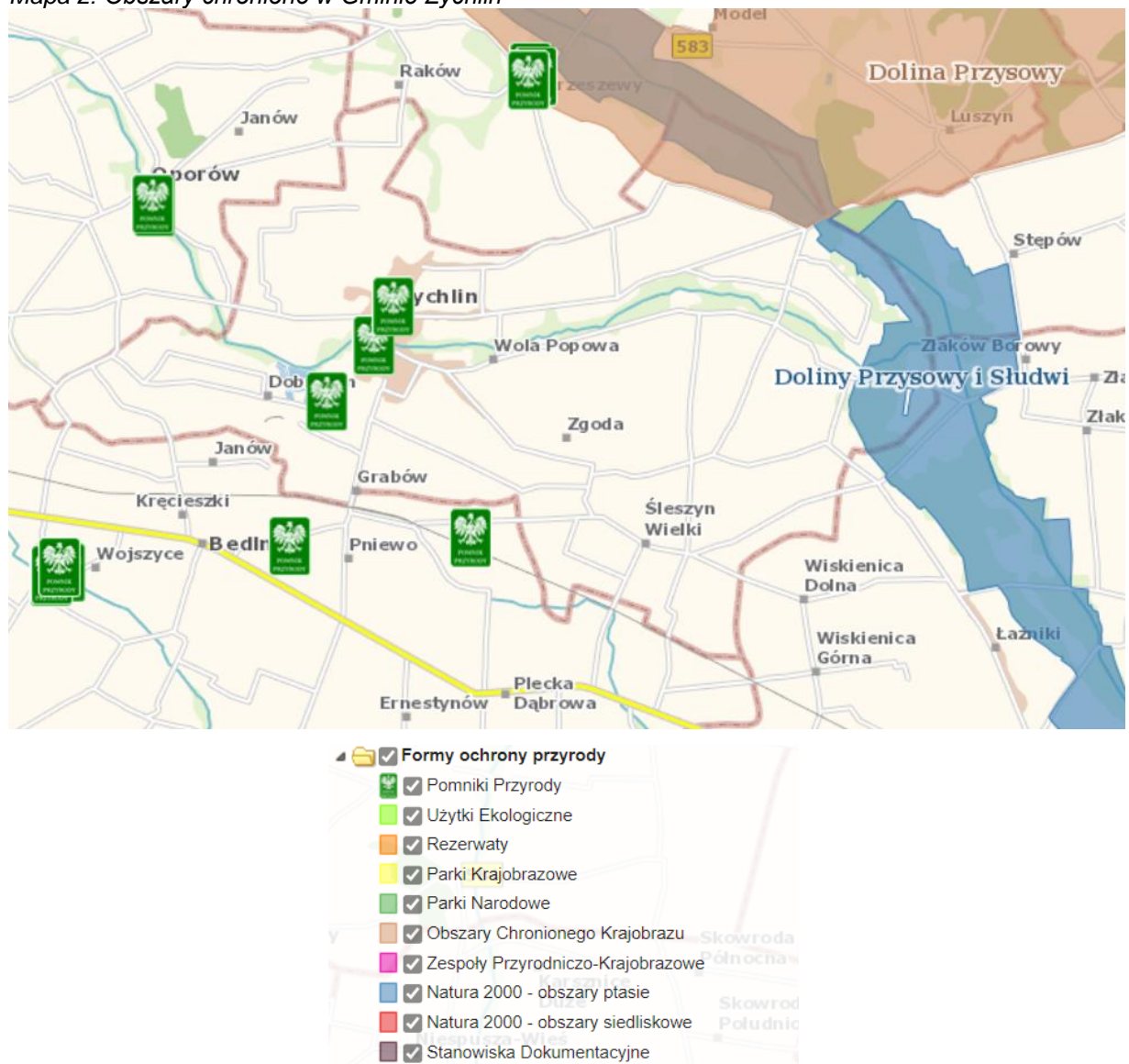
Tabela 25 Pomniki przyrody na terenie Gminy Żychlin

Przedmiot ochrony	Określenie położenia przedmiotu poddanego pod ochronę	Opis przedmiotu poddanego pod ochronę	Dokument stanowiący ochronę
Topola biała (Populus alba)	zlokalizowana w parku wiejskim w Dobrzelinie	wysokość 28 m, pierśnica 487 cm	Zarządzenie Wicewojewody Płockiego Nr 12 z dnia 27 listopada 1976 r.
Dąb szypułkowy „Wojtek” (Quercus robur)	zlokalizowany w Żychlinie, na terenie zakładów EMIT	wysokość 18 m, pierśnica 290 cm	Orzeczenie Wicewojewody Płockiego Nr 36 z 20 grudnia 1977 r.
Lipa drobnolistna (Tilia cordata)	zlokalizowana w Żychlinie przy pl. Jana Pawła II, przy ogrodzeniu kościoła, na działce nr 263	wysokość 18 m, pierśnica 220 cm	Zarządzenie Wicewojewody Płockiego Nr 31/85 z dnia 15 sierpnia 1985 r.

Źródło: *Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy i Miasta Żychlin, część I uwarunkowania rozwoju*

¹³ *Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy i Miasta Żychlin, część I uwarunkowania rozwoju*

Mapa 2. Obszary chronione w Gminie Żychlin

Źródło: <https://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

LASY

Lasy i grunty leśne w Gminie Żychlin zajmują wg danych z 2020 roku powierzchnię ok. 44 ha, co stanowi ok. 0,57% powierzchni ogólnej gminy. Wskaźnik lesistości powiatu kutnowskiego to 5,1%, województwa łódzkiego 21,4%, a Polski 29,6%.

ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA¹⁴

Odpady

Na terenie Gminy Żychlin zagrożeniami dla środowiska są odpady komunalne i przemysłowe. Odpady komunalne (bytowo-gospodarcze), które powstają w gospodarstwach domowych, w obiektach użyteczności publicznej i obsługi ludności, w tym nieczystości gromadzone w zbiornikach bezodpływowych oraz odpady uliczne z wyjątkiem odpadów niebezpiecznych z zakładów opieki zdrowotnej i weterynaryjnej.

Odpady komunalne gromadzone są w pojemnikach rozstawionych na terenie gminy. Przy ulicy Granicznej w Żychlinie znajduje się nieczynne składowisko odpadów komunalnych. Posiada ono zabezpieczenie w postaci uszczelnienia, drenażu i zbiornika odsiąków wykonanego w oparciu o rozpoznanie geologiczne. Miejskie składowisko komunalne o powierzchni około 1,8 ha pełniło do 30 czerwca 2018 r. wyłącznie funkcję zastępczą dla RIPOK w Krzyżanówku. Obecnie, zgodnie z *Planem Gospodarki Odpadami dla Województwa Łódzkiego na lata 2019 – 2025 z uwzględnieniem lat 2026 – 2031*, instalacja pełni rolę czynnego składowiska w fazie eksploatacyjnej.

Producentami największej ilości odpadów przemysłowych z grupy I i II są Zakłady Maszyn Elektronicznych „Emit” S.A. w Żychlinie. Zakład „Emit” S.A. posiada na swoim terenie trzy składowiska odpadów przemysłowych (żużla i odpadów pocyklonowych, gruzu budowlanego). Do zakładów emitujących ponadnormatywne zanieczyszczenia do powietrza należą:

- cukrownia w Dobrzelinie (emituje pył, dwutlenek węgla, dwutlenek azotu, tlenek węgla, węglowodory),
- zakłady „Emit” w Żychlinie.

Cały obszar gminy z wyjątkiem jej wschodniej i północno-wschodniej części gminy zagrożony jest stepowaniem gleb, wynikającym z klimatu lokalnego a szczególnie bardzo małej lesistości. Jest to problem również sąsiednich gmin.

Zanieczyszczenie powietrza

Należy również wziąć pod uwagę zanieczyszczenie powietrza. Uchwała Nr XX/303/20 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 15 września 2020 r. w sprawie programu ochrony powietrza i planu działań krótkoterminowych dla strefy łódzkiej wskazuje obszary przekroczeń na terenie strefy łódzkiej wytyczone w rocznej ocenie jakości powietrza w województwie łódzkim za rok 2018 przez GIOŚ Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Łodzi. Wskazano obszary przekroczeń dla pyłu zawieszonego PM10, PM2,5 benzo(a)pirenu oraz ozonu.

Na obszarze Miasta Żychlina odnotowano obszar przekroczeń pyłu zawieszonego PM10:

- powierzchnia obszaru przekroczeń stanowi 16 km²,

¹⁴ *Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy i Miasta Żychlin, część I uwarunkowania rozwoju*

- szacunkowa liczba osób narażonych na oddziaływanie zanieczyszczeń wynosi 14 624,
- szacunkowa długość drogi to 44,42 km.

Obszar przekroczeń pyłu zawieszonego PM_{2,5} obejmuje obszar wiejski gminy Żychlin:

- powierzchnia obszaru przekroczeń stanowi 30,26 km²,
- szacunkowa liczba osób narażonych na oddziaływanie zanieczyszczeń wynosi 1 695,
- szacunkowa długość drogi to 70,00 km.

Uchwała wskazuje, iż: „Pył zawieszony PM₁₀ i PM_{2,5} jest zanieczyszczeniem powietrza składającym się z mieszaniny drobnych cząstek stałych i ciekłych. Zanieczyszczenia pyłowe mogą pochodzić ze źródeł naturalnych lub antropogenicznych. Ilość pyłu PM₁₀ i PM_{2,5} w powietrzu może wynikać z emisji bezpośredniej (pył pierwotny) lub też może być wynikiem reakcji między substancjami znajdującymi się w atmosferze (pył wtórny). Prekursorami pyłu wtórnego są przede wszystkim tlenki siarki, tlenki azotu, lotne związki organiczne i amoniak. Pył zawieszony może zawierać substancje toksyczne, takie jak wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne, m.in. B(a)P, metale ciężkie oraz dioksyny i furany.

Wśród antropogenicznych źródeł emisji pyłów wymienić należy:

- źródła przemysłowe (energetyczne spalanie paliw i źródła technologiczne),
- transport samochodowy,
- spalanie paliw w sektorze bytowo-gospodarczym.

Głównym problemem na obszarze Gminy jest zjawisko niskiej emisji ze źródeł punktowych. Największym emitentem CO₂ na analizowanym obszarze są budynki prywatne. Sektor budowlany, który zużywa około 70% całkowitej energii, postrzegany jest w Europie zachodniej głównie przez pryzmat energochłonności. W wielu krajach skutecznie obniża się zużycie energii, głównie poprzez usprawnienie systemów grzewczych, poprawienie termoizolacji oraz wdrażanie proekologicznych rozwiązań. W Niemczech średnie zużycie energii na ogrzewanie domu jednorodzinnego (KWh/m²/r) wznoszonego w kolejnych latach kształtowało się na poziomach: 1957 – 256, 1968 – 187, 1978 – 176, 1983 – 156, 1995 – 94, 2005 – 80, 2010 – 53. Dla porównania w Polsce w 2006 roku wartość ta wynosiła około 170 KWh/m²/rok. Polska „przoduje” w Europie w kategorii emisji dwutlenku węgla przez budynki mieszkalne (czwarte miejsce).

Charakterystyczną cechą niskiej emisji jest jej sezonowa zmienność. W okresach grzewczych notuje się wzrost emisji energetycznej w porównaniu do okresów ciepłych. Zwiększone stężenia zanieczyszczeń występują także w ośrodkach o większej koncentracji zabudowy. Na terenach o zabudowie rozproszonej, emisja niska nie ma takiego znaczenia, gdyż istnieją tam lepsze warunki przewietrzania. Istotny jest także charakter zabudowy na danym terenie, np. przy sprzyjających warunkach atmosferycznych średnia i wyższa zabudowa o zwartym charakterze sprzyja tworzeniu się sytuacji smogowych. Szczególnie istotnym czynnikiem rozpraszającym jest wiatr, który przy tego typu zabudowie ma ograniczone możliwości przewietrzania. Znacznym problemem są również osiedla domów jednorodzinnych o gęstej zabudowie, które podczas użytkowania domowych pieców generują znaczne ładunki zanieczyszczeń, a skupienie wielu domów w jednym miejscu dodatkowo wzmacnia efekt emisji szkodliwych substancji.

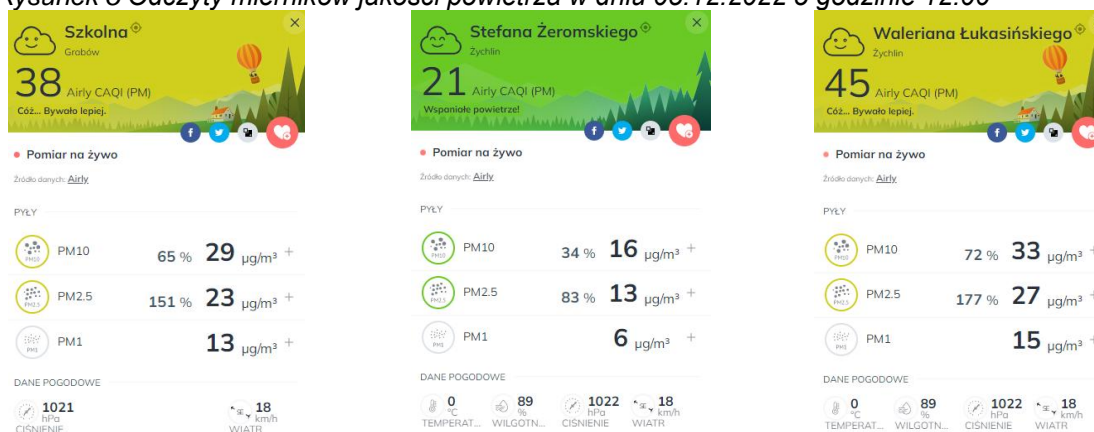
W budynkach mieszkalnych (w szczególności zaś na obszarach wiejskich gminy) dominują paleniska domowe na paliwa stałe (węgiel, koks, drewno). Występują również piece wykorzystujące olej opałowy i gaz płynny. Często w domowych paleniskach utylizowane są także odpady. Spalanie ich następuje w wyniku chęci pozbycia się zalegających śmieci, jednak niestety częstą główną motywacją jest spalanie ich w celu produkcji ciepła. Utylizacji poddawane są zwykle wszystkie produkty, które ulegną procesowi spalania. Osoba wrzucająca do pieca odpadki rzadko ma świadomość zagrożeń płynących z tego procederu. Po pierwsze jest to nielegalne - niezgodne z prawem, po drugie – spalanie odpadów (kartonów po sokach, mleku, opakowań plastikowych, gumy itp.) w paleniskach do tego nieprzeznaczonych (piece wykorzystywane w domach nie posiadają odpowiednich filtrów, a spalanie zachodzi w zbyt niskiej temperaturze) powoduje przedostawanie się do powietrza substancji szkodliwych dla zdrowia i życia ludzi. W procesie powstają m.in. dioksyny i furany, czyli substancje toksyczne i kancerogenne.

Problem niskiej emisji związany jest także z rodzajem wykorzystywanego w domostwach pieca oraz jakości opału. W starych budynkach piece te są zwykle już nieefektywne, instalacja może być nieszczelna, a zatem ich efektywność spada. Dodatkowo używany do uzyskania ciepła opał, często jest niskiej jakości. W zależności od budżetu danego gospodarstwa domowego mieszkańcy kupują węgiel dobrej, ale i gorszej jakości, czasami również miał węglowy. Niestety nie zawsze jest to dobra droga do uzyskania oszczędności. Słabej jakości opał powoduje, że należy go zużyć więcej, aby osiągnąć pożądaną temperaturę, co z kolei wpływa na zwiększenie emisji substancji szkodliwych.

Kolejnym powodem zwiększonej niskiej emisji jest zły stan techniczny budynków i instalacji, który prowadzi do zmniejszenia efektywności energetycznej obiektów. Nieszczelne otwory okienne czy stropodach przyczyniają się do ponoszenia znacznych strat ciepła, co z kolei wymusza zużywanie większej ilości opału. Budynki są niewystarczająco izolowane termicznie. W przypadku obiektów starszych, przepisy budowlane stosowane w latach ich powstania stawiały niewielkie wymagania dotyczące ochrony cieplnej budynków, nie były one również zawsze przestrzegane.

Problem z jakością powietrza wstępuje w całej gminie, w miejscowościach o gęstej zabudowie. Stan jakości powietrza można ocenić jedynie poprzez obserwację. Mierniki jakości powietrza są usytuowane jedynie w mieście Żychlin (na ulicy Waleriana Łukasińskiego, ulicy Stefana Żeromskiego oraz ulicy Szkolnej). Oto odczyty mierników w dniu 05.12.2022 o godzinie 12.00.

Rysunek 5 Odczyty mierników jakości powietrza w dniu 05.12.2022 o godzinie 12.00

Źródło: Airly.pl

We wszystkich badanych punktach nastąpiło przekroczenie norm występowania pyłów PM10 i pyłów PM2,5. Najgorsza sytuacja wystąpiła przy ulicy Łukasieńskiego. W badaniach przeprowadzonych w innych godzinach, w każdym przypadku najgorsze powietrze zdiagnozowano właśnie przy ulicy Łukasieńskiego.

Fotografia 8. Żychlin - widok na część południową miasta

Źródło: Fotografia własna

Jak widać na zdjęciu lotniczym powyżej, na większości terenu miasta nie brakuje terenów zielonych. Na osiedlach mieszkaniowych są one w różnym stanie, ale widoczna jest dbałość o zakrzewienia i tereny pokryte trawą. Na osiedlach problemem są dzikie parkingi, jednak sytuacji nie można określić jako zła. Najważniejsze, że mieszkańcy próbują dbać o stan podwórek i otoczenia.

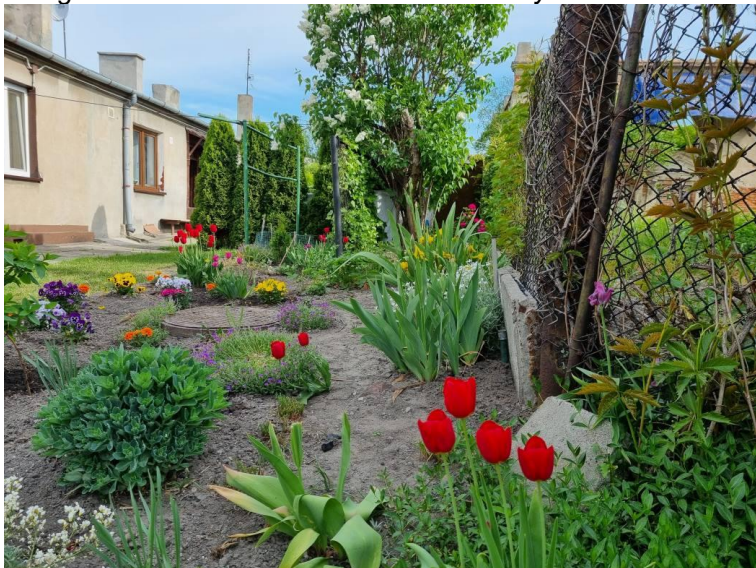
Fotografia 9. Widok historycznego centrum miasta

Źródło: Fotografia własna

Również w ścisłym – historycznym centrum miasta widoczne są tereny zielone, liczne drzewa. Ich stan jest jednak zły lub bardzo zły. Mniej jest tutaj również powierzchni przepuszczalnych, co w okresach silnych opadów powoduje kałuże i lekkie podtopienia. **Centrum miasta jest obszarem o największych problemach, jeśli chodzi o sferę środowiskową.**

Fotografia 10. Podwórkó w centrum miasta Żychlin

Źródło: Fotografia własna

Mimo wielu problemów środowiskowych, mieszkańcy starają się otaczać zielenią, kwiatami. O ile na terenach wiejskich jest to dość łatwe, problem występuje w mieście. Mieszkańcy w sposób twórczy stwarzają sobie warunki do życia zgodnie z naturą. W wielu miejscach jest to trudne, ale możliwe. Dlatego wiele podwórek mimo problemów, na wiosnę mieni się pięknymi kolorami.

Fotografia 11. Hodowla gołębi w centrum Żychlina

Źródło: Fotografia własna

Mieszkańcy miasta hodują w swoich domach nie tylko psy, koty lub inne typowe zwierzęta domowe. Na podwórkach hodowane są szlachetne gołębie, które biorą udział w konkursach. To niezwykle, jak w tak trudnych warunkach można wprowadzać w przestrzeń miejską ciekawe odmiany ptaków. Miejsca takie urozmaicają szare i smutne podwórka w centrum Żychlina.

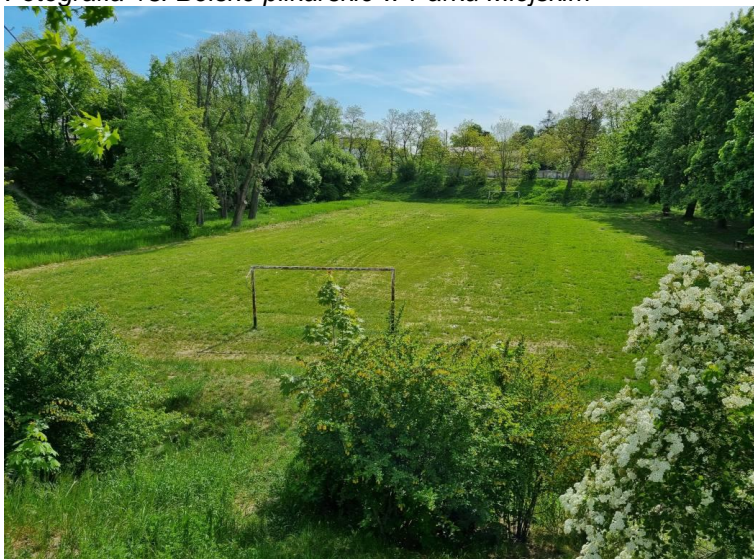
Fotografia 12. Podwórko w centrum Żychlina

Źródło: Fotografia własna

Próby wprowadzenia roślinności są niestety elementami wyjątkowymi w mieście. W samym centrum zieleni jest całkowicie zdegradowana. Do tego dochodzi problem z wodami opadowymi, nieczystościami. Pojazdy parkowane są „na dziko”, brakuje utwardzeń i zabezpieczenia terenów zielonych. Mimo starań mieszkańców, środowisko centrum Żychlina umiera.

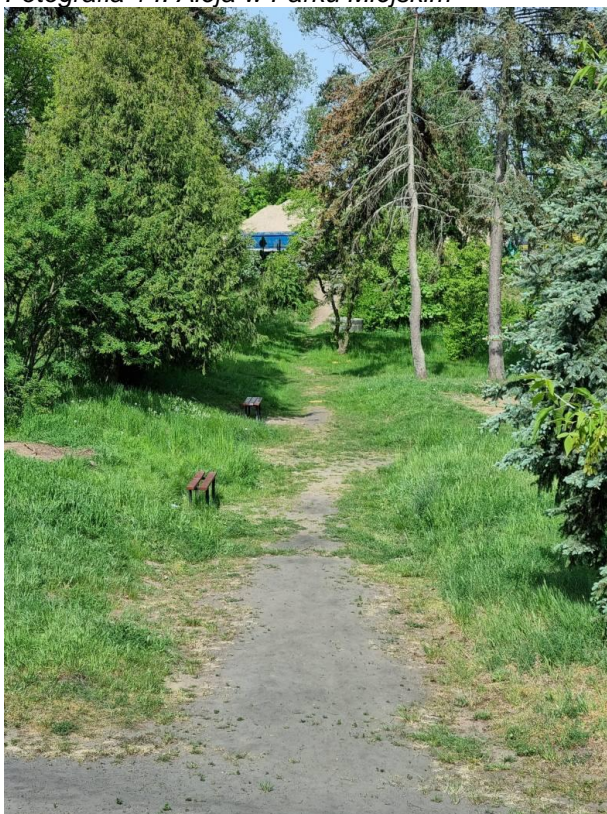
Fotografia 13. Boisko piłkarskie w Parku Miejskim

Źródło: Fotografia własna

Obszarem wymagającym pilnych działań ratunkowych jest Park Miejski w Żychlinie. Jego stan jest bardzo zły. W centralnej części Parku Miejskiego znajduje się boisko piłkarskie. Niestety w tym momencie rozgrywanie tutaj zawodów nie jest możliwe. Gra na boisku może doprowadzić do powstania urazów, ze względu na występowanie nierówności. Teren jest zaniedbany.

Fotografia 14. Aleja w Parku Miejskim

Źródło: Fotografia własna

Park położony jest w pobliżu historycznego centrum miasta Żychlin. Posiada niezwykle potencjał, jeśli chodzi o zagospodarowanie przestrzenne. Usytuowane są tutaj niezwykle cenne okazy drzew i krzewów. Niestety park jest całkowicie zniszczony. Na zdjęciu obok widzimy aleję przebiegającą przez centrum parku.

W parku znajduje się również mały plac zabaw, ławki, schody. Wszystkie elementy wymagają pilnych działań ratunkowych.

Park może stać się miejscem niezwykle cennym dla mieszkańców zabytkowej części Żychlina, miejscem, gdzie znajdą spokój oraz możliwość uprawiania sportu lub zwykłych spacerów w pięknym otoczeniu. Brak działań rewitalizacyjnych doprowadzić może do całkowitej utraty cennego drzewostanu.

Fotografia 15. Osiedle mieszkaniowe w południowej części Żychlina

Źródło: Fotografia własna

Południowa część Żychlina zdominowana jest przez zabudowę wielorodzinną. Zieleń jest uporządkowana, drzewa prawidłowo pielęgnowane. Choć chodniki, parkingi oraz mała architektura wymagają prac remontowych, to wydaje się, że teren nie ma problemów środowiskowych.

Fotografia 16. Odpady w centrum Żychlina

Źródło: Fotografia własna

Na terenie całej gminy nie dostrzega się problemów z odpadami. Odpady są prawidłowo segregowane i wywożone na wysypisko. Widoczna jest dbałość o czystość zarówno na ulicach miasta jak i na prywatnych podwórkach. Na terenach poza miastem znajdują się miejsca drobnych dzikich wysypisk, ale nie można uznać tego za problem gminy.

Problemy środowiskowe dostrzeżono w mieście Żychlin, szczególnie w rejonach o starszej zabudowie. Jednym z głównych problemów jest degradacja terenów zielonych w Parku Miejskim oraz w zabudowie śródmiejskiej. Roślinność jest całkowicie nieuporządkowana, co prowadzi do jej degradacji.

Problemy związane z transportem i hałasem występują głównie wzdłuż dróg wojewódzkich nr 583 i 573. W godzinach szczytów komunikacyjnych największy ruch pojazdów występuje na ulicy Traugutta i Narutowicza. Istnieje również realny problem przewozu przez miasto towarów niebezpiecznych.

Największym problemem środowiskowym miasta jest zanieczyszczenie powietrza. Występuje głównie na osiedlach domów jednorodzinnych oraz wzdłuż ulicy 1 Maja i Łukasińskiego.

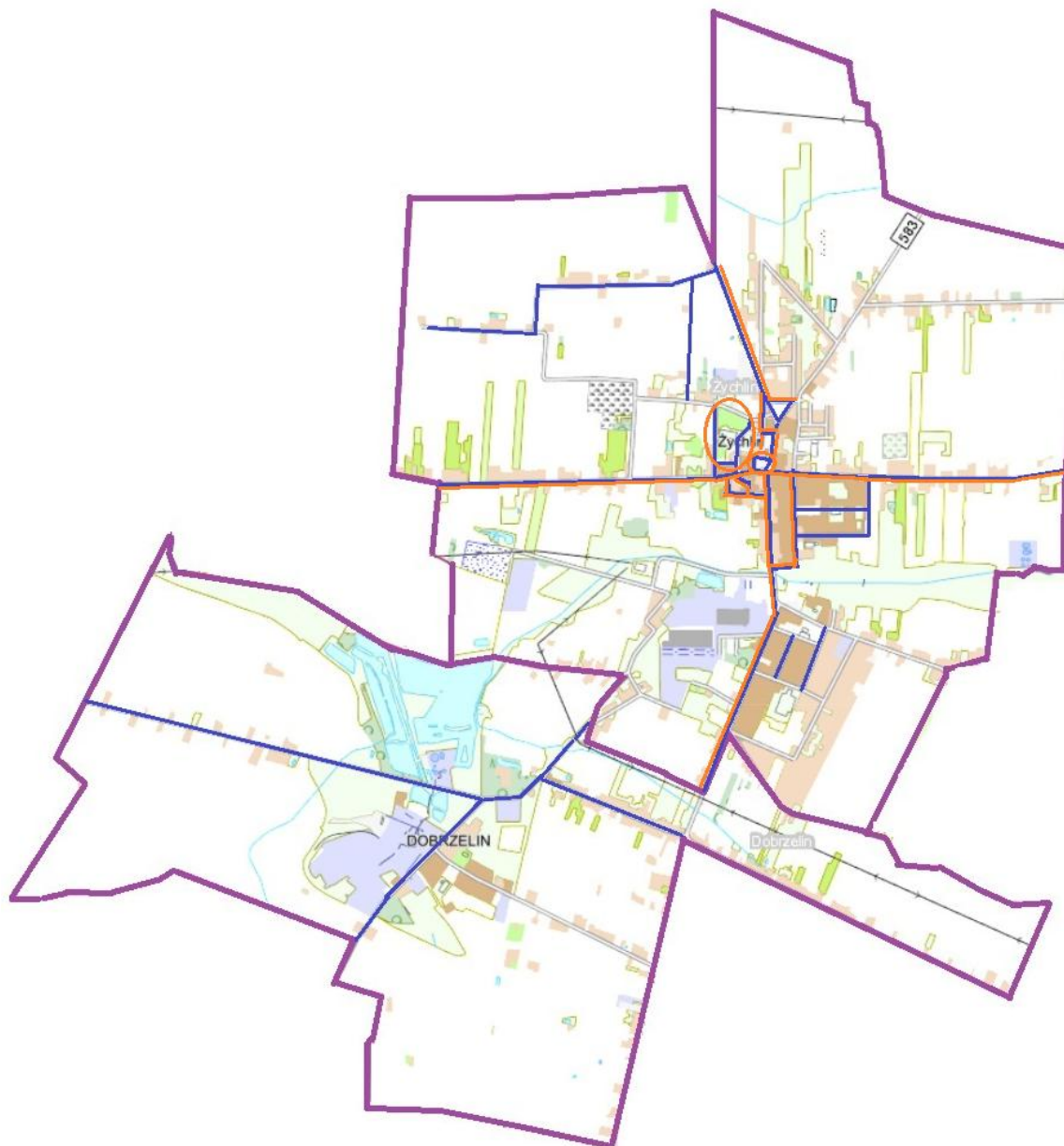
Do negatywnych zjawisk w sferze środowiskowej zaliczono:

- zły stan Parku Miejskiego (ulice: Barlickiego, Kościuszki i Młyńska);
- zaniedbane podwórza w centrum Żychlina – nieuporządkowana roślinność lub jej brak (ulice: 1 Maja, Plac Jana Pawła II, Kościuszki, Łukasińskiego; Narutowicza, Plac 29 Listopada, Plac Wolności, Ściegiennego, Zdrojowa);
- problemy związane z transportem i wynikającym z tego hałasem (ulice: 3 Maja, Narutowicza, Plac Wolności);
- zanieczyszczenie powietrza (głównie ulice: 1 Maja, Łukasińskiego).

Na rysunku poniżej, obrazującym koncentrację negatywnych zjawisk społecznych (niebieskie linie), oznaczono ulice/ obszary, przy których odnotowano zjawiska negatywne w sferze środowiskowej

(pomarańczowe linie). Linie poprowadzono obok siebie. Art. 9 ustawy o rewitalizacji, mówi o tym, że obszar zdegradowany to obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, dlatego na rysunku poniżej zaznaczono tylko te ulice, dla których zjawiska negatywne ze sfery środowiskowej pokrywają się z obszarami koncentracji negatywnych zjawisk społecznych.

Rysunek 6 Negatywne zjawiska w sferze środowiskowej – linia pomarańczowa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie geoportal.lodzkie.pl

3.5. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji ocenie podlega nasilenie problemów przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej zły stan techniczny, brak dostępu do podstawowych usług lub ich niska jakość, niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowanie infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, niski poziom obsługi komunikacyjnej, niedobór lub niska jakość terenów publicznych.

Gmina Żychlin wchodzi w skład województwa łódzkiego, należy do powiatu kutnowskiego. Usytuowana jest pomiędzy kilkoma jednostkami podziału samorządowego - od zachodu graniczy z gminą Oporów, od północy z gminą Pacyna, od wschodu - z gminami Kiernozia i Zduny, a od południa Bedno. Najbliżej położone miasta to: Kutno oddalone o około 26 km, Gąbin 27 km i Łowicz 31 km.

Pod względem przyrodniczym poprzez dolinę rzeki Słudwi istnieje powiązanie z Obszarem Chronionego Krajobrazu Doliny Przysowy, który to obszar jest wyodrębniony w korytarzu ekologicznym o znaczeniu krajowym.

Gmina ma charakter rolniczy, z dość wyraźnymi cechami podmiejskimi w zagospodarowaniu i zabudowie wsi bezpośrednio przyległych do miasta Żychlina.

Powiązania komunikacyjne z otaczającym obszarem stanowią głównie drogi wojewódzkie: Nr 573 relacji Żychlin – Nowy Duninów w kierunku drogi krajowej Nr 92 i wojewódzkiej Nr 583 relacji Bedno - Sanniki w kierunku drogi krajowej Nr 92. Droga krajowa Nr 92 łączy poprzez Poznań i Warszawę obszar gminy z całą Polską. Na południowym skraju, wzdłuż granicy administracyjnej przebiega magistralna linia kolejowa E20 Warszawa - Poznań ze stacją kolejową Żychlin, położoną poza granicami gminy. Najbliższe znaczące węzły kolejowe są zlokalizowane w Kutnie i Łowiczu.

Powiązania infrastrukturalne stanowią istniejące linie elektroenergetyczne: 220 kV Pątnów - Sochaczew i 110 kV Kutno - Żychlin - Łowicz z GPZ w Żychlinie. Najbliższy gazociąg wysokiego ciśnienia relacji Kutno - Łowicz miał stanowić źródło gazu metanowego w koncepcji gazyfikacji gminy Żychlin.

Związki funkcjonalne gminy z regionem realizowane są poprzez obiekty administracji publicznej, a związki takie istnieją także w sferze gospodarczej. Dla Cukrowni Dobrzelin otaczające gminy o charakterze rolniczym są terenem zaopatrzenia w buraki cukrowe, a funkcjonujące w mieście zakłady produkcyjne, a w szczególności: Zakład Maszyn Elektrycznych EMIT S.A. w Żychlinie, Fabryka Transformatorów w Żychlinie, Union Chocolate Sp. z o.o., Cargill Poland Sp. z o.o., DiMa Sp. z o.o. i Addev Materials Sp. z o.o., zaopatrują krajowy rynek zbytu i kooperują na rynku ponadlokalnym.

Płody rolne zbywane są przez rolników zarówno na obszarze własnej gminy jak i gmin ościennych, a także pobliskich miast.

Gminę Żychlin stanowi obszar miasta i tereny wiejskie gminy. Miasto w swych granicach administracyjnych usytuowane jest w północno - zachodniej części gminy, a jego północne tereny graniczą z gminą Pacyna. Po południowej stronie miasta położona jest intensywnie zurbanizowana wieś Dobrzelin z terenami cukrowni, zespołem parkowo - dworskim i osiedlem mieszkaniowo - usługowym.

Fotografia 17 Cukrownia w Dobrzelinie

Źródło: Fotografia własna

Sieć osadniczą tworzą wsie o charakterze „ulicówek” z zabudową głównie rolniczą mniej lub bardziej rozproszoną, usytuowaną wzdłuż ciągów komunikacyjnych.

Fotografia 18 Dobrzelin – zabudowa wzdłuż ciągu komunikacyjnego

Źródło: Fotografia własna

Charakterystyczny jest układ zabudowy tych wsi w kierunku wschód - zachód. Wyróżnia się wieś Śleszyn ze względu na liczniejsze obiekty i tereny związane z obsługą mieszkańców, a w szczególności z uwagi na lokalizację unikalnego zespołu pałacowo - folwarcznego wpisanego do rejestru zabytków. Obiekty te są usytuowane w centrum wsi.

Pozostałe wiejskie jednostki osadnicze cechuje dominacja zabudowy związanej z prowadzonym gospodarstwem rolnym. Wsie wyposażone są w pojedyncze obiekty infrastruktury społecznej codziennego zapotrzebowania. Strukturę przestrzenną terenów rolniczych gminy przecina w kierunku wschód - zachód dolina rzeki Słudwi, wzdłuż której występuje stosunkowo wąskie pasmo użytków zielonych. Północno - zachodni skraj gminy stanowi drugi obszar użytków zielonych rozłożony wzdłuż cieków Przysowy. Tereny leśne i zadrzewione są tutaj bardzo nieliczne i rozlokowane w znacznym rozproszeniu.

Miasto Żychlin stanowi ponadlokalny ośrodek rozwoju skupiający obiekty obsługi mieszkańców gminy i miasta Żychlina oraz dla części otaczających gmin. Są to głównie usługi z zakresu szkolnictwa ponadpodstawowego, kultury, służby zdrowia oraz handlu i rzemiosła.

Centrum miasta stanowi historycznie ukształtowany w XV - XIX wieku układ urbanistyczny podlegający ochronie konserwatorskiej. Jest on wpisany w system ulic i rynku z zachowaną zabudową pierzeją i zespołem kościoła parafialnego. Plac centralny został poddany rewaloryzacji i estetyzacji w celu stworzenia miejsca tożsamości miasta o współczesnym standardzie.

Fotografia 19 Skrzyżowanie typu rondo przy głównym placu starówki w Żychlinie

Źródło: Fotografia własna

Nowa, współczesna zabudowa osiedlowa rozlokowała się głównie po wschodniej stronie miasta jako wielomieszaniowe budownictwo oraz po południowowschodniej w formie osiedla jednorodzinnej zabudowy. W południowej części miasta dominują Zakłady Maszyn Elektrycznych „Emit” S.A., specjalizujące się w branży elektromechanicznej. Układ uliczny miasta stanowi konsekwencję rozbudowy historycznego miasta - stąd uciążliwości dla mieszkańców i użytkowników dróg w centralnej części miasta. Zostały one zmniejszone poprzez modernizację głównego systemu po wybudowaniu ulicy Orłowskiego. Dalszą poprawę stanowiąc będzie wdrożenie koncepcji przebudowy Al. Raclawickich

na odcinku ulic Barlickiego - 3 Maja. Strukturę zurbanizowaną przecina dolina rzeki Słudwi, która wraz z pasmem użytków zielonych rozdziela miasto na kierunku wschód – zachód¹⁵.

Jedną z inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym jest dostosowanie systemów kanalizacji i oczyszczalni ścieków komunalnych do wymogów dyrektywy Rady 91/271/EWG, dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych w aglomeracji Żychlin. Inne, planowane działania niebędące jednak inwestycjami celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym (wskazanymi w planie wojewódzkim) zakładają budowę systemu ciepłowniczego oraz rozbudowę dystrybucyjnej sieci elektroenergetycznej (linia wysokiego napięcia 110 kV Żychlin – Piątek). Nie przewiduje się realizacji na terenie gminy Żychlin żadnego przedsięwzięcia w zakresie rozbudowy systemu komunikacyjnego, stanowiącego inwestycję celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym. Oznacza to m.in., że zrezygnowano z planów budowy obwodnicy Żychlina w ciągu drogi wojewódzkiej Nr 583. Zgodnie z informacją udzieloną przez Zarząd Dróg Wojewódzkich w Łodzi, w kolejnych latach planowane jest przeprowadzenie rozbudowy dróg wojewódzkich Nr 583 i 573 na odcinku przebiegającym przez gminę i miasto Żychlin (w podziale na etapy). Termin realizacji ww. inwestycji uzależniony będzie od decyzji Sejmiku Województwa Łódzkiego w sprawie ujęcia w Wieloletniej Prognozie Finansowej Województwa Łódzkiego na lata 2023-2043 nowego zadania inwestycyjnego obejmującego drogę wojewódzką Nr 583 i 573. W WPF WŁ Sejmik Województwa Łódzkiego zabezpieczył środki finansowe na lata 2024-2025 w celu realizacji rozbudowy dróg wojewódzkich Nr 583 i Nr 573 Bedno – Żychlin – granica województwa, II Etap – odcinek Żychlin – granica województwa. Zadanie planowane jest do realizacji przy dofinansowaniu ze środków Unii Europejskiej w ramach Funduszy Europejskich dla Łódzkiego 2021-2027. W 2023 roku zakończono rozbudowę drogi wojewódzkiej Nr 583 w Dobrzelinie. Zgodnie z uwagą Zarządu Dróg Wojewódzkich w Łodzi z dnia 23.01.2024 r., dotyczącą zaopiniowania projektu *Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Żychlin*, „Planowaną rozbudowę drogi wojewódzkiej Nr 583 na odcinku Żychlin – granica województwa będzie można uznać za rewitalizację, pomimo braku uwzględnienia jej jako przedsięwzięcie w ramach gminnego programu rewitalizacji. Inwestycja przyczyni się do poprawy stanu technicznego oraz estetycznego drogi wojewódzkiej Nr 583 na obszarze rewitalizacji, który został zdelimitowany na potrzeby opracowania projektu *Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Żychlin*. Będzie to zadanie komplementarne względem planowanych przez gminę, w których udział będą brały również podmioty prywatne.”

Istotnym elementem poprawiającym standard obsługi komunikacyjnej są parkingi wyznaczone w miejscach natężonego ruchu i dostępnych usług. W mieście usytuowane są główne zespoły postojowe przy ul. Orłowskiego, wzdłuż wsch. skraju Pl. Wolności. Parking zlokalizowany jest również przy ul. 3-go Maja, inż. Z. Okoniewskiego – po lewej stronie zgodnie z kierunkiem jazdy, na ul. Waryńskiego po prawej stronie oraz na ul. Dąbrowskiego po lewej stronie.

Podstawowym źródłem energii elektrycznej dla obszaru gminy jest stacja 110/15 kV zlokalizowana w mieście Żychlinie w rejonie ul. Granicznej. Stacja jest dwustronnie zasilana liniami napowietrznymi 110 kV relacji Kutno - Żychlin - Łowicz. Wyposażona jest w dwa transformatory o mocy

---

¹⁵ *Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy i Miasta Żychlin, część I uwarunkowania rozwoju*

2 x 16 MVA. Ze stacji 110/15 kV wyprowadzane są linie główne 15 kV zasilające sieć rozdzielczą 15 kV, z której poprzez stacje 15/0,4 kV dostarczana jest energia elektryczna do odbiorców. Cały układ elektroenergetyczny ma możliwość rozbudowy i dostosowania do wzrostu zapotrzebowania mocy.

Stacje transformatorowe 15/0,4 kV budowane do początku lat osiemdziesiątych, projektowane były na podstawie wówczas obowiązujących wskaźników ustalania obciążeń, które były mniejsze od obecnych. Powoduje to niejednokrotnie brak możliwości przyłączenia nowych odbiorców bez konieczności rozbudowy i budowy nowych węzłów elektroenergetycznych 15/0,4 kV.

Na terenie gminy planowany do realizacji jest odcinek linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia 110 kV relacji Żychlin – Piątek.

W gminie Żychlin brak jest systemów sieci gazu przewodowego; spowodowane to jest zbyt dużą odległością od gazociągów tranzytowych oraz względami ekonomicznymi. Źródłem zaopatrzenia mieszkańców w gaz jest obecnie dystrybucja gazu w butlach. Poziom zaopatrzenia jest zadawalający. Dla gminy została opracowana koncepcja programowa gazyfikacji miasta i gminy siecią gazową średniego ciśnienia, w której głównym źródłem zasilania w gaz ziemny metanowy miał być gazociąg wysokiego ciśnienia relacji Kutno – Łowicz DN 200 mm oraz 2 stacje redukcyjno-pomiarowe I stopnia: dla potrzeb miasta i gminy Żychlin oraz dla potrzeb technologicznych Cukrowni Dobrzelin zlokalizowanej przy wschodniej i południowej granicy miasta.

Plany gazyfikacji terenów gminy uległy jednak zmianie. Nowe plany zakładały budowę systemu opartego na regazyfikacji gazu ziemnego LNG. Paliwo w postaci skroplonej miało być dostarczane do stacji zlokalizowanej na terenie działki nr ewid. 55/24 w miejscowości Dobrzelin, gdzie podlegałoby przekształceniu do postaci gazowej. W bezpośrednim sąsiedztwie wybudowana miała zostać stacja redukcyjno-pomiarowa. Przystąpiono do inwestycji i wybudowano gazociągi rozprowadzające gaz po terenie miasta i w Dobrzelinie. Całkowita długość instalacji do przesyłu gazu wynosi 8,2 km. Główna linia gazociągu przebiega w odcinkach następujących ulic:

- ul. Kasztanowa w miejscowości Dobrzelin – od planowanej stacji LNG (ul. Kasztanowa, Podstrefa Żychlin ŁSSE);
- ul. Jagiełły w miejscowości Dobrzelin – od ul. Wagowej do „Trzech Krzyży”;
- ul. Szkolna w miejscowości Grabów – do szkoły podstawowej;
- ul. Narutowicza w Żychlinie;
- ul. Żeromskiego w Żychlinie;
- ul. Sienkiewicza w Żychlinie;
- ul. Tuwima w Żychlinie;
- ul. Krasickiego w Żychlinie;
- ul. Traugutta w Żychlinie;
- ul. Orłowskiego w Żychlinie;
- ul. Różana w Żychlinie;
- ul. Jaśminowa w Żychlinie;
- ul. Wrzosowa w Żychlinie;
- ul. Plac Wolności w Żychlinie;
- ul. Polowa w Żychlinie;

- ul. Ściegiennego w Żychlinie;
- ul. Aleje Raclawickie w Żychlinie;
- ul. Barlickiego w Żychlinie.

Z uwagi na sytuację gospodarczą związaną z wojną w Ukrainie i embargiem na gaz z Rosji, zmieniono plany inwestycyjne względem zamierzeń związanych z gazyfikacją Gminy Żychlin. Obecnie projektowana jest magistrała gazownicza łącząca Żychlin z punktem w Podstrefie Kutno ŁSSE. Gazyfikacja Gminy Żychlin oparta będzie o gaz sieciowy.

Obecnie prowadzone są prace budowlane przy realizacji zadania pn. „Budowa gazociągu średniego ciśnienia Ø315/180/110/90/63/40”.

Podstawowym źródłem ciepła dla miasta Żychlina jest kotłownia firmy Energa Kogeneracja Sp. z o.o. o łącznej mocy cieplnej 27 MW zlokalizowana przy ul. Spacerowej (teren dawnych Zakładów EMIT S.A.). Miejską sieć ciepłą stanowią trzy magistrale ciepłe i sieć rozbiorcza. Ponadto w mieście funkcjonuje kilka kotłowni lokalnych o łącznej mocy 116 J/h. W latach 2010-2011 gmina Żychlin przeprowadziła restrukturyzację Zakładu Gospodarki Komunalnej, w skład którego wchodził Zakład Energetyki Ciepłej zajmujący się obsługą systemu ciepłowniczego. Wydzielona część ciepłownicza została przekształcona w spółkę z o.o. i następnie gmina dokonała zbycia 100% udziałów na rzecz inwestora. Nowym podmiotem zajmującym się kompleksowo produkcją i dostarczaniem ciepła została spółka córka koncernu Energa. Nowy właściciel na przestrzeni kolejnych lat dokonał znaczących inwestycji w zasobach ciepłowniczych, wymieniając większość starych i wyeksploatowanych sieci na nowe preizolowane instalacje oraz zasilił w ciepło 12 budynków wielorodzinnych, wpływając na poprawę jakości powietrza w tej części miasta. Eksploatowane przez spółkę sieci są sprawne, zapotrzebowanie na ciepło jest pokrywane w sposób wystarczający – zużycie ciepła wynosi 23,09 MW. System sieci ciepłych podlega sukcesywnej rozbudowie. Planowane są nowe podłączenia w obszarze miejskiej starówki.

Na terenie Gminy Żychlin mieszkańcy zaopatrywani są w ciepło do celów bytowo - gospodarczych i grzewczych w systemie indywidualnych źródeł ciepła wykorzystujących w większości małowartościowy opał i wyposażone w niskosprawne urządzenia. Odrębne źródła ciepła posiadają zakłady:

- Szkoła Podstawowa w Orątkach - na paliwo olejowe;
- Union Chocolate Sp z o.o. w Żychlinie - na paliwo gazowe;
- Krajowa Grupa Spożywcza S.A. o/Cukrownia Dobrzelin - na paliwo węglowe;
- Cargill Polska Spółka z o.o. - na paliwo gazowe;
- Addev Materials Sp. z o.o. - na paliwo gazowe,
- PPHU ASPOL s.c. w Dobrzelinie - na paliwo węglowe.

Do energii wytwarzanej z odnawialnych źródeł energii zalicza się, niezależnie od parametrów technicznych źródła, energię elektryczną lub ciepłą pochodzącą ze źródeł odnawialnych, w szczególności:

- z energii wodnej;

- z energii wiatru (elektrownie wiatrowe);
- z biomasy, z biogazu (elektrownie/elektrociepłownie na biomasę stałą, biogazownie: rolnicze, w oczyszczalniach ścieków, na wysypiskach odpadów, elektrociepłownie spalające odpady komunalne);
- z energii słonecznej (ogniwa fotowoltaiczne, kolektory słoneczne);
- ze źródeł geotermalnych (ciepłownie geotermalne, pompy ciepła).

Fotografia 20 Odnawialne źródła energii w Gminie Żychlin – wykorzystanie energii słonecznej

Źródło: Fotografia własna

Gmina zrealizowała projekty których celem jest instalacja OZE na budynkach gminy i mieszkańców oraz wykorzystywanie OZE m.in.:

- „Ochrona powietrza w Gminie Żychlin poprzez zastosowanie odnawialnych źródeł energii na budynkach mieszkalnych i użyteczności publicznej”. Projekt współfinansowany w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020. Działanie IV.1 Odnawialne źródła energii, Poddziałanie IV.1.2.Odnawialne źródła energii.
- „Termomodernizacja Żychlińskiego Domu Kultury z wykorzystaniem OZE”. Projekt współfinansowany w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020 RPOWŁ. Działanie 4.2.2.
- „Termomodernizacja i wykonanie instalacji fotowoltaicznej budynku Urzędu Gminy w Żychlinie przy ul. Barlickiego 15”. Projekt współfinansowany w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020 RPOWŁ. Działanie 4.2.2.

W 2022 roku Gmina otrzymała dofinansowanie na realizację projektu:

- „Ochrona powietrza w Gminie Żychlin poprzez zastosowanie odnawialnych źródeł energii na budynkach mieszkalnych – etap II”. Projekt polega na zaprojektowaniu i zrealizowaniu dostawy, montażu i uruchomieniu instalacji: kolektorów słonecznych, instalacji PV oraz wymianie kotłów na kotły pellet w gminie Żychlin:

- a) instalacji fotowoltaicznych – łącznie w 96 lokalizacjach (gospodarstwach prywatnych);
- b) instalacji kolektorów słonecznych – łącznie w 39 lokalizacjach (gospodarstwach prywatnych);
- c) instalacji kotłów na biomasę – łącznie w 35 lokalizacjach (gospodarstwach prywatnych).

Na terenie gminy Żychlin siecią wodociągową i kanalizacyjną zarządza Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o., która zarejestrowana została przez Sąd 16 września 2021 roku i jest następcą prawnym Samorządowego Zakładu Budżetowego w Żychlinie.

Sieć wodociągowa

Istniejąca w mieście i na terenie gminy sieć wodociągowa wykonana jest w układzie pierścieniowym, co pozwala na niezawodną pracę. Sieć wykonana jest z rur żeliwnych i PCW i wymaga modernizacji. Wodociąg „Żychlin” oprócz miasta, które ma wskaźnik zwodociągowania 95% zaopatruje w wodę wsie w gminie Żychlin. Sieć wodociągowa wykonana z rur PCW jest włączona do sieci miejskiej w Żychlinie.

Według danych udostępnionych przez GUS, w 2021 roku na obszarze gminy miejsko - wiejskiej Żychlin funkcjonowało 123,6 km czynnej wodociągowej sieci rozdzielczej, większość oczywiście na obszarach wiejskich, które przeważają w gminie. Natomiast długość eksploatowanej sieci wodociągowej (rozdzielczej i przesyłowej) wynosiła 125,3 km. W 2021 roku na całym analizowanym obszarze funkcjonowało 1 967 przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. Ilość wody sumarycznie dostarczanej gospodarstwom domowym zmniejsza się do 2017 roku, natomiast od 2018 odnotowuje się wzrost – w podziale na jednostki terytorialne, odnotowuje się wzrost jej ilości na obszarach wiejskich. Co za tym idzie, zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca jest nieznacznie większe na obszarze wiejskim niż na terenie miasta Żychlina. W 2021 roku z sieci wodociągowej korzystało 98% ogółu mieszkańców, w tym w mieście Żychlin 99,1% oraz 95,6% na obszarze wiejskim Gminy.

Wodociągi zakładowe i urządzenia wodociągowe oparte na własnych ujęciach wód głębszych posiadają 2 podmioty gospodarcze (Zakład Maszyn Elektrycznych Emit S.A. Grupa Cantoni i Krajowa Spółka Cukrownia S.A. o/Cukrownia Dobrzelin), woda zużywana jest na potrzeby bytowo - gospodarcze i technologiczne.

Zaopatrzenie w wodę prowadzone jest w oparciu o ustawę o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków. Gmina Żychlin zaopatruje mieszkańców w wodę za pomocą pięciu studni głębinowych ujmujących wodę podziemną z otworów trzecio- i czwartorzędowych.

Stację uzdatniania wody oddano do eksploatacji w roku 1984. Stacja ta może wyprodukować 3.900 m³ wody na dobę. Uzdatnianie wody oparte jest na odżelazianiu wody w zamkniętych odżelaziaczach oraz odkażaniu jej podchlorynem sodu. Odkażanie w niej jest procesem ciągłym. Prowadzone jest profilaktycznie co drugi tydzień oraz każdorazowo po wystąpieniu awarii sieci. Stacja uzdatniania wody zlokalizowana jest w Żychlinie przy ul. Łukasińskiego 63¹⁶.

---

¹⁶ Raport o stanie Gminy Żychlin za 2021 rok

Gospodarka ściekowa¹⁷

Miasto Żychlin wyposażone jest w zbiorczy system kanalizacji odprowadzającej ścieki do miejskiej oczyszczalni ścieków. Fragment instalacji obejmuje również część sołectw: Pasieka, Grabów i Dobrzelin. Na terenie miasta funkcjonuje rozdzielczy system kanalizacji: sanitarna i deszczowa. Teren miasta skanalizowany jest częściowo, ścieki bytowo-gospodarcze odprowadzane są na mechaniczno-biologiczną oczyszczalnię ścieków o przepustowości 3 750 m³/d zlokalizowaną w południowo - wschodniej części miasta. Oczyszczalnia pracuje w technologii złoża biologicznego splukiwanego.

Pozwolenie wodnoprawne na wprowadzanie ścieków pochodzących z Miejskiej Oczyszczalni Ścieków w Żychlinie do rzeki Słudwi wydane Samorządowemu Zakładowi Budżetowemu: Decyzja Starosty Kutnowskiego z dn. 4.12.2015 r., RŚ.6341.2.23.2015, obowiązuje do dn. 4.12.2025 r. Dokument stwierdzający przejęcie praw i obowiązków wynikających z ww. decyzji z SZB na Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.: Decyzja Dyrektora Zarządu Zlewni w Łowiczu Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie z dn. 19.11.2021 r., WA.ZUZ.5.4211.81.2021.AS.

Na terenach niezbrojonych w sieć kanalizacyjną, ścieki odprowadzane są do bezodpływowych zbiorników i wywożone do punktu zlewnego ścieków znajdującego się w oczyszczalni w m. Żychlin. Systemy odprowadzania ścieków mają zadowalający stan techniczny, oprócz głównego kolektora biegnącego wzdłuż rzeki Słudwi do oczyszczalni. Miejska oczyszczalnia ścieków została zmodernizowana, w celu dostosowania jej przepustowości i sprawności do aktualnych potrzeb i posiada obecnie około 60% rezerwy wydajności. Ilość ścieków doprowadzanych wynosi około 1 277 m³/h.

W 2021 roku w gminie miejsko-wiejskiej Żychlin funkcjonowało 25,7 km czynnej sieci kanalizacyjnej (15,6 km w mieście Żychlin oraz 10,1 km na obszarach wiejskich gminy). W ramach systemu poprowadzono łącznie 778 przyłączy do budynków, w tym 536 na obszarze miasta. Liczba odprowadzonych ścieków zmniejsza się, w 2021 roku było to 261 dam³ (237 dam³ pochodziło z obszaru miasta). Wskaźnik skanalizowania gminy wynosi około 65%.

Miejski system kanalizacji deszczowej funkcjonuje w układzie zlewniowym z odprowadzeniem niepodczyszczanych ścieków do rz. Słudwi i cieków w jej zlewni. Funkcjonuje jeden piaskownik na wylocie kanału deszczowego zbierającego wody opadowe z ulicy i osiedla Traugutta.

Zasięg kanalizacji deszczowej jest niewystarczający. Wymagana jest modernizacja i rozbudowa systemu.

Gmina Żychlin nie posiada w 100% uporządkowanej gospodarki ściekowej. Obecnie ścieki bytowo-gospodarcze na terenach wiejskich gromadzone są w zbiornikach na ścieki, nie zawsze szczelnych i zagospodarowywane we własnym zakresie przez rolników lub dowożone do punktu zlewnego na oczyszczalni ścieków w Żychlinie.

Na terenie gminy funkcjonują oczyszczalnie ścieków zakładowe na potrzeby technologiczne: w Cukrowni Dobrzelin oraz dla gorzelnii w Śleszynie.

Gmina posiada opracowaną koncepcję rozwoju gospodarki ściekowej, w układzie grawitacyjno-pompowym w ramach aglomeracji Żychlin ustalonej Uchwałą Nr XXVIII/145/2020 Rady

---

¹⁷ *Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy i Miasta Żychlin, część I uwarunkowania rozwoju*

Miejskiej w Żychlinie z dnia 10 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia Aglomeracji Żychlin. Aglomerację o równoważnej liczbie mieszkańców równej 9 342 obejmuje w gminie Żychlin miejscowości: Żychlin, Dobrzelin, Grabów i Pasieka. Miasto Żychlin objęte będzie zatem zbiorowym systemem kanalizacji wraz z obszarem zurbanizowanym podmiejskim. Na terenach wiejskich stosowane będą ponadto indywidualne systemy utylizacji ścieków w formie przydomowych oczyszczalni ścieków i bezodpływowych zbiorników na nieczystości płynne.

Należy zaznaczyć, że zagospodarowanie przestrzenne gminy jest prawidłowe. Nie ma problemu z dostępem do podstawowych usług dla ludności. Problemy występują głównie na terenie miejskim.

ZJAWISKA NEGATYWNE W SFERZE PRZESZRENNO-FUNKCJONALNEJ

PROBLEMY NA TERENIE MIASTA ŻYCHLINA

Fotografia 21. Podwórko w centrum Żychlina

Źródło: Fotografia własna

Podwórka miejskie są w bardzo złym stanie. Brakuje chodników, podjazdów. Szczególnym problemem jest dostosowanie przestrzeni dla osób niepełnosprawnych lub mających problemy z poruszaniem się. Wjazd na podwórka wózkami jest całkowicie niemożliwy. Wejścia do klatek schodowych oraz same klatki również są całkowicie nieprzystosowane dla osób z niepełnosprawnościami.

Fotografia 22. Schody w Parku Miejskim w Żychlinie

Źródło: Fotografia własna

Problemy z ciągami komunikacyjnymi, schodami, zejściami występują również na terenie Parku Miejskiego w Żychlinie. Należy również wspomnieć, że zarówno na terenie parku jak i innych części miasta brak jest infrastruktury dla rowerzystów. Brak jest ścieżek, ciągów pieszorowerowych, stojaków itp. Poruszanie się na jednośladach w wielu miejscach jest po prostu niebezpieczne.

Podstawowym elementem działań rewitalizacyjnych w Żychlinie powinna być poprawa jakości dostępnej infrastruktury technicznej w tym dróg i ciągów pieszych. Najważniejszymi ze strategicznego punktu widzenia obszarami miasta do zainwestowania są jego drogi wraz z ich uzbrojeniem, gwarantującym poprawę obsługi mieszkańców. Rejony dróg publicznych wymagające podjęcia natychmiastowych działań ze względu na ich pogarszający się stan to:

- rejon ulicy Narutowicza,
- rejon ul. Kilińskiego,
- rejon ul. Zdrojowej,
- rejon ul. Złotej,
- rejon ul. Ściegiennego,
- rejon ul. Kościuszki,
- rejon ul. Barlickiego,
- rejon ul. Aleje Racławickie,
- rejon ul. Młyńskiej,

Tereny ulic wymagają realizacji projektów z zakresu rewitalizacji miasta czyli tych związanych z:

- modernizacją sieci uzbrojenia podziemnego (kanalizacja deszczowa, kanalizacja sanitarna, sieć wodociągowa),
- remontami sieci uzbrojenia podziemnego (kanalizacja deszczowa, kanalizacja sanitarna, sieć wodociągowa),

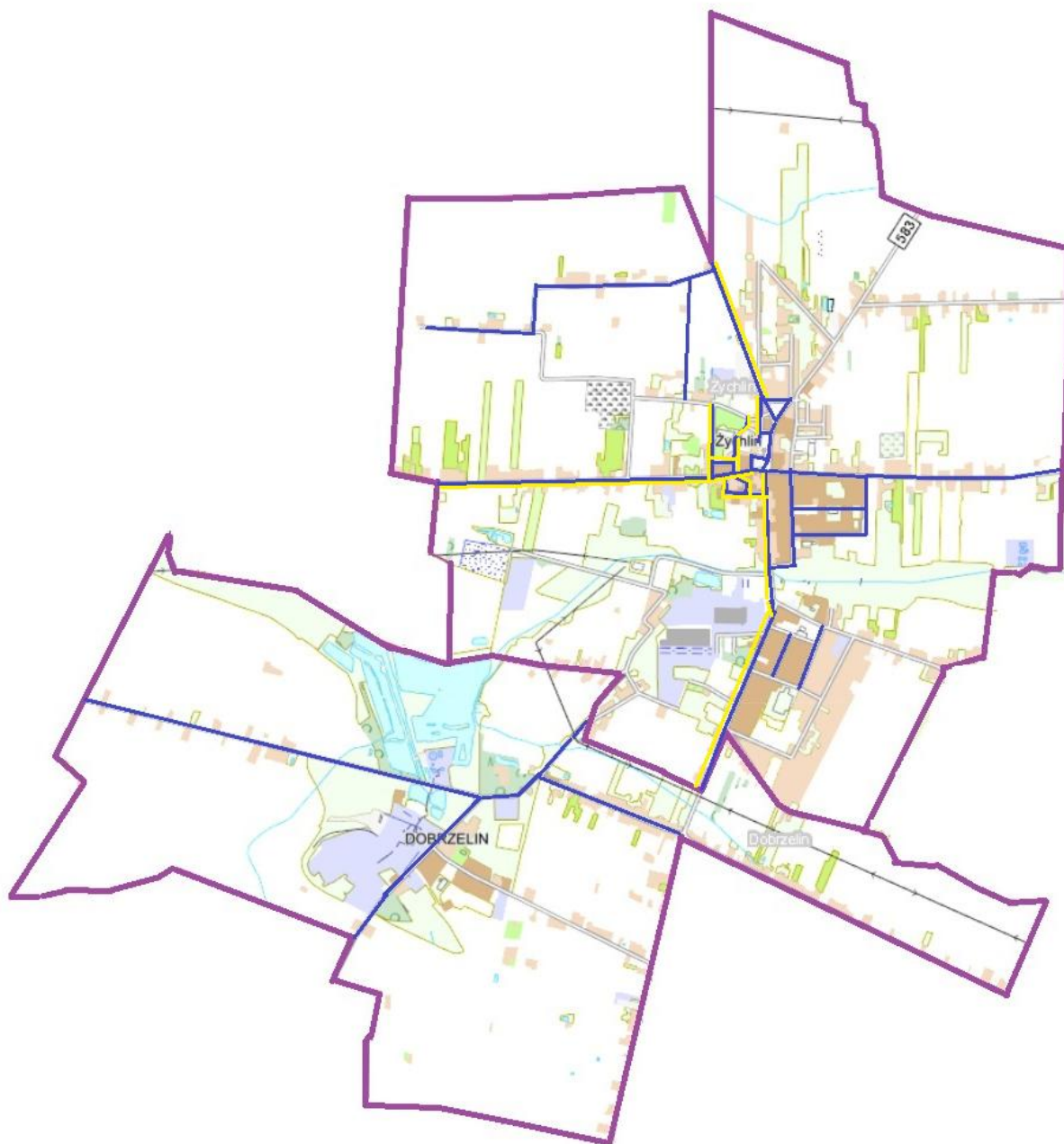
- budową sieci uzbrojenia podziemnego (kanalizacja deszczowa, kanalizacja sanitarna, sieć wodociągowa),
- budową i remontem oświetlenia ulicznego,
- rewitalizacją zieleni przydrożnej (elementy nowych nasadzeń i wycinki drzew i krzewów),
- remontem, wymianą nawierzchni dróg,
- remontem chodników.

Do negatywnych zjawisk w sferze przestrzenno-funkcjonalnej zaliczono zatem:

- problemy przestrzenno-funkcjonalne (utrudnienia dla osób z niepełnosprawnościami, drogi publiczne w złym stanie wraz z infrastrukturą im towarzyszącą) – ulice: 3 Maja, Barlickiego, Kilińskiego, Kościuszki, Młyńska, Narutowicza, Ściegiennego, Zdrojowa.

Na rysunku poniżej, obrazującym koncentrację negatywnych zjawisk społecznych (niebieskie linie), oznaczono ulice/ obszary, przy których odnotowano zjawiska negatywne w sferze przestrzenno-funkcjonalnej (żółte linie). Linie poprowadzono obok siebie. Art. 9 ustawy o rewitalizacji, mówi o tym, że obszar zdegradowany to obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, dlatego na rysunku poniżej zaznaczono tylko te ulice, dla których zjawiska negatywne ze sfery przestrzenno-funkcjonalnej pokrywają się z obszarami koncentracji negatywnych zjawisk społecznych.

Rysunek 7 Negatywne zjawiska w sferze przestrzenno-funkcjonalnej – linia żółta

Źródło: Opracowanie własne na podstawie geoportal.lodzkie.pl

3.6. Sfera techniczna

Analizie podlegają również problemy techniczne – w szczególności degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz niefunkcjonowanie rozwiązań technicznych, umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności

osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Zabytki

Pierwszym elementem poddanym analizie będą zabytki. Do rejestru zabytków wpisuje się zabytek nieruchomy na podstawie decyzji wydanej przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z urzędu bądź na wniosek właściciela zabytku nieruchomego lub użytkownika wieczystego gruntu, na którym znajduje się zabytek nieruchomy. Do rejestru może być również wpisane otoczenie zabytku wpisanego do rejestru zabytków, a także jego nazwa geograficzna, historyczna lub tradycyjna (art. 8, 9 pkt. 1, 2)¹⁸.

Zgodnie z danymi Narodowego Instytutu Dziedzictwa - Wykaz zabytków nieruchomych wpisanych **do rejestru zabytków** (księga A) - stan na 31 marca 2022 roku, na obszarze miasta i gminy Żychlin wyróżniono następujące zabytki nieruchome:

Dobrzelin

- zespół dworski:
  - dwór, 1 poł. XIX, 1911, nr rej.: A/143 z 11.07.1967
  - park, 1 poł. XIX, nr rej.: A/144 z 23.08.2013

Fotografia 23. Zamek w Dobrzelinie

Źródło: Fotografia własna

Śleszyn

- kościół par. pw. św. Aleksandra, 1836, nr rej.: 395 z 8.07.1967
- dwór, pocz. XIX, nr rej.: 28 z 8.07.1967

Śleszynek

- zespół dworski, pocz. XX, nr rej.: 526 z 1.09.1986:
  - dwór

---

¹⁸ Narodowy Instytut Dziedzictwa www.nid.pl

- park

Zarębów

- zespół dworski, XIX/XX, nr rej.: 599 z 29.12.1988:
- dwór
- kaplica
- spichlerz
- park

Żychlin

- kościół par. pw. św. Piotra i Pawła, 1782, nr rej.: 29 z 18.07.1967

Fotografia 24 Kościół parafialny pw. Św. Piotra i Pawła w Żychlinie

Źródło: Fotografia własna

- dzwonnica, 1 poł. XIX, nr rej.: 418 z 18.07.1967
- synagoga, ob. magazyn, ul. Kilińskiego, 1880, nr rej.: 547 z 30.01.1986
- 2 domy koło kościoła, 1809, 1810, nr rej.: 384-III-17 i 385-III-18 z 20.02.1947

Zgodnie z art. 22 ust. 4 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z 23 lipca 2003 r. (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 282 ze zm.) wójt (burmistrz, prezydent miasta) zobowiązany jest prowadzić gminną ewidencję zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy.

Gmina Żychlin sporządziła **Gminną Ewidencję Zabytków** w 2017 r. oraz **Gminny Program Opieki nad Zabytkami na lata 2017- 2020**. Zgodnie z art. 21 i 22 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami podstawą opracowania Programu Opieki nad Zabytkami stanowi Gminna Ewidencja Zabytków przyjęta 17 października 2017 roku. W ewidencji ujęto **zabytki ruchome wpisane do rejestru, zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków oraz inne zabytki nieruchome wyznaczone przez Burmistrza w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków. Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Gminy Żychlin**

przewidziany jest na okres czterech lat, jednakże jego cel główny i priorytety są przeznaczone do realizacji na okres dłuższy. Głównym celem Programu jest stworzenie warunków dla kreowania i realizowania zadań z zakresu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na terenie gminy Żychlin, a także wykorzystanie lokalnego dziedzictwa kulturowego dla rozwoju Gminy.

Gminna Ewidencja Zabytków obejmuje 97 obiektów zabytkowych, tj.: 16 obiektów wpisanych do Wojewódzkiego Rejestru Zabytków, 81 innych zabytków nieruchomości (w tym: 70 obiektów/budynków, 3 parki krajobrazowe, 7 kapliczek przydrożnych i 1 układ urbanistyczny). W Gminnej Ewidencji Zabytków zamieszczone są 162 stanowiska archeologiczne.

Załącznik nr 1 do Zarządzenia Nr 95/17 Burmistrza Gminy Żychlin z dnia 17 października 2017 roku w sprawie prowadzenia Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Żychlin przedstawia:

Obiekty zabytkowe ujęte w Gminnej Ewidencji Zabytków:

ŻYCHLIN

Pl. 29 Listopada

1. Dom Pl. 29 Listopada 24
2. Dom mieszkalny k/kościół w Żychlinie w stylu klasycystycznym Pl. 29 Listopada 25/26 – nr rejestru 384-III-17 z 20.02.1947 r.
3. Dom mieszkalny k/kościół w Żychlinie w stylu klasycystycznym Pl. 29 Listopada 27- nr rejestru 385-III-18 z 20.02.1947r.
4. Kościół parafialny pw. św. Piotra i Pawła - pl. 29 Listopada 22 – nr rejestru 29/270 z 18.07.1967 r.,
5. Dzwonnica Kościoła Parafialnego w Żychlinie w stylu klasycystycznym - pl. 29 Listopada 22 - nr rejestru 418/326 z 18.07.1967 r.,
6. Trafostacja – wieża zegarowa – pl. 29 Listopada
7. Dom Pl. 29 Listopada 16
8. Brama w ogrodzeniu Kościoła parafialnego - pl. 29 Listopada 22
9. Dom Pl. 29 Listopada 28
10. Dom Pl. 29 Listopada 30

Pl. Wolności

11. Budynek straży pożarnej – pl. Wolności 4
12. Dom – Pl. Wolności 9

Ul. 1 Maja

13. Dom - ul. 1 Maja 1
14. Dom - ul. 1 Maja 17/19
15. Dom - ul. 1 Maja 24
16. Kamienica ul. 1 Maja 23/25
17. Młyn motorowy ul. 1 Maja 52 (d. ul. 1 Maja 44)

Ul. 3 Maja

18. Młyn motorowy – ul. 3 Maja 1
19. Kamienica – ul. 3 Maja 4
20. Dom – ul. 3 Maja 5

Ul. Ściegiennego

21. Dom – ul. Ściegiennego 5

Pl. Jana Pawła II

22. Dom z oficynami – Pl. Jana Pawła II 17 (d. ul. Świerczewskiego 17) – nr rejestru 633 z 12.11.1992r.
23. Dom – Pl. Jana Pawła II 2b (d. ul. Świerczewskiego 2)
24. d. Plebania – Pl. Jana Pawła II 2a (d. ul. Świerczewskiego 1)
25. Dom – Pl. Jana Pawła II 3 (d. ul. Świerczewskiego 4)
26. Dom – Pl. Jana Pawła II 4 (d. ul. Świerczewskiego 6)
27. Dom – Pl. Jana Pawła II 15 (d. ul. Świerczewskiego 15)

Ul. Zdrojowa

28. Synagoga – ul. Zdrojowa 6 - nr rejestru 547 z 30.01.1986 r.

Ul. Kilińskiego

29. Poczta – ul. Kilińskiego 9

Ul. Łukasińskiego

30. Zajazd – ul. Łukasińskiego 1
31. Dom - ul. Łukasińskiego 3
32. Kamienica - ul. Łukasińskiego 11
33. Dom - ul. Łukasińskiego 15

Ul. Narutowicza

34. Zajazd – ul. Narutowicza 1
35. Dom - ul. Narutowicza 6 (d. ul. Narutowicza 12)
36. Dom - ul. Narutowicza 14 (d. ul. Narutowicza 20)
37. Dom - ul. Narutowicza 16 (d. ul. Narutowicza 22)
38. Dom - ul. Narutowicza 18 (d. ul. Narutowicza 24)
39. Apteka – ul. Narutowicza 20
40. Kamienica- ul. Narutowicza 42 (d. ul. Narutowicza 48)
41. Kamienica- ul. Narutowicza 44 (d. ul. Narutowicza 50)
42. Dom - ul. Narutowicza 54 (d. ul. Narutowicza 56)
43. Dom - ul. Narutowicza 57 (d. ul. Narutowicza 53)
44. Dom - ul. Narutowicza 59 (d. ul. Narutowicza 55)
45. Dom - ul. Narutowicza 61 (d. ul. Narutowicza 57)
46. Dom - ul. Narutowicza 73
47. Willa - ul. Narutowicza 82 (d. ul. Narutowicza 76)
48. Hala produkcyjna A - ul. Narutowicza 74/76/78
49. Stara elektrownia - ul. Narutowicza 74/76/78
50. Zespół d. cukrowni „Walentynów” - ul. Narutowicza 74/76/78
51. Portiernia - ul. Narutowicza 74/76/78
52. Dom Pruszków - ul. Narutowicza 80

Ul. Aleje Raławickie

53. Willa – ul. Aleje Raławickie 5

ŚLESZYŃ

54. Kościół parafialny pw. św. Aleksandra w Śleszynie w stylu klasycystycznym - ul. Biała 1 – nr rejestru 395/308 z 08.07.1967r.
55. Dwór – ul. Kasztanowa 27 - nr rejestru 28/269 z 08.07.1967 r.
56. Dzwonnica – ul. Biała 1
57. Ogrodzenie z bramką – ul. Biała 1
58. Furtka kościelna – ul. Biała 1
59. Zespół folwarczny – ul. Kasztanowa 25
60. Park dworski – ul. Kasztanowa 27

ŚLESZYNEK

61. Park krajobrazowy z lat 20-tych XX w. przekształcony w 1945r. i 1975r.- Śleszynek 42 - nr rejestru 623 z 22.07.1991r. i nr 526 z 01.09.1980r.
62. Dwór murowany wraz z parkiem krajobrazowym – Śleszynek 42 - nr rejestru 526 z 01.09.1980 r.
63. Zespół Folwarczny – Śleszynek 42

ZARĘBÓW

64. Dwór murowany wchodzący w skład Zespołu Dworskiego w Zarębowie – Zarębów18 - nr rejestru 599 z 29.12.1988 r.
65. Spichlerz murowany wchodzący w skład Zespołu Dworskiego w Zarębowie – Zarębów 18 - nr rejestru 599 z 29.12.1988 r.
66. Kaplica Dworska murowana wchodząca w skład Zespołu Dworskiego w Zarębowie - nr rejestru 599 z 29.12.1988 r.
67. Park Dworski Krajobrazowy wchodzący w skład Zespołu Dworskiego w Zarębowie - nr rejestru 599 z 29.12.1988 r.

DOBRZELIN

68. Dwór - ul. Jagiełły 82 - nr rejestru A/143 z dnia 19.09.2013r.(Nr A/344 z 11.07.1967r.)
69. Park podworski wraz z otoczeniem - ul. Jagiełły 82 – nr rejestru A/144 z 23.08.2013 r.
70. Zespół przemysłowy – ul. Jagiełły 92
71. Rafineria w Zespole fabrycznym cukrowni „Dobrzelin” – ul. Jagiełły 92
72. Komin w zespole fabrycznym cukrowni „Dobrzelin” – ul. Jagiełły 92
73. Budynek dyrekcji w zespole fabrycznym cukrowni „Dobrzelin” - ul. Jagiełły 92
74. Dom dyrektora w osiedlu przyfabrycznym - ul. Jagiełły 93
75. Park willowy – w osiedlu przyfabrycznym – dom dyrektora - ul. Jagiełły 93
76. Dom pracowników I w osiedlu przyfabrycznym - ul. Jagiełły 97
77. Dom pracowników II w osiedlu przyfabrycznym - ul. Jagiełły 101
78. Dom kadry zarządzającej w osiedlu przyfabrycznym - ul. Działkowa 5

GRABÓW

79. Dom młynarza – ul. Dworcowa 97
80. Młyn parowy – ul. Dworcowa 99

ŻABIKÓW

81. Dwór – Żabików 40

CMANTARZE I PARKI

82. Cmentarz Żydowski – Żychlin ul. Łukasieńskiego 53
83. Cmentarz Parafii Rzymsko – Katolickiej pw. śś. Ap. Piotra i Pawła – Żychlin ul. Cmentarna 7
84. Cmentarz epidemiologiczny – Żychlin ul. Polowa
85. Cmentarz parafialny – Śleszyn ul. Cmentarna 1
86. Cmentarz przykościelny przy kościele parafialnym pw. św. Aleksandra-Śleszyn ul. Biała 1
87. Cmentarz wojenny z 1939r. - Dobrzelin
88. Cmentarz z I –szej wojny światowej - Kaczkowizna
89. Park dworski Sędki – Kaczkowizna - Kaczkowizna 20

KAPLICZKI I KRZYŻE

90. Kapliczka Żychlin Plac Wolności
91. Kapliczka Śleszyn ul. Górna / Kasztanowa
92. Kapliczka Żychlin ul. Aleje Raclawickie
93. Kapliczka Żychlin ul. 3-go Maja / Głowackiego
94. Zespół Trzech Drewnianych Krzyży Dobrzelin ul. Szkolna/ Dworcowa
95. Kapliczka Dobrzelin ul. Jagiełły/ Jabłonkowa
96. Kapliczka Żychlin ul. Żeromskiego / Budzyń

97. Układ Urbanistyczny – Żychlin - centrum miasta

Wszystkie stanowiska archeologiczne, zlokalizowane na terenie gminy i miasta Żychlina, wpisane zostały do ewidencji konserwatorskiej. Załącznik Nr 2 do Zarządzenia Nr 95/17 Burmistrza Gminy Żychlin z dnia 17 października 2017 roku w sprawie prowadzenia Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Żychlin przedstawia:

Wykaz stanowisk archeologicznych zamieszczonych w Gminnej Ewidencji Zabytków:

Tabela 26 Wykaz stanowisk archeologicznych zamieszczonych w Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Żychlin

L.p.	Miejscowość	Obszar AZP	Nr. Stanowiska na obszarze (nr. Stanowiska w miejscowości)	Funkcja	Kultura	Chronologia
1	Drzewoszki Wielkie	56-52	29 (1)	1. osada 2. osada	przeworska	OWR, nowożytność
2	Drzewoszki	56-52	52 (2)	osada		średniowiecze
3	Janów ob. Dobrzelin	57-53	19 (1)	śląd osadn.		nowożytność
4	Bielice (ob. Gm. Oporów)	57-53	20 (1)	śląd. osadn.	przeworska?	pradzieje
5	Grabów	57-53	21 (1)	śląd. osadn.		średn./p.średn.
6	Śleszyn	57-53	22 (4)	śląd osadn.		nowożytność
7	Dobrzelin	57-53	23 (12)	śląd.osadn.		p. średniowiecze/ nowożytność
8	Grzybów	57-54	24 (1)	cmentarzysko	przeworska	okres rzymski
9	Grzybów	57-54	25 (1)	cmentarzysko	przeworska	okres rzymski
10	Grzybów Hornowski	57-54	15 (2)	śląd osadn.	polska	średniowiecze
11	Śleszyn	57-54	16 (3)	kopiec ziemny tzw. lodownia	polska	XVII w. (?) – XVIII w.

L.p.	Miejscowość	Obszar AZP	Nr. Stanowiska na obszarze (nr. Stanowiska w miejscowości)	Funkcja	Kultura	Chronologia
12	Biała	57-54	17 (1)	ślad osadn.	prapolska	wcz. średn.
13	Biała	57-54	18 (2)	1. ślad osadn. 2. ślad osadn.	przeworska?	ok. rzymski pradzieje
14	Biała	57-54	19 (3)	1. ślad osadn. 2. ślad osadn.	prapolska	pradzieje, wcz. średniowiecze
15	Lasek	57-54	20 (1)	1. osada 2. osada	przeworska prapolska	ok. rzymski wcz. średn.
16	Grzybów Dolny	57-54	21 (3)	1. osada 2. osada	prapolska przeworska	wcz. średn. ok. rzymski
17	Biała	57-54	23 (4)	cmentarzysko	grob. kloz.	wcz. ep. żelazna
18	Śleszyn	57-54	2 (1)	1. ślad osadn. 2. Osada?	przeworska? polska	ok. rzymski ok. średn./ ok. nowożytny
19	Grzybów Hornowski	57-54	9 (1)	1. ślad osadn. 2. ślad osadn.	przeworska polska	ok. rzymski średniowiecze
20	Janów Grzybowski	57-54	10 (1)	1. ślad osadn. 2. ślad osadn.	łużycka polska	ep. brązu ? XVI-XVIIIw.
21	Śleszyn	57-54	12 (2)	kopiec ziemny	?	?
22	Śleszyn	57-54	13 (1)	1. ślad osadn. 2. ślad osadn.	przeworska polska	ok. rzymski średniowiecze
23	Grzybów Dolny	57-54	14 (2)	ślad osadn.	polska	średniowiecze
24	Gajew	56-54	1 (1)			OWR
25	Zagroby	56-54	2 (2)	1. ślad osadn. 2. ślad osadn.		pradzieje nowożytny
26	Zagroby	56-54	3 (5)	ślad osadn.	łużycka?	pradzieje
27	Zagroby	56-54	4 (1)	ślad osadn.		średniowiecze
28	Orątki Górne	56-54	5 (1)	1. ślad osadn. 2. ślad osadn.	KPL	epoka brązu
29	Zagroby	56-54	6 (3)	ślad osadn.		pradzieje
30	Zagroby	56-54	7 (4)	ślad osadn.		średniowiecze
31	Chochołów	56-54	8 (30)	ślad osadn.		średniowiecze
32	Chochołów	56-54	9 (21)	ślad osadn.		nowożytność
33	Chochołów	56-54	10 (22)	osada	przeworska?	średniowiecze
34	Chochołów	56-54	11 (25)	osada		średniowiecze
35	Chochołów	56-54	12 (10)	1. ślad osadn. 2. ślad osadn.		ep. kam./ep. brązu p. średniowiecze
36	Chochołów	56-54	13 (8)	1. ślad osadn. 2. ślad osadn.	przeworska?	nowożytność
37	Chochołów	56-54	14 (11)	ślad osadn.		pradzieje
38	Chochołów	56-54	15 (12)	ślad osadn.		ep. brązu
39	Chochołów	56-54	16 (13)	ślad osadn.		średniowiecze
40	Chochołów	56-54	17 (14)	ślad osadn.		p. średniowiecze
41	Chochołów	56-54	18 (23)	1. ślad osadn. 2. ślad osadn.		pradzieje średniowiecze

L.p.	Miejscowość	Obszar AZP	Nr. Stanowiska na obszarze (nr. Stanowiska w miejscowości)	Funkcja	Kultura	Chronologia
42	Chocholów	56-54	19 (24)	osada?		okres lateński
43	Chocholów	56-54	20 (25)	osada	łużycka?	
44	Chocholów	56-54	21 (26)	śląd osadn.		średniowiecze
45	Chocholów	56-54	22 (15)	1. ślad osadn. 2. ślad osadn.	łużycka	nowożytność
46	Chocholów	56-54	23 (16)	śląd osadn.		p. średniowiecze
47	Chocholów	56-54	24 (17)	1. ślad osadn. 2. osada 3. osada	przeworska	ep. brązu średniowiecze
48	Chocholów	56-54	25 (18)	1. ślad osadn. 2. ślad osadn.	przeworska	średniowiecze
49	Chocholów	56-54	26 (19)	osada		wcz. średniowiecze
50	Chocholów	56-54	27 (20)	śląd osadn.	przeworska	
51	Chocholów	56-54	28 (1)	1. osada 2. ślad osadn.	przeworska	wcz. średniowiecze
52	Chocholów	56-54	29 (2)	osada	przeworska	
53	Chocholów	56-54	30 (3)	śląd osadn.	przeworska	
54	Chocholów	56-54	31 (28)	śląd osadn.		p. średniowiecze
55	Chocholów	56-54	32 (4)	śląd osadn.		średniowiecze
56	Chocholów	56-54	33 (5)	osada?		średniowiecze
57	Chocholów	56-54	34 (29)	śląd osadn.	nieokreślona	średniowiecze?
58	Chocholów	56-54	35 (7)	śląd osadn.	przeworska?	
59	Gajew	56-54	36 (2)	1. ślad osadn. 2. osada	łużycka?	ep. kamienna
60	Chocholów	56-54	37 (6)	osada		średniowiecze
61	Chocholów	56-54	38 (9)	1. ślad osadn. 2. ślad osadn.	przeworska	OWR? nowożytność
62	Tretki	56-54	39 (1)	śląd osadn.		pradzieje
63	Tretki	56-54	40 (2)	1. ślad osadn. 2. ślad osadn.	łużycka	średniowiecze
64	Tretki	56-54	41 (3)	1. cmentarzysko? 2. ślad osadn.		ok. lateński? nowożytność
65	Tretki	56-54	42 (4)	osada		średniowiecze
66	Tretki	56-54	43 (5)	osada	przeworska	
67	Tretki	56-54	44 (9)	śląd osadn.		OWR?
68	Tretki	56-54	45 (8)	1. ślad osadn. 2. osada	pradzieje	średniowiecze
69	Tretki	56-54	46 (6)	osada		średniowiecze
70	Tretki	56-64	47 (13)	1. ślad osadn. 2. ślad osadn.		średniowiecze nowożytność
71	Tretki	56-54	48 (7)	1. ślad osadn. 2. ślad osadn.		średniowiecze nowożytność
72	Tretki	56-54	49 (12)	1. ślad osadn. 2. ślad osadn.	przeworska	OWR nowożytność
73	Gajew Grzybowski	56-54	50 (1)	osada?		średniowiecze
74	Gajew Grzybowski	56-54	51 (2)	śląd osadn.		p. średniowiecze /nowożytność

L.p.	Miejscowość	Obszar AZP	Nr. Stanowiska na obszarze (nr. Stanowiska w miejscowości)	Funkcja	Kultura	Chronologia
75	Gajew Grzybowski	56-54	52 (3)	1. ślad osadn. 2. ślad osadn.		ep. brązu? p. średniowiecze
76	Tretki	56-54	53 (10)	1. osada 2. ślad osadn.	przeworska	średniowiecze
77	Tretki	56-54	54 (11)	1. ślad osadn. 2. ślad osadn.	łużycka?	ep. brązu
78	Zarębów	56-54	56 (1)	osada?	przeworska	OWR
79	Zarębów	56-54	57 (12)	osada	przeworska	
80	Zarębów	56-54	58 (2)	ślad osadn.		wcz. średniowiecze
81	Zarębów	56-54	59 (3)	osada	przeworska	OWR
82	Zarębów	56-54	60 (4)	ślad osadn.	przeworska?	
83	Zarębów	56-54	61 (5)	ślad osadn.		średniowiecze
84	Zarębów	56-54	62 (13)	osada	łużycka	
85	Zarębów	56-54	63 (6)	1. ślad osadn. 2. osada	przeworska	ep. kamienia/ ep. brązu
86	Zarębów	56-54	64 (7)	ślad osadn.		nowożytność
87	Zarębów	56-54	65 (8)	ślad osadn.	łużycka?	
88	Zarębów	56-54	66 (14)	ślad osadn.		pradzieje
89	Zarębów	56-54	67 (9)	ślad osadn.		nowożytność
90	Zarębów	56-54	68 (10)	1. ślad osadn. 2. ślad osadn.		OWR? nowożytność
91	Zarębów	56-54	69 (11)	1. ślad osadn. 2. ślad osadn.		pradzieje p. średniowiecze
92	Kaczkowizna	56-54	71 (1)	osada		p. średniowiecze
93	Kaczkowizna	56-54	72 (2)	osada		średniowiecze
94	Kaczkowizna	56-54	73 (3)	ślad osadn.		p. średniowiecze
95	Kaczkowizna	56-54	90 (4)	osada	łużycka	
96	Buszkówek	56-53	1 (1)	cmentarzysko	pomorska	Halsztat d-Laten
97	Buszkówek	56-53	2 (2)	1. znal. luźne 2. punkt osad.	cer.sznur. ?	neolit starożytne
98	Budzyń	56-53	5 (1)	osada	przeworska	OWR
99	Żychlin	56-53	3 (1a)	1. cmentarzysko ciałopalne 2. osada	grobow skrzynkowych prapolska	ok. lateński XII-XIII w.
100	Żychlin	56-53	4 (2)	?	wenedzka	starszy rzym.
101	Budzyń	56-53	6 (2)	1. osada 2. ślad osadn.	pomorska	wcz. i środkowy ok. lateński
102	Budzyń	56-53	7 (3)	punkt osad.	przeworska	OWR
103	Budzyń	56-53	8 (4)	1. ślad osadn. 2. ślad osadn.	? -	starożytne? p. średniowiecze
104	Buszków	56-53	9 (1)	1. ślad osadn. 2. ślad osadn.	? -	starożytne XV-XVIII w.
105	Buszków	56-53	10 (2)	1. ślad osadn. 2. ślad osadn. 3. ślad osadn.	? - -	starożytne nowożytne p. średniowiecze
106	Dobrzelin	56-53	18 (4)	punkt osad.		p. średniowiecze nowożytne, pradzieje
107	Dobrzelin	56-53	17 (3)	osada	przeworska	OWR

L.p.	Miejscowość	Obszar AZP	Nr. Stanowiska na obszarze (nr. Stanowiska w miejscowości)	Funkcja	Kultura	Chronologia
108	Dobrzelin	56-53	16 (2)	osada	przeworska	OWR
109	Dobrzelin	56-53	15 (1)	1. ślad osadn. 2. ślad osadn.	-	- nowożytny
110	Buszkówek	56-53	14 (5)	1. ślad osadn. 2. ślad osadn. 3. ślad osadn.	? - -	starożytny - nowożytny
111	Buszkówek	56-53	13 (4)	ślad osadn.	?	starożytny p. średniowiecze
112	Buszkówek	56-53	12 (3)	osada	łużycka	Halsztat D wcz. i środkowy ok. lateński
113	Buszków	56-53	11 (3)	1. punkt osadn. 2. osada 3. ślad osadn. 4. ślad osadn.	łużycka przeworska - -	Halsztat D OWR p. średniowiecze ep. kamienia
114	Dobrzelin	56-53	19 (5)	1. osada 2. ślad osadn.	przeworska -	OWR nowożytny
115	Dobrzelin	56-53	20 (6)	ślad osadn.	?	starożytny
116	Dobrzelin	56-53	21 (7)	ślad osadn.	-	XVIII-XIX w.
117	Dobrzelin	56-53	22 (8)	osada jednodworcza	-	XV-XVIII w.
118	Dobrzelin	56-53	23 (9)	ślad osadn.	-	XIV-XV w.
119	Dobrzelin	56-53	24 (10)	ślad osadn.	-	nowożytny
120	Dobrzelin	56-53	25 (11)	ślad osadn.	-	nowożytny
121	Grabie Dolne	56-53	26 (1)	1. osada ? 2. ślad osadn.	- - pradzieje	p. średniowiecze nowożytny nieokreślone
122	Dobrzelin	56-53	27 (2)	osada?	przeworska?	OWR
123	Grabie Dolne	56-53	28 (3)	1. ślad osadn. 2. osada	? -	starożytny p. średniowiecze nowożytność
124	Grabie Dolne	56-53	29 (4)	1. osada 2. ślad osadn.	-	XI-XIII starożytny
125	Grabie Górne	56-53	30 (1)	osada	łużycka	IV-V ep. brązu
126	Grabie Górne	56-53	31 (2)	1. osada 2. ślad osadn.	łużycka -	Halsztat CD p. średniowiecze
127	Grabie Górne	56-53	32 (3)	osada	przeworska	OWR
128	Grabie Górne	56-53	33 (4)	1. ślad osadn. 2. punkt osadn. 3. ślad osadn.	? łużycka -	p. neolit IV-V ep. brązu nowożytny
129	Grabie Górne	56-53	34 (5)	ślad osadn.	?	starożytny
130	Pasieka	56-53	35 (1)	osada	łużycka? pomorska?	Halsztat CD wcz. i śr. ok. lateński ep. brązu? nowożytność
131	Pasieka	56-53	36 (2)	1. osada 2. ślad osadn.	łużycka? pomorska	Halsztat CD, wcz. i śr. ok. lateński wcz. ep. brązu nowożytny
132	Pasieka	56-53	37 (3)	ślad osadn.	?	starożytny
133	Pasieka	56-53	38 (4)	osada	przeworska?	OWR, mezolit, neolit

L.p.	Miejscowość	Obszar AZP	Nr. Stanowiska na obszarze (nr. Stanowiska w miejscowości)	Funkcja	Kultura	Chronologia
134	Pasieka	56-53	39 (5)	osada	przeworska	OWR
135	Wola Popowa	56-53	49 (1)	1. osada? 2. ślad osadn. 3. ślad osadn. 4. ślad osadn.	- - - przeworska	- p. średniowiecze nowożytne p. ok. lateński
136	Wola Popowa	56-53	50 (2)	1. osada 2. osada	przeworska -	OWR p. średniowiecze
137	Wola Popowa	56-53	51 (3)	osada	przeworska	p. ok.. lateński/OWR
138	Wola Popowa	56-53	52 (4)	1.punkt osadn. 2. punkt osadn.	przeworska -	OWR p. średniowiecze
139	Wola Popowa	56-53	53 (5)	1. ślad osadn. 2. ślad osadn.	? -	starożytne nowożytne
140	Wola Popowa	56-53	54 (6)	1. punkt osadn. 2. punkt osadn.	przeworska -	OWR p. średniowiecze
141	Wola Popowa	56-53	55 (7)	1. osada 2. ślad osadn.	przeworska -	OWR nowożytne
142	Wola Popowa	56-53	56 (8)	1. ślad osadn. 2. ślad osadn. 3. punkt osadn. 4. ślad osadn.	pomorska? przeworska - -	wcz. i śr. ok. lateński OWR średniowiecze nowożytne p. ep. kamienia
143	Wola Popowa	56-53	57 (9)	1.śląd.osadn. 2. ślad osadn.	? -	starożytne XIV-XV w.
144	Wola Popowa	56-53	58 (10)	1.śląd osadn. 2. ślad osadn.	? ?	starożytne p. średniowiecze
145	Wola Popowa	56-53	59 (11)	1.śląd osadn. 2. ślad osadn.	? -	starożytne XVI-XVII w.
146	Zgoda	56-53	60 (1)	1. osada? 2. ślad osadn.	trzcieniecka ?	III ok. ep. brązu starożytne
147	Żabików	56-53	61 (1)	1.śląd osadn. 2. ślad osadn.	? -	starożytne nowożytne
148	Żabików	56-53	62 (2)	1.śląd osadn. 2. ślad osadn.	- -	- nowożytne
149	Żabików	56-53	63 (3)	1.śląd osadn. 2. ślad osadn.	? -	- XVIII-XIX w.
150	Żabików	56-53	64 (4)	śląd osadn.	-	XVIII-XIX w.
151	Żabików	56-53	65 (5)	śląd osadn.	-	p. średniowiecze
152	Żychlin	56-53	66 (3)	osada	przeworska	p. ok. lateński OWR
153	Żychlin	56-53	67 (4)	1. osada 2. ślad osadn. 3. ślad osadn.	pomorska? łużycka? - -	Halsztat CD p. średniowiecze nowożytne wcz. ep. brązu
154	Żychlin	56-53	68 (5)	1. ślad osadn. 2. osada 3. ślad osadn. 4. ślad osadn.	łużycka? przeworska - -	Halsztat CD OWR p. średniowiecze nowożytne
155	Żychlin	56-53	69 (6)	1. ślad osadn. 2. ślad osadn.	? -	starożytne p. średniowiecze

L.p.	Miejscowość	Obszar AZP	Nr. Stanowiska na obszarze (nr. Stanowiska w miejscowości)	Funkcja	Kultura	Chronologia
156	Żychlin	56-53	70 (7)	1. punkt osadn. 2. ślad osadn.	przeworska -	OWR nowożytny, ep. kamienia
157	Żychlin	56-53	71 (8)	1. ślad osadn. 2. ślad osadn. 3. ślad osadn.	? - -	starożytne p. średniowiecze nowożytne
158	Żychlin	56-53	72 (9)	1. ślad osadn. 2. ślad osadn. 3. ślad osadn.	trzcieniecka łużycka przeworska	II ok. ep. brązu III-V ok. ep. brązu OWR
159	Żychlin	56-53	73 (10)	1. ślad osadn. 2. ślad osadn. 3. ślad osadn. 4. ślad osadn.	trzcieniecka łużycka - -	III ok. ep. brązu Halsztat CD nowożytny p. średniowiecze
160	Żychlin	56-53	74 (11)	ślad osadn.	-	XVIII-XIX w.
161	Żychlin	56-53	75 (12)	ślad osadn.	-	XVII-XVIII w.
162	Żychlin	56-53	76 (13)	1. ślad osadn. 2. ślad osadn.	- -	XII w. XV-XVIII w.

Źródło: *Gminna Ewidencja Zabytków Gminy Żychlin*

Realizacja „Gminnego Programu Ochrony nad zabytkami dla Gminy Żychlin na lata 2017–2020”, polegająca na modernizacji substancji zabytkowej przez gminę Żychlin lub właścicieli prywatnych odbywała się w ramach posiadanych zasobów finansowych. W ostatnich latach zmodernizowano elewację zabytkowych kościołów oraz kilku kamienic znajdujących się w gminnym wykazie¹⁹.

W **Rejestrze Zabytków Województwa Łódzkiego** znajdują się następujące obiekty:

1) w Żychlinie:

- Kościół Parafialny p.w. śś. Apostołów Piotra i Pawła /1782 r. rozbudowa; 1838, 1911/ - wpis do rejestru zabytków nr 29/270 z 18.07.1967 r.,
- dzwonnica Kościoła Parafialnego w Żychlinie /1 poł. XIX w./ - wpis do rejestru zabytków nr 418/326 z 18.07.1967 r.,
- synagoga /1880 r./ - wpis do rejestru zabytków nr 547 z 30.01.1986 r.,
- dom z oficynami, ul. Jana Pawła II 17 – wpis do rejestru zabytków nr 633 z 12.11.1992 r.,
- 2 domy mieszkalne k/ kościoła w Żychlinie /1809,1810/ - wpis do rejestru zabytków nr 384-III-17 z 20.02.1947 r. i nr 385-III-18 z 20.02.1947 r. (domy przy Pl. 29 Listopada 25/26, 27);

2) w Dobrzelinie:

- dwór /1 poł. XIX w. / - wpis do rejestru zabytków nr A/143 z 19.09.2013r. (Nr A/344 z dnia 11.07.1967r.),
- park podworski wraz z otoczeniem /1 poł. XIX w. / - wpis do rejestru zabytków nr A/144 z 23.08.2013r.;

3) w Śleszynie:

- Kościół Parafialny p.w. św. Aleksandra /1 poł. XX w./ - wpis do rejestru zabytków Nr 395/308 z 08.07.1967 r.,

¹⁹ Raport o stanie Gminy Żychlin za 2021 rok

- dwór /pocz. XIX / - wpis do rejestru zabytków nr 28/269 z 08.07.1967 r.;

4) w Śleszynie:

- dwór murowany wraz z parkiem krajobrazowym - wpis do rejestru zabytków nr 526 z 01.09.1980 r.,
- park krajobrazowy z lat 20-tych XX w. przekształcony w 1945r. i 1975r. - wpis do rejestru: nr 623 z 22.07.1991r. i nr 526 z 01.09.1980r.;

5) w Zarębowie:

- Zespół Dworski w skład którego wchodzi: (dwór murowany z końca XX w.; kaplica dworska murowana z pocz. XX w.; spichlerz murowany z pocz. XX w.; park dworski krajobrazowy z pocz. XX w. o pow. 8 ha. Strefa ochrony konserwatorskiej - 100 m od granic parku) – wpis do rejestru zabytków nr 599 z 29.12.1988 r.

Jednym z zabytkowych dworów znajdującym się na terenie gminy i wpisanych do rejestru zabytków jest Dwór z I poł. XIX w. znajdujący się w Dobrzelinie. Dwór w Dobrzelinie otoczony parkiem krajobrazowym z I połowy XIX w. Budynek murowany parterowy z piętrowymi ryzalitami zwieńczonymi tympanonami, w których zachowała się dekoracja stiukowa, w jednym kartuszu z zatartym herbem. Całość w stylu jońskim. W czasie II wojny światowej mieścił się w nim szpital, zaś po wojnie był siedzibą Urzędu Gminy Dobrzelin. Park podworski przy dworze w Dobrzelinie został wpisany do rejestru zabytków w 2013 r. Teraz dwór i park są własnością prywatną.

Atrakcyjnym obiektem wpisanym do rejestru zabytków jest Zespół dworski w Zarębowie z pocz. XX w. W skład zespołu wchodzi budynek dworu, kaplicy dworskiej i spichlerza. Całość otoczona jest parkiem. Dwór murowany w stylu klasycyzującym usytuowany we wschodniej części, kaplica z kamienia polnego w części południowo – zachodniej. Budynek spichlerza charakterystyczny dla zabudowań gospodarskich epoki klasycyzmu.

Zgodnie z *Wojewódzkim Programem Opieki nad Zabytkami w Województwie Łódzkim na lata 2020 – 2023*, Żychlin jest jednym z 49 ośrodków o randze lokalnej, które wraz z 11 ośrodkami o randze regionalnej, 5 ośrodkami o randze krajowej oraz 1 ośrodkiem o randze europejskiej tworzą sieć ośrodków historycznych o zróżnicowanej randze i potrzebach działań rewaloryzacyjnych w ich historycznych przestrzeniach i zabytkowych zespołach zabudowy.

Dla Żychlina wytyczono następujące cele i działania dedykowane ośrodkom historycznym o randze lokalnej, przewidziane do realizacji do 2023 roku:

Cel operacyjny 1: ATRAKCYJNOŚĆ KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

Działanie 1.1.: Tworzenie uwarunkowań dla skutecznej ochrony dziedzictwa kulturowego

Działanie 1.2.: Poprawa stanu zachowania zabytków

Cel operacyjny 2: ZINTEGROWANY SYSTEM ZARZĄDZANIA DZIEDZICTWEM KULTUROWYM

Działanie 2.1.: Tworzenie i udostępnianie cyfrowych baz danych oraz zasobów

Działanie 2.2.: Wzmacnianie instytucji działających na rzecz dziedzictwa kulturowego

Działanie 2.3.: Poprawa bezpieczeństwa i dostępności zabytków ruchomych

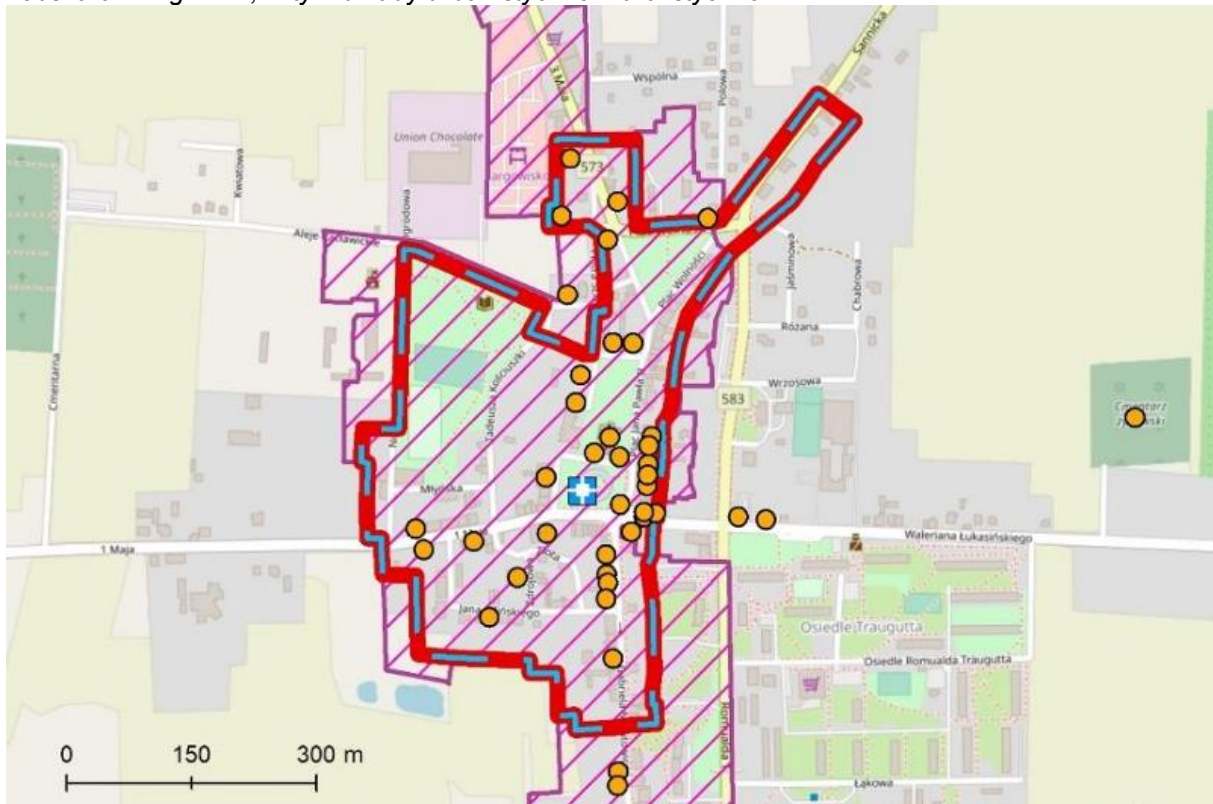
Cel operacyjny 3: TOŻSAMOŚĆ WIELOKULTUROWA REGIONU

Działanie 3.1.: Kreowanie marki Łódzkie poprzez produkty związane z dziedzictwem kulturowym

Działanie 3.2.: Edukacja kulturowa i upowszechnianie wiedzy o dziedzictwie kulturowym

Rysunek 8 Mapa obszaru priorytetowego w WPOnZ na lata 2020-2023 z oznaczonymi obiektami i obszarami wg WEŻ, w tym układy urbanistyczne i ruralistyczne

WPOnZ NA LATA 2020 - 2023

 OBSZAR PRIORYTETOWY

ZABYTKI NIERUCHOME

 OBIEKTY I OBSZARY
WG WEŻ, W TYM:

 UKŁADY URBANISTYCZNE
I RURALISTYCZNE

 OBSZAR PRIORYTETOWY
NIEOBJĘTY MPZP

Źródło: Wojewódzki Program Opieki nad Zabytkami w Województwie Łódzkim na lata 2020 – 2023

Fotografia 25. Synagoga na ulicy Kilińskiego w Żychlinie

Źródło: Fotografia własna

W najgorszym stanie technicznym jest synagoga w Żychlinie. W tym momencie budynek jest zabezpieczony, ponieważ grozi zawaleniem. Przeprowadzenie jakichkolwiek prac remontowych może okazać się niemożliwe.

Stan budynków mieszkalnych

Kolejnym elementem podlegającym ocenie jest stan budynków mieszkalnych na terenie gminy Żychlin. Na terenach wiejskich dominuje zabudowa zagrodowa. Stan domostw jest różny. Największym problemem jest niski poziom izolacji ścian i dachów budynków. Najwięcej domów na terenie wiejskim zostało wybudowanych w latach 1970 – 1990. Typowy budynek z tamtego okresu realizowany był na rzucie kwadratu, posiadał piwnice na gruncie, wysoki parter i nieużytkowe poddasze. Charakterystyczne były płaskie dachy (do ok. 20% nachylenia), dwuspadowe lub kopertowe kryte papą, blachą lub eternitem. W konstrukcji ścian zewnętrznych popularne stały się pustaki żużlobetonowe, często wytwarzane we własnym zakresie. Stosowano również pustaki ceramiczne MAX, wyroby silikatowe, rzadziej cegłę lub kamień wapienny. W tym okresie zaczęto stosować mury warstwowe ze szczeliną powietrzną. Rozpowszechniły się również stropy gęstożebrowe – powszechnie zaczęto stosować strop Ackermana.

W latach 80. nastąpiły kolejne zmiany cech budynków na analizowanym terenie. Przede wszystkim na poziomie przyziemia umieszczano coraz częściej pomieszczenia, realizowano zarówno budynki parterowe (w większości z poddaszem użytkowym) lub piętrowe (w większości z poddaszem nieużytkowym). Charakterystyczne dla tego okresu jest stosowane w niektórych budynkach asymetryczne nachylenie połaci dachowych. Pokrycie dachowe wykonywano najczęściej z blachy płaskiej, blachy fałdowej lub eternitu. W tym okresie upowszechniły się mury szczelinowe ze szczeliną wypełnioną warstwą styropianu o grubości 5 cm. Warstwę nośną wykonywano najczęściej z pustaków, rzadziej z silikatu lub gazobetonu, natomiast warstwę elewacyjną z cegły lub połówek pustaków. Od połowy lat 90. ukształtowały się rozwiązania materiałowo - konstrukcyjne, które w zasadzie są aktualne są do dziś. Zaczęto stosować mury jednowarstwowe z zewnętrznym ociepleniem ze styropianu i tynkiem cienko - warstwowym, co wydatnie poprawiło izolacyjność termiczną przegród zewnętrznych. Warstwę nośną ścian wznosi się przede wszystkim z pustaków żużlobetonowych. Po 2005 roku coraz częściej

wykonywane są ściany zewnętrzne w konstrukcji szkieletowej – wieńce połączone pionowymi żelbetowymi słupami, mur z ceramiki pełni funkcję ściany osłonowej.

Jeżeli chodzi o sposoby realizacji inwestycji, do lat 80 większość budynków realizowano sposobem gospodarczym, tzn. przy dużym nakładzie pracy własnej inwestora i jego bliskich. Obecnie można oszacować, że sposób ten można przypisać do około 30% inwestycji.

W całej gminie widać wiele domów, które nie posiadają ocieplenia zewnętrznego co sprawia, że ich ogrzanie jest trudne. Jak już wcześniej wskazano, większość domów w dalszym ciągu ogrzewanych jest paliwami stałymi.

Większość miejscowości wiejskich w gminie ma charakter typowej ulicówki.

Fotografia 26. Dobrzelin. Przykład miejscowości o charakterze ulicówki

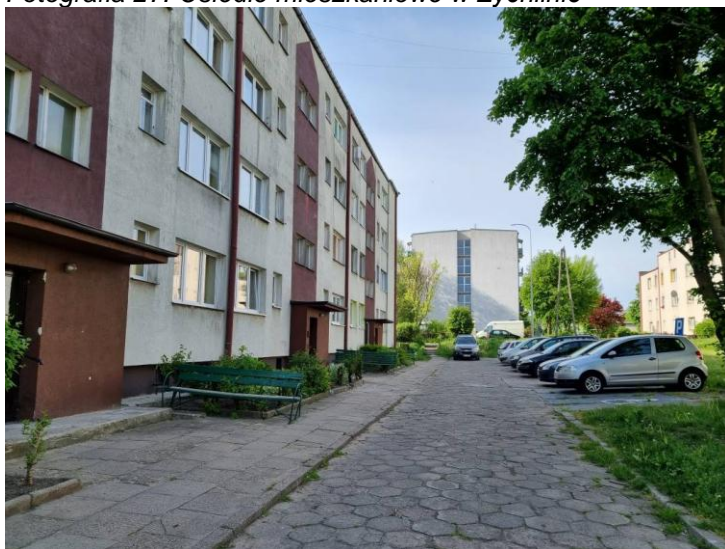

Źródło: Fotografia własna

Na terenach wiejskich nie można wyznaczyć terenów o dysfunkcjach pod względem technicznym. We wszystkich miejscowościach obiekty nowsze mieszają się ze starszymi. Nie można więc wyznaczyć spójnych stref. Inaczej jest na terenie miejskim, gdzie wiek zabudowy i ich rodzaj determinują rozwój całego miasta.

Teren miasta w sposób czytelny dzieli się na strefy o różnej zabudowie. Centrum miasta to zabudowa historyczna, śródmiejska. Dalej usytuowane są nowsze osiedla mieszkaniowe, a jeszcze dalej osiedla domów jednorodzinnych. Osiedla domów budowane są w różnych latach, jednak podobnie jak na terenie wiejskim, większość domów powstała w latach 1970-2000. Mało jest domów nowoczesnych.

Fotografia 27. Osiedle mieszkaniowe w Żychlinie

Źródło: Fotografia własna

Osiedla mieszkaniowe są zaplanowane prawidłowo, posiadają dużo terenów zielonych. Stan tych terenów jest różny, lecz można stwierdzić, że mieszkańcy mają do nich dostęp. Problemem jest dostępność infrastruktury. Dostęp do klatek jest trudny dla osób z niepełnosprawnościami. Brakuje podjazdów oraz elementów ułatwiających poruszanie się.

Fotografia 28. Parking na osiedlu mieszkaniowym

Źródło: Fotografia własna

Największym problemem osiedli jest zbyt mała ilość miejsc parkingowych oraz stan nawierzchni. Uliczki w wielu przypadkach zbudowane są z płyt betonowych, są nierówne i spękane. Miejsca parkingowe w wielu miejscach nie są utwardzone. Bardzo często kierowcy parkują na trawnikach.

Fotografia 29. Budownictwo wielorodzinne przy ulicy Dąbrowskiego

Źródło: Fotografia własna

Budynki na osiedlach mieszkaniowych utrzymywane są w miarę dobrym stanie. Prowadzana jest termomodernizacja wielu obiektów oraz inne prace remontowe. Mieszkańcy wymienili również większość okien na PCV. Największym problemem jest nieprzystosowanie klatek i mieszkań do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Fotografia 30. Plac zabaw na osiedlu w Żychlinie

Źródło: Fotografia własna

Na terenach osiedli mieszkaniowych brakuje placów zabaw. Jeśli są, to prowizoryczne lub wymagające pilnych prac remontowych. Na szczęście dzieci z chęcią adaptują istniejącą infrastrukturę, tworząc miejsca zabaw i odpoczynku. Należy zwrócić szczególną uwagę na zachowanie bezpieczeństwa na osiedlowych placach zabaw.

Fotografia 31. Centrum miasta Żychlin

Źródło: Fotografia własna

Mieszkańcy często poruszają się po mieście rowerami. Jednak w tym momencie brakuje jakiegokolwiek infrastruktury dla rowerzystów. Stan ciągów drogowych, pieszych stwarza istotne niebezpieczeństwa dla rowerzystów (dziury, braki w nawierzchni, nierówności).

ZJAWISKA NEGATYWNE W SFERZE TECHNICZNEJ

Za strefę problemową należy uznać historyczne centrum Żychlina. To tutaj kumulują się problemy społeczne, gospodarcze oraz infrastrukturalne. Jeśli ktoś może, opuszcza strefę w poszukiwaniu lepszych warunków do życia na osiedlach mieszkaniowych lub poza miastem. Choć główne ulice są ukształtowane prawidłowo, to podwórka oraz wnętrza domów wymagają działań ratunkowych. Wiele obiektów nadaje się do wyburzenia.

Fotografia 32. Centrum miasta Żychlina

Źródło: Fotografia własna

Fotografia 33. Centrum miasta Żychlina

Źródło: Fotografia własna

Fotografia 34. Budynek przeznaczony do rozbioru

Źródło: Fotografia własna

Fotografia 35. Podwórko w centrum

Źródło: Fotografia własna

Bez wątpienia historyczne centrum miasta wymaga działań rewitalizacyjnych. Warunki życia najlepiej obrazują zdjęcia. Życie w tych warunkach bywa trudne i łączy się z problemami społecznymi. Z tego względu, dzielnica zamieszkiwana jest przez osoby o najniższych dochodach. Wsparcia wymagają wszystkie grupy społeczne, zamieszkujące na tym terenie. Zarówno dzieci jak i osoby dorosłe potrzebują lepszych warunków do życia i rozwoju.

Także obszary i obiekty zabytkowe powinny zostać objęte szczególną opieką.

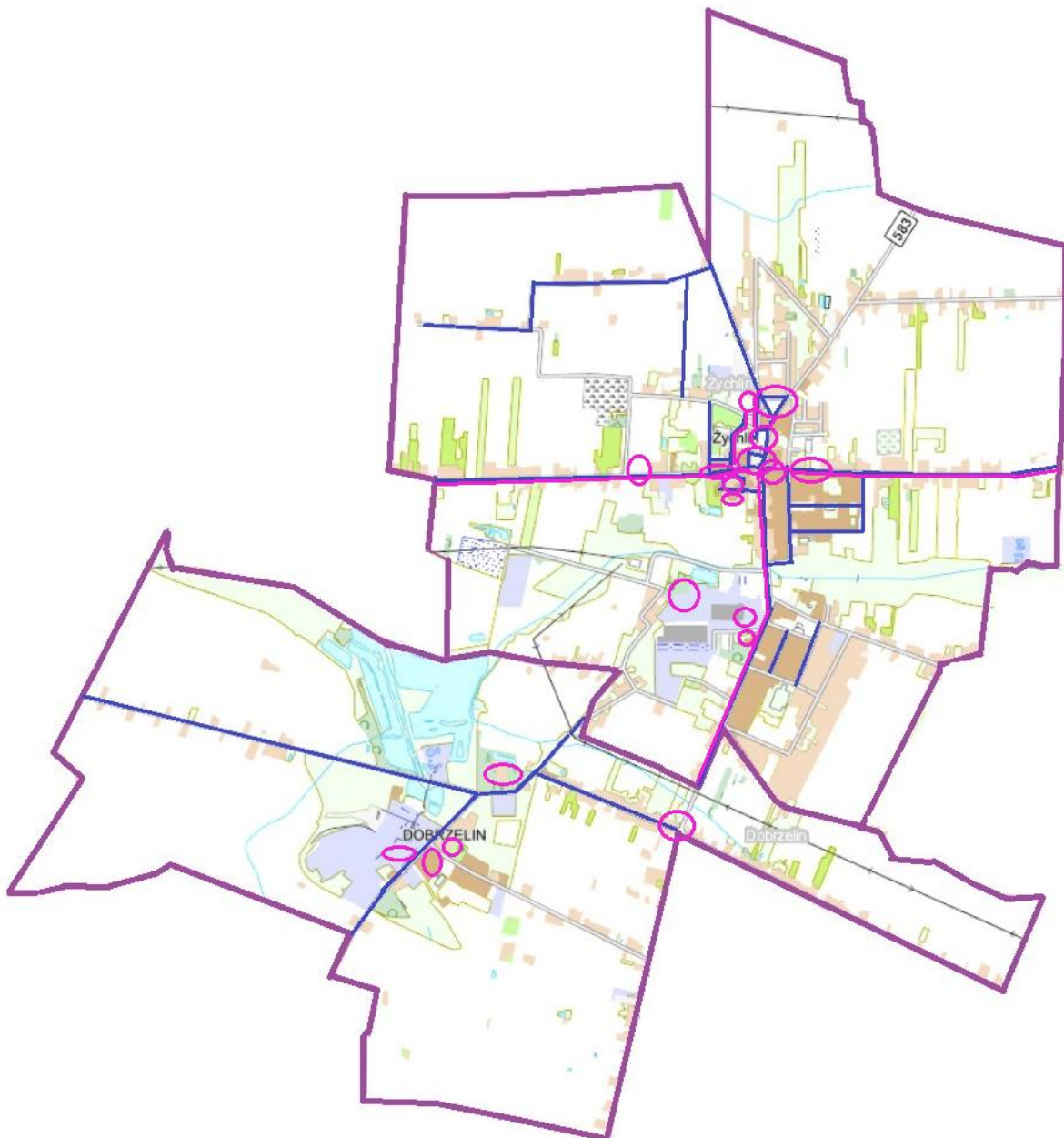
Do negatywnych zjawisk w sferze technicznej zaliczono zatem:

- konieczność utrzymania obiektów zabytkowych (ulica Wł. Jagiełły w Dobrzelinie oraz w Żychlinie ulice: 1 Maja, 3 Maja, Plac Jana Pawła II, Kilińskiego, Łukasińskiego, Narutowicza, Plac 29 Listopada, Plac Wolności, Ściegiennego, Zdrojowa);

- zaniedbana tkanka mieszkaniowa w centrum Żychlina (głównie ulice: 1 Maja, Plac Jana Pawła II, Kościuszki, Łukasińskiego, Narutowicza, Plac 29 Listopada, Plac Wolności, Ściegiennego, Zdrojowa).

Na rysunku poniżej, obrazującym koncentrację negatywnych zjawisk społecznych (niebieskie linie), oznaczono ulice/ obszary, przy których odnotowano zjawiska negatywne w sferze technicznej (różowe linie). Linie poprowadzono obok siebie. Art. 9 ustawy o rewitalizacji, mówi o tym, że obszar zdegradowany to obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, dlatego na rysunku poniżej zaznaczono tylko te ulice, dla których zjawiska negatywne ze sfery technicznej pokrywają się z obszarami koncentracji negatywnych zjawisk społecznych.

Rysunek 9 Negatywne zjawiska w sferze technicznej – linia różowa (obiekty zabytkowe oraz zaniedbana tkanka mieszkaniowa)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie geoportal.lodzkie.pl

3.7. Podsumowanie negatywnych zjawisk/ problemów, analiza potrzeb i potencjałów obszaru rewitalizacji

Negatywne zjawiska / problemy na obszarze rewitalizacji w Żychlinie obejmują:

- Degradacja zabytkowych budynków i obiektów: Wiele historycznych budynków na terenie rewitalizacji jest w złym stanie technicznym, co prowadzi do ich stopniowej degradacji i utraty wartości historycznej oraz kulturowej. Starówka jest zdegradowana, a wiele obiektów grozi zawaleniem. Na terenie rewitalizowanym znajduje się również synagoga, która została zabezpieczona przez niekontrolowaną degradacją.
- Zaniedbana przestrzeń publiczna: Przestrzenie publiczne takie jak place, parki czy chodniki są często zaniedbane, co wpływa negatywnie na estetykę miasta oraz funkcjonowanie życia społecznego (m.in. Ulica Kościuszki, Park Miejski).
- Słabo rozwinięta gospodarka lokalna: Brak inwestycji, niska liczba miejsc pracy i ograniczone możliwości rozwoju przedsiębiorczości powodują stagnację gospodarczą na obszarze rewitalizacji. Firmy rozwijają się poza obszarem.
- Niski poziom aktywności społecznej i kulturalnej: Mieszkańcy obszaru rewitalizacji mają ograniczone możliwości uczestniczenia w życiu społecznym i kulturalnym, co prowadzi do izolacji społecznej i obniżenia jakości życia. Chodzi głównie o uczestnictwo w zajęciach edukacyjnych, sportowych itp. Współpraca organizacji jest elementem koniecznym do przeprowadzenia skutecznej rewitalizacji miasta.
- Problemy z infrastrukturą: w strefie rewitalizacji miasta Żychlin, występują problemy z infrastrukturą, np. słabo rozwinięta komunikacja publiczna, brak dostatecznej liczby punktów oświetleniowych czy niewystarczające sieci dróg rowerowych i chodników. Te problemy utrudniają codzienne życie mieszkańców i wpływają na atrakcyjność strefy.
- Problemy związane z ochroną środowiska: Na terenie rewitalizacji występują negatywne zjawiska związane z ochroną środowiska, takie jak zanieczyszczenie powietrza, wód czy gleb. Wprowadzenie działań rewitalizacyjnych powinno uwzględniać poprawę warunków środowiskowych w danym obszarze. Kluczowa wydaje się odbudowa bioróżnorodności w Parku Miejskim.
- Bariery społeczne i demograficzne: Obszar rewitalizacji dotknięty jest problemami społecznymi, takimi jak ubóstwo, wykluczenie społeczne czy starzenie się społeczeństwa. Rozwiązanie tych problemów jest istotne dla poprawy jakości życia mieszkańców oraz dla przyszłego rozwoju obszaru rewitalizacji.
- Konflikty i opór społeczny: Wdrażanie projektów rewitalizacyjnych napotyka często opór społeczny, zwłaszcza jeśli nie są one dostatecznie konsultowane z lokalną społecznością. Włączenie mieszkańców w proces planowania i realizacji działań rewitalizacyjnych w Żychlinie może przyczynić się do zwiększenia akceptacji i poczucia współodpowiedzialności za przemiany.

Wprowadzenie efektywnej rewitalizacji na terenie Żychlina wymaga skierowania uwagi na negatywne zjawiska występujące w tym obszarze, uwzględnienia potrzeb mieszkańców oraz angażowania lokalnych instytucji i społeczności w proces planowania i realizacji projektów. Dzięki temu możliwe będzie wykorzystanie pełnego potencjału Żychlina jako miejsca o wartości historycznej, kulturowej i społecznej, a także przyczynienie się do poprawy jakości życia jego mieszkańców.

Analiza potrzeb – potrzeby rewitalizacyjne

- uporządkowanie przestrzeni publicznej np. place, parki, chodniki, odnowa kamienic;
- inwestycje w infrastrukturę społeczną (opiekuńczą, kulturową, sportową, edukacyjną) i techniczną, ochrona środowiska naturalnego;
- wsparcie dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, wsparcie rodzin, aktywizacja oraz pomoc osobom starszym, niepełnosprawnym i chorym;
- rozwój gospodarczy w celu tworzenia nowych miejsc pracy;
- wzmacnianie więzi społecznych, kultywowanie historii i tradycji;
- potrzeba prowadzenia działań inwestycyjnych poprawiających jakość życia oraz podnoszących walory funkcjonalno-przestrzenne i środowiskowe przestrzeni z myślą o poprawie warunków prowadzenia działalności gospodarczej;
- rozwój infrastruktury technicznej;
- potrzeba edukacji dzieci i młodzieży oraz wsparcie ich rozwoju;
- pobudzenie przedsiębiorczości oraz aktywizacja mieszkańców;
- polepszenie jakości powietrza atmosferycznego;
- zagospodarowanie terenów zielonych oraz uporządkowanie przestrzeni miejskiej;
- tworzenie nowych miejsc pracy oraz podwyższanie kwalifikacji mieszkańców;
- poprawa warunków mieszkaniowych oraz tworzenie nowych zasobów mieszkaniowych;
- przywrócenie funkcji społecznych terenom zielonym;
- przywrócenie atrakcyjności gospodarczej i turystycznej;
- zachowanie świetności obiektów zabytkowych;

Potencjał obszaru rewitalizacji

Żychlin, niewielkie miasto w województwie łódzkim, ma bogate dziedzictwo historyczne i kulturowe, które stanowi bazę do rewitalizacji terenów miejskich. Obszar rewitalizowany w Żychlinie obejmuje przede wszystkim zabytkowe budynki oraz przestrzenie publiczne, które wymagają odnowienia i zagospodarowania. Poniżej przedstawione zostaną możliwości oraz potencjał obszaru rewitalizowanego w Żychlinie.

Dziedzictwo historyczne i kulturowe

Jednym z głównych atutów Żychlina jest jego dziedzictwo historyczne i kulturowe. W mieście znajduje się wiele zabytkowych budynków, takich jak synagoga. Rewitalizacja tych obiektów może

przyczynić się do wzrostu atrakcyjności turystycznej miasta oraz stworzenia przestrzeni kulturalnych, edukacyjnych i rekreacyjnych dla mieszkańców.

Rozwój lokalnej gospodarki

Obszar rewitalizowany w Żychlinie może stać się motorem rozwoju lokalnej gospodarki. Przeznaczając odrestaurowane budynki na cele handlowe, usługowe czy gastronomiczne, można stworzyć nowe miejsca pracy i przyciągnąć inwestorów. Ponadto, rewitalizacja może przyczynić się do zwiększenia ruchu turystycznego, co dodatkowo wpłynie na rozwój lokalnych przedsiębiorstw.

Przestrzenie publiczne i zieleń miejska

Rewitalizacja terenów miejskich w Żychlinie powinna uwzględniać zagospodarowanie przestrzeni publicznych oraz zieleń miejską. Tworzenie parków, skwerów i placów zabaw może przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców oraz stworzyć miejsca spotkań i integracji społecznej. Szczególnie ważnym elementem jest park. Ponadto, zieleń miejska może wpłynąć na poprawę jakości powietrza, zmniejszenie hałasu i zwiększenie bioróżnorodności.

Integracja społeczna i partycypacja mieszkańców

Kluczowym elementem procesu rewitalizacji jest zaangażowanie mieszkańców w planowanie i realizację projektów. Współpraca z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami i grupami inicjatywnymi może prowadzić do integracji społecznej i budowania poczucia wspólnoty. Włączanie mieszkańców w proces rewitalizacji pozwoli lepiej zrozumieć ich potrzeby i oczekiwania, a także zwiększyć poczucie odpowiedzialności za wspólną przestrzeń.

Edukacja i promocja dziedzictwa

Rewitalizacja obszaru w Żychlinie może stanowić doskonałą okazję do edukacji mieszkańców na temat lokalnego dziedzictwa oraz jego znaczenia dla miasta i regionu. Organizacja warsztatów, wykładów czy wystaw może pomóc w zrozumieniu historii i tradycji Żychlina, a także wzmocnić poczucie tożsamości lokalnej. Ponadto, promocja dziedzictwa może przyciągnąć turystów z innych miejscowości, co będzie korzystne dla rozwoju gospodarczego.

Współpraca z samorządami i instytucjami

W procesie rewitalizacji ważna jest współpraca z lokalnymi samorządami oraz instytucjami, takimi jak urząd miasta, placówki oświatowe czy organizacje pozarządowe. Wspólna praca pozwoli na skoordynowanie działań i podzielenie się odpowiedzialnością za różne aspekty rewitalizacji. Ponadto, współpraca z samorządami może umożliwić pozyskanie dodatkowych funduszy na realizację projektów rewitalizacyjnych.

Potencjał obszaru rewitalizowanego w Żychlinie jest znaczący, obejmując takie aspekty jak: dziedzictwo historyczne i kulturowe, rozwój lokalnej gospodarki, zagospodarowanie przestrzeni publicznych oraz zieleń miejska. Kluczowe dla sukcesu tego przedsięwzięcia jest zaangażowanie mieszkańców, współpraca z samorządami i instytucjami oraz promocja dziedzictwa. Poprzez skuteczną rewitalizację, Żychlin może stać się jeszcze bardziej atrakcyjnym miastem dla mieszkańców i turystów, oferując wysoką jakość życia oraz rozwijając się gospodarczo.

4. Powiązanie gminnego programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi i planistycznymi województwa i gminy

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Żychlin jest zgodny z innymi dokumentami strategicznymi na szczeblu lokalnym. Oto, krótki opis komplementarności:

Strategia Rozwoju Gminy Żychlin na lata 2022-2030

Strategia rozwoju Gminy Żychlin jest formalnym dokumentem, który określa strategiczne kierunki rozwoju gminy na lata 2022 - 2030. Jest ona komplementarna z innymi regulacjami planistyczno-strategicznymi, obowiązującymi w gminie, w województwie łódzkim. Dokument będzie nadrzędny względem dokumentów sektorowych dotyczących obszaru Gminy Żychlin, jednocześnie będzie spójny z dokumentami wyższego rzędu - Strategią Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030, a także Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030. Prace nad Strategią rozpoczęto w marcu 2022 roku, kiedy to Rada Miejska w Żychlinie podjęła decyzję o przystąpieniu do opracowywania dokumentu. Proces tworzenia Strategii poprzedzono analizą sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy Żychlin, którą pogłębiano podczas warsztatów strategicznych oraz badania ankietowego. Na tej podstawie wyznaczono obszary problemowe, z których wynikają cele strategiczne.

Analizy zachodzących trendów lokalnych i regionalnych, przeprowadzone badania społeczne oraz spacer studyjny pozwoliły na wypracowanie dziedzin wsparcia wyróżnionych w strategii. Są to obszary działalności gminy, które wymagają poprawy bądź dodatkowego bodźca do rozwoju. Wyzwania stojące przed samorządem silnie korelują ze zdefiniowanymi już wcześniej problemami oraz zidentyfikowanym potencjałem - zasobami umożliwiającymi realizację celów strategii.

Gminny Program Rewitalizacji jest zgodny ze wszystkimi celami strategicznymi Strategii.

Cel strategiczny 1 - Wzmocnienie atrakcyjności inwestycyjnej gminy oraz wsparcie przedsiębiorczości dla stabilnej gospodarki Gminy Żychlin - obejmuje obszar gospodarki i dąży do zapewnienia wysokiego poziomu rozwoju gospodarczego Gminy. Cel ten zostanie osiągnięty dzięki inwestycjom w infrastrukturę, wsparcie mieszkańców, wzrost konkurencyjności Gminy, również w aspekcie turystycznym, dzięki podjętym działaniom rewitalizacyjnym. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych, modernizacja infrastruktury technicznej oraz społecznej, w tym dróg, chodników, oświetlenia ulicznego czy kanalizacji, sprzyja przyciąganiu inwestycji oraz ułatwia prowadzenie działalności gospodarczej.

Cel strategiczny 2 - Odpowiedzialność ekologiczna w myśl zasady zrównoważonego rozwoju, ochrona środowiska oraz zasobów kulturowych Gminy Żychlin - obejmuje obszar środowiska, kładąc nacisk na jego ochronę w aspektach ochrony: powietrza, wód, gleb, zieleni, krajobrazu, ekosystemów. Konieczne jest podjęcie działań służących adaptacji do zmian klimatu, których efektem są ekstremalne zjawiska pogodowe, coraz częściej i coraz bardziej dotkliwie doświadczające mieszkańców Gminy oraz całego województwa i kraju. Niezbędne jest również podjęcie działań rewitalizacyjnych oraz tych sprzyjających zachowaniu krajobrazu kulturowego gminy. Cel 2 jasno i bezpośrednio wskazuje rewitalizację jako narzędzie do efektywnego rozwoju gminy.

Cel strategiczny 3 - Poprawa warunków życia mieszkańców Gminy Żychlin; budowa silnego kapitału społecznego - obejmuje wymiar społeczny, koncentruje się na lepszej jakości usług, dbałości

o mieszkańców na wielu płaszczyznach, tworzeniu warunków dla rozwoju i wzrastania kapitału społecznego gminy. Konieczne jest uwzględnienie działań zapewniających bezpieczeństwo mieszkańcom, w tym dobre warunki socjalne, jednoczenie społeczeństwa. W ramach rewitalizacji przeprowadzane będą działania społeczne, które bezpośrednio wpływają na warunki życia mieszkańców.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy i Miasta Żychlin

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy został zawarty w dokumencie *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy i Miasta Żychlin*. Studium przedstawia poglądy i deklaracje na temat kierunków działań podejmowanych przez Samorząd dla rozwoju gminy. Przyjmuje się zrównoważony rozwój obszaru gminy jako podstawę do formułowania kierunków zasad i warunków zagospodarowania. Polityka przestrzenna określona w dokumencie odpowiada zasadom ustanowionym przepisami prawa, a jednocześnie posiada charakter wytycznych do sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy i Miasta Żychlin podaje następujące kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów:

- Powiązanie udostępniania dla urbanizacji terenów o różnych funkcjach z równoczesnym zabezpieczeniem dostępu do infrastruktury technicznej, a w szczególności do tych elementów, które warunkują ochronę środowiska przyrodniczego.
- Ochrona i zachowanie terenów aktywnych biologicznie, powiększenie terenów zalesionych i zadrzewionych oraz ochrona wód powierzchniowych, oczek wodnych oraz terenów bagiennych.
- Utrzymanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej warunkującej racjonalną gospodarkę i przekształcenia w rolnictwie. Ograniczanie nadmiernego, nieefektywnego wydłużania ciągów infrastrukturalnych i komunikacyjnych. Przeciwdziałanie rozpraszania zabudowy celem tworzenia warunków dla skutecznej realizacji celów publicznych i wykształtowania się ośrodków więzi społecznej w szczególności na terenach wiejskich.
- Zachowanie i rewitalizacja historycznego układu urbanistycznego miasta, oraz zespołów i obiektów stanowiących dorobek kultury, prawidłowe ich użytkowanie i zagospodarowanie oraz ich eksponowanie poprzez kreowanie ich otoczenia w strefach ochrony konserwatorskiej; realizacja programu opieki nad zabytkami.
- Wzbogacenie i poprawa funkcjonowania struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy poprzez sukcesywną modernizację układu komunikacyjnego, mając na względzie postępującą motoryzację i drożność istniejącego układu.
- Kształtowanie rozwijającej się struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta w sposób godzący standardy życia na poziomie zadawalającym mieszkańców, a także podmioty podejmujące inwestycje związane z działalnością gospodarczą; minimalizacja uciążliwości dla stref zamieszkania, wypoczynku i rekreacji.

- Ukierunkowanie instrumentów działań na poprawę wizerunku gminy, a w szczególności strefy śródmiejskiej Żychlina i wykreowanie miejsc tożsamości podkreślających tożsamość gminy sprzyjającą zwiększeniu jej atrakcyjności dla potencjalnych inwestorów i mieszkańców.
- Współdziałanie z sąsiednimi gminami oraz ze społecznościami lokalnymi, grupami interesów i instytucjami mogącymi być potencjalnymi sprzymierzeńcami i uczestnikami procesów rozwojowych gminy.

Gminny Program Rewitalizacji jest zgodny ze Studium i kładzie szczególny nacisk na centrum miasta Żychlin, gdzie należy zachować historyczny układ urbanistyczny.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego oraz plan zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Łodzi

Program wpisuje się w wizję Planu o brzmieniu: „REGION SPÓJNY TERYTORIALNIE I WIZERUNKOWO, KREATYWNY I KONKURENCYJNY W SKALI KRAJU I EUROPY, O NAJLEPSZEJ DOSTĘPNOŚCI KOMUNIKACYJNEJ, WYRÓŻNIAJĄCY SIĘ ATRAKCYJNOŚCIĄ INWESTYCYJNĄ I WYSOKĄ JAKOŚCIĄ ŻYCIA.”

W Planie zapisano również: „(...) do priorytetowych kierunków działań w najbliższych latach należy rewitalizacja obszarów zdegradowanych w miastach, ze szczególnym uwzględnieniem historycznych struktur przestrzennych, w tym w ośrodkach pełniących rolę regionalnych, subregionalnych i ponadlokalnych biegunów wzrostu, przeprowadzana w sposób kompleksowy i systemowy, obejmująca aspekty społeczne, gospodarcze, środowiskowe oraz przestrzenne. Zakłada się, że w wyniku działań rewitalizacyjnych w wymiarze technicznym i przestrzennym, nastąpi zasadnicza zmiana jakościowa zdegradowanych struktur miejskich, w tym mieszkaniowych i przemysłowych, związana m.in. z wprowadzaniem rozwiązań energooszczędnych i niskoemisyjnych w budownictwie, jak również poprawa jakości przestrzeni publicznych, w tym zwiększanie terenów zieleni urządzonej, z uwzględnieniem potrzeb różnych grup wiekowych oraz osób niepełnosprawnych. Stosowanie nowoczesnych proekologicznych rozwiązań infrastrukturalnych przyczyni się do przekształcania struktur miejskich w miasta inteligentne oferujące wysoką jakość życia. Podnoszenie standardu zasobów mieszkaniowych w miastach i kształtowanie atrakcyjnych osadniczo obszarów mieszkaniowych z dostępem do usług publicznych wpłynie na zahamowanie procesów suburbanizacji i przyczyni się do kształtowania ładu przestrzennego. Jednocześnie rewitalizacja w aspekcie gospodarczym i społecznym wpłynie na aktywizację społeczności lokalnych oraz rozwój konkurencyjnych i atrakcyjnych obszarów działalności gospodarczej oferujących nowe miejsca pracy. Procesy rewitalizacyjne obszarów zabytkowych w miastach przyczynią się do poprawy ich atrakcyjności turystycznej. Przyjmuje się, że w perspektywie długookresowej poprawa warunków mieszkaniowych i ekonomicznych w ośrodkach miejskich przyczyni się do wzrostu ich atrakcyjności osadniczej i zahamowania procesu wyludniania się miast.” W przytoczonym fragmencie podkreślono aspekty szczególnie ważne dla realizacji niniejszego GPR. Widoczne jest ogromne powiązanie pomiędzy zapisami dokumentów.

Poniżej przedstawiono kierunki działań i działania, w które szczególnie wpisuje się GPR:

Kierunek działań	działanie
OSADNICTWO CEL SZCZEGÓŁOWY I. REGION SPÓJNY, O ZRÓWNOWAŻONYM SYSTEMIE OSADNICZYM	
I.3. Rozwój atrakcyjnych osadniczo miast pełniących funkcje krajowego, regionalnych, subregionalnych i ponadlokalnych biegunów wzrostu, zapewniających wysoką jakość życia m.in. poprzez:	I.3.1. kształtowanie zasobów mieszkaniowych o wysokim standardzie
	I.3.2 zapewnienie dostępności do ponadlokalnych i podstawowych usług publicznych o wysokim standardzie, dostosowanych do różnych grup wiekowych ludności,
	I.3.4 kształtowanie wysokiej jakości przestrzeni publicznych przyjaznych mieszkańcom
I.5. Rozwój miast o znaczeniu lokalnym i wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich	I.5.1. wzrost zasięgu oddziaływania przestrzennego miast o znaczeniu lokalnym,
INFRASTRUKTURA TECHNICZNA CEL SZCZEGÓŁOWY III. REGION O WYSOKIEJ JAKOŚCI I DOSTĘPNOŚCI INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	
III.2. Rozwój energetyki wykorzystującej OZE	III.2.2. budowę elektrowni słonecznych
III.4. Rozwój systemów ciepłowniczych w miastach	III.4.1. budowę, rozbudowę ciepłowni i kotłowni miejskich
	III.4.2. budowę, rozbudowę, modernizację sieci ciepłowniczych
III.6. Rozwój systemów kanalizacyjnych,	III.6.1. budowę, rozbudowę zbiorczych systemów kanalizacji w wyznaczonych zasięgach aglomeracji oraz budowę, rozbudowę i modernizację oczyszczalni ścieków ujętych w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK),
ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE CEL SZCZEGÓŁOWY IV. REGION O WYSOKIEJ JAKOŚCI ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	
IV.3. Poprawa jakości powietrza,	IV.3.1. wdrażanie uchwały antysmogowej oraz programów ochrony powietrza dla stref, w których notuje się przekroczenia poziomu dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń
IV.5. Zachowanie i wzrost różnorodności biologicznej,	IV.5.1. ochronę, wzbogacanie lub odtwarzanie różnorodności biologicznej,
IV.7. Przeciwdziałanie zagrożeniom	IV.7.1. poprawę klimatu akustycznego
	IV.7.6. przeciwdziałanie skutkom i adaptacja do zmian klimatu
DZIEDZICTWO KULTUROWE CEL SZCZEGÓŁOWY V. REGION O DOBRZE ZACHOWANYM DZIEDZICTWIE KULTUROWYM	
V.1. Zachowanie materialnych zasobów dziedzictwa kulturowego	V.1.6. poprawę stanu zachowania i właściwe wykorzystanie dziedzictwa kulturowego regionu
V.2. Zachowanie niematerialnych zasobów dziedzictwa kulturowego	V.2.3. kreowanie sieci ośrodków historycznych o randze europejskiej, krajowej, regionalnej ¹⁵² i lokalnej
TURYSTYKA I REKREACJA CEL SZCZEGÓŁOWY VI. REGION O WYSOKIEJ ATRAKCYJNOŚCI TURYSTYCZNEJ	
VI.1. Rozwój różnorodnych form turystyki w obszarach i ośrodkach recepcji turystycznej	VI.1.1. wzmacnianie infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej,
KRAJOBRAZ I ŁAD PRZESTRZENNY CEL SZCZEGÓŁOWY VII. REGION O KRAJOBRAZIE WYSOKIEJ JAKOŚCI	
VII.2. Ochrona i wzmacnianie walorów krajobrazu kulturowego	VII.2.1. poprawę jakości przestrzeni publicznych, szczególnie w otoczeniu obiektów zabytkowych

Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 (SRWŁ 2030)

GPR jest spójny z wizją Strategii o brzmieniu: *HARMONIJNIE ROZWIJAJĄCE SIĘ WOJEWÓDZTWO W CENTRUM POLSKI, PRZYJAZNE RODZINOM, MIESZKAŃCOM MIAST I OBSZARÓW WIEJSKICH. REGION, W KTÓRYM NOWOCZESNA GOSPODARKA IDZIE W PARZE Z OCHRONĄ WALORÓW KULTUROWYCH I PRZYRODNICZYCH.*

Poniżej przedstawiono cele strategiczne, cele operacyjne oraz kierunki działań, w które szczególnie wpisuje się GPR:

Cel strategiczny	Cel operacyjny	Kierunek działań
NOWOCZESNA I KONKURENCYJNA GOSPODARKA	1.2. PODNOSZENIE JAKOŚCI KAPITAŁU LUDZKIEGO	1.2.4. Rozwój kompetencji kluczowych
OBYWATELSKIE SPOŁECZEŃSTWO RÓWNYCH SZANS	2.1. ROZWÓJ KAPITAŁU SPOŁECZNEGO	2.1.1. Budowa zaufania społecznego, rozwijanie postaw społecznych i obywatelskich, promowanie wartości rodzinnych 2.1.2. Zwiększenie uczestnictwa w kulturze i rozwój usług kultury, 2.1.3. Rozwój sektora sportu, turystyki i rekreacji 2.1.4. Wzmacnianie tożsamości regionalnej i lokalnej
	2.2. POPRAWA STANU ZDROWIA MIESZKAŃCÓW	2.2.1. Podniesienie świadomości prozdrowotnej i wzmocnienie działań profilaktycznych
	2.3. OGRANICZENIE SKALI UBÓSTWA I WYKLUCZENIA SPOŁECZNEGO	2.3.1. Wsparcie dla rodzin i osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem 2.3.2. Rozwój placówek i usług świadczonych przez lokalne środowiska (deinstytucjonalizacja usług), 2.3.3. Rozwój ekonomii społecznej i solidarnej
ATRAKCYJNY O DOSTĘPNA PRZESTRZEŃ	3.1. Adaptacja do zmian klimatu i poprawa jakości zasobów środowiska	3.1.1. Poprawa jakości powietrza 3.1.2. Ochrona zasobów wód oraz poprawa ich jakości 3.1.3. Przeciwdziałanie skutkom suszy i zmniejszanie niedoborów wody
	3.2. Ochrona i kształtowanie krajobrazu	3.2.1. Ochrona wartości i kształtowanie dziedzictwa kulturowego 3.2.2. Ochrona i wykorzystanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych 3.2.3. Rewaloryzowanie, poszerzanie i wzbogacanie przestrzeni o atrakcyjnie zaaranżowane tereny zieleni
	3.3. Zwiększenie dostępności transportowej	3.3.1. Zwiększenie dostępności drogowej województwa
	3.4. Nowoczesna energetyka w województwie	3.4.1. Rozwój strategicznego systemu elektroenergetycznego

5. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Na podstawie zdiagnozowanych problemów występujących na obszarze rewitalizacji sformułowano wizję stanu obszaru. Stanowi ona planowany efekt oraz pożądaný stan rewitalizacji przy jednoczesnym osiągnięciu jej celów oraz odpowiadającym im kierunkom działań:

Obszar rewitalizacji jest bezpiecznym i atrakcyjnym miejscem do życia sprzyjającym aktywności społecznej, zawodowej i integracji wszystkich mieszkańców. Dzieci i młodzież rozwijają się dzięki innowacyjnym formom edukacji, bawią się, uprawiają sport. Młodzi mieszkańcy chętniej zostają w gminie by mieszkać tu, pracować, urzeczywistniać swoje plany i marzenia.

Problemy społeczne (ubóstwo, alkoholizm, problemy opiekuńczo-wychowawcze, bezradność, bezrobocie) przestają w dużym stopniu oddziaływać na życie i rozwój lokalnej społeczności. Obszar rewitalizacji jest miejscem o wysokiej jakości struktury funkcjonalno-przestrzennej, która wykorzystuje lokalny potencjał dziedzictwa historycznego i kulturowego. Mieszkańcy mają większą świadomość regionalną, znają kulturę i historię miejsca.

Obszar rewitalizacji wypiękniął i ożywił się gospodarczo. W obiektach w centrum tętni życie społeczno-kulturalne. W mieście nie brakuje miejsc spaceru i wypoczynku pełnych zieleni, bezpiecznych i przyjaznych mieszkańcom i turystom. Mieszkańcy aktywnie korzystają z parku w Żychlinie i uczestniczą w życiu społecznym.

Pojawiły się nowe miejsca pracy, nowe miejsca spotkań i integracji mieszkańców. Każdy ma tu swoje ulubione miejsce, do którego z przyjemnością zaprosi przyjaciół i rodzinę przybywających do miasta. Zadbane kamienice, odrestaurowane zabytki i centrum usług społecznych, stanowią wizytówkę obszaru rewitalizacji i całej gminy.

Wizja obszaru wyznaczonego do rewitalizacji w Gminie Żychlin, określa jego stan za kilka najbliższych lat. Powstała ona jako suma przewidywanych przedsięwzięć i inicjatyw społecznych, planowanych do realizacji przez instytucje publiczne oraz organizacje pozarządowe. Gmina po przeprowadzeniu procesów rewitalizacyjnych będzie obszarem, który został uzdrowiony. Obszar zostanie ożywiony zarówno społecznie, kulturowo jak i technicznie, przy jednoczesnym zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju i walorów przyrodniczych gminy.

Po zrealizowaniu przedsięwzięć rewitalizacyjnych zostanie wzmocniona spójność społeczna. Wzrośnie poziom aktywności i integracji społecznej mieszkańców. Poprawi się stan techniczny obiektów użyteczności publicznej i mieszkalnych. Wyprowadzony z kryzysu obszar rewitalizacji będzie tworzył przestrzeń do aktywizacji publicznej, społecznej i gospodarczej dla mieszkańców całej gminy, podnosząc jej atrakcyjność inwestycyjną oraz jakość i komfort życia mieszkańców. Zdefiniowana wizja obszaru określa planowany efekt rewitalizacji, który zostanie osiągnięty po realizacji przedsięwzięć zdefiniowanych w niniejszym programie. Wizję obszaru pozwolą zrealizować cele szczegółowe i kierunki działań przyjęte w niniejszym dokumencie. Obszar po przeprowadzeniu procesu rewitalizacji to przestrzeń dogodnych warunków życia dla mieszkańców, a także teren kumulacji pozytywnej energii. Utworzone zostały nowe przestrzenie publiczne (m.in. rewitalizacja parku w Żychlinie), służące zaspokajaniu różnorodnych potrzeb (rekreacyjno-wypoczynkowych, edukacyjnych) mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz całej gminy. Do realizacji tak przedstawionej wizji – ukształtowania obszaru zadbanego, ekologicznego, wygodnego, bezpiecznego, otwartego, wspierającego zagrożonych marginalizacją, stwarzającego szerokie perspektywy rozwoju, przyczynił się szereg przedsięwzięć o wymiarze społecznym oraz infrastrukturalnym. Wśród tych pierwszych można wskazać przedsięwzięcia zmierzające do aktywizacji osób, które najbardziej narażone są na wykluczenie społeczne. Wśród działań infrastrukturalnych ważniejsze będą te, które przyczynią się do wzmocnienia infrastruktury społecznej (niezbędnej do realizacji projektów społecznych), poprawią poziom bezpieczeństwa i stworzą dodatkową przestrzeń dla rekreacji oraz podniosą estetykę obszaru.

6. Cele rewitalizacji i kierunki działań

Działania rewitalizacyjne dla Gminy Żychlin będą prowadzone w oparciu o wyznaczone cele rewitalizacji dopasowane do lokalnych uwarunkowań i potrzeb mieszkańców obszaru rewitalizacji. Wszystkie cele wynikają z przeprowadzonej diagnozy i są ukierunkowane przede wszystkim na eliminację lub ograniczenie występowania negatywnych zjawisk.

Cele rewitalizacji są również zgodne z założeniami powiązanych dokumentów strategicznych i planistycznych Gminy Żychlin, a także są pochodną wizji obszaru po przeprowadzonej rewitalizacji.

Dla obszaru rewitalizacji wyznaczono następujące cele rewitalizacji:

- Cel 1.** Aktywizacja społeczno-zawodowa obszaru rewitalizacji
- Cel 2.** Stworzenie przyjaznych warunków do życia mieszkańców obszaru rewitalizacji
- Cel 3.** Poprawa jakości struktury funkcjonalno-przestrzennej obszaru rewitalizacji wsparciem pozytywnych przemian społecznych i gospodarczych

Poniższe tabele zawierają zestawienie celów oraz odpowiadających im kierunków działań.

Cel 1. Aktywizacja społeczno-zawodowa obszaru rewitalizacji
Kierunki działań/cele szczegółowe
1.1 Działania na rzecz wsparcia integracji i aktywności społecznej oraz budowania tożsamości regionalnej
1.2 Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu
1.3 Aktywizacja zawodowa mieszkańców wraz z żywieniem gospodarczym obszaru rewitalizacji
1.4 Upowszechnianie kultury
1.5 Wsparcie organizacji pozarządowych
1.6 Przeciwdziałanie patologiom społecznym

Cel 2. Stworzenie przyjaznych warunków do życia mieszkańców obszaru rewitalizacji
Kierunki działań/cele szczegółowe
2.1 Tworzenie miejsc rekreacji i wypoczynku na cele aktywizacji społecznej
2.2 Ochrona powietrza
2.3 Wspieranie i pobudzanie aktywności właścicieli obiektów do modernizacji infrastruktury mieszkaniowej oraz likwidowania niskiej emisji
2.4 Rozwój infrastruktury technicznej oraz dostosowanie do osób niepełnosprawnych i starszych na rzecz aktywizacji społeczno-gospodarczej
2.5 Zwiększenie zasobu oraz lepszy standard mieszkań komunalnych wraz z poprawą efektywności energetycznej budynków będących w zasobie mieszkaniowym gminy
2.6 Poprawa poziomu bezpieczeństwa
2.7 Poprawa jakości środowiska naturalnego

Cel 3. Poprawa jakości struktury funkcjonalno-przestrzennej obszaru rewitalizacji wsparciem pozytywnych przemian społecznych i gospodarczych

Kierunki działań/cele szczegółowe

- 3.1 Modernizacja i zagospodarowanie przestrzeni publicznych ukierunkowanych na ożywienie społeczno-gospodarcze obszaru rewitalizacji oraz rozwój turystyczny
- 3.2 Podniesienie standardu usług społecznych poprzez prace remontowe i termomodernizacyjne w budynkach użyteczności publicznej
- 3.3 Działania na rzecz zachowania i propagowania regionalnego dziedzictwa kulturowego wraz z rozwojem gospodarczym i turystycznym obszaru
- 3.4 Poprawa estetyki, dostępności i funkcjonalności obszaru rewitalizacji prowadząca do aktywizacji społeczno-gospodarczej

Potrzeby rewitalizacyjne, cele rewitalizacji, kierunki działania – komplementarność problemowa

Poniżej w tabeli przedstawiono potrzeby rewitalizacyjne, odpowiadające im cele i kierunki działania.

potrzeba rewitalizacyjna	cel rewitalizacji	kierunek działania
<p>uporządkowanie przestrzeni publicznej np. place, parki, chodniki, odnowa kamienic;</p> <p>inwestycje w infrastrukturę społeczną (opiekuńczą, kulturową, sportową, edukacyjną) i techniczną, ochrona środowiska naturalnego;</p> <p>wsparcie dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, wsparcie rodzin, aktywizacja oraz pomoc osobom starszym, niepełnosprawnym i chorym;</p> <p>rozwój gospodarczy w celu tworzenia nowych miejsc pracy;</p> <p>wzmacnianie więzi społecznych, kultywowanie historii i tradycji;</p>	<p>Cel 1. Aktywizacja społeczno-zawodowa obszaru rewitalizacji</p>	1.1 Działania na rzecz wsparcia integracji i aktywności społecznej oraz budowania tożsamości regionalnej
		1.2 Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu
		1.3 Aktywizacja zawodowa mieszkańców wraz z ożywieniem gospodarczym obszaru rewitalizacji
		1.4 Upowszechnianie kultury
		1.5 Wsparcie organizacji pozarządowych
		1.6 Przeciwdziałanie patologiom społecznym

potrzeba rewitalizacyjna	cel rewitalizacji	kierunek działania
<p>potrzeba edukacji dzieci i młodzieży oraz wsparcie ich rozwoju;</p> <p>poprawienie jakości powietrza atmosferycznego;</p> <p>zagospodarowanie terenów zielonych oraz uporządkowanie przestrzeni miejskiej;</p> <p>poprawa warunków mieszkaniowych oraz tworzenie nowych zasobów mieszkaniowych;</p> <p>przywrócenie funkcji społecznych terenom zielonym;</p> <p>przywrócenie atrakcyjności gospodarczej i turystycznej;</p>	<p>Cel 2. Stworzenie przyjaznych warunków do życia mieszkańców obszaru rewitalizacji</p>	2.1 Tworzenie miejsc rekreacji i wypoczynku na cele aktywizacji społecznej
		2.2 Ochrona powietrza
		2.3 Wspieranie i pobudzanie aktywności właścicieli obiektów do modernizacji infrastruktury mieszkaniowej oraz likwidowania niskiej emisji
		2.4 Rozwój infrastruktury technicznej oraz dostosowanie do osób niepełnosprawnych i starszych na rzecz aktywizacji społeczno-gospodarczej
		2.5 Zwiększenie zasobu oraz lepszy standard mieszkań komunalnych wraz z poprawą efektywności energetycznej budynków będących w zasobie mieszkaniowym gminy
		2.6 Poprawa poziomu bezpieczeństwa
		2.7 Poprawa jakości środowiska naturalnego

potrzeba rewitalizacyjna	cel rewitalizacji	kierunek działania
<p>potrzeba prowadzenia działań inwestycyjnych poprawiających jakość życia oraz podnoszących walory funkcjonalno-przestrzenne i środowiskowe przestrzeni z myślą o poprawie warunków prowadzenia działalności gospodarczej;</p> <p>rozwój infrastruktury technicznej;</p> <p>pobudzenie przedsiębiorczości oraz aktywizacja mieszkańców;</p> <p>tworzenie nowych miejsc pracy oraz podwyższanie kwalifikacji mieszkańców;</p> <p>zachowanie świetności obiektów zabytkowych;</p>	<p>Cel 3. Poprawa jakości struktury funkcjonalno-przestrzennej obszaru rewitalizacji wsparciem pozytywnych przemian społecznych i gospodarczych</p>	3.1 Modernizacja i zagospodarowanie przestrzeni publicznych ukierunkowanych na ożywienie społeczno-gospodarcze obszaru rewitalizacji oraz rozwój turystyczny
		3.2 Podniesienie standardu usług społecznych poprzez prace remontowe i termomodernizacyjne w budynkach użyteczności publicznej
		3.3 Działania na rzecz zachowania i propagowania regionalnego dziedzictwa kulturowego wraz z rozwojem gospodarczym i turystycznym obszaru
		3.4 Poprawa estetyki, dostępności i funkcjonalności obszaru rewitalizacji prowadząca do aktywizacji społeczno-gospodarczej

7. Opis przedsięwzięć

7.1. Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne

W tabelach poniżej przedstawiono podstawowe projekty rewitalizacyjne, czyli takie, bez których realizacja celów Gminnego Programu Rewitalizacji nie będzie możliwa i obszar rewitalizacji nie będzie w stanie wyjść z sytuacji kryzysowej. Działania te są skierowane na określony i zidentyfikowany dzięki diagnozie obszar rewitalizacji. Zadbano również o to, by projekty były względem siebie komplementarne, dopełniały się m.in. pod względem tematycznym, dzięki czemu Program Rewitalizacji będzie oddziaływał na obszar rewitalizacji we wszystkich niezbędnych aspektach (społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcyjnym, technicznym, środowiskowym). Nie dopuszczono do tego, by działania były fragmentaryczne i dotyczyły np. tylko sfery technicznej. W Programie zaproponowano, aby projekty społeczne obejmowały obszar rewitalizacji, oddziaływały na obszar objęty stanem kryzysowym, a w dalszej kolejności, jeżeli możliwe stanie się takie oddziaływanie - na tereny przyległe do niego lub położone w bardziej oddalonych częściach Gminy Żychlin. Pozytywne oddziaływanie na tereny poza wyznaczonym obszarem rewitalizacji będzie stanowiło wartość dodaną projektów, co jest oczywiście zjawiskiem pożądanym.

Grupa docelowa

Grupę docelową podstawowych projektów rewitalizacyjnych stanowią wszyscy mieszkańcy obszaru rewitalizacji. Wyszczególniając grupy odbiorców, można wymienić:

- mieszkańców kamienic znajdujących się w strefie ochrony konserwatorskiej w centralnej części miasta,
- pracowników oraz odbiorców pomocy społecznej,
- turystów odwiedzających gminę,

Użytkownikami efektów projektów infrastrukturalnych, ze względu na charakter inwestycji, będą również osoby spoza obszaru rewitalizacji, np. użytkownicy modernizowanych dróg, osoby chcące załatwić sprawę w Urzędzie Gminy w Żychlinie. Grupę odbiorców stanowią dzieci, młodzież, dorośli i seniorzy, ale także osoby bezrobotne oraz planujące założyć własną działalność gospodarczą.

Poniższe projekty mogą być łączone, aby jeszcze skuteczniej realizować cele Programu.

Planowane przedsięwzięcia, które dotyczą zabytków, zostaną wykonane w zakresie uprzednio zaakceptowanym przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Planowane podstawowe projekty rewitalizacyjne:

Przedsięwzięcie 1.	
Nazwa projektu	Adaptacja budynku przy ulicy 1-go Maja 25 w Żychlinie na potrzeby Centrum Aktywności Lokalnej
Podmiot realizujący	Gmina Żychlin
Lokalizacja	Ulica 1-go Maja 25, Żychlin (obszar podlegający rewitalizacji)
Realizowane cele GPR	<p>1.1.Działania na rzecz wsparcia integracji i aktywności społecznej oraz budowania tożsamości regionalnej</p> <p>1.2.Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu w tym działanie na rzecz osób z autyzmem i niepełnosprawnościami</p> <p>1.3.Aktywizacja zawodowa mieszkańców wraz z ożywieniem gospodarczym obszaru rewitalizacji</p> <p>1.4.Upowszechnianie kultury</p> <p>1.6.Przeciwdziałanie patologiom społecznym</p> <p>3.2.Podniesienie standardu usług społecznych poprzez prace remontowe i termomodernizacyjne w budynkach użyteczności publicznej</p> <p>3.4.Poprawa estetyki, dostępności i funkcjonalności obszaru rewitalizacji prowadząca do aktywizacji społeczno-gospodarcze</p>
Oddziaływanie przedsięwzięcia	sfera społeczna, sfera przestrzenno-funkcjonalna, sfera środowiskowa, sfera techniczna
Główny problem	Dawny budynek szkoły przy ulicy 1-go Maja 25 jest w tym momencie niewykorzystany. Zlokalizowany jest on w centrum miasta, w obszarze staromiejskim i świadczy o bogatej historii miasta. W tym momencie wymaga pilnych działań modernizacyjnych. Budynek wymaga kompleksowego remontu i modernizacji w zakresie elewacji, wymiany lub renowacji stolarki okiennej i drzwiowej, wymiany instalacji, remontu i modernizacji wnętrza obiektu, głównie dawnych klas szkolnych oraz zaplecza kuchennego, a także doposażenia w sprzęt multimedialny i meble. Problemem centrum miasta jest brak nowoczesnej, wyposażonej bazy lokalowej do organizacji działań w zakresie kulturalnym i społecznym.
Cel przedsięwzięcia	Poprawa warunków lokalowych do organizacji różnorodnych działań kulturalnych i społecznych. Działania rewitalizacyjne przeprowadzone w budynku pozwolą na nadanie mu nowych funkcji i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez zapewnienie lepszego dostępu do dóbr kultury i zaspokojenie potrzeb kulturowych mieszkańców. Przedsięwzięcie ma także na celu wspieranie aktywizacji i integracji społecznej, wspieranie osób z autyzmem i niepełnosprawnościami oraz aktywizację środowisk dziecięcych, młodzieżowych, upowszechnianie kultury i sportu.
Zakres realizowanych zadań inwestycyjnych	<p>W ramach zadania planuje się wykonać kompleksowy remont i modernizację budynku, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> - remont elewacji, wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, - remont instalacji oraz węzłów sanitarnych, - przebudowę elementów konstrukcyjnych, - dostosowanie obiektu do potrzeb osób niepełnosprawnych, - modernizację i zagospodarowanie pomieszczeń we wnętrzu budynku, - wyposażenie budynku w sprzęt multimedialny oraz meble, - zagospodarowanie przestrzeni w podwórzu, - wyposażenie w odnawialne źródła energii. <p>Dokładny zakres zadań może się zmienić po dokładnej inwentaryzacji technicznej obiektu.</p>

Przedsięwzięcie 1.	
	Planowane przedsięwzięcie zostanie wykonane w zakresie uprzednio zaakceptowanym przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.
Zakres realizowanych zadań społecznych	<ul style="list-style-type: none"> - działalność organizacji pozarządowych w tym na rzecz osób z autyzmem i niepełnosprawnościami; - działalność świetlicy socjotechnicznej, - działalność lokalnej izby historycznej, - organizacja kursów i szkoleń wspierających podnoszenie kwalifikacji i aktywności zawodowych, - organizacja spotkań edukacyjnych na rzecz budowania tożsamości regionalnej, - organizowanie szkoleń, kursów oraz doradztwa dla grup wymagających wsparcia, narażonych na wykluczenie społeczne, zagrożonych ubóstwem, - organizowanie imprez, spotkań kulturalnych, rozrywkowych, naukowych, - organizowanie zajęć sportowych, - organizowanie różnych aktywności dla osób starszych, - warsztaty taneczne, plastyczne, kursy fotograficzne, - kursy komputerowe, - kursy języków obcych, - kursy, spotkania kulinarne oraz dot. zdrowego odżywiania;
Wpływ realizacji przedsięwzięcia na niwelację zdiagnozowanych problemów	<ul style="list-style-type: none"> - działania przyczynią się do długotrwałej poprawy sytuacji społecznej, zmniejszenia zjawisk patologicznych na rewitalizowanym obszarze, do wzrostu integracji mieszkańców, do wzrostu aktywności społecznej i zawodowej, zmniejszenia przestępczości, zmniejszenia bezrobocia, wzrostu aktywności osób starszych, wzrostu uczestnictwa społeczeństwa w życiu kulturalnym, - poprawi się efektywność energetyczna obiektu poprzez prace termomodernizacyjne, - poprawi się standard usług społecznych, - poprawi się estetyka budynku użyteczności publicznej, - działania zapobiegą postępującemu niszczeniu obiektu;
Szacowana wartość projektu (w PLN)	12 000 000,00
Okres realizacji	2025 - 2027
Prognozowane produkty i rezultaty	<p>Liczba zrewitalizowanych/ zmodernizowanych obiektów: 1</p> <p>Liczba osób korzystających z infrastruktury, obiektów i obszarów poddanych rewitalizacji: 1300 os./rok</p> <p>Ilość zrealizowanych działań w zakresie kulturalnym i społecznym – 50/rok</p>
Pomiar rezultatów	Dane Urzędu Gminy w Żychlinie
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami zostaną wyszczególnione w projekcie technicznym. Działania te będą zgodne ze <i>Standardami dostępności dla polityki spójności 2021-2027</i> . W ramach projektu „Adaptacja budynku przy ulicy 1-go Maja 25 w Żychlinie na potrzeby Centrum Aktywności Lokalnej” działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami zostaną uwzględnione w projekcie technicznym. Przewidziane rozwiązania obejmują m.in. dostosowanie wejść i przestrzeni wewnętrznych dla osób z ograniczeniami mobilności poprzez montaż podjazdów oraz zapewnienie odpowiedniej szerokości przejść. W projekcie uwzględniono także oznaczenia i udogodnienia dla osób z niepełnosprawnościami sensorycznymi, w tym systemy wizualne i

Przedsięwzięcie 1.	
	dźwiękowe oraz napisy w alfabecie Braille'a. Działania te będą zgodne ze Standardami dostępności dla polityki spójności 2021-2027.

Przedsięwzięcie 2.	
Nazwa projektu	Rewitalizacja Synagogi w Żychlinie wraz z otoczeniem
Podmiot realizujący	Gmina Żychlin Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich w Rzeczypospolitej Polskiej
Lokalizacja	Ulica Zdrojowa w Żychlinie (obszar podlegający rewitalizacji)
Realizowane cele GPR	1.1. Działania na rzecz wsparcia integracji i aktywności społecznej oraz budowania tożsamości regionalnej 1.4. Upowszechnianie kultury 2.3. Rozwój infrastruktury technicznej oraz dostosowanie do osób niepełnosprawnych i starszych na rzecz aktywizacji społeczno-gospodarczej 2.5. Poprawa poziomu bezpieczeństwa 2.6. Poprawa jakości środowiska naturalnego 3.1. Modernizacja i zagospodarowanie przestrzeni publicznych ukierunkowanych na ożywienie społeczno-gospodarcze obszaru rewitalizacji oraz rozwój turystyczny 3.3. Działania na rzecz zachowania i propagowania regionalnego dziedzictwa kulturowego wraz z rozwojem gospodarczym i turystycznym obszaru 3.4. Poprawa estetyki, dostępności i funkcjonalności obszaru rewitalizacji prowadząca do aktywizacji społeczno-gospodarczej
Oddziaływanie przedsięwzięcia	sfera społeczna, sfera przestrzenno-funkcjonalna, sfera środowiskowa, sfera techniczna
Główny problem	Stara Synagoga była bardzo ważnym miejscem dla miasta Żychlin ze względu na jego historyczne i kulturowe znaczenie dla lokalnej społeczności żydowskiej. Zbudowana w drugiej połowie XIX wieku, była jednym z głównych miejsc modlitwy i skupienia dla żydowskiej społeczności w mieście. W ciągu wielu lat Synagoga była centralnym punktem życia religijnego, kulturalnego i społecznego dla żydowskiej społeczności w Żychlinie. Znajdowały się tam nie tylko sale modlitwne, ale także miejsca spotkań, wykładów, koncertów i innych wydarzeń kulturalnych. W czasie II wojny światowej i przez kolejne dziesięciolecia po jej zakończeniu, Synagoga ulegała niszczeniu i nigdy nie była restaurowana. Dziś grozi zawaleniem. Synagoga jest ważnym miejscem pamięci dla miasta Żychlin i przypomina o dawnej kulturze i historii żydowskiej w regionie. Jest ona symbolem wieloletniej obecności i wkładu żydowskiej społeczności w kulturę i rozwój miasta.
Cel przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie ma na celu odnowę historycznego wizerunku miasta, zapobieżenie postępującemu niszczeniu obiektów, wyeksponowanie i ochronę wartości zabytków, poprawę estetyki miasta, wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców, rozwój gospodarczy obszaru.
Zakres realizowanych zadań inwestycyjnych	Odbudowa i renowacja budynku - to podstawowa czynność w procesie rewitalizacji. Budynek musi zostać dokładnie zbadany, aby określić zakres prac renowacyjnych, jakie będą potrzebne do przywrócenia go do stanu używalności.

Przedsięwzięcie 2.	
	<p>Przewiduje się przywrócenie oryginalnego wyglądu budynku. Podczas renowacji należy mieć na uwadze zachowanie oryginalnego stylu i architektury budynku, aby przywrócić mu jego pierwotny wygląd.</p> <p>Po renowacji Synagoga może zostać przystosowana do celów kulturalnych, takich jak muzeum, sala koncertowa i wystawowa, miejsce spotkań mieszkańców i turystów. W tym celu konieczne może być wykonanie prac związanych z instalacją systemów oświetlenia, wentylacji, ogrzewania i klimatyzacji.</p> <p>Rewitalizacja Synagogi może wiązać się również z zagospodarowaniem przylegającego terenu.</p> <p>Planowane przedsięwzięcie zostanie wykonane w zakresie uprzednio zaakceptowanym przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.</p>
Zakres realizowanych zadań społecznych	Odbudowana Synagoga może stać się miejscem organizacji różnego rodzaju wydarzeń kulturalnych, takich jak wystawy, warsztaty, lekcje itp. Mogą być to zarówno wydarzenia organizowane przez samych mieszkańców, jak i przez różnego rodzaju instytucje kulturalne. Synagoga może stać się miejscem organizacji różnego rodzaju szkoleń, warsztatów, wykładów i spotkań, które będą dotyczyły różnych dziedzin wiedzy, np. historii Żydów w regionie, kultury żydowskiej, religii itp. Może to być również miejsce organizacji wycieczek szkolnych i lekcji muzealnych. Synagoga może stać się miejscem organizacji spotkań i dyskusji, które będą dotyczyły różnych kwestii społecznych, takich jak tolerancja, różnorodność kulturowa, wzajemne zrozumienie itp. Mogą to być spotkania organizowane dla różnych grup społecznych, np. mieszkańców miasta, przedstawicieli różnych wyznań i religii, organizacji pozarządowych itp.
Wpływ realizacji przedsięwzięcia na niwelację zdiagnozowanych problemów	<ul style="list-style-type: none"> - projekt będzie miał wpływ na odnowę zdegradowanej tkanki miasta w obszarze ścisłej zabudowy mieszkaniowej, - poprawi się jakość oferty turystycznej całej gminy i regionu, - poprawi się standard usług społecznych, - działania zapobiegą postępującemu niszczeniu obiektu;
Szacowana wartość projektu (w PLN)	12 000 000,00
Okres realizacji	2026 - 2030
Prognozowane produkty i rezultaty	<p>Liczba zrewitalizowanych/ zmodernizowanych obiektów: 1</p> <p>Liczba osób korzystających z infrastruktury, obiektów i obszarów poddanych rewitalizacji: 200 os./rok</p>
Pomiar rezultatów	Dane Urzędu Gminy w Żychlinie
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	<p>Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami zostaną wyszczególnione w projekcie technicznym. Działania te będą zgodne ze <i>Standardami dostępności dla polityki spójności 2021-2027</i>.</p> <p>W ramach projektu „Rewitalizacja Synagogi w Żychlinie wraz z otoczeniem” działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami zostaną uwzględnione w projekcie technicznym. Wprowadzone zostaną rozwiązania umożliwiające swobodny dostęp do budynku oraz jego otoczenia, w tym montaż podjazdów, szerokich wejść dla osób z ograniczoną mobilnością. Wszystkie działania należy skonsultować z Konserwatorem Zabytków.</p>

Przedsięwzięcie 3.	
Nazwa projektu	Adaptacja budynku przy ul. Narutowicza 61 na cele mieszkaniowe
Podmiot realizujący	Gmina Żychlin
Lokalizacja	Ulica Narutowicza 61 w Żychlinie (obszar podlegający rewitalizacji)
Realizowane cele GPR	1.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu 2.3. Wspieranie i pobudzanie aktywności właścicieli obiektów do modernizacji infrastruktury mieszkaniowej oraz likwidowania niskiej emisji 2.4. Zwiększenie zasobu oraz lepszy standard mieszkań komunalnych wraz z poprawą efektywności energetycznej budynków będących w zasobie mieszkaniowym gminy 2.5. Poprawa poziomu bezpieczeństwa 3.4. Poprawa estetyki, dostępności i funkcjonalności obszaru rewitalizacji prowadząca do aktywizacji społeczno-gospodarczej
Oddziaływanie przedsięwzięcia	sfera społeczna, sfera przestrzenno-funkcjonalna, sfera techniczna
Główny problem	Budynek przy ulicy Narutowicza jest nieużytkowany. Wymaga pilnych działań remontowych, co umożliwiłoby wykorzystanie go na cele mieszkaniowe. Jest to obiekt w formie pałacyku. Zlokalizowany jest w strefie śródmiejskiej. Realizacja projektu pomogłaby stworzyć infrastrukturę dla potrzeb najbardziej potrzebujących mieszkańców miasta.
Cel przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie ma na celu poprawę standardu technicznego i efektywności energetycznej budynków głównie mieszkalnych, zapobieżenie postępującemu niszczeniu obiektów, wyeksponowanie i ochronę wartości zabytkowych kamienic, poprawę estetyki miasta, wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców, zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza, rozwój gospodarczy obszaru, większe wykorzystanie odnawialnych źródeł energii i instalacji grzewczych z wykorzystaniem ekologicznych paliw.
Zakres realizowanych zadań inwestycyjnych	Planowana jest całkowita rewitalizacja obiektu. W przypadku tego obiektu konieczne mogą być prace związane z naprawą i konserwacją dachu, aby zapewnić jego stabilność i szczelność. Renowacja elewacji to jedno z najbardziej widocznych działań podczas remontu budynku. Będzie obejmować m.in. naprawę lub wymianę uszkodzonych elementów fasady, oczyszczenie elewacji z zabrudzeń. Obiekt wymaga kompleksowych działań remontowych we wnętrzu w celu przystosowania ich do funkcji mieszkaniowej. Dokładny zakres zadań może się zmienić po dokładnej inwentaryzacji technicznej obiektu. Planowane przedsięwzięcie zostanie wykonane w zakresie uprzednio zaakceptowanym przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.
Zakres realizowanych zadań społecznych	W budynku nie będą organizowane zadania społeczne. Obiekt będzie dostosowany do świadczenia podstawowych usług mieszkaniowych dla mieszkańców gminy. Poprawa jakości zamieszkania będzie miała olbrzymi wpływ na poprawę relacji w rodzinach i eliminację ubóstwa.
Wpływ realizacji przedsięwzięcia na niwelację zdiagnozowanych problemów	- działania przyczynią się do długotrwałej poprawy sytuacji społecznej, zmniejszenia zjawisk patologicznych na rewitalizowanym obszarze, - poprawi się efektywność energetyczna obiektu poprzez prace termomodernizacyjne, - poprawi się standard usług mieszkaniowych, - działania zapobiegają postępującemu niszczeniu obiektu.

Przedsięwzięcie 3.	
Szacowana wartość projektu (w PLN)	3 000 000,00
Okres realizacji	2026 - 2030
Prognozowane produkty i rezultaty	Liczba zrewitalizowanych/ zmodernizowanych obiektów: 1 Liczba osób korzystających z infrastruktury, obiektów i obszarów poddanych rewitalizacji: 12 os.
Pomiar rezultatów	Dane Urzędu Gminy w Żychlinie
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami zostaną wyszczególnione w projekcie technicznym. Działania te będą zgodne ze <i>Standardami dostępności dla polityki spójności 2021-2027</i> . W ramach projektu „Adaptacja budynku przy ul. Narutowicza 61 na cele mieszkaniowe” działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami zostaną uwzględnione w projekcie technicznym. Przewiduje się dostosowanie wejść, korytarzy oraz lokali mieszkalnych poprzez odpowiednią szerokość przejść, montaż podjazdów i windy, co ułatwi poruszanie się osobom z ograniczeniami mobilności. Wprowadzona zostanie także czytelna informacja wizualna oraz oznaczenia dotykowe dla osób z niepełnosprawnościami sensorycznymi. Wszystkie działania będą zgodne ze <i>Standardami dostępności dla polityki spójności 2021-2027</i> .

Przedsięwzięcie 4.	
Nazwa projektu	Adaptacja pomieszczeń technicznych w celu utworzenia magazynu rzeczy używanych „MOPSIK” dla mieszkańców
Podmiot realizujący	Gmina Żychlin Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
Lokalizacja	Ulica Barlickiego w Żychlinie (obszar podlegający rewitalizacji)
Realizowane cele GPR	1.1. Działania na rzecz wsparcia integracji i aktywności społecznej oraz budowania tożsamości regionalnej 1.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu 1.5. Wsparcie organizacji pozarządowych 1.6. Przeciwdziałanie patologiom społecznym 3.1. Modernizacja i zagospodarowanie przestrzeni publicznych ukierunkowanych na ożywienie społeczno-gospodarcze obszaru rewitalizacji oraz rozwój turystyczny 3.2. Podniesienie standardu usług społecznych poprzez prace remontowe i termomodernizacyjne w budynkach użyteczności publicznej 3.4. Poprawa estetyki, dostępności i funkcjonalności obszaru rewitalizacji prowadząca do aktywizacji społeczno-gospodarczej
Oddziaływanie przedsięwzięcia	sfera społeczna, sfera przestrzenno-funkcjonalna, sfera środowiskowa, sfera techniczna
Główny problem	W tym momencie brak jest w mieście dużego magazynu na rzeczy używane, które mogą być użyte ponownie. Budowa magazynu dla rzeczy używanych w mieście jest ważna z kilku powodów. Przede wszystkim, takie miejsce umożliwi recykling i ponowne wykorzystanie przedmiotów, które są nadal w dobrym stanie, ale zostały porzucone lub nie są już potrzebne ich dotychczasowym właścicielom. W ten sposób można zminimalizować ilość odpadów i zmniejszyć presję na środowisko naturalne. Magazyn dla rzeczy używanych może również pomóc w walce z ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Osoby o niskich dochodach lub bezdomni mogą mieć trudności

Przedsięwzięcie 4.	
	<p>z kupnem niezbędnych przedmiotów, takich jak ubrania, sprzęt AGD czy meble. Magazyn dla rzeczy używanych może umożliwić im zdobycie tych przedmiotów za darmo. Kolejną korzyścią z budowy magazynu dla rzeczy używanych jest możliwość wymiany i dzielenia się przedmiotami między mieszkańcami miasta. W ten sposób można stworzyć lokalną społeczność, która działa na rzecz zrównoważonego rozwoju i recyklingu. Magazyn dla rzeczy używanych może też służyć jako platforma do organizowania działań charytatywnych i społecznych, takich jak zbiórki ubrań czy mebli dla potrzebujących.</p> <p>Konieczny jest również magazyn na sprzęt rehabilitacyjny. Stworzenie magazynu sprzętu rehabilitacyjnego w mieście jest bardzo ważne z kilku powodów. Przede wszystkim, taki magazyn umożliwi osobom niepełnosprawnym wypożyczenie sprzętu rehabilitacyjnego i innych urządzeń, które ułatwią im codzienne funkcjonowanie. Dzięki temu będą mieli dostęp do niezbędnych narzędzi, które pomogą im lepiej poruszać się w świecie zdominowanym przez osoby pełnosprawne. Magazyn sprzętu może być szczególnie przydatny dla osób, które nie mają stałego dostępu do sprzętu rehabilitacyjnego, takiego jak wózki inwalidzkie, kule czy protezy. Może to być również pomocne dla osób, które chcą przetestować różne rodzaje sprzętu, aby wybrać te, które najlepiej spełniają ich potrzeby. Wiele osób niepełnosprawnych ma ograniczone możliwości finansowe, a koszty zakupu niezbędnego sprzętu medycznego są często bardzo wysokie. Dlatego magazyn sprzętu rehabilitacyjnego może pomóc w zniwelowaniu tych barier finansowych, umożliwiając wypożyczenie sprzętu bezpłatnie.</p>
Cel przedsięwzięcia	<p>Stworzenie magazynu dla rzeczy używanych w mieście jest bardzo potrzebne, aby zapewnić mieszkańcom możliwość recyklingu i ponownego wykorzystania przedmiotów, zminimalizowanie ilości odpadów i ochronę środowiska naturalnego. Magazyn dla rzeczy używanych może również pomóc w walce z ubóstwem i wykluczeniem społecznym, a także przyczynić się do tworzenia lokalnej społeczności i przynieść korzyści ekonomiczne.</p> <p>Ponadto, magazyn sprzętu dla niepełnosprawnych może pomóc w poprawie jakości życia osób niepełnosprawnych. Dostęp do odpowiedniego sprzętu rehabilitacyjnego może pomóc w lepszym funkcjonowaniu w codziennych czynnościach, co przekłada się na większą niezależność i samodzielność.</p>
Zakres realizowanych zadań inwestycyjnych	Planowane są działania adaptacyjne w celu przystosowania garażów na cele magazynu. Garaże za budynkiem Urzędu Gminy są w tym momencie nie wykorzystane i mogą służyć na potrzeby magazynu.
Zakres realizowanych zadań społecznych	Magazyn „MOPSIK” będzie służył najbardziej potrzebującym mieszkańcom Gminy Żychlin. Wspierać ma podopiecznych Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żychlinie i nie tylko.
Wpływ realizacji przedsięwzięcia na niwelację zdiagnozowanych problemów	<ul style="list-style-type: none"> - działania przyczynią się do długotrwałej poprawy sytuacji społecznej, zmniejszenia zjawisk patologicznych na rewitalizowanym obszarze, - poprawi się jakość funkcjonowania osób starszych, niepełnosprawnych, chorych;
Szacowana wartość projektu (w PLN)	1 800 000,00
Okres realizacji	2025 - 2027
Prognozowane produkty i rezultaty	<p>Liczba zrewitalizowanych/ zmodernizowanych obiektów: 1</p> <p>Liczba osób korzystających z infrastruktury, obiektów i obszarów poddanych rewitalizacji: 700 os.</p>

Przedsięwzięcie 4.	
Pomiar rezultatów	Dane Urzędu Gminy w Żychlinie
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami zostaną wyszczególnione w projekcie technicznym. Działania te będą zgodne ze <i>Standardami dostępności dla polityki spójności 2021-2027</i> . W ramach projektu „Adaptacja pomieszczeń technicznych w celu utworzenia magazynu rzeczy używanych „MOPSIK” dla mieszkańców” działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami zostaną uwzględnione w projekcie technicznym. Przewiduje się dostosowanie wejścia do magazynu, w tym montaż podjazdu i odpowiednio szerokich drzwi, co ułatwi dostęp osobom z ograniczoną mobilnością. Oznaczenia w formie wizualnej i dotykowej będą wspierać osoby z niepełnosprawnościami sensorycznymi, zapewniając pełną dostępność. Wszystkie działania będą zgodne ze <i>Standardami dostępności dla polityki spójności 2021-2027</i> .

Przedsięwzięcie 5.	
Nazwa projektu	Ochrona powietrza poprzez modernizację infrastruktury oświetleniowej
Podmiot realizujący	Gmina Żychlin
Lokalizacja	obszar podlegający rewitalizacji, nie można skazać konkretnych działek, punkty świetlne powstaną zgodnie z dokumentacją, badaniami oświetlenia w terenie.
Realizowane cele GPR	2.2. Ochrona powietrza 2.3. Rozwój infrastruktury technicznej oraz dostosowanie do osób niepełnosprawnych i starszych na rzecz aktywizacji społeczno-gospodarczej 2.5. Poprawa poziomu bezpieczeństwa 2.6. Poprawa jakości środowiska naturalnego 3.1. Modernizacja i zagospodarowanie przestrzeni publicznych ukierunkowanych na ożywienie społeczno-gospodarcze obszaru rewitalizacji oraz rozwój turystyczny 3.3. Działania na rzecz zachowania i propagowania regionalnego dziedzictwa kulturowego wraz z rozwojem gospodarczym i turystycznym obszaru 3.4. Poprawa estetyki, dostępności i funkcjonalności obszaru rewitalizacji prowadząca do aktywizacji społeczno-gospodarczej
Oddziaływanie przedsięwzięcia	sfera społeczna, sfera przestrzenno-funkcjonalna, sfera środowiskowa, sfera techniczna
Główny problem	Niezwykle ważnym elementem rewitalizacji jest ochrona powietrza, środowiska naturalnego oraz zapewnienie bezpieczeństwa w obszarze rewitalizowanym. W mieście istnieje konieczność wymiany oświetlenia na ekologiczne - LED. LED-y są znacznie bardziej energooszczędne niż tradycyjne źródła światła, takie jak żarówki. Zużywają one mniej energii elektrycznej, co oznacza niższe rachunki za energię elektryczną oraz zmniejszone zużycie paliw kopalnych, co przyczynia się do ochrony środowiska naturalnego. Oświetlenie LED jest znacznie trwalsze i wydajniejsze niż tradycyjne źródła światła. LED-y mają dłuższą żywotność, co oznacza, że wymagają mniej konserwacji i wymiany, co z kolei może prowadzić do mniejszych kosztów utrzymania i ekonomicznych korzyści. Oświetlenie LED jest bardziej ekologiczne. Nie zawiera ono rtęci ani innych szkodliwych substancji

Przedsięwzięcie 5.	
	<p>chemicznych, które mogą szkodzić zdrowiu ludzkiemu i środowisku. Ponadto, LED-y są mniej podatne na uszkodzenia mechaniczne i awarie, co oznacza, że są bezpieczniejsze w użyciu i mniej skłonne do wypadków. Pozwalają na większą elastyczność w projektowaniu oświetlenia w mieście. Dzięki temu można lepiej kontrolować oświetlenie w zależności od potrzeb, co pozwala na oszczędzanie energii i redukcję kosztów.</p> <p>Ostatnim, ale nie mniej ważnym powodem, dla którego budowa oświetlenia LED jest ważna, jest fakt, że może ona poprawić bezpieczeństwo w mieście. LED-y mają większą moc niż tradycyjne źródła światła, co oznacza, że mogą oświetlać większy obszar. Ponadto, oświetlenie LED emituje bardziej naturalne światło, co pomaga w lepszym rozpoznawaniu kolorów i szczegółów, co może pomóc w zapobieganiu wypadkom i poprawieniu widoczności w nocy.</p>
Cel przedsięwzięcia	Budowa systemu oświetlenia LED w mieście jest konieczna, ponieważ pozwala na: zmniejszenie zużycia energii elektrycznej i paliw kopalnych, redukcję kosztów utrzymania, zwiększenie bezpieczeństwa i poprawę jakości życia mieszkańców miasta, a także na ochronę środowiska naturalnego poprzez zmniejszenie ilości odpadów i szkodliwych substancji chemicznych.
Zakres realizowanych zadań inwestycyjnych	Planowana jest kompleksowa modernizacja oświetlenia z wykorzystaniem żarówek LED.
Zakres realizowanych zadań społecznych	Działanie pozwoli zwiększyć bezpieczeństwo na obszarze rewitalizowanym.
Wpływ realizacji przedsięwzięcia na niwelację zdiagnozowanych problemów	<ul style="list-style-type: none"> - nastąpi wzrost poziomu bezpieczeństwa, - zwiększy się atrakcyjność przestrzeni publicznych, - poprawi się dostępność, jakość i estetyka terenu, - poprawi się efektywność energetyczna systemu oświetlenia;
Szacowana wartość projektu (w PLN)	3 000 000,00
Okres realizacji	2024 - 2030
Prognozowane produkty i rezultaty	Liczba dostosowanych systemów oświetlenia: 1
Pomiar rezultatów	Dane Urzędu Gminy w Żychlinie
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	<p>Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami zostaną wyszczególnione w projekcie technicznym. Działania te będą zgodne ze <i>Standardami dostępności dla polityki spójności 2021-2027</i>.</p> <p>W ramach projektu „Ochrona powietrza poprzez modernizację infrastruktury oświetleniowej” działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami zostaną uwzględnione w projekcie technicznym. Planowane jest montowanie opraw oświetleniowych i urządzeń sterujących na wysokości umożliwiającej ich obsługę oraz konserwację przez osoby o różnym poziomie sprawności. W miejscach publicznych zastosowane zostaną systemy informacyjne z czytelnymi i kontrastowymi oznaczeniami, aby wspierać osoby z niepełnosprawnościami sensorycznymi. Wszystkie działania będą zgodne ze <i>Standardami dostępności dla polityki spójności 2021-2027</i>.</p>

Przedsięwzięcie 6.	
Nazwa projektu	Kompleksowa rewitalizacja kamienic wraz z otoczeniem
Podmiot realizujący	Gmina Żychlin
Lokalizacja	obszar podlegający rewitalizacji
Realizowane cele GPR	<p>1.1. Działania na rzecz wsparcia integracji i aktywności społecznej oraz budowania tożsamości regionalnej</p> <p>1.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu</p> <p>1.3. Aktywizacja zawodowa mieszkańców wraz z żywieniem gospodarczym obszaru rewitalizacji</p> <p>1.6. Przeciwdziałanie patologiom społecznym</p> <p>2.1. Tworzenie miejsc rekreacji i wypoczynku na cele aktywizacji społecznej</p> <p>2.2. Ochrona powietrza</p> <p>2.3. Wspieranie i pobudzanie aktywności właścicieli obiektów do modernizacji infrastruktury mieszkaniowej oraz likwidowania niskiej emisji</p> <p>2.3. Rozwój infrastruktury technicznej oraz dostosowanie do osób niepełnosprawnych i starszych na rzecz aktywizacji społeczno-gospodarczej</p> <p>2.4. Zwiększenie zasobu oraz lepszy standard mieszkań komunalnych wraz z poprawą efektywności energetycznej budynków będących w zasobie mieszkaniowym gminy</p> <p>2.5. Poprawa poziomu bezpieczeństwa</p> <p>2.6. Poprawa jakości środowiska naturalnego</p> <p>3.2. Podniesienie standardu usług społecznych poprzez prace remontowe i termomodernizacyjne w budynkach użyteczności publicznej</p> <p>3.4. Poprawa estetyki, dostępności i funkcjonalności obszaru rewitalizacji prowadząca do aktywizacji społeczno-gospodarczej</p>
Oddziaływanie przedsięwzięcia	sfera społeczna, sfera przestrzenno-funkcjonalna, sfera środowiskowa, sfera techniczna
Główny problem	<p>Rewitalizacja kamienic w centrum miasta jest kluczowa dla rozwoju strefy śródmiejskiej, która w tym momencie jest zdegradowana. Kamienice są często zabytkowymi budynkami, które mają wielką wartość historyczną i kulturową dla miasta. Rewitalizacja tych budynków pozwala na zachowanie ich charakteru i historii, a także na przywrócenie im ich pierwotnego blasku. Kamienice w centrum miasta zazwyczaj są położone w strategicznych miejscach, blisko ważnych instytucji, sklepów i restauracji. Dlatego też, ich rewitalizacja może przyciągnąć nowych mieszkańców i biznesy do miasta, co przyczyni się do poprawy sytuacji gospodarczej i społecznej. Rewitalizacja kamienic może przyczynić się do poprawy warunków mieszkaniowych dla mieszkańców miasta. Wiele kamienic w centrum miasta jest zaniedbanych i wymaga remontu. Wymagają działań termomodernizacyjnych. Ich rewitalizacja pozwala na poprawę izolacji termicznej i akustycznej, a także na dostosowanie ich do współczesnych standardów mieszkalnych. To z kolei przyczynia się do poprawy komfortu życia mieszkańców miasta i zwiększenia atrakcyjności miejsca jako celu zamieszkania.</p> <p>Podwórka miejskie są również w bardzo złym stanie. Brakuje chodników, podjazdów. Szczególnym problemem jest dostosowanie przestrzeni dla osób niepełnosprawnych lub mających problemy z poruszaniem się. Wjazd na podwórka wózkami jest całkowicie niemożliwy. Wejścia do klatek schodowych oraz same klatki również są całkowicie nieprzystosowane dla osób z niepełnosprawnościami.</p> <p>Planowane przedsięwzięcie zostanie wykonane w zakresie uprzednio zaakceptowanym przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.</p>

Przedsięwzięcie 6.	
Cel przedsięwzięcia	Celem jest całkowita odnowa wizerunku strefy rewitalizacji wraz z zapewnieniem lepszych warunków do życia i rozwoju mieszkańcom. Rewitalizacja kamienic może przyczynić się do ożywienia centrum miasta i poprawy jego wizerunku. Zaniedbane kamienice w centrum miasta mogą wpływać na odbiór miasta jako nieprzyjemnego i nieatrakcyjnego miejsca. Ich rewitalizacja przyczynia się do poprawy estetyki i prestiżu, co z kolei może przyciągać turystów i nowych mieszkańców. Rewitalizacja kamienic może przyczynić się do zrównoważonego rozwoju. Rewitalizacja kamienic pozwala na wykorzystanie już istniejących zasobów i uniknięcie budowy nowych budynków, co przyczynia się do zmniejszenia presji na środowisko naturalne.
Zakres realizowanych zadań inwestycyjnych	Planowana jest kompleksowa rewitalizacja m.in.: <ul style="list-style-type: none"> - modernizacja obiektów mieszkalnych, - termomodernizacja tych obiektów, - tam, gdzie jest to możliwe podłączenie obiektów do sieci ciepłowniczej, - modernizacja podwórek. Możliwe są dodatkowe działania po wykonaniu pełnej inwentaryzacji technicznej.
Zakres realizowanych zadań społecznych	<ul style="list-style-type: none"> - promocja aktywnego stylu życia, - przeprowadzenie kampanii edukacyjnej na rzecz budowania tożsamości lokalnej, wiedzy o historii, - program dla dzieci i młodzieży - konkurs prac o ludziach, których życie, twórczość, działalność związana jest z historią miasta;
Wpływ realizacji przedsięwzięcia na niwelację zdiagnozowanych problemów	<ul style="list-style-type: none"> - poprawią się warunki życia mieszkańców, - działania przyczynią się do wzrostu poczucia tożsamości regionalnej wśród mieszkańców, wzrostu integracji mieszkańców, aktywności społecznej oraz przeciwdziałaniu negatywnym zachowaniom – patologię i problemy społeczne, - zwiększy się atrakcyjność przestrzeni publicznych, - zwiększy się atrakcyjność turystyczna terenu, nastąpi rozwój turystyczny obszaru oraz rozwój gospodarczy;
Szacowana wartość projektu (w PLN)	20 000 000,00
Okres realizacji	2024 - 2030
Prognozowane produkty i rezultaty	Liczba osób korzystających z infrastruktury, obiektów i obszarów poddanych rewitalizacji: 200 os.
Pomiar rezultatów	Dane Urzędu Gminy w Żychlinie
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami zostaną wyszczególnione w projekcie technicznym. Działania te będą zgodne ze <i>Standardami dostępności dla polityki spójności 2021-2027</i> . W ramach projektu „Kompleksowa rewitalizacja kamienic wraz z otoczeniem” działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami zostaną uwzględnione w projekcie technicznym. Przewiduje się dostosowanie wejść do kamienic poprzez montaż podjazdów, poszerzenie przejść oraz instalację wind w budynkach wielokondygnacyjnych, co ułatwi poruszanie się osobom z ograniczoną mobilnością. Wprowadzona zostanie czytelna informacja wizualna, oznaczenia dotykowe oraz elementy systemu dźwiękowego, wspierające osoby z niepełnosprawnościami sensorycznymi. Wszystkie działania będą zgodne ze <i>Standardami dostępności dla polityki spójności 2021-2027</i> .

Przedsięwzięcie 7.	
Nazwa projektu	Adaptacja przestrzeni miejskich do zmian klimatu wraz z rewitalizacją terenów zielonych oraz stworzeniem miejsc odpoczynku i rekreacji
Podmiot realizujący	Gmina Żychlin
Lokalizacja	obszar podlegający rewitalizacji
Realizowane cele GPR	<p>1.1. Działania na rzecz wsparcia integracji i aktywności społecznej oraz budowania tożsamości regionalnej</p> <p>1.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu</p> <p>1.3. Aktywizacja zawodowa mieszkańców wraz z ożywieniem gospodarczym obszaru rewitalizacji</p> <p>1.4. Upowszechnianie kultury</p> <p>1.6. Przeciwdziałanie patologiom społecznym</p> <p>2.1. Tworzenie miejsc rekreacji i wypoczynku na cele aktywizacji społecznej</p> <p>2.2. Ochrona powietrza</p> <p>2.3. Rozwój infrastruktury technicznej oraz dostosowanie do osób niepełnosprawnych i starszych na rzecz aktywizacji społeczno-gospodarczej</p> <p>2.5. Poprawa poziomu bezpieczeństwa</p> <p>2.6. Poprawa jakości środowiska naturalnego</p> <p>3.1. Modernizacja i zagospodarowanie przestrzeni publicznych ukierunkowanych na ożywienie społeczno-gospodarcze obszaru rewitalizacji oraz rozwój turystyczny</p> <p>3.3. Działania na rzecz zachowania i propagowania regionalnego dziedzictwa kulturowego wraz z rozwojem gospodarczym i turystycznym obszaru</p> <p>3.4. Poprawa estetyki, dostępności i funkcjonalności obszaru rewitalizacji prowadząca do aktywizacji społeczno-gospodarczej</p>
Oddziaływanie przedsięwzięcia	sfera społeczna, sfera przestrzenno-funkcjonalna, sfera środowiskowa, sfera techniczna
Główny problem	<p>Jak wskazano w diagnozie, obszarem wymagającym pilnych działań ratunkowych jest Park Miejski w Żychlinie. Jego stan jest bardzo zły. Park położony jest w pobliżu historycznego centrum miasta Żychlin. Posiada niezwykle potencjał jeśli chodzi o zagospodarowanie przestrzenne. Usytuowane są tutaj niezwykle cenne okazy drzew i krzewów. Niestety park jest całkowicie zniszczony. Rewitalizacji wymagają również inne, fragmentaryczne tereny zielone.</p> <p>Brak zagospodarowania terenów zielonych na obszarze charakteryzującym się wysoką gęstością zaludnienia obniża jakość zamieszkania. Wpływa to na brak rozwoju gospodarczego i problemy środowiskowe.</p>
Cel przedsięwzięcia	Celem jest przystosowanie strefy rewitalizacji do zmian klimatu wraz z kompleksową rewitalizacją zieleni. Adaptacja miasta do zmian klimatu to proces dostosowywania infrastruktury miejskiej i działań urbanistycznych do skutków zmian klimatycznych, takich jak wzrost temperatury, zmiany opadów, susze, powódzie, wzrost poziomu morza, itp. Adaptacja ta ma na celu minimalizowanie negatywnych skutków zmian klimatycznych i zwiększenie odporności miasta na te zmiany. Adaptacja miasta do zmian klimatu jest coraz bardziej istotna, ponieważ zmiany klimatyczne mają coraz większy wpływ na życie mieszkańców miast i mogą powodować poważne zagrożenia dla zdrowia, bezpieczeństwa i dobrobytu.

Przedsięwzięcie 7.	
Zakres realizowanych zadań inwestycyjnych	<p>Planowana jest kompleksowa rewitalizacja terenów zielonych wraz z adaptacją do zmian klimatu, m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poprawa systemów kanalizacji i odprowadzania wody opadowej, - rewitalizacja przestrzeni parkowych, - stworzenie miejsc rekreacji i odpoczynku, - budowa małej architektury, - stworzenie skateparku , - zwiększenie zielonych terenów i przestrzeni zielonych, aby zapewnić naturalne ochłodzenie, poprawić jakość powietrza i zmniejszyć ryzyko suszy, - poprawa izolacji budynków i zwiększenie wykorzystania energii odnawialnej, - zastosowanie technologii inteligentnych systemów transportowych, aby zmniejszyć emisje spalin i zwiększyć mobilność miejską, - tworzenie systemów małej retencji; <p>Możliwe są dodatkowe działania po wykonaniu pełnej inwentaryzacji technicznej. Możliwe jest również ograniczenie działań po dokładnej diagnozie terenu.</p>
Zakres realizowanych zadań społecznych	<ul style="list-style-type: none"> - przeprowadzenie procesu projektowania i aranżacji terenów z udziałem mieszkańców – ankiety, spotkania w których mieszkańcy określą swoje potrzeby i oczekiwania dotyczące terenu oraz propozycje aranżacji obszaru, - utworzenie ścieżki edukacyjnej dla dzieci "Nudzimisie i My" przy Żychlińskim Domu Kultury, - realizacja programów sportowych w oparciu o skatepark;
Wpływ realizacji przedsięwzięcia na niwelację zdiagnozowanych problemów	<ul style="list-style-type: none"> - nastąpi wzrost aktywności społecznej, integracji mieszkańców, zwiększy się oferta i komfort spędzania wolnego czasu, - adaptacja do zmian klimatu, - ograniczenie temperatury w mieście w upalne dni, - przeciwdziałanie negatywnym zachowaniom – patologie i problemy społeczne, poprzez wskazanie nowych możliwości dla aktywizacji i integracji mieszkańców, - zwiększy się atrakcyjność przestrzeni publicznych, - poprawi się dostępność, jakość i estetyka terenu, - poprawi się jakość środowiska poprzez nowe nasadzenia zieleni, - zostanie utworzone nowe miejsce rekreacji i wypoczynku na cele aktywizacji społecznej;
Szacowana wartość projektu (w PLN)	4 000 000,00
Okres realizacji	2025 - 2027
Prognozowane produkty i rezultaty	Liczba osób korzystających z infrastruktury, obszarów poddanych rewitalizacji: 3000 os.
Pomiar rezultatów	Dane Urzędu Gminy w Żychlinie
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami zostaną wyszczególnione w projekcie technicznym. Działania te będą zgodne ze <i>Standardami dostępności dla polityki spójności 2021-2027</i> . W ramach projektu „Adaptacja przestrzeni miejskich do zmian klimatu wraz z rewitalizacją terenów zielonych oraz stworzeniem miejsc odpoczynku i rekreacji” działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami zostaną uwzględnione w projekcie technicznym. Przewiduje się utworzenie dostępnych alejek, podjazdów i miejsc odpoczynku dostosowanych do osób o ograniczonej mobilności oraz instalację ławek z

Przedsięwzięcie 7.	
	podłokietnikami i oparciami. Zastosowane będą oznaczenia dotykowe, ścieżki o zróżnicowanej fakturze i wyraźne kontrasty wizualne, wspierające osoby z niepełnosprawnościami sensorycznymi. Wszystkie działania będą zgodne ze Standardami dostępności dla polityki spójności 2021-2027.

Przedsięwzięcie 8.	
Nazwa projektu	Budowa zintegrowanych systemów mobilności miejskiej
Podmiot realizujący	Gmina Żychlin
Lokalizacja	obszar podlegający rewitalizacji
Realizowane cele GPR	2.2. Ochrona powietrza 2.3. Rozwój infrastruktury technicznej oraz dostosowanie do osób niepełnosprawnych i starszych na rzecz aktywizacji społeczno-gospodarczej 2.5. Poprawa poziomu bezpieczeństwa 2.6. Poprawa jakości środowiska naturalnego 3.1. Modernizacja i zagospodarowanie przestrzeni publicznych ukierunkowanych na ożywienie społeczno-gospodarcze obszaru rewitalizacji oraz rozwój turystyczny 3.3. Działania na rzecz zachowania i propagowania regionalnego dziedzictwa kulturowego wraz z rozwojem gospodarczym i turystycznym obszaru 3.4. Poprawa estetyki, dostępności i funkcjonalności obszaru rewitalizacji prowadząca do aktywizacji społeczno-gospodarczej
Oddziaływanie przedsięwzięcia	sfera przestrzenno-funkcjonalna, sfera środowiskowa, sfera techniczna
Główny problem	Głównym problemem jest niska jakość niektórych dróg (np. ulicy Zdrojowej, Żłotej) w ścisłym centrum miasta. Na terenie tym brakuje miejsc parkingowych, co jest widoczne na podwórkach w centrum. Pojazdy parkowane są w miejscach niedozwolonych, co powoduje presję na środowisko naturalne. Infrastruktura nie jest dostosowana dla nowych środków transportu takich jak rowery i hulajnogi. Zintegrowanie tych wszystkich systemów może doprowadzić do stworzenia spójnego systemu mobilności w mieście. Rozwiązaniem problemów związanych z mobilnością w Żychlinie mogą być inwestycje w infrastrukturę transportową, rozwój alternatywnych form transportu i promowanie innowacyjnych rozwiązań transportowych. Jednocześnie ważne jest także zachęcanie mieszkańców do korzystania z bardziej ekologicznych form transportu, takich jak rowery czy piesze przemieszczanie się.
Cel przedsięwzięcia	Celem jest stworzenie sprawnego systemu mobilności miejskiej na strefie rewitalizacji.
Zakres realizowanych zadań inwestycyjnych	- przebudowa dróg w mieście, - budowa miejsc parkingowych (m.in. przy Placu Wolności), - budowa małej infrastruktury dla rowerów i innych jednośladów; Zakres inwestycji będzie znany po dokładnej inwentaryzacji.
Zakres realizowanych zadań społecznych	- promocja alternatywnych form przemieszczania się;

Przedsięwzięcie 8.	
Wpływ realizacji przedsięwzięcia na niwelację zdiagnozowanych problemów	- nastąpi wzrost poziomu bezpieczeństwa, - zwiększy się atrakcyjność przestrzeni publicznych, - poprawi się dostępność, jakość i estetyka terenu;
Szacowana wartość projektu (w PLN)	5 000 000,00
Okres realizacji	2025 - 2027
Prognozowane produkty i rezultaty	Liczba zrewitalizowanych terenów: 1 szt.
Pomiar rezultatów	Dane Urzędu Gminy w Żychlinie
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami zostaną wyszczególnione w projekcie technicznym. Działania te będą zgodne ze <i>Standardami dostępności dla polityki spójności 2021-2027</i> . W ramach projektu „Budowa zintegrowanych systemów mobilności miejskiej” działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami zostaną uwzględnione w projekcie technicznym. Planowane rozwiązania obejmują montaż dostępnych ramp, niskopodłogowych przystanków oraz systemów informacyjnych dostosowanych do osób z niepełnosprawnościami sensorycznymi, w tym tablic w alfabecie Braille’a, komunikatów głosowych oraz kontrastowych oznaczeń wizualnych. Projekt przewiduje także czytelne oznaczenia na trasach i węzłach przesiadkowych oraz ułatwienia w dostępie do środków transportu publicznego dla osób z ograniczoną mobilnością. Wszystkie działania będą zgodne ze <i>Standardami dostępności dla polityki spójności 2021-2027</i> .

Przedsięwzięcie 9.	
Nazwa projektu	Uruchomienie punktu wydawania żywności „Posiłek dla Seniora”
Podmiot realizujący	Gmina Żychlin Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
Lokalizacja	obszar podlegający rewitalizacji/również dla osób z poza terenu Punkt dostępny będzie dla wszystkich mieszkańców Gminy Żychlin. Szacuje się jednak, że większość klientów punktu będą stanowić osoby zamieszkujące strefę rewitalizacji.
Realizowane cele GPR	1.1. Działania na rzecz wsparcia integracji i aktywności społecznej oraz budowania tożsamości regionalnej 1.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu 1.3. Aktywizacja zawodowa mieszkańców wraz z ożywieniem gospodarczym obszaru rewitalizacji 3.2. Podniesienie standardu usług społecznych poprzez prace remontowe i termomodernizacyjne w budynkach użyteczności publicznej
Oddziaływanie przedsięwzięcia	sfera społeczna
Główny problem	Dużym problemem na obszarze rewitalizacji jest wysoki udział osób korzystających ze środków pomocy społecznej, co może przyczynić się do pogłębiania wykluczenia społecznego. Przyczyny korzystania z pomocy są zróżnicowane, w głównej mierze pomoc udzielana jest ze względu na ubóstwo. Zmniejszenie skali problemu oraz uniknięcie jego skutków może

Przedsięwzięcie 9.	
	zagwarantować pomoc dobrana indywidualnie, w zależności od potrzeb poszczególnych osób czy rodzin. Jednym z problemów jest ubóstwo osób starszych. Jednym z rozwiązań jest zapewnienie posiłków dla osób ubogich, bezradnych, potrzebujących.
Cel przedsięwzięcia	Celem stworzenia punktu wydawania posiłków w Żychlinie jest zapewnienie pomocy żywnościowej osobom znajdującym się w trudnej sytuacji ekonomicznej. Jednym z ważniejszych celów jest walka z ubóstwem i niedożywieniem, szczególnie wśród osób starszych lub niepełnosprawnych. Celem punktów wydawania posiłków może również być zapewnienie bezpiecznego i regularnego dostępu do jedzenia osobom, które z różnych przyczyn nie mogą gotować lub kupować żywności. Wspólne jedzenie i rozmowy mogą pomóc w nawiązaniu więzi międzyludzkich i zwiększyć poczucie wspólnoty wśród osób, które korzystając będą z tego punktu.
Zakres realizowanych zadań inwestycyjnych	- adaptacja pomieszczeń na punkt wydawania posiłków, - zakup sprzętu, mebli;
Zakres realizowanych zadań społecznych	- realizacja programów z zakresu dożywiania, - współpraca instytucji i organizacji działających na rzecz ubogich, - realizacja działań o charakterze edukacyjnym, zawodowym, społecznym i zdrowotnym;
Wpływ realizacji przedsięwzięcia na niwelację zdiagnozowanych problemów	Działania przyczynią się do przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu, zmniejszenia problemów opiekuńczo-wychowawczych, poprawią się warunki funkcjonowania rodzin, zmniejszy się poziom patologii społecznych.
Szacowana wartość projektu (w PLN)	750 000,00
Okres realizacji	2024 - 2025
Prognozowane produkty i rezultaty	Liczba osób korzystających z infrastruktury, obiektów i obszarów poddanych rewitalizacji: 200 os./rok
Pomiar rezultatów	Dane Urzędu Gminy w Żychlinie
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami będą zgodne ze <i>Standardami dostępności dla polityki spójności 2021-2027</i> . W ramach projektu „Uruchomienie punktu wydawania żywności „Posiłek dla Seniora” działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami zostaną uwzględnione w projekcie technicznym. Przewiduje się dostosowanie wejścia oraz przestrzeni wewnętrznej poprzez montaż podjazdów, szerokich przejść oraz odpowiednio niskich ład, aby ułatwić obsługę osobom z ograniczoną mobilnością. W punkcie zastosowane będą także oznaczenia dotykowe i wizualne oraz komunikaty głosowe, wspierające osoby z niepełnosprawnościami sensorycznymi. Wszystkie działania będą zgodne ze <i>Standardami dostępności dla polityki spójności 2021-2027</i> .

Przedsięwzięcie 10.	
Nazwa projektu	Świetlica socjoterapeutyczna „Bądźmy razem” dla dzieci i młodzieży z obszaru rewitalizacji

Przedsięwzięcie 10.	
Podmiot realizujący	Gmina Żychlin Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Organizacje Pozarządowe
Lokalizacja	obszar podlegający rewitalizacji
Realizowane cele GPR	1.1. Działania na rzecz wsparcia integracji i aktywności społecznej oraz budowania tożsamości regionalnej 1.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu 1.3. Aktywizacja zawodowa mieszkańców wraz z żywieniem gospodarczym obszaru rewitalizacji 3.2. Podniesienie standardu usług społecznych poprzez prace remontowe i termomodernizacyjne w budynkach użyteczności publicznej
Oddziaływanie przedsięwzięcia	sfera społeczna
Główny problem	<p>Młodzież w Żychlinie spotyka się z wieloma różnymi problemami, które mogą wpływać na ich rozwój i dobre samopoczucie. Niektóre z najczęstszych problemów młodzieży w mieście to:</p> <p><u>Problemy zdrowotne:</u> Młodzież często boryka się z problemami zdrowotnymi, takimi jak choroby psychiczne, uzależnienia od substancji psychoaktywnych, zaburzenia odżywiania, choroby zakaźne, choroby przewlekłe, itp.</p> <p><u>Problemy szkolne:</u> Młodzież często doświadcza presji wynikającej z oczekiwań ze strony rodziców, nauczycieli i społeczeństwa, co może prowadzić do stresu, niskiej samooceny, niepowodzeń szkolnych, czy rezygnacji z nauki.</p> <p><u>Problemy związane z rodziną:</u> Młodzież często doświadcza trudności w relacjach z rodzicami i rodzeństwem, takich jak konflikty, nieporozumienia, separacja rodziców, przemoc domowa, itp.</p> <p><u>Problemy związane z rówieśnikami:</u> Młodzież może mieć trudności w nawiązywaniu relacji z rówieśnikami, doświadczać przemocy w szkole, przeżywać konflikty z przyjaciółmi czy odczuwać izolację społeczną.</p> <p><u>Problemy związane z tożsamością:</u> Młodzież może mieć trudności z określeniem swojej tożsamości, orientacji seksualnej, wyznania, kultury czy pochodzenia, co może prowadzić do konfliktów wewnętrznych i trudności w nawiązywaniu relacji z innymi.</p> <p><u>Problemy finansowe:</u> Młodzież często ma trudności w zarabianiu pieniędzy, co może prowadzić do trudności w opłacaniu rachunków, wyżywieniu, czy spełnianiu swoich potrzeb.</p> <p><u>Problemy związane z przyszłością:</u> Młodzież często doświadcza niepewności związanej z przyszłością, co może prowadzić do stresu, depresji, czy zaniżenia poczucia własnej wartości.</p> <p>Ogólnie rzecz biorąc, problemy młodzieży w Żychlinie są różnorodne i często wynikają z trudności związanych z procesem dojrzewania, edukacją, relacjami z innymi oraz trudnościami w radzeniu sobie z presją ze strony społeczeństwa.</p>
Cel przedsięwzięcia	<p>Celem stworzenia świetlicy socjoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży w Żychlinie jest zapewnienie miejsca, gdzie młodzi ludzie mogą spędzać czas wolny w bezpiecznym i pozytywnym środowisku. Świetlice socjoterapeutyczne zapewniają przestrzeń, w której dzieci i młodzież mogą rozwijać swoje umiejętności społeczne, emocjonalne i kreatywne, a także nawiązywać pozytywne relacje z rówieśnikami i dorosłymi.</p> <p>Świetlica socjoterapeutyczna prowadzona będzie przez specjalistów, którzy pomogą będą dzieciom i młodzieży w rozwiązywaniu problemów</p>

Przedsięwzięcie 10.	
	<p>emocjonalnych, społecznych i behawioralnych. Współpracować oni będą z opiekunami, nauczycielami i innymi specjalistami, aby zapewnić kompleksową pomoc dla uczestników.</p> <p>Celem świetlic socjoterapeutycznych jest również zapobieganie zachowaniom ryzykownym, takim jak uzależnienia od substancji psychoaktywnych, przemoc czy brak motywacji do nauki. Świetlice te oferują młodym ludziom alternatywę dla szkodliwych zachowań, dając im poczucie przynależności do grupy i pozytywnego wsparcia.</p>
Zakres realizowanych zadań inwestycyjnych	<ul style="list-style-type: none"> - adaptacja pomieszczeń na punkt wydawania posiłków, - zakup sprzętu, mebli;
Zakres realizowanych zadań społecznych	<ul style="list-style-type: none"> - zajęcia artystyczne, - zajęcia sportowe, - zajęcia edukacyjne, - pomoc psychologiczna, - zajęcia kulinarne, - zajęcia terapeutyczne;
Wpływ realizacji przedsięwzięcia na niwelację zdiagnozowanych problemów	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa umiejętności społecznych wśród dzieci i młodzieży, - poprawa umiejętności emocjonalnych, - poprawa umiejętności intelektualnych, - poprawa samooceny, - poprawa relacji rodzinnych, - poprawa zdrowia fizycznego;
Szacowana wartość projektu (w PLN)	1 000 000,00
Okres realizacji	2025 - 2026
Prognozowane produkty i rezultaty	Liczba osób korzystających z infrastruktury, obiektów i obszarów poddanych rewitalizacji: 80 os./rok
Pomiar rezultatów	Dane Urzędu Gminy w Żychlinie
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	<p>Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami zostaną wyszczególnione w projekcie technicznym. Działania te będą zgodne ze <i>Standardami dostępności dla polityki spójności 2021-2027</i>. W ramach projektu „Świetlica socjoterapeutyczna „Bądźmy razem” dla dzieci i młodzieży z obszaru rewitalizacji” działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami zostaną uwzględnione w projekcie technicznym. Przewiduje się dostosowanie przestrzeni świetlicy poprzez szerokie wejścia, podjazdy oraz ergonomiczne meble dostosowane do potrzeb osób z ograniczoną mobilnością. Wprowadzone zostaną także kontrastowe oznaczenia, piktogramy oraz materiały wizualne i dotykowe, które wspomogą orientację w przestrzeni dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami sensorycznymi. Wszystkie działania będą zgodne ze <i>Standardami dostępności dla polityki spójności 2021-2027</i>.</p>

Przedsięwzięcie 11.	
Nazwa projektu	Zajęcia integracyjno - ogólnorozwojowe dla dzieci i młodzieży z obszaru rewitalizacji

Przedsięwzięcie 11.	
Podmiot realizujący	Gmina Żychlin
Lokalizacja	obszar podlegający rewitalizacji
Realizowane cele GPR	1.1. Działania na rzecz wsparcia integracji i aktywności społecznej oraz budowania tożsamości regionalnej 1.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu 1.3. Aktywizacja zawodowa mieszkańców wraz z ożywieniem gospodarczym obszaru rewitalizacji 3.2. Podniesienie standardu usług społecznych poprzez prace remontowe i termomodernizacyjne w budynkach użyteczności publicznej
Oddziaływanie przedsięwzięcia	sfera społeczna
Główny problem	Problemy młodzieży w Żychlinie są różnorodne i często wynikają z trudności związanych z procesem dojrzewania, edukacją, relacjami z innymi oraz trudnościami w radzeniu sobie z presją ze strony społeczeństwa.
Cel przedsięwzięcia	Celem jest stworzenie sprawnego systemu integracji dzieci i młodzieży. Dzieci i młodzież mają mieć dostęp do ofert zajęć ogólnorozwojowych.
Zakres realizowanych zadań inwestycyjnych	- zakup potrzebnego sprzętu;
Zakres realizowanych zadań społecznych	- zajęcia artystyczne, - zajęcia sportowe, - zajęcia edukacyjne, - zajęcia kulinarne;
Wpływ realizacji przedsięwzięcia na niwelację zdiagnozowanych problemów	- poprawa umiejętności społecznych wśród dzieci i młodzieży, - poprawa umiejętności emocjonalnych, - poprawa umiejętności intelektualnych, - poprawa samooceny, - poprawa relacji rodzinnych, - poprawa zdrowia fizycznego;
Szacowana wartość projektu (w PLN)	1 000 000,00
Okres realizacji	2024 - 2030
Prognozowane produkty i rezultaty	Liczba osób korzystających z infrastruktury, obiektów i obszarów poddanych rewitalizacji: 130 os./rok
Pomiar rezultatów	Dane Urzędu Gminy w Żychlinie
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami będą zgodne ze <i>Standardami dostępności dla polityki spójności 2021-2027</i> . W ramach projektu „Zajęcia integracyjno-ogólnorozwojowe dla dzieci i młodzieży z obszaru rewitalizacji” działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami zostaną uwzględnione w projekcie technicznym. Zajęcia będą organizowane w miejscach dostosowanych do potrzeb osób z ograniczeniami mobilności, z zapewnieniem szerokich przejść, dostępnych toalet oraz podjazdów. Materiały dydaktyczne i przestrzeń zajęciowa będą wzbogacone o elementy wizualne i dotykowe, wspierające osoby z niepełnosprawnościami sensorycznymi, aby umożliwić im pełny udział w zajęciach. Wszystkie działania będą zgodne ze <i>Standardami dostępności dla polityki spójności 2021-2027</i> .

Przedsięwzięcie 12.	
Nazwa projektu	Kompleksowa rewitalizacja zasobów Spółdzielni Mieszkaniowej „Wspólny Dom”
Podmiot realizujący	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Wspólny Dom” w Żychlinie
Lokalizacja	obszar podlegający rewitalizacji
Realizowane cele GPR	<p>1.1. Działania na rzecz wsparcia integracji i aktywności społecznej oraz budowania tożsamości regionalnej</p> <p>2.1. Tworzenie miejsc rekreacji i wypoczynku na cele aktywizacji społecznej</p> <p>2.2. Ochrona powietrza</p> <p>2.3. Wspieranie i pobudzanie aktywności właścicieli obiektów do modernizacji infrastruktury mieszkaniowej oraz likwidowania niskiej emisji</p> <p>2.3. Rozwój infrastruktury technicznej oraz dostosowanie do osób niepełnosprawnych i starszych na rzecz aktywizacji społeczno-gospodarczej</p> <p>2.4. Zwiększenie zasobu oraz lepszy standard mieszkań komunalnych wraz z poprawą efektywności energetycznej budynków będących w zasobie mieszkaniowym gminy</p> <p>2.5. Poprawa poziomu bezpieczeństwa</p> <p>2.6. Poprawa jakości środowiska naturalnego</p> <p>3.4. Poprawa estetyki, dostępności i funkcjonalności obszaru rewitalizacji prowadząca do aktywizacji społeczno-gospodarczej</p>
Oddziaływanie przedsięwzięcia	sfera społeczna, sfera przestrzenno-funkcjonalna, sfera środowiskowa, sfera techniczna
Główny problem	Problemem osiedla jest stan niektórych budynków wielorodzinnych. Chodzi głównie o słabą izolację termiczną ścian oraz poszycia dachowego. Konieczne są również prace dostosowawcze w klatkach wokół nich. Parkingi, place zabaw, tereny zielone nie są dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych. Stwierdzono również degradację terenów zielonych i zbyt małą liczbę miejsc parkingowych.
Cel przedsięwzięcia	Celem jest wzrost poziomu jakości zamieszkania na terenie osiedla mieszkaniowego.
Zakres realizowanych zadań inwestycyjnych	<ul style="list-style-type: none"> - termomodernizacja wybranych obiektów mieszkalnych, - prace remontowe i dostosowawcze, - adaptacja terenów zielonych dla mieszkańców, - poprawa jakości terenów zielonych wokół obiektów mieszkalnych;
Zakres realizowanych zadań społecznych	- zajęcia integracyjne;
Wpływ realizacji przedsięwzięcia na niwelację zdiagnozowanych problemów	<ul style="list-style-type: none"> - działania przyczynią się do długotrwałej poprawy sytuacji społecznej, zmniejszenia zjawisk patologicznych na rewitalizowanym obszarze, - poprawi się efektywność energetyczna obiektów poprzez prace termomodernizacyjne, - poprawi się standard usług mieszkaniowych;
Szacowana wartość projektu (w PLN)	5 000 000,00
Okres realizacji	2024 - 2030
Prognozowane produkty i rezultaty	Liczba osób korzystających z infrastruktury, obiektów i obszarów poddanych rewitalizacji: 340 os./rok

Przedsięwzięcie 12.	
Pomiar rezultatów	Dane Spółdzielni Mieszkaniowej „Wspólny Dom” w Żychlinie
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami zostaną wyszczególnione w projekcie technicznym. Działania te będą zgodne ze <i>Standardami dostępności dla polityki spójności 2021-2027</i> . W ramach projektu „Kompleksowa rewitalizacja zasobów Spółdzielni Mieszkaniowej „Wspólny Dom”” działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami zostaną uwzględnione w projekcie technicznym. Przewidziane jest dostosowanie wejść do budynków, montaż podjazdów oraz poszerzenie ciągów komunikacyjnych, co ułatwi poruszanie się osobom z ograniczoną mobilnością. Wprowadzone zostaną również oznaczenia wizualne i dotykowe, piktogramy oraz udogodnienia sensoryczne, aby osoby z niepełnosprawnościami sensorycznymi mogły bez przeszkód korzystać z przestrzeni mieszkalnej i otoczenia. Wszystkie działania będą zgodne ze <i>Standardami dostępności dla polityki spójności 2021-2027</i> .

7.2. Dopuszczalne przedsięwzięcia rewitalizacyjne

W poniższych tabelach zamieszczono charakterystykę pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, realizujących kierunki działań służących eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk występujących w obszarze rewitalizacji.

Nazwa projektu	Planowane lata realizacji	Szacunkowy koszt [mln zł]	Podmiot odpowiedzialny
Modernizacja istniejącej infrastruktury sportowej	2026	1	Gmina Żychlin
<p>Charakterystyka projektu: Projekt „Modernizacja istniejącej infrastruktury sportowej” odpowiada na problem zaniedbanej i przestarzałej infrastruktury sportowej, która ogranicza możliwości aktywności fizycznej mieszkańców oraz nie spełnia współczesnych standardów bezpieczeństwa i funkcjonalności. Celem projektu jest stworzenie nowoczesnych, dostępnych i bezpiecznych obiektów sportowych, które będą sprzyjać integracji społecznej oraz poprawie jakości życia mieszkańców strefy rewitalizacji. Wskaźnikami osiągnięcia celu będą liczba zmodernizowanych obiektów, liczba osób korzystających z infrastruktury oraz wzrost liczby organizowanych wydarzeń sportowych. Wpływ projektu na strefę rewitalizacji obejmie poprawę atrakcyjności tej części gminy, zwiększenie aktywności fizycznej wśród mieszkańców oraz wzmocnienie więzi społecznych poprzez wspólne działania sportowe i rekreacyjne.</p>			
Budowa kanalizacji sanitarnej w północnej części miasta	2023 - 2024	13	Gmina Żychlin
<p>Charakterystyka projektu: Projekt „Budowa kanalizacji sanitarnej w północnej części miasta” ma na celu rozwiązanie problemu braku dostępu do nowoczesnej infrastruktury sanitarnej, co prowadzi do zanieczyszczenia środowiska i obniżenia jakości życia mieszkańców. Głównym celem projektu jest poprawa warunków sanitarnych i jakości środowiska poprzez budowę sieci kanalizacyjnej, co zapewni bezpieczny i ekologiczny sposób odprowadzania ścieków. Wskaźnikami osiągnięcia celu będą liczba nowo wybudowanych kilometrów sieci kanalizacyjnej oraz liczba mieszkańców podłączonych do systemu. Projekt wpłynie pozytywnie na strefę rewitalizacji, poprawiając standard życia mieszkańców, przyczyniając się do ochrony środowiska i podnosząc atrakcyjność terenów północnej części miasta jako miejsca do życia i rozwoju.</p>			

Przystosowanie budynku Urzędu Gminy w Żychlinie dla osób ze szczególnymi potrzebami	2024	1	Gmina Żychlin
<p>Charakterystyka projektu: Projekt „Przystosowanie budynku Urzędu Gminy w Żychlinie dla osób ze szczególnymi potrzebami” odpowiada na problem ograniczonego dostępu do usług publicznych dla osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych, co utrudnia im załatwianie codziennych spraw administracyjnych. Celem projektu jest stworzenie w pełni dostępnego urzędu, który spełniałby wymagania dostępności i ułatwiał mieszkańcom korzystanie z usług publicznych bez barier architektonicznych i sensorycznych. Wskaźnikami osiągnięcia celu będą liczba dostosowanych elementów infrastruktury, w tym montaż podjazdów, wind, oznaczeń wizualnych i dotykowych oraz liczba osób korzystających z urzędu bez przeszkód. Wpływ projektu na strefę rewitalizacji obejmie zwiększenie dostępności usług, co poprawi jakość życia osób ze szczególnymi potrzebami i zacieśni relacje między mieszkańcami a administracją lokalną, wzmacniając poczucie integracji i przynależności do społeczności.</p>			
Przebudowa dróg gminnych i wewnętrznych	2024 - 2030	18	Gmina Żychlin
<p>Charakterystyka projektu: Projekt „Przebudowa dróg gminnych i wewnętrznych” adresuje problem zniszczonej i niewystarczającej infrastruktury drogowej, która negatywnie wpływa na komfort życia mieszkańców oraz utrudnia bezpieczne poruszanie się pieszych i pojazdów. Celem projektu jest poprawa stanu technicznego dróg, zwiększenie ich funkcjonalności oraz podniesienie poziomu bezpieczeństwa ruchu drogowego. Wskaźnikami osiągnięcia celu będą liczba przebudowanych odcinków dróg, długość wyremontowanej infrastruktury oraz spadek liczby wypadków drogowych na rewitalizowanym obszarze. Wpływ projektu na strefę rewitalizacji obejmie usprawnienie komunikacji, poprawę estetyki otoczenia oraz zwiększenie mobilności mieszkańców, co przyczyni się do ożywienia gospodarczego i wzrostu atrakcyjności rewitalizowanej przestrzeni.</p>			
Modernizacja Oczyszczalni Ścieków	2027 - 2030	8	Gmina Żychlin
<p>Charakterystyka projektu: Projekt „Modernizacja Oczyszczalni Ścieków” adresuje problem przestarzałej infrastruktury, która nie zapewnia efektywnego oczyszczania ścieków, co stanowi zagrożenie dla środowiska oraz zdrowia mieszkańców. Celem projektu jest unowocześnienie technologii oczyszczania, co pozwoli na bardziej efektywne i ekologiczne przetwarzanie ścieków, zmniejszając negatywny wpływ na lokalne zasoby wodne i przyrodę. Wskaźnikami osiągnięcia celu będą wydajność oczyszczalni, zmniejszenie poziomu zanieczyszczeń w ściekach oraz ilość ścieków przetwarzanych zgodnie z normami środowiskowymi. Wpływ projektu na strefę rewitalizacji obejmie poprawę jakości życia poprzez lepsze warunki sanitarno-środowiskowe, co wpłynie pozytywnie na zdrowie mieszkańców, a także podniesie atrakcyjność lokalnych terenów pod inwestycje i rekreację, wspierając zrównoważony rozwój gminy.</p>			
Modernizacja infrastruktury oświatowej	2023 - 2026	4	Gmina Żychlin
<p>Charakterystyka projektu: Projekt „Modernizacja infrastruktury oświatowej” odnosi się do problemu niedostosowanych i przestarzałych obiektów edukacyjnych, które nie spełniają współczesnych standardów komfortu i bezpieczeństwa, co ogranicza możliwości edukacyjne dzieci i młodzieży. Celem projektu jest poprawa warunków lokalowych placówek oświatowych, poprzez modernizację ich infrastruktury, co pozwoli na stworzenie przestrzeni bardziej sprzyjającej nauce, rozwojowi oraz integracji społecznej. Wskaźnikami osiągnięcia celu będą liczba zmodernizowanych obiektów, powierzchnia zmodernizowanych pomieszczeń oraz wzrost liczby uczniów korzystających z ulepszonych warunków edukacyjnych. Projekt wpłynie pozytywnie na strefę rewitalizacji poprzez podniesienie standardu lokalnych szkół i przedszkoli, zwiększenie atrakcyjności gminy jako miejsca do życia dla rodzin oraz integrację społeczności poprzez inwestycje w przyszłość młodego pokolenia.</p>			

Realizacja projektów jest uzależniona od uzyskania środków zewnętrznych na ich realizację.

8. Szacunkowe ramy finansowe oraz ramowy harmonogram realizacji programu

Głównym źródłem finansowania zaplanowanych działań rewitalizacyjnych będą środki publiczne. Możliwe jest finansowanie projektów m.in. ze środków takich jak: Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027, środki budżetu państwa (Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, środki rządowe), środki województwa łódzkiego (samorząd województwa, Łódzki Wojewódzki Konserwator Zabytków) oraz środki pochodzące z budżetu Gminy Żychlin. Niewielka część zaplanowanych działań będzie finansowana ze środków prywatnych. Finansowanie ze środków prywatnych dotyczyć będzie jedynie części przedsięwzięcia dotyczącego remontu i modernizacji budynków w obrębie obszaru rewitalizacji.

Szacunkowe ramy finansowe Gminnego Programu Rewitalizacji zostały zaprogramowane na cały okres realizacji Programu tj. na lata 2023 - 2027.

Poniżej zamieszczono wykaz podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych wraz z szacunkowymi kosztami ich realizacji i możliwymi źródłami finansowania oraz harmonogram realizacji przedsięwzięć.

Przedsięwzięcie	Podmiot realizujący	Szacowana wartość [PLN]	Możliwe źródła finansowania
1. Adaptacja budynku przy ulicy 1-go Maja 25 w Żychlinie na potrzeby Centrum Aktywności Lokalnej	Gmina Żychlin	12 000 000	- Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027 – 85%, Działanie FELD.05.02 - Budżet Gminy Żychlin - 15%
2. Rewitalizacja Synagogi w Żychlinie wraz z otoczeniem	Gmina Żychlin	12 000 000	- Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027 – 85%, Działanie FELD.05.02 - Budżet Gminy Żychlin - 10%, - Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego lub Wojewódzki Konserwator Zabytków – 5%,
3. Adaptacja budynku przy ul. Narutowicza 61 na cele mieszkaniowe	Gmina Żychlin	3 000 000	- Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027 – 85%, Działanie FELD.05.02 - Budżet Gminy Żychlin - 15%
4. Adaptacja pomieszczeń technicznych w celu utworzenia magazynu rzeczy używanych „MOPSIK” dla mieszkańców	Gmina Żychlin	1 800 000	- Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027 – 85%, Działanie FELD.05.02 - Budżet Gminy Żychlin - 15%
5. Ochrona powietrza poprzez modernizację infrastruktury oświetleniowej	Gmina Żychlin	3 000 000	- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej – 70%, Działania typu SOWA - Budżet Gminy Żychlin - 30%
6. Kompleksowa rewitalizacja kamienic wraz z otoczeniem	Gmina Żychlin	20 000 000	- Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027 – 90%,

			Działanie FELD.06.02 - Budżet Gminy Żychlin - 10%
7. Adaptacja przestrzeni miejskich do zmian klimatu wraz z rewitalizacją terenów zielonych oraz stworzeniem miejsc odpoczynku i rekreacji	Gmina Żychlin	4 000 000	- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej – 70%, „Adaptacja do zmian klimatu oraz ograniczanie skutków zagrożeń środowiska” - Budżet Gminy Żychlin - 30%
8. Budowa zintegrowanych systemów mobilności miejskiej	Gmina Żychlin	5 000 000	- Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027 – 85%, Działanie FELD.03.01 - Budżet Gminy Żychlin - 15%
9. Uruchomienie punktu wydawania żywności „Posiłek dla Seniora”	Gmina Żychlin	750 000	- Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027 – 85%, - Budżet Gminy Żychlin - 15%
10. Świetlica socjoterapeutyczna „Bądźmy razem” dla dzieci i młodzieży z obszaru rewitalizacji	Gmina Żychlin	1 000 000	- Ministerstwo Edukacji Narodowej – 50% - Budżet Gminy Żychlin - 50%
11. Zajęcia integracyjno - ogólnorozwojowe dla dzieci i młodzieży z obszaru rewitalizacji	Gmina Żychlin	1 000 000	- Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027 – 85%, - Budżet Gminy Żychlin - 15%
12. Kompleksowa rewitalizacja zasobów Spółdzielni Mieszkaniowej „Wspólny Dom”	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Wspólny Dom” w Żychlinie	5 000 000	- Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027 – 60%, Działanie FELD.05.02 - środki prywatne - 20% - WFOSiGW – 20%

Nie planuje się realizacji i finansowania projektów ze środków programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027 w zakresie określonym w Szczegółowym Opisie Priorytetów Programu Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027 w ramach Działania FELD.05.03.

Harmonogram realizacji podstawowych przedsięwzięć ujętych w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Żychlin na lata 2023 - 2027.

Harmonogram może ulec zmianie i jest uzależniony od konkursów ogłaszanych przez Instytucje Zarządzające programami UE i innymi.

Przedsięwzięcie	2024	2025	2026	2027
1. Adaptacja budynku przy ulicy 1-go Maja 25 w Żychlinie na potrzeby Centrum Aktywności Lokalnej				
2. Rewitalizacja Synagogi w Żychlinie wraz z otoczeniem				
3. Adaptacja budynku przy ul. Narutowicza 61 na cele mieszkaniowe				
4. Adaptacja pomieszczeń technicznych w celu utworzenia magazynu rzeczy używanych „MOPSIK” dla mieszkańców				
5. Ochrona powietrza poprzez modernizację infrastruktury oświetleniowej				
6. Kompleksowa rewitalizacja kamienic wraz z otoczeniem				
7. Adaptacja przestrzeni miejskich do zmian klimatu wraz z rewitalizacją terenów zielonych oraz stworzeniem miejsc odpoczynku i rekreacji				
8. Budowa zintegrowanych systemów mobilności miejskiej				
9. Uruchomienie punktu wydawania żywności „Posiłek dla Seniora”				

Przedsięwzięcie	2024	2025	2026	2027
10. Świetlica socjoterapeutyczna „Bądźmy razem” dla dzieci i młodzieży z obszaru rewitalizacji				
11. Zajęcia integracyjno - ogólnorozwojowe dla dzieci i młodzieży z obszaru rewitalizacji				
12. Kompleksowa rewitalizacja zasobów Spółdzielni Mieszkaniowej „Wspólny Dom”				

9. Mechanizmy integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych

W programie zintegrowano różnorodne działania, które mają na celu osiągnięcie celów rewitalizacji. W rezultacie, dokument utrzymuje spójność we wszystkich aspektach odnoszących się do planowanych przedsięwzięć i projektów rewitalizacyjnych. Głównym celem realizowanych działań rewitalizacyjnych jest kompleksowe rozwiązanie problemów występujących na terenach zdegradowanych.

Poniżej przedstawiono metody utrzymania spójności działań (projektów i przedsięwzięć) na poziomie programu w kontekście przestrzennym, problemowym, instytucjonalno-proceduralnym, międzyokresowym oraz z perspektywy źródeł finansowania.

Mechanizmy zachowania komplementarności działań w ujęciu przestrzennym

Analiza pozwoliła zidentyfikować obszar, na którym występuje największe natężenie negatywnych zjawisk, takich jak bezrobocie, ubóstwo, starzenie się lokalnej społeczności oraz problemy środowiskowe, techniczne, przestrzenno-funkcjonalne i gospodarcze. Planowane projekty rewitalizacyjne skupiają się na tym obszarze i są z nim ściśle związane.

W efekcie realizacji projektów, mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz osoby zamieszkujące inne tereny, zwłaszcza osoby wymagające działań aktywizacyjnych, będą mogli korzystać z nowej infrastruktury i przedsięwzięć. Projekty wzajemnie się uzupełniają w aspekcie przestrzennym i zostały opracowane w oparciu o cele wynikające z procesu partycypacji społecznej oraz przeprowadzonej diagnozy.

Należy zaznaczyć, że przestrzeń, na której realizowane są działania rewitalizacyjne, wzajemnie się dopełnia. Realizacja wszystkich działań doprowadzi do wyjścia z kryzysu obszarów o największym natężeniu negatywnych zjawisk w wymiarze przestrzennym, społecznym, gospodarczym, technicznym, przestrzenno-funkcjonalnym oraz środowiskowym. W efekcie, wskazane obszary będą miejscami o mniejszym stopniu wykluczenia na terenie gminy. Warto podkreślić, że projekty realizowane w jednym miejscu będą obejmować również inne miejscowości, w których występują negatywne zjawiska. Przed podjęciem działań aktywizacyjnych, zapewniona zostanie odpowiednia komunikacja publiczna, umożliwiającą przemieszczanie się między obszarami oraz korzystanie z realizowanych procesów wsparcia.

Mechanizmy zachowania komplementarności działań w ujęciu problemowym

System zarządzania GPR został uwzględniony w ogólnym systemie zarządzania Gminą Żychlin, co pozwala na zachowanie spójności procedur, efektywne współdziałanie oraz wzajemne uzupełnianie się działań różnych instytucji. GPR przedstawia projekty rewitalizacyjne kompleksowo – uwzględnia współfinansowanie tychże działań z różnych źródeł. Współdziałanie różnych podmiotów przy realizacji projektów finansowanych z różnych źródeł będzie koordynowane przez pracowników Urzędu Gminy w Żychlinie (opis działań poniżej w części: *Mechanizmy zachowania komplementarności działań w ujęciu instytucjonalno-proceduralnym*).

Działania podejmowane przez Gminę Żychlin, odnoszące się do poszczególnych aspektów rewitalizacji, wymagają współpracy i włączenia w proces rewitalizacji szerszego grona interesariuszy. Mowa tu zarówno o mieszkańcach, jak i np. stowarzyszeniach, organizacjach, itp.

Proponuje się zatem podjęcie działań inwestycyjnych umożliwiających kompleksową przemianę przestrzeni publicznych, stworzenie miejsc przyjaznych aktualnym i potencjalnym mieszkańcom oraz turystom, co wzmocni atrakcyjność obszaru rewitalizacji. Działania wpłyną na podwyższenie jakości życia mieszkańców, ale także przyczynią się do rozwoju gospodarczego obszaru.

Program angażuje społeczność lokalną w proces rewitalizacji: w pierwszej kolejności na etapie wyznaczenia obszaru rewitalizacji, a następnie poprzez aktywny udział mieszkańców w realizacji Programu, w poszczególnych, wytypowanych działaniach. W GPR przedstawiono zatem projekty stricte społeczne oraz projekty infrastrukturalne, które wywierają jednak ogromny wpływ na społeczeństwo zamieszkałe obszar rewitalizacji. Pożądane jest zaangażowanie i aktywny udział organizacji pozarządowych realizujących inicjatywy m.in. na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego i wyrównywania szans, dzięki czemu wszelkie projekty o charakterze społecznym będą realizowane w sposób profesjonalny, zgodny z potrzebami mieszkańców obszaru, co również uwzględniono w programie.

Wytypowane projekty rewitalizacyjne wykorzystują dostępne zasoby, a ich realizacja ma przebiegać w oparciu o dostępne instrumenty finansowe, które mają ułatwić przeprowadzenie procesu rewitalizacji w obszarze rewitalizacji Gminy Żychlin.

W związku z tym, w przygotowanie i realizację projektów zaangażowana jest: Gmina Żychlin, ale również lokalne stowarzyszenia i organizacje, które uczestniczyły w konsultacjach społecznych oraz pomagały przy stworzeniu programu. W projektach będą brać czynny udział mieszkańcy obszaru rewitalizacji.

Analiza problemów na terenie rewitalizacji i całej gminy umożliwiła zidentyfikowanie przedsięwzięć, które w największym stopniu przyczynią się do niwelowania problemów. Pochodzą one z rozwiązań zaproponowanych przez mieszkańców podczas spotkań i warsztatów rewitalizacyjnych. Planowane działania powstały po szczegółowym przeanalizowaniu danych statystycznych, które posłużyły do opracowania części analitycznej diagnozy oraz działań partycypacyjnych realizowanych podczas przygotowywania programu. Uwzględniają one również potencjał rozwoju obszaru rewitalizacji oraz potrzeby zgłaszane w aspektach społecznych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych.

Wdrażane przedsięwzięcia wpłyną znacząco na eliminację negatywnych zjawisk, zidentyfikowanych w diagnozie potrzeb i potencjału rozwoju obszaru rewitalizacji. Wynika to z dokładnego przeanalizowania komplementarności wyników diagnozy oraz realizacji konkretnych działań i przedsięwzięć.

Biorąc pod uwagę istniejące problemy społeczne na obszarze rewitalizacji, niezbędne było podjęcie działań skoncentrowanych na rozwiązaniu problemów wykluczenia społecznego i wysokiego bezrobocia. Poprzez działania ukierunkowane na aktywizację społeczną i zawodową możliwe będzie aktywizowanie osób długotrwale wykluczonych, co jest szczególnie trudne ze względu na brak aktualnych kompetencji zawodowych. W związku ze wzrostem liczby osób w wieku poprodukcyjnym, na obszarze rewitalizacji konieczne jest rozwiązanie problemów związanych z integracją seniorów z lokalną społecznością. Brak działań w tym zakresie prowadziłyby do trwałego wykluczenia tych osób, dlatego ich realizacja jest istotna w ramach programu rewitalizacji. Podsumowując, łączna realizacja działań umożliwi kompleksowe wyprowadzenie obszaru z sytuacji kryzysowej poprzez aktywizację społeczności, zapewnienie wsparcia oraz wykorzystanie potencjału aktywnych organizacji. Trwała eliminacja wykluczającej infrastruktury pozwoli na skuteczne zwalczanie sytuacji kryzysowych, a wykorzystanie potencjałów do realizacji projektów przyczyni się do kompleksowego wyprowadzenia obszaru z kryzysu.

Poniżej przedstawiono projekty oraz - w tabeli niżej - powiązanie między nimi:

1. Adaptacja budynku przy ulicy 1-go Maja 25 w Żychlinie na potrzeby Centrum Aktywności Lokalnej
2. Rewitalizacja Synagogi w Żychlinie wraz z otoczeniem
3. Adaptacja budynku przy ul. Narutowicza 61 na cele mieszkaniowe
4. Adaptacja pomieszczeń technicznych w celu utworzenia magazynu rzeczy używanych „MOPSIK” dla mieszkańców
5. Ochrona powietrza poprzez modernizację infrastruktury oświetleniowej
6. Kompleksowa rewitalizacja kamienic wraz z otoczeniem
7. Adaptacja przestrzeni miejskich do zmian klimatu wraz z rewitalizacją terenów zielonych oraz stworzeniem miejsc odpoczynku i rekreacji
8. Budowa zintegrowanych systemów mobilności miejskiej
9. Uruchomienie punktu wydawania żywności „Posiłek dla Seniora”
10. Świetlica socjoterapeutyczna „Bądźmy razem” dla dzieci i młodzieży z obszaru rewitalizacji
11. Zajęcia integracyjno - ogólnorozwojowe dla dzieci i młodzieży z obszaru rewitalizacji
12. Kompleksowa rewitalizacja zasobów Spółdzielni Mieszkaniowej „Wspólny Dom”

Wpływ poszczególnych projektów podstawowych na siebie:

neutralny	średni	duży

Nr przedsięwzięci	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	gray	orange	orange	orange	blue	orange	orange	white	orange	orange	orange	blue
2	white	gray	blue	blue	white	orange	blue	white	blue	blue	blue	white
3	blue	orange	gray	blue	white	orange	blue	white	blue	orange	orange	orange
4	blue	orange	blue	gray	white	orange	blue	white	blue	orange	orange	blue
5	white	white	blue	white	gray	orange	blue	orange	blue	white	white	blue
6	white	blue	blue	blue	white	gray	orange	white	blue	orange	orange	orange
7	blue	white	blue	blue	white	orange	gray	orange	blue	orange	orange	blue
8	white	white	white	blue	blue	blue	blue	gray	blue	white	white	blue
9	orange	white	orange	blue	blue	orange	blue	blue	gray	orange	orange	blue
10	orange	white	orange	blue	white	orange	blue	blue	orange	gray	orange	blue
11	orange	white	orange	blue	white	orange	blue	blue	orange	white	gray	blue
12	white	blue	orange	blue	blue	orange	orange	orange	blue	white	white	gray

Mechanizmy zachowania komplementarności działań w ujęciu instytucjonalno-proceduralnym

W celu zachowania komplementarności działań na poziomie programu zaplanowano działania, które realizowane będą przez Zespół ds. rewitalizacji oraz zadania, za które odpowiedzialny będzie Urząd Gminy wraz z Miejsko - Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej. Dla zapewnienia skuteczności procesu wdrożony zostanie proces regulujący zakres oraz częstotliwość zbierania danych sprawozdawczych przedstawiających stopień zaawansowania realizacji programu. Stworzony zostanie ponadto serwis internetowy na stronie Urzędu Gminy, na którym prezentowane będą dane przedstawiające zaawansowanie realizacji programu. Zadaniem Zespołu ds. rewitalizacji będzie ocena stopnia możliwości zrozumienia dostępnych danych przez interesariuszy rewitalizacji i potrzeba ich przetworzenia (np. w formie grafów, broszur, diagramów). Docelowo serwis udostępniony na stronie internetowej Urzędu Gminy może służyć jako kanał dwustronnej komunikacji na linii samorząd - obywatele (interesariusze rewitalizacji). Celem takiego podejścia jest udostępnienie danych i informacji, dotyczących stopnia rozwiązania konkretnego problemu zidentyfikowanego na obszarze zdegradowanym i obszarze rewitalizacji dla interesariuszy rewitalizacji. Dostęp do danych ma pozwolić interesariuszom monitorować skuteczność zmian społeczno-gospodarczych.

Mechanizmy zachowania komplementarności działań w ujęciu międzyokresowym

Zgodność ciągłości programowej zostanie zachowana dzięki kontynuacji lub rozwijaniu wsparcia z polityki spójności, która w procesie rewitalizacji ma kluczowe znaczenie. Działania rewitalizacyjne w niniejszym programie są komplementarne z działaniami prowadzonymi w poprzednich perspektywach finansowych Unii Europejskiej, ale także z działaniami finansowanymi samodzielnie przez samorząd. Wskazuje to na kompleksowe i długofalowe podejście samorządu do procesu rewitalizacji, tym bardziej biorąc pod uwagę zrealizowanie projektu ze środków własnych Gminy Żychlin.

Projekt polegający na adaptacji budynku przy ulicy 1-go Maja 25 w Żychlinie na potrzeby Centrum Aktywności Lokalnej jest kontynuacją działań już rozpoczętych, w ramach których zostało utworzone Centrum Aktywności Lokalnej etap I (przedsięwzięcie zrealizowane środkami własnymi Gminy Żychlin). Jest to miejsce, w którym działa Klub Seniora Aster w ramach Oddziału Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów. Seniorzy zrzeszają w ramach swojej działalności ponad 300 osób, które aktywnie spędzają swój wolny czas, uczestniczą w warsztatach, spotkaniach informacyjnych, a dzięki utworzonej wspólnocie nie czują się osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym. Oprócz klubu seniora w obiekcie funkcjonuje Towarzystwo Miłośników Historii Żychlina, którego członkowie aktywnie kultywują tradycję, zgłębiają wydarzenia historyczne, organizują dla społeczności lokalnej gry miejskie, pikniki historyczne, wydają historyczne publikacje, organizują wystawy i upamiętniają w ciągu roku ważne dla narodu polskiego rocznice historyczne. Oprócz tego, w budynku funkcjonuje stowarzyszenie „Blisko Dziecka”, które wspiera w szczególności dzieci z niepełnosprawnościami. Hala sportowa znajdująca się w budynku wykorzystywana jest obecnie do wspierania oddolnych inicjatyw w zakresie prowadzenia zajęć rekreacyjno-sportowych dla dzieci, młodzieży i dorosłych, zamieszkujących także obszar rewitalizacji.

Adaptacja budynku przy ulicy 1-go Maja 25 pozwoliłaby skutecznie poszerzyć działalność organizacji pozarządowych na rzecz polepszenia warunków w obszarze rewitalizacji tj. utworzyć świetlicę socjoterapeutyczną dla dzieci i młodzieży „Bądźmy razem”, która co prawda prowadzi swoją działalność ale w dość ograniczonym zakresie, z uwagi na brak odpowiedniego zaplecza lokalowego. Działanie to pozwoliłoby również na stworzenie świetlicy sensorycznej dla dzieci autystycznych, które mogłyby korzystać w sposób ciągły, a nie doraźny, z warsztatów czy innych form wsparcia. Adaptacja pomieszczeń pozwoliłaby na lepsze funkcjonowanie organizacji, które w ramach swojej działalności prowadzą działania na rzecz lokalnej społeczności w zakresie dystrybucji żywności, pomocy rzeczowej czy prowadzonych zajęć sportowych.

Kompleksowa rewitalizacja kamienic wraz z otoczeniem jest kontynuacją rozpoczętych już działań w latach poprzednich, gdzie sukcesywnie termomodernizowano kamienice komunalne. Projekt jest kontynuacją, ale także dopełnieniem z uwagi na fakt, iż podczas tworzenia zakresu rzeczowego także zwrócono uwagę na zaniedbane otoczenie wokół budynków mieszkalnych. W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020 Gmina Żychlin zrealizowała projekt pn. „*Termomodernizacja Żychlińskiego Domu Kultury z wykorzystaniem OZE*”. Świadczy to zarówno o przemyśleniu realizowanych działań względem zdiagnozowanych w gminie potrzeb, ale również o świadomości konieczności zapewnienia mieszkańcom bezpiecznego miejsca dla rozwoju usług kulturalnych.

Pojawienie się projektu „*adaptacji przestrzeni miejskich do zmian klimatu wraz z rewitalizacją terenów zielonych oraz stworzeniem miejsc odpoczynku i rekreacji*” jest rozwinięciem niezrealizowanych projektów, które były wpisane do poprzedniego lokalnego programu rewitalizacji, jako rewitalizacja parku miejskiego przy Żychlińskim Domu Kultury i przy ulicy Barlickiego w Żychlinie. Projekty zostały zastąpione szerszą koncepcją, która wyniknęła w trakcie procesów konsultacyjnych, ustalono, iż nie tylko parki wymagają interwencji i przywrócenia im świetności, ale ogólnie przestrzeń

miejska powinna zostać jak najlepiej wykorzystana w celu stworzenia miejsc odpoczynku i rekreacji dla mieszkańców.

Niniejszy *Gminny Program Rewitalizacji Gminy Żychlin* jest następcą obowiązującego wcześniej *Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Żychlin na lata 2017-2023*, stanowiącego Załącznik do Uchwały Nr XLII/235/18 Rady Miejskiej w Żychlinie z dnia 5 marca 2018 roku. Świadczy to o przemyślanym działaniu władz samorządowych, które dostrzegają potrzebę i konieczność realizacji działań rewitalizacyjnych.

Mechanizmy zachowania komplementarności działań w zakresie źródeł finansowania

Działania rewitalizacyjne, zaplanowane do wdrożenia w *Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Żychlin*, mają na celu wyprowadzenie obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego. Nagromadzenie się negatywnych zjawisk zarówno w sferze społecznej, jak i: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej koreluje z koniecznością zwiększenia nakładów finansowych na realizację działań w wyznaczonym obszarze. Projekty rewitalizacyjne będą finansowane przede wszystkim ze środków własnych Gminy Żychlin, w połączeniu ze wsparciem środków Unii Europejskiej (Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027), dopuszcza się również finansowanie ze środków budżetu państwa, województwa łódzkiego oraz środków prywatnych, jeśli zajdzie taka potrzeba i możliwość. Przewidziane dofinansowanie pochodzić będzie ze środków Ministerstwa Edukacji, Narodowego lub Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. W tym momencie bardzo trudna zapisać która z instytucji będzie operatorem środków pochodzących z Krajowego Planu Odbudowy.

W rozdziale 8 w tabeli przedstawiającej wykaz projektów zaproponowano możliwe źródła finansowania każdego z nich.

10. Opis struktury zarządzania realizacją gminnego programu rewitalizacji

Funkcję Instytucji Zarządzającej i koordynującej realizację PR będzie pełnił wyodrębniony, specjalnie powołany zespół koordynujący. Prace Zespołu będą przebiegać wg utworzonego regulaminu. Zakres zadań Instytucji Zarządzającej obejmuje m.in.:

- zapewnienia zgodności realizacji dokumentu z poszczególnymi dokumentami programowymi wyższego rzędu, w tym w szczególności w zakresie zamówień publicznych, zasad konkurencji, ochrony środowiska, jak też zagwarantowanie przestrzegania zasad zawierania kontraktów publicznych,

- zbieranie danych statystycznych i finansowych na temat postępów wdrażania oraz przebiegu realizacji projektów w ramach GPR,
- zapewnienie przygotowania i wdrożenia planu działań w zakresie informacji i promocji GPR,
- przygotowanie rocznych raportów na temat wdrażania GPR,
- zbieranie informacji do rocznego raportu o nieprawidłowościach,
- dokonanie oceny po zakończeniu realizacji GPR.

INSTYTUCJA WDRAŻAJĄCA GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY ŻYCHLIN

Urząd Gminy, jako instytucja wdrażająca GPR, odpowiedzialna będzie za:

- opracowanie i składanie wniosków o finansowanie zewnętrzne,
- bezpośrednią realizację działań przewidzianych w GPR w zakresie przygotowania przetargów, gromadzenia dokumentacji bieżącej, nadzoru nad wykonawcą pod kątem terminowości i jakości wywiązania się z zobowiązania,
- zapewnienie informowania o współfinansowaniu przez UE realizowanych projektów.

W przypadku GPR, kluczową postacią w procesie jego realizacji i monitoringu jest Burmistrz Gminy Żychlin. Kierując bieżącą działalnością, ma największy wpływ zarówno na sam proces opracowywania GPR, jego wdrażania, jak również oceny jego realizacji. Do najważniejszych zadań Burmistrza w zakresie zarządzania i monitoringu należałoby bezpośredni nadzór nad wdrażaniem GPR oraz wyznaczenie koordynatora jego realizacji.

Ważną rolę w procesach wdrożeniowych Dokumentu odgrywać powinien koordynator GPR jako osoba zaangażowana bezpośrednio w realizację zadań w nim wyznaczonych i dobrze zorientowana w istniejących realiach, mająca jednocześnie bezpośredni wpływ na procesy gospodarcze i społeczne zachodzące w Gminie i Mieście.

Główne zadania koordynatora polegałyby na:

- bieżącej analizie stanu realizacji GPR;
- obserwacji uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych wpływających lub mogących wpłynąć na realizację GPR, w tym uwzględnienie partycypacji społecznej w monitorowaniu procesu rewitalizacji;
- prowadzeniu bazy informacji;
- wypracowaniu kryteriów oceny stanu realizacji GPR;
- aktywnym poszukiwaniu źródeł finansowania.

Wdrażanie na każdym etapie podlega weryfikacji i aktualizacji. Opierać powinno się ono na odpowiednim rozdziale zadań realizacyjnych w ramach struktury organizacyjnej Urzędu. Pozwala to na koncentrowanie się na konkretnym przedsięwzięciu, a tym samym zwiększa jego efektywność. System zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji został uwzględniony w ogólnym systemie zarządzania Gminą Żychlin, co pozwala na zachowanie spójności procedur, efektywne współdziałanie oraz wzajemne uzupełnianie się działań różnych instytucji.

11. System monitoringu i oceny programu rewitalizacji

MONITOROWANIE

Monitorowanie jest procesem, który ma na celu analizowanie stanu zawansowania projektu czy programu rewitalizacji i jego zgodności z postawionymi celami. Istotą monitorowania jest wyciąganie wniosków z tego, co zostało i nie zostało zrobione. Jest nią także modyfikowanie dalszych poczynań w taki sposób, aby osiągnąć zakładany cel w przyszłości. Istotnym elementem monitorowania jest wypracowanie technik zbierania informacji oraz opracowanie odpowiednich wskaźników, które będą odzwierciedlały efektywność prowadzonych działań.

Monitorowania wdrażania GPR oraz jego poszczególnych elementów dokonywać będzie Komitet Monitorujący. Aby zachować ciągłość procesu przygotowania GPR i jego realizacji, w skład Komitetu Monitorującego wchodzić będą członkowie grupy roboczej, zaangażowanej w sporządzanie GPR.

Zebrania Komitetu Monitorującego odbywać się będą raz na pół roku. Istnieje możliwość częstszych spotkań po uprzednim zawiadomieniu członków Komitetu. Zasady organizacji pracy Komitetu Monitorującego oraz jednostki administracyjno-technicznej obsługującej ww. komitet określone powinny być zarządzeniem Burmistrza. Obowiązkiem jednostki obsługującej komitet będzie zawiadamianie członków Komitetu o terminach posiedzeń oraz przygotowywanie na w/w posiedzenia szczegółowych informacji na temat postępów w realizacji GPR w formie standardowego raportu monitorującego. Jej obowiązkiem będzie także przygotowywanie protokołów z posiedzeń Komitetu Monitorującego, zawierających ustalenia z w/w posiedzeń i przesyłanie ich do członków Komitetu. Komitet Monitorujący analizować będzie ilościowe i jakościowe informacje na temat wdrażanych projektów i całego GPR w aspekcie finansowym i rzeczowym. Celem takiej analizy jest zapewnienie zgodności realizacji projektów i GPR z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i celami. Jeśli w raportach monitoringowych ujawnione zostaną problemy związane z wdrażaniem GPR, Komitet Monitorujący powinien podjąć działania mające na celu wyeliminowanie pojawiających się trudności wdrożeniowych. Na koniec każdego podokresu planowania (tzn. w styczniu 2028 roku) Komitet Monitorujący sporządzi raport końcowy, obrazujący faktycznie zrealizowane zadania w kontekście założeń Programu. Wszelkie rozbieżności pomiędzy ustaleniami GPR, a jego rzeczywistym wykonaniem będą w w/w raporcie wyjaśnione. Raport końcowy będzie dostępny do wglądu w Urzędzie Gminy w Żychlinie.

OCENA SKUTECZNOŚCI DZIAŁAŃ, EWALUACJA, WPROWADZANIE MODYFIKACJI W REAKCJI NA ZMIANY ZACHODZĄCE W OTOCZENIU PROGRAMU

W procesie monitorowania Programu przewidziano następujące fazy:

Ocenę wstępną

Rozpoczęcie programu i wchodzących w jego skład projektów poprzedzone zostanie ustaleniem wszelkich parametrów ilościowych i jakościowych (wskaźniki określające wyniki realizowanych zadań). Zostaną również wyraźnie określone etapy cząstkowe realizacji poszczególnych zadań (termin rozpoczęcia i zakończenia). Przyjęte raz parametry powinny być stosowane przez cały czas realizacji programu i projektów.

Monitoring sterujący

Dotyczy całego okresu wdrażania projektu. Zadaniem prowadzonego monitorowania będzie wykrycie wszelkich odchyleń, jakie mają miejsce w trakcie realizacji projektu.

Kontrolę końcową - ewaluację efektów

Ewaluacja zaczyna się w już procesie planowania/programowania. Można powiedzieć, że planowanie ukierunkowuje ewaluację i ewaluacja ukierunkowuje planowanie przyszłych działań. Jest to bardzo ważna funkcja ewaluacji, gdyż pozwala na zbadanie wewnętrznej logiki programu/projektu. Logika programu/projektu opisuje relacje pomiędzy wszystkimi jego elementami: potrzebami, strategią, celami, nakładami, działaniami, produktami, rezultatami i wpływem. Ewaluacja, badając wewnętrzną spójność programu/projektu, weryfikuje w jaki sposób nakłady programu przekształcane są w produkty, jak produkty prowadzą do uzyskania rezultatów i oddziaływania, a więc i zaspokojenia potrzeb grup docelowych.

Ogólnym celem ewaluacji jest podwyższanie stopnia adekwatności, efektywności i znaczenia rezultatów wynikających z programów finansowanych przez Unię Europejską. Głównym zadaniem jest zatem dążenie do stałego ulepszania skuteczności i efektywności interwencji publicznej, rozumiane nie tylko jako pozytywne efekty społeczne lub gospodarcze związane bezpośrednio z programem, lecz także jako zwiększenie przejrzystości i promowania działań podejmowanych przez władze publiczne.

Główne zastosowania ewaluacji:

- identyfikacja słabych i mocnych stron;
- oszacowanie możliwości i ograniczeń;
- usprawnienie zarządzania;
- wskazanie kierunków rozwoju i priorytetów działalności sektora publicznego;
- poprawianie błędów dla celów odpowiedzialności;
- wsparcie alokacji zasobów finansowych;
- ulepszenie procesu decyzyjnego.

W szczególności zadaniem ewaluacji jest dostarczenie odpowiednim odbiorcom dokładnych ocen stanu wdrożenia programów w zakresie:

- działania programów;
- wydajności i trwałości w stosunku do założonych celów;
- wpływu na problemy, do których odnoszą się programy;
- wyciągniętych wniosków w celu poprawy wdrożenia programów i projektowania nowych programów;
- identyfikacji dobrych praktyk o potencjalnym szerszym zastosowaniu.

Jednym z celów ewaluacji jest również zapewnienie przejrzystości wykorzystania środków publicznych poprzez przekazywanie i upowszechnianie informacji o powodzeniu lub niepowodzeniu przedsięwzięć finansowanych z programów pomocowych. Ewaluacja ma również wymiar edukacyjny. Uczy bowiem rejestrować i stymulować zmianę, analizować i rozumieć złożoność zjawisk. Ocena końcowa powinna określić, na ile zakładane w GPR cele zostały osiągnięte oraz ustalić przyczyny wszelkich odchyień w realizacji. Ewaluacja posłuży za podstawę sprawdzenia czy planowane efekty są zgodne z przyjętymi celami i ich miarami. W trakcie ewaluacji zostanie również dokonana analiza podejmowanych działań korygujących. Wnioski z ewaluacji zostaną wykorzystane w trakcie realizacji kolejnych, podobnych projektów w przyszłości.

12. Zakres zmian w innych uchwałach

Na dzień przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żychlin na lata 2023-2027, nie przewiduje się wprowadzenia zmian w innych uchwałach.

13. Specjalna strefa rewitalizacji

Kierując się ustawą z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji nie ustanawia się specjalnej strefy rewitalizacji w Gminie Żychlin.

14. Sposób realizacji programu w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego

14.1. Zakres niezbędnych zmian w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego gminy

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Żychlin na lata 2023-2027, nie przewiduje wprowadzenia zmian w obecnym dokumencie Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Żychlin.

14.2. Zmiany w Miejscowych Planach Zagospodarowania Przestrzennego gminy

Na dzień przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żychlin na lata 2023-2027, nie przewiduje się wprowadzenia zmian w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, jednakże Gmina zastrzega sobie możliwość wprowadzenia zmian, w razie zmian / aktualizacji w dokumencie GPR.

15. Partycypacja społeczna

Proces rewitalizacji obszarów zdegradowanych to wieloletnie działanie, mające na celu przywrócenie tych obszarów do życia oraz poprawę jakości życia mieszkańców. Udział różnych grup interesariuszy w tym procesie jest kluczowy dla jego sukcesu. Oto sposoby włączania interesariuszy w różnych etapach procesu rewitalizacji:

1. Diagnozowanie:

Diagnozowanie stanowi pierwszy i fundamentalny krok w procesie rewitalizacji, umożliwiającą dokładne zrozumienie specyfiki obszaru oraz potrzeb jego mieszkańców i innych interesariuszy. To w tym etapie zbierane są informacje, które kształtują dalsze decyzje. Mieszkańcy oraz społeczność lokalna stanowią serce każdego obszaru rewitalizacji. Ich doświadczenie, wiedza na temat lokalnych problemów i aspiracje są nieocenione. Właśnie dlatego zorganizowano specjalne spotkania konsultacyjne, które dały mieszkańcom możliwość wyrażenia swoich opinii oraz dzielenia się obserwacjami. Ankiety, zarówno te tradycyjne jak i online, miały dostarczyć konkretne dane na temat preferencji mieszkańców Gminy Żychlin, podczas gdy wywiady bezpośrednie pozwoliły na głębsze zrozumienie indywidualnych perspektyw. Interesariusze obszaru, choć nie zawsze są stałymi mieszkańcami Żychlina, również mają znaczący wpływ na życie na danym obszarze. Mogą to być uczniowie lokalnych szkół, klienci sklepów czy goście kawiarni. Organizując dla nich spotkania i przeprowadzając ankietowanie, uzyskano wgląd w to, jakie zmiany byłyby dla nich najbardziej korzystne i jakie udogodnienia chcieliby zobaczyć w przyszłości. Przedsiębiorcy działający w obszarze rewitalizacji przyczyniają się do jego gospodarczego ożywienia. Ich perspektywa jest kluczowa, jeśli chodzi o zrozumienie lokalnych potrzeb gospodarczych. Sesje konsultacyjne z przedsiębiorcami oraz ankiety pomogły zrozumieć, jakiego wsparcia mogą potrzebować w procesie rewitalizacji oraz jakie widzą dla siebie możliwości w odnowionym obszarze. Wreszcie, organizacje pozarządowe często odgrywają ważną rolę w społeczności, posiadając cenną wiedzę i doświadczenie w pracy z różnymi grupami mieszkańców. Przez warsztaty i konsultacje z nimi uzyskano dodatkowe informacje i opinie, które wzbogacą diagnozę. Współpraca z NGO w zakresie zbierania danych pozwoli również w przyszłości na pełniejsze zrozumienie skomplikowanych kwestii społecznych, które mogą wystąpić w obszarze rewitalizacji.

Konsultacje społeczne przeprowadzono na podstawie art. 11 ust. 3 w związku z art. 6 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (tj. Dz.U. z 2021 r. poz. 485) oraz ogłoszenia Burmistrza Gminy Żychlin o przeprowadzeniu konsultacji społecznych projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Żychlin. Konsultacje miały charakter otwarty dla wszystkich podmiotów i zainteresowanych. Konsultacje odbywały się od 3 stycznia do 3 lutego 2023 roku.

Uwagi, propozycje i opinie w wersji papierowej i elektronicznej z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego udostępnionego na stronie internetowej www.zychlin.eu były zbierane od 3 stycznia do 3 lutego 2023 r.

Warsztaty stacjonarne przeprowadzono w dniu 11 stycznia 2023 r. w sali konferencyjnej Urzędu Gminy w Żychlinie ul. Barlickiego 15 a, 99-320 Żychlin, godz. 16:30 z możliwością uczestnictwa online za pomocą wygenerowanego linku udostępnionego na stronie internetowej www.zychlin.eu. W warsztatach wzięło udział 7 osób. Przedstawiono podstawowe informacje o procesie rewitalizacji oraz uzasadniono wyznaczenie stref: zdegradowanej oraz rewitalizowanej. Warsztaty miały charakter dyskusji i pytań. Uczestnicy w trakcie prowadzenia warsztatów podsumowali, iż staromiejska część miasta na pewno wymaga kompleksowego wsparcia i interwencji zarówno infrastrukturalnej jak i społecznej. Wysunięto tezę podczas dyskusji, iż jest to na pewno najbardziej zdegradowany obszar, na którym występują sytuacje kryzysowe takie jak problem dziedziczenia bezrobocia, korzystania ze wsparcia ośrodka pomocy społecznej, niska aktywność społeczna i zawodowa, zaniedbane przestrzenie miejskie, wysoka emisyjność budynków. W spotkaniu uczestniczyli przede wszystkim przedstawiciele organizacji społecznych, ośrodka pomocy społecznej, spółdzielni mieszkaniowej, którzy na co dzień pracują na obszarze zdegradowanym. W dniu 27 stycznia 2023 r. w sali konferencyjnej Urzędu Gminy w Żychlinie przy ul. Barlickiego 15a o godz. 16:00 przeprowadzono debatę, w której podobnie jak i podczas pierwszego spotkania wzięły udział osoby zainteresowane procesami rewitalizacji. Debatę miała charakter otwarty została prowadzona przez przedstawiciela firmy consultingowej oraz pracownika urzędu gminy, który wprowadzając w proces rewitalizacji, przedstawiał dobre praktyki, tym samym dyskutowano o przyszłych projektach i zadaniach, które mają wpłynąć pozytywnie na wyznaczony obszar zdegradowany i przyczynić się do wyjścia ze stanu kryzysowego. W spotkaniu uczestniczyli przedstawiciele organizacji społecznych, ośrodka pomocy społecznej, spółdzielni mieszkaniowej. Na etapie opracowywania diagnozy nie wprowadzono, żadnych uwag i zastrzeżeń.

2. Programowanie:

Etap programowania w procesie rewitalizacji jest kluczowy, ponieważ w tym momencie określa się konkretne działania, które mają zostać podjęte w ramach odnowy obszaru. Aktywne zaangażowanie różnych grup interesariuszy w ten proces gwarantował, że planowane działania będą odpowiadały faktycznym potrzebom społeczności oraz przyniosą pozytywne skutki dla obszaru. Dla mieszkańców programowanie było okazją do aktywnego kształtowania przyszłości ich miejsca zamieszkania. Zorganizowane zostały warsztaty, które stanowiły platformę do dyskusji, wymiany pomysłów oraz wspólnego tworzenia wizji odnowionego obszaru. Mieszkańcy mogli wskazywać priorytety, dzielić się

swoimi obawami i oczekiwaniami, a także proponować konkretne rozwiązania. Lokalni przedsiębiorcy są niezbędną częścią ekosystemu każdego obszaru. Współtworzenie strategii wsparcia dla biznesu zapewniło, że działania rewitalizacyjne będą sprzyjać rozwojowi gospodarczemu, a nie go hamować. Konsultacje w zakresie inwestycji umożliwiły przedsiębiorcom wskazanie, jakie udogodnienia czy infrastruktura są im potrzebne, by prowadzić i rozwijać swoją działalność. Część konsultacji przeprowadzono na ulicach gminy, miasta. Działające często na rzecz konkretnych grup społecznych lub zajmujące się określonymi problemami NGO są cennym źródłem wiedzy i doświadczenia. Współpraca z nimi w zakresie planowania działań społecznych, edukacyjnych i kulturalnych gwarantuje, że w ramach rewitalizacji zostaną podjęte działania odpowiadające na realne potrzeby i wyzwania społeczności lokalnej. Przedstawiciele organizacji byli obecni podczas tworzenia Programu.

Burmistrz Miasta Żychlina wystosował zaproszenia do interesariuszy Programu. W ramach programowania przeprowadzono dwa warsztaty, gdzie wypracowano cele i projekty. Na spotkaniach obecni byli przedstawiciele organizacji pozarządowych, przedsiębiorcy, przedstawiciele Spółdzielni Mieszkaniowej, Radni Miejscy, mieszkańcy. Łącznie w spotkaniach uczestniczyło 15 osób. Podczas warsztatów dyskutowano na temat potencjalnych projektów, które można przeprowadzić aby zaowocowały pozytywnymi zmianami na obszarze zdegradowanym. Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gminy Żychlin „Sówka” wskazywało na problemy lokalowe organizacji, brak pomieszczeń na prowadzenie świetlicy socjoterapeutycznej dla większej liczby dzieci, brak pomieszczenia w którym można byłoby w sposób bezpieczny przygotowywać podwieczorki. Stowarzyszenie wskazało do remontu budynek po Szkole Podstawowej nr 1, który na moment opracowywania programu wymaga kompleksowego remontu, aby móc pełnić nową rolę społeczną tj. świetlicę środowiskową. Potrzebna jest bowiem świetlica, która będzie odpowiadała standardom, w której dzieci z rodzin wykluczonych społecznie będą mogli czuć się bezpiecznie, a ich problemy emocjonalne nie będą bagatelizowane. Fundacja Niebieski Wiatrak podczas programowania także zwracała uwagę na niewykorzystany potencjał budynku, w którym mogłaby funkcjonować świetlica z elementami sensorycznymi w celu wsparcia dzieci niepełnosprawnych, w tym dzieci ze spektrum autyzmu, których według ich wiedzy jest coraz więcej. Fundacja w swych założeniach chciałaby wspierać rodziny borykające się z niepełnosprawnością u dzieci, w tym wspierać rodziny i prowadzić cykliczne dodatkowe zajęcia dla dzieci ze spektrum autyzmu, dla których w ofercie instytucji kulturalnych brakuje zajęć dodatkowych. Mieszkańcy wskazywali na zaniedbaną przestrzeń miejską, niezagospodarowane tereny zielone, które tworzą miejsca dogodne dla spożywania alkoholu, zachowań wandalizmu czy podrzucania śmieci. Ważnym elementem jest kompleksowy remont tkanki komunalnej to jest kamienic w staromiejskiej części miasta wraz z zagospodarowaniem otoczenia przyległego. Lokalni usługodawcy wskazywali na brak miejsc parkingowych oraz zgłosili potrzebę, aby w przyszłości podczas realizacji inwestycji w ulicy Narutowicza, brać pod uwagę ich działalność usługową.

Po zaprojektowaniu całego dokumentu Burmistrz ogłosił konsultacje społeczne, które były prowadzone od 20 października 2023 r. do 30 listopada 2023 r. w formie zbierania uwag, propozycji i opinii z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego udostępnionego na stronie internetowej www.zychlin.eu oraz w biuletynie informacji publicznej. Poprowadzono także spotkania otwarte/debaty w dniu 15 listopada 2023 r. oraz w dniu 22 listopada 2023 r. w sali konferencyjnej Urzędu Gminy

w Żychlinie oraz zbierano uwagi ustne przez wyznaczoną do udzielania wyjaśnień i przyjmowania opinii osobę merytoryczną. W spotkaniu otwartym/debacie w dniu 15 listopada 2023 r. o godz. 16:00 uczestniczyło 13 osób reprezentujących organizacje społeczne działające w obszarze rewitalizacji tj. Fundację Niebieski Wiatrak, Stowarzyszenie na Rzecz Gminy Żychlin „Sówka”, Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Kutnie Oddział w Żychlinie. Oprócz organizacji społecznych udział wzięli przedstawiciele, ośrodka pomocy społecznej, najstarszej spółdzielni mieszkaniowej „Wspólny Dom” oraz Zakładu Gospodarki Mieszkaniowej. W drugim spotkaniu uczestniczyli mieszkańcy, przedstawiciele mieszkańców w postaci radnych rady miejskiej oraz przedstawiciele zakładów pracy. Łącznie na listę wpisano 10 osób. Nikt z uczestniczących w spotkaniu nie wniósł uwag do przedstawionego dokumentu. Na etapie konsultacji za pośrednictwem formularza prezes Fundacji Niebieski Wiatrak wniosła uwagi, które zostały uwzględnione w opracowywanym dokumencie.

Zgodnie z art. 17 ust. 2 pkt 4a ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji Burmistrz Żychlina w dniu 02 stycznia 2024 r. zwrócił się z prośbą o zaopiniowanie projektu do:

- Zarządu Powiatu Kutnowskiego w zakresie zgodności ze strategią rozwoju powiatu,
- Zarządu Województwa Łódzkiego w zakresie zgodności z planem zagospodarowania przestrzennego województwa i strategią województwa,
- Wojewody Łódzkiego w zakresie zgodności z zadaniami rządowymi służącymi realizacji celu publicznego określonego w art. 6 ustawy o gospodarce nieruchomościami,
- Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego w Łodzi w zakresie wymagań bezpieczeństwa i obronności;
- Nadwiślańskiego Oddziału Straży Granicznej im. Powstania Warszawskiego w zakresie wymagań bezpieczeństwa i obronności;
- Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego w zakresie wymagań bezpieczeństwa i obronności,
- Agencji Wywiadu w zakresie bezpieczeństwa i obronności;
- Komendy Wojewódzkiej Policji w Łodzi;
- Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Kutnie w zakresie ochrony przeciwpożarowej;
- Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Łodzi;
- Gminnej Komisji Urbanistyczno-Architektonicznej;
- Zarządu Dróg Wojewódzkich;
- Starostwa Powiatowego w Kutnie wydział drogownictwa;
- Orange Polska S.A;
- Polskich Sieci Elektroenergetycznych S.A;
- Przedsiębiorstwa wodociągów i Kanalizacji w Żychlinie Sp. zo.o;
- Krajowego Zasobu Nieruchomości w zakresie sposobu zagospodarowania oraz przedsięwzięć związanych z nieruchomościami wchodzącymi w skład Zasobu Nieruchomości;
- Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Łodzi,

wyznaczając 22 dniowy termin na wydanie opinii od dnia doręczenia projektu. Nieprzedstawienie opinii równoznaczne było z pozytywnym zaopiniowaniem projektu GPR. Uwagi, które zostały nadesłane zostały uwzględnione w ostatecznej wersji dokumentu.

3. Wdrażanie:

Wdrażanie to etap, w którym plany i strategie rewitalizacji przechodzą do fazy realizacji. Aktywny udział różnych grup interesariuszy zapewnia, że działania są skutecznie realizowane i dostosowane do dynamicznie zmieniających się potrzeb społeczności.

Mieszkańcy, będąc najbardziej zaangażowanymi interesariuszami, odgrywają kluczową rolę w fazie wdrażania. Mogą oni uczestniczyć w projektach społecznych, takich jak tworzenie miejsc spotkań czy inicjowanie kulturalnych wydarzeń w odnawianym obszarze. Ponadto, aktywne zaangażowanie mieszkańców w prace związane z rewitalizacją, np. malowanie murów czy sadzenie drzew, wzmacnia poczucie wspólnoty i przynależności do danego miejsca. Gmina kreować będzie spotkania, w późniejszym okresie inicjatywa ma wypływać od samych mieszkańców. W trakcie prac rewitalizacyjnych lokalne przedsiębiorstwa mogą napotkać trudności związane z dostępem do swoich lokali czy utrudnieniami dla klientów. Dlatego ważna jest ciągła współpraca z nimi w zakresie planowania inwestycji, by minimalizować te trudności. Wsparcie dla przedsiębiorstw, np. w postaci informowania klientów o tymczasowych zmianach czy udostępniania alternatywnych dróg dojazdu, jest kluczowe dla utrzymania ciągłości działalności gospodarczej w obszarze rewitalizacji. NGO często odgrywają kluczową rolę w realizacji projektów społecznych, edukacyjnych i kulturalnych. Współpraca z nimi pozwala na skuteczne wdrażanie inicjatyw, które odpowiadają na konkretne potrzeby społeczności. Mogą to być np. warsztaty dla młodzieży, projekty integracyjne dla różnych grup społecznych czy inicjatywy artystyczne, które odżywiają przestrzeń miejską i wzbogacają kulturalnie obszar rewitalizacji. W fazie wdrażania kluczowe jest ciągle monitorowanie postępów, komunikacja z interesariuszami oraz gotowość do dostosowywania działań w odpowiedzi na napotkane wyzwania i zmieniające się potrzeby społeczności.

4. Monitorowanie:

Włączanie interesariuszy w proces rewitalizacji pozwala na lepsze zrozumienie potrzeb i oczekiwań lokalnej społeczności, co z kolei przekłada się na skuteczność i akceptację działań rewitalizacyjnych. Monitorowanie to etap, na którym ocenia się postępy i efekty przeprowadzonych działań rewitalizacyjnych oraz gromadzi informacje, które mogą wpłynąć na ewentualne korekty lub kolejne etapy prac. Aktywne uczestnictwo różnych grup interesariuszy jest tu niezwykle ważne, aby mieć pełny obraz skutków wdrożonych działań.

Mieszkańcy Żychlina są najbardziej bezpośrednimi beneficjentami rewitalizacji, dlatego ich opinie i doświadczenia są kluczowe. Ankietowanie pozwala na systematyczne zbieranie informacji o tym, jak mieszkańcy oceniają przeprowadzone działania. Spotkania ewaluacyjne umożliwiają głębszą dyskusję i wymianę doświadczeń, a także identyfikację ewentualnych problemów czy potrzeb, które wymagają dalszej interwencji. Monitorowanie dostępności i jakości przestrzeni publicznej pozwala ocenić, czy przeprowadzone działania rewitalizacyjne rzeczywiście przyniosły pożądanе efekty, czyli czy przestrzeń stała się bardziej funkcjonalna i atrakcyjna dla jej użytkowników. Analiza zmian w korzystaniu z obszaru, takich jak wzrost liczby osób odwiedzających dany obszar czy zmiany

w trasach komunikacyjnych, daje obraz tego, jak przestrzeń jest wykorzystywana po rewitalizacji. Dla lokalnych biznesów rewitalizacja może przynieść zarówno korzyści, jak i wyzwania. Analiza wpływu działań rewitalizacyjnych na działalność gospodarczą pozwala ocenić czy przeprowadzone inwestycje przyniosły oczekiwane korzyści dla przedsiębiorców czy też wymagane są dalsze działania wsparcia. Konsultacje z przedsiębiorcami umożliwiają identyfikację ich bieżących potrzeb i oczekiwań po zakończeniu głównych działań rewitalizacyjnych. NGO odgrywają ważną rolę w monitorowaniu społecznego aspektu rewitalizacji. Ewaluacja realizowanych przez nie projektów pozwala ocenić czy osiągnięto zakładane cele w zakresie integracji społecznej, edukacji czy kultury. Współpraca z organizacjami w zakresie monitorowania pozwala na uwzględnienie spostrzeżeń i doświadczeń specjalistów z różnych dziedzin, co wzbogaca analizę skutków rewitalizacji.

W procesie monitorowania kluczowe jest nie tylko zbieranie danych i informacji, ale także ich analiza oraz wyciągnięcie wniosków, które mogą wpłynąć na kształt kolejnych działań czy korekt w ramach procesu rewitalizacji.

5. Komitet Rewitalizacji

Komitet Rewitalizacji miasta Żychlin, zwany dalej Komitetem, stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy rewitalizacji z organami Gminy Żychlin w sprawach dotyczących prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniodawczo doradczą Burmistrza Żychlina. Komitet uprawniony jest do opiniowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żychlin na etapie opracowania, a następnie jego wdrażania, monitorowania i ewaluacji oraz podejmowania inicjatyw związanych z rewitalizacją Gminy Żychlin. W skład Komitetu wchodzi przedstawiciele interesariuszy rewitalizacji, w rozumieniu art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 278). Komitet powołuje w drodze zarządzenia Burmistrza Żychlina niezwłocznie po podjęciu przez Radę Miejską w Żychlinie uchwały w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji Gminy Żychlin. W skład komitetu wchodzi nie więcej niż 11 członków.

Na podstawie art. 6 oraz art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 278) Burmistrz Gminy Żychlin powiadomił o rozpoczęciu konsultacji społecznych projektu uchwały Rady Miejskiej w Żychlinie w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji Gminy Żychlin. Przedmiotem konsultacji społecznych był projekt uchwały Rady Miejskiej w Żychlinie w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji Gminy Żychlin. Konsultacje były prowadzone od 08.08.2024 r. do 13.09.2024 r. z zastosowaniem różnych form konsultacji. Nikt nie wniósł uwag do zaproponowanego projektu uchwały.

W dniu 10 października 2024 r. została podjęta Uchwała Nr VIII/30/2024 Rady Miejskiej w Żychlinie w sprawie wyznaczenia składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji Gminy Żychlin, na podstawie, której Burmistrz ogłosił otwarty nabór na członków Komitetu Rewitalizacji. W dniu 04 listopada 2024 r. Zarządzeniem Nr 137/24 został powołany Komitet Rewitalizacji Gminy Żychlin w skład, którego wchodzi: **przedstawiciel mieszkańców** gminy Żychlin z obszaru rewitalizacji, **przedstawiciel spółdzielni** mieszkaniowych, wspólnot mieszkaniowych, działających na obszarze

rewitalizacji; **mieszkaniec gminy Żychlin zamieszkujący poza obszarem rewitalizacji; przedstawiciele podmiotów prowadzących lub zamierzających prowadzić działalność społeczną**, w tym organizacji pozarządowych i grup nieformalnych, na terenie obszaru rewitalizacji określonego Uchwałą nr LXVI/333/2023 Rady Miejskiej w Żychlinie z dnia 31 maja 2023 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Żychlin; **przedstawiciele podmiotów prowadzących lub zamierzających prowadzić działalność gospodarczą** na terenie obszaru rewitalizacji oraz przedstawiciel Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, przedstawiciel Urzędu Gminy w Żychlinie oraz przedstawiciel Żychlińskiego Domu Kultury. Po podjęciu uchwały Rady Miejskiej w Żychlinie o przyjęciu Gminnego Programu Rewitalizacji, Komitet odbędzie swoje pierwsze posiedzenie, gdzie ze swojego grona wybierze Przewodniczącego i rozpocznie pracę.

16. Ocena oddziaływania na środowisko

Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. 2010 nr 213 poz. 1397), żadne z przedsięwzięć zaplanowanych w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Żychlin nie klasyfikuje się jako mogące zawsze lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Na każdym etapie wdrażania Programu należy monitorować czy nie nastąpi konieczność przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko dla poszczególnych projektów.

Załączniki do Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żychlin

1. Cyfrowa mapa obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w formacie DXF
2. Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji.

Spis fotografii

<i>Fotografia 1. Strefa dyskontów w Żychlinie</i>	60
<i>Fotografia 2. Plac 29 listopada - punkty handlowe</i>	60
<i>Fotografia 3. Zamknięty lokal w centrum miasta</i>	61
<i>Fotografia 4. Zamknięty lokal w centrum miasta - dawniej chemia, kosmetyki</i>	61
<i>Fotografia 5. Kwaciarnia w centrum Żychlina</i>	62
<i>Fotografia 6. Ulica Traugutta w Żychlinie</i>	62

Fotografia 7 Stawy przemysłowe KGS o/Cukrownia w Dobrzelinie	67
Fotografia 8. Żychlin - widok na część południową miasta	74
Fotografia 9. Widok historycznego centrum miasta	74
Fotografia 10. Podwórko w centrum miasta Żychlin.....	75
Fotografia 11. Hodowla gołębi w centrum Żychlina.....	75
Fotografia 12. Podwórko w centrum Żychlina	76
Fotografia 13. Boisko piłkarskie w Parku Miejskim	76
Fotografia 14. Aleja w Parku Miejskim	77
Fotografia 15. Osiedle mieszkaniowe w południowej części Żychlina	77
Fotografia 16. Odpady w centrum Żychlina.....	78
Fotografia 17 Cukrownia w Dobrzelinie.....	81
Fotografia 18 Dobrzelin – zabudowa wzdłuż ciągu komunikacyjnego	81
Fotografia 19 Skrzyżowanie typu rondo przy głównym placu starówki w Żychlinie	82
Fotografia 20 Odnawialne źródła energii w Gminie Żychlin – wykorzystanie energii słonecznej	86
Fotografia 21. Podwórko w centrum Żychlina	89
Fotografia 22. Schody w Parku Miejskim w Żychlinie	90
Fotografia 23. Zamek w Dobrzelinie.....	93
Fotografia 24 Kościół parafialny pw. Św. Piotra i Pawła w Żychlinie	94
Fotografia 25. Synagoga na ulicy Kilińskiego w Żychlinie.....	106
Fotografia 26. Dobrzelin. Przykład miejscowości o charakterze ulicówki	107
Fotografia 27. Osiedle mieszkaniowe w Żychlinie.....	108
Fotografia 28. Parking na osiedlu mieszkaniowym	108
Fotografia 29. Budownictwo wielorodzinne przy ulicy Dąbrowskiego	109
Fotografia 30. Plac zabaw na osiedlu w Żychlinie.....	109
Fotografia 31. Centrum miasta Żychlin	110
Fotografia 32. Centrum miasta Żychlina	110
Fotografia 33. Centrum miasta Żychlina	111
Fotografia 34. Budynek przeznaczony do rozbiórki	111
Fotografia 35. Podwórko w centrum.....	111

Spis map

Mapa 1. Obszar zdegradowany oraz obszar rewitalizowany w mieście Żychlin.....	14
Mapa 2. Obszary chronione w Gminie Żychlin	70

Spis rysunków

Rysunek 1 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze społecznej – oznaczenie ulic (niebieskie linie)	9
Rysunek 2 Ulice należące do obszaru zdegradowanego – wynik diagnozy.....	12
Rysunek 3 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze społecznej – oznaczenie ulic (niebieskie linie)	55
Rysunek 4 Negatywne zjawiska w sferze gospodarczej – linia zielona.....	66
Rysunek 5 Odczyty mierników jakości powietrza w dniu 05.12.2022 o godzinie 12.00	73
Rysunek 6 Negatywne zjawiska w sferze środowiskowej – linia pomarańczowa.....	79
Rysunek 7 Negatywne zjawiska w sferze przestrzenno-funkcjonalnej – linia żółta	92
Rysunek 8 Mapa obszaru priorytetowego w WPONZ na lata 2020-2023 z oznaczonymi obiektami i obszarami wg WEŻ, w tym układy urbanistyczne i ruralistyczne	105

Rysunek 9 Negatywne zjawiska w sferze technicznej – linia różowa (obiekty zabytkowe oraz zaniedbana tkanka mieszkaniowa)	112
--	-----

Spis tabel

Tabela 1 Podsumowanie pogłębionej diagnozy społecznej – koncentracja negatywnych zjawisk	7
Tabela 2 Wytyczenie obszaru zdegradowanego w oparciu o występowanie negatywnych zjawisk – podsumowanie diagnozy	11
Tabela 3 Wytyczenie obszaru zdegradowanego w oparciu o występowanie negatywnych zjawisk – podsumowanie diagnozy – ciąg dalszy	13
Tabela 4 Ludność faktycznie zamieszkała na obszarze gminy Żychlin w latach 2012 – 2021.....	15
Tabela 5 Liczba mieszkańców w poszczególnych miejscowościach w gminie Żychlin – stan na 31.12.2021 r.....	16
Tabela 6 Przyrost naturalny, urodzenia, zgony na 1000 ludności na terenie gminy Żychlin (stan w dniu 31.XII) w latach 2012-2021.....	19
Tabela 7 Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w gminie Żychlin w latach 2012 – 2021	20
Tabela 8 Migracje wewnętrzne i zagraniczne w gminie Żychlin w latach 2012 -2021.....	21
Tabela 9 Powody trudnej sytuacji życiowej w 2021 roku	22
Tabela 10 Gospodarstwa domowe oraz liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie Żychlin w latach 2012 – 2021	22
Tabela 11 Bezrobotni zarejestrowani z obszaru gminy Żychlin w latach 2012 – 2021.....	25
Tabela 12 Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności na danym obszarze w gminie Żychlin [%] – stan na 31.12.2021 r. – z uwzględnieniem wartości wskaźnika wyższych niż średnia gminy	35
Tabela 13 Udział osób objętych pomocą społeczną w gminie Żychlin w obrębie danej miejscowości w liczbie mieszkańców ogółem danej jednostki [%] – stan na 31.12.2021 r. – z uwzględnieniem wartości wskaźnika wyższych niż średnia gminy	36
Tabela 14 Udział bezrobotnych w ogóle mieszkańców w wieku produkcyjnym w obrębie danej miejscowości w gminie Żychlin [%] – stan na 31.12.2021 r. – z uwzględnieniem wartości wskaźnika wyższych niż średnia gminy	37
Tabela 15 Liczba zarejestrowanych czynów karalnych na obszarze gminy Żychlin – stan na 31.12.2021r.....	39
Tabela 16 Podsumowanie analizy zjawisk negatywnych dla sfery społecznej (w kolumnie „OGÓŁEM” znak „-„ oznacza brak negatywnych zjawisk, czyli zakreślonych na zielono komórek na danym obszarze; w pozostałych komórkach w tabeli znak „-„ oznacza brak występowania danego zjawiska na danym obszarze).....	41
Tabela 17 Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym w stosunku do liczby ludności ogółem na danym obszarze [%] z uwzględnieniem średniej dla obszaru ogółem („-„ oznacza brak mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym lub produkcyjnym)	46
Tabela 18 Pogłębiona diagnoza sfery społecznej – bezrobocie oraz pomoc społeczna („-„ oznacza brak zarejestrowanych osób bezrobotnych lub osób korzystających z pomocy społecznej; w kolumnie „ogółem” oznacza również brak wartości powyżej średniej dla obszarów ogółem)	49
Tabela 19 Liczba beneficjentów Pomocy żywnościowej w ramach Programu Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową w Mieście Żychlinie oraz w Dobrzelinie	52
Tabela 20 Podsumowanie pogłębionej diagnozy społecznej – koncentracja zjawisk negatywnych	54
Tabela 21 Podmioty gospodarki narodowej w Gminie Żychlin wpisane do rejestru Regon wg sekcji PKD 2007 (stan w dniu 31.12.2021 r.)	57
Tabela 22 Podmioty gospodarki narodowej w gminie Żychlin w 2021 roku.....	58
Tabela 23 Nowo zarejestrowane i wykreślone z rejestru REGON podmioty na 10 tys. ludności w 2021 r. w gminie Żychlin, powiecie kutnowskim i województwie łódzkim.	63

Tabela 24 Stosunek liczby zarejestrowanych i wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych do liczby ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze – stan na dzień 31.12.2021 r.	63
Tabela 25 Pomniki przyrody na terenie Gminy Żychlin	69
Tabela 26 Wykaz stanowisk archeologicznych zamieszczonych w Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Żychlin	97

Spis wykresów

Wykres 1 Liczba mieszkańców w gminie Żychlin w latach 2012 - 2021	15
Wykres 2 Przyrost naturalny na 1000 ludności na terenie gminy Żychlin (stan w dniu 31 XII) w latach 2012 – 2021	19
Wykres 3 Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w Gminie Żychlin w latach 2012 – 2021 [%]	20
Wykres 4 Saldo migracji w gminie Żychlin w latach 2012 – 2021	21
Wykres 5 Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w gminie Żychlin w latach 2012 – 2021....	23
Wykres 6 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie Żychlin, powiecie kutnowskim i województwie łódzkim w roku 2021 [%]	24
Wykres 7 Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego [%] w 2021 r. w gminie Żychlin na tle powiatu kutnowskiego i województwa łódzkiego.	25
Wykres 8 Bezrobotni zarejestrowani z obszaru gminy Żychlin z podziałem na płeć w latach 2012 – 2021	26
Wykres 9 Udział osób długotrwale bezrobotnych w ogóle bezrobotnych w gminie Żychlin w 2021 r. na tle powiatu kutnowskiego i województwa łódzkiego [%]	26
Wykres 10 Udział osób bezrobotnych po 50 r.ż. w ogóle bezrobotnych w gminie Żychlin w 2021 r. na tle powiatu kutnowskiego i województwa łódzkiego [%]	27
Wykres 11 Udział osób bezrobotnych do 30 r.ż. w ogóle bezrobotnych w gminie Żychlin w 2021 r. na tle powiatu kutnowskiego i województwa łódzkiego [%]	27
Wykres 12 Przepięstwa stwierdzone przez policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych w 2021 roku w powiecie kutnowskim.	28
Wykres 13 Przyrost naturalny na 1000 ludności w podziale na miasto Żychlin i obszar wiejski gminy w latach 2012 - 2021	34
Wykres 14 Wypożyczenia księgozbioru na jednego czytelnika w woluminach w gminie Żychlin w latach 2012-2021.	40
Wykres 15 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru Regon w gminie Żychlin w latach 2012 - 2021.....	57
Wykres 16 Rozkład podmiotów gospodarki narodowej według klasy wielkości (stan na dzień 31.12.2021 r.)	58